

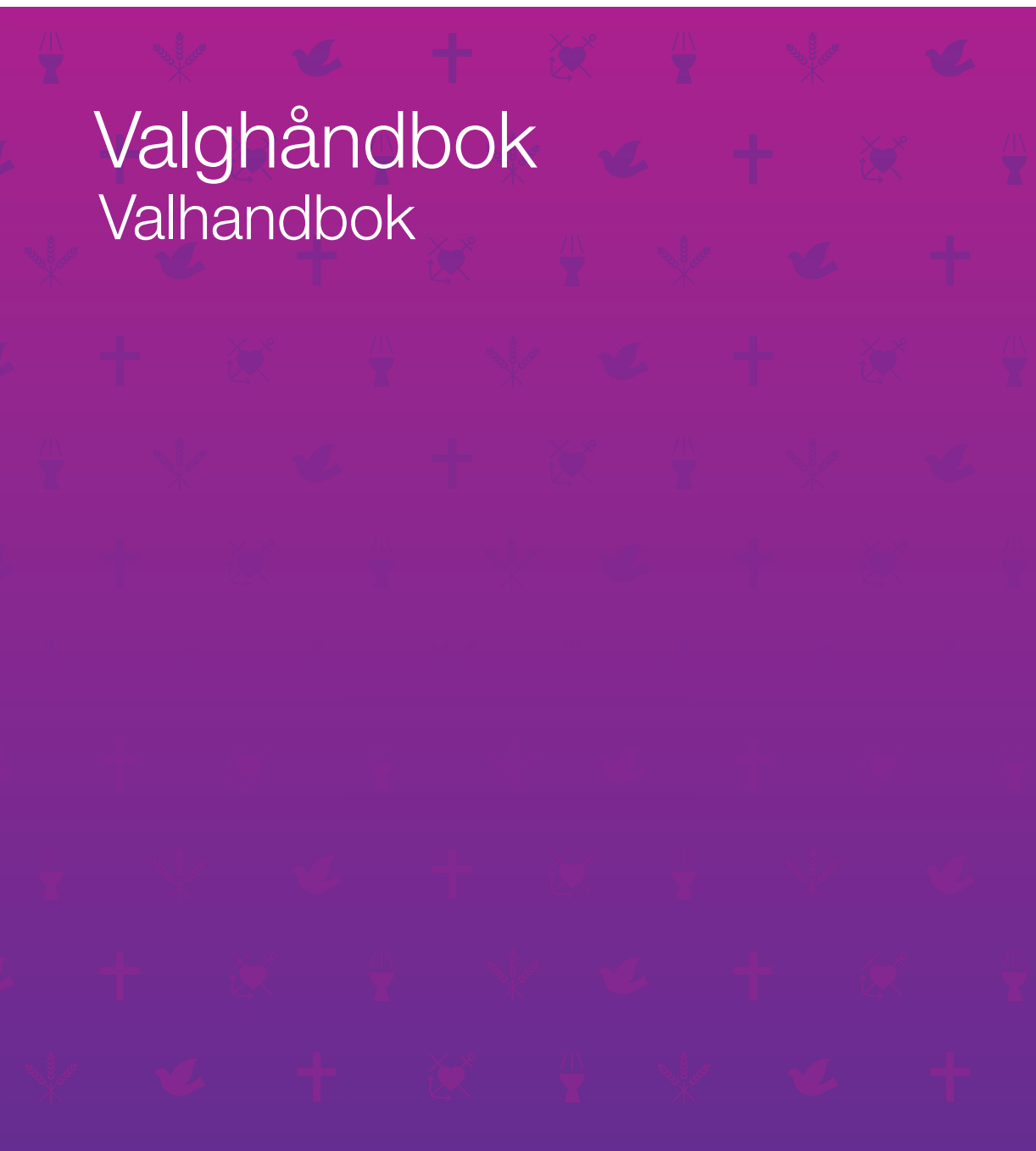

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet

www.kirkevalget.no

Kirkevalget
2019

Valghåndbok
Valhandbok

© Kirkerådet 2018

Utgitt av Kirkerådet

Omslag og ombrekking: Mette H. Tønsberg, 07 Media – 07.no

ISBN 978-82-7545-141-3

Sist oppdatert: 05. juli 2019

Innhold

Ordforklaringer og forkortelser.....	10
Forord.....	13
1 Innledning.....	14
1.1 Frie og hemmelige valg - kirkevalgets formålsparagraf.....	15
1.2 Om kirkevalgreglene.....	15
1.3 Om valghåndboken.....	16
1.4 Om valgmodulen.....	17
1.5 Nytt ved Kirkevalget 2019.....	17
1.6 Kommune- og regionreformen – konsekvenser for kirkevalget.....	18
1.6.1 Bispedømmeråds- og kirkemøtevalgene.....	18
1.6.2 Menighetsrådsvalgene.....	18
1.7 Ungdom og kirkevalg.....	19
1.8 Rådsorganer i Den norske kirke – sammensetning og oppgaver.....	19
1.8.1 Menighetsråd.....	20
1.8.1.1 Hvem sitter i menighetsrådet?.....	20
1.8.1.2 Hvilke oppgaver har menighetsrådet?.....	20
1.8.2 Kirkelig fellesråd.....	20
1.8.2.1 Hvem sitter i kirkelig fellesråd?.....	20
1.8.2.2 Hvilke oppgaver har kirkelig fellesråd.....	20
1.8.3 Bispedømmeråd.....	20
1.8.3.1 Hvem sitter i bispedømmerådet?.....	20
1.8.3.2 Hvilke oppgaver har bispedømmerådet?.....	21
1.8.4 Kirkemøtet.....	21
1.8.4.1 Hva er Kirkemøtet?.....	21
1.8.4.2 Hvilke oppgaver har Kirkemøtet?.....	22
1.9 Tid og sted for valg – valgdagen.....	22
2 Valgorganene og delegering.....	24
2.1 Valgorganene.....	25
2.1.1 Valgstyret.....	25
2.1.2 Stemmestyret.....	25
2.1.3 Valgrådet i bispedømmet.....	26
2.1.4 Bispedømmerådet.....	26
2.1.5 Kirkerådet.....	26
2.2 Begrepet valgfunksjonær.....	26
2.3 Saksbehandlingsregler for valgstyret / valgrådet i bispedømmet.....	27
2.4 Delegering av valgstyrets/valgrådets myndighet.....	27

3	Stemmerett og valgbarhet.....	30
3.1	Stemmerett, manntall og valgkort.....	31
3.1.1	Hvem har stemmerett?.....	31
3.1.1.1	Stemmerett ved valg av menighetsråd.....	31
3.1.1.2	Stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	31
3.1.1.3	Stemmerett ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	32
3.1.1.4	Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	33
3.1.1.5	Stemmerett ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	33
3.1.1.6	Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	34
3.1.2	Stemmerett i annet sokn enn bostedssoknet	34
3.1.3	Krav om medlemskap i Den norske kirke for kirkelige ombud	35
3.1.4	Avgjørelse av tvilstilfeller	36
3.1.5	Grunnlag for manntallet – valgmodulen i medlemsregisteret.....	36
3.1.5.1	Felles manntall for valg til menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet	36
3.1.5.2	Manntall for prester og leke kirkelig tilsatte.....	36
3.1.6	Utlegging av manntallet til offentlig ettersyn.....	37
3.1.6.1	Tilgang til Den norske kirkes medlemsregister.....	38
3.1.6.2	Manntallskopier til nomineringsgrupper og andre.....	39
3.1.7	Grunnlag for oppdatering av manntallet frem mot valgdagen	39
3.1.8	Utskrift av manntallet	39
3.1.9	Produksjon, utsendelse og bruk av valgkort.....	40
3.2	Valgbarhet.....	40
3.2.1	Valgbarhet ved valg av menighetsråd	40
3.2.2	Valgbarhet ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	40
3.2.3	Valgbarhet ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet	40
3.2.4	Valgbarhet ved valg av samiske representanter.....	41
3.2.5	Valgbarhet ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	41
3.2.6	Felles bestemmelser om valgbarhet	41
3.2.7	Rett til å kreve fritak fra valg.....	42
4	Nominasjonskomiteer, nomineringsgrupper og listeforslag	44
4.1	Innledning	45
4.2	Nominasjonskomité ved valg av menighetsråd	45
4.2.1	Mål for nominasjonsarbeidet.....	46
4.2.2	Nominasjonskomiteens oppgaver.....	46
4.2.3	Kriterier for nominasjon til menighetsråd	47
4.3	Nomineringsgrupper ved valg til menighetsråd.....	47
4.3.1	Registrering av nomineringsgrupper ved valg til menighetsråd.....	47
4.3.2	Avregistrering	47
4.4	Nomineringsgrupper ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	48
4.4.1	Registrering av nomineringsgrupper ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	48
4.4.1.1	Avregistrering.....	48
4.4.1.2	Oppdatering av opplysninger	49
4.4.2	Økonomisk støtte til nomineringsgrupper ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	49

4.5 Nominasjonskomité ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	49
4.6 Listeforslag og behandlingen av disse – valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	51
4.6.1 Innledning.....	51
4.6.2 Innleveringsfrist	52
4.6.3 Innlevering av listeforslag.....	52
4.6.4 Overskrift på listeforslag	52
4.6.5 Kandidatene.....	53
4.6.5.1 Hvor mange kandidater skal/kan føres opp?	53
4.6.5.2 Stemmetillegg.....	53
4.6.5.3 Krav om kjønnsrepresentasjon på listeforslaget.....	54
4.6.5.4 Krav om representasjon av unge på listeforslaget	54
4.6.5.5 Krav om representasjon av kandidater fra flere prostier på listeforslaget.....	54
4.6.5.6 Identifisering av kandidatene.....	54
4.6.5.7 Vedlegg.....	55
4.6.6 Underskrifter på listeforslag	55
4.6.6.1 Registrerte nomineringsgrupper	55
4.6.6.2 Nominasjonskomiteens liste.....	55
4.6.6.3 Uregistrerte nomineringsgrupper.....	56
4.6.7 Tillitsvalgt og tillitsutvalg	57
4.6.8 Valgmyndighetenes behandling av listeforslagene – godkjenning.....	57
4.6.8.1 Innledning	57
4.6.8.2 Personer som står på flere listeforslag	58
4.6.8.3 Offentliggjøring av godkjente lister	58
4.6.8.4 Underretning til forslagsstillerne.....	58
4.6.8.5 Klage.....	59
4.6.9 Endringer i listeforslag etter innleveringsfristens utløp	59
4.6.9.1 Generelt	59
4.6.9.2 Endringer etter innleveringsfristens utløp	59
4.6.9.3 Kandidat(er) avgår ved døden etter at listeforslagene er godkjent	60
4.7 Supplerende nominasjon.....	60
4.7.1 Supplerende nominasjon ved menighetsrådsvalg	60
4.7.2 Supplerende nominasjon ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet	61
5 Kommunikasjon og opplæring	62
5.1 Kommunikasjon	63
5.1.1 Oppgaver i nominasjonsfasen (januar–mai 2019)	64
5.1.2 Oppgaver i motivasjons- og valgfase (aug.–sept. 2019).....	65
5.1.3 Oppgaver i resultatfasen (etter valget)	66
5.1.4 Valgkort	66
5.1.5 Valgportalen – www.kirkevalget.no	67
5.1.6 Kommunikasjonsstrategi: Nasjonal, regional og lokal kommunikasjon	67
5.1.6.1 Kommunikasjonsplan	68
5.2 Opplæring	69
6 Stemmesetlar og valmaterieil	70
6.1 Stemmesetlar.....	71
6.1.1 Innleiing	71
6.1.2 Plikt til å trykke stemmesetlar	71
6.1.3 Papirkvalitet og farge	72
6.1.4 Endringar på stemmesetlane	72
6.1.5 Rettleiing til veljarane	72
6.2 Valmaterieil.....	73

6.2.1	Innleiing	73
6.2.2	Materiell som valstyra sjølv må skaffe.....	73
6.2.3	Materiell valstyra kan skaffe	74
6.2.4	Forsegling og oppbevaring av valmateriell	74
6.2.4.1	Krav til forsegling	74
6.2.4.2	Tømming av urner	74
6.2.5	Oppbevaring og transport av valmateriell.....	75
6.2.6	Oppbevaring, avhending og tilinkjesgjøring av valmateriell	76
6.2.6.1	Innleiing.....	76
6.2.6.2	Ubrukt valmateriell.....	76
6.2.6.3	Brukt valmateriell	76
7	Førehandsstemming	78
7.1	Tid for førehandsstemming.....	79
7.2	Stad for førehandsstemming	79
7.2.1	Innleiing	79
7.2.2	Minst eitt kyrkjekontor i fellesrådsområdet i ordinær opningstid.....	80
7.2.3	«...der valstyret elles besluttar»	80
7.2.4	På institusjonar.....	80
7.2.5	På universitet og høgskular	80
7.2.6	Sentrale møteplassar for unge i regi av soknet.....	81
7.2.7	I tilknytning til gudstenester	81
7.2.8	Ambulerande stemmegiving	81
7.2.9	Svalbard kyrkje.....	81
7.3	Kunngjøring av førehandsstemming	82
7.4	Stemmemottakarar	82
7.5	Forbod mot valagitasjon mv.	82
7.6	Legitimasjon.....	82
7.7	Framgangsmåten ved førehandsstemminga	83
7.7.1	Utgangspunkt og hovudregel.....	83
7.7.2	Førehandsstemming i heile fellesrådsområdet	84
7.7.3	Veljar som er manntalsført i eige sokn	84
7.7.4	Veljar som er manntalsført i anna sokn	85
7.7.5	Tal på valfunksjonærar ved stemmemottak	86
7.7.6	Ambulerande stemmegiving	86
7.8	For seint innkomne førehandsstemmer	86
8	Stemmegiving på valgdagen	88
8.1	Tid for stemmegivingen	89
8.1.1	Rutine ved åpning av valginget.....	90
8.2	Sted for stemmegivingen.....	90
8.2.1	Stemmegiving i heile fellesrådsområdet	90
8.3	Universell utforming	91
8.4	Materiell til stemmegivingen i valglokalet	93
8.5	Ordensregler, forbud mot valgagitasjon mv. i valglokalet	94
8.6	Forbud mot velgerundersøkingar og lignende i valglokalet	95
8.7	Logistikk i og utforming av valglokalet	95
8.8	Fremgangsmåte og rutiner ved stemmegiving	96
8.8.1	Utgangspunkt og hovedregler.....	96
8.8.2	Fremgangsmåte ved stemmegivingen	97
8.8.3	Vilkår for godkjenning av valgingsstemmegivingar lagt i urnen	97
8.8.4	Velgere som ikke står i manntallet på stemmestedet.....	98
8.8.4.1	Fremgangsmåte ved mottak av stemmer i særskilt omslag.....	98
8.8.4.2	Krav om retting av feil i manntallet	98
8.8.5	Velgere som er krysset av i manntallet/som har forhåndsstemt	99

8.8.6 Velgere som trenger hjelp ved stemmegivningen	99
8.8.7 Stemmegivning umiddelbart utenfor valglokalet.....	100
8.8.8 Velgere med nedsatte kognitive evner	100
8.8.9 Stemmegivning til døves menighetsråd og døvemenighetenes representant i Oslo bispedømmeråd.....	101
9 Andre valg.....	102
9.1 Valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	103
9.1.1 Nominasjon	103
9.1.2 Krav til og behandling av listen	104
9.1.3 Supplerende nominasjon	105
9.1.4 Stemmesedler	105
9.1.5 Fremgangsmåte ved stemmegivningen	105
9.1.6 Preferansevalg - kandidat kåring	106
9.2 Valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet ...	106
9.2.1 Nominasjon	106
9.2.2 Krav til og behandling av listen	107
9.2.3 Supplerende nominasjon	108
9.2.4 Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmeseddelen	108
9.2.5 Stemmegivning	108
9.2.6 Kandidat kåring	108
9.3 Valg av samiske representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet	108
9.3.1 Innledning.....	108
9.3.2 Samisk kirkelig valg møte	109
9.3.2.1 Nominasjon.....	109
9.3.2.2 Valg.....	109
9.3.3 Valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	109
9.3.3.1 Nominasjon.....	109
9.3.3.2 Krav til og behandling av listeforslaget.....	110
9.3.3.3 Supplerende nominasjon.....	111
9.3.3.4 Stemmesedler og gjennomføring av valget.....	111
9.3.3.5 Kandidat kåring og valgoppgjør	111
9.4 Valg av menighetsråd i kategorialmenigheter	111
9.4.1 Valg av menighetsråd i døvemenighetene	111
9.4.2 Valg av menighetsråd i Saemien Áálmege (samisk menighet i sørsamisk språkområde).....	112
10 Prøving, optelling og valgoppgjør.....	114
10.1 Om rapportering og protokoll fra valgstyret og valgråd	115
10.1.1 Rapportering og protokoll for valgstyrene	115
10.1.2 Rapportering og protokoll for valgrådene	116
10.2 Om godkjenning prosessen for forhånds- og valgtingsstemmer	116
10.3 Prøving og godkjenning av forhåndsstemmegivninger	117
10.3.1 Tidspunkt for prøving av forhåndsstemmegivninger.....	117
10.3.2 Åpning av forhåndsstemmegivninger avgitt i stemmeseddelkonvolutt....	118
10.3.3 Vilkår for godkjenning av forhåndsstemmegivninger	118
10.3.3.1 Innledning	118
10.3.3.2 De enkelte vilkårene	118
10.3.4 Feilsendte forhåndsstemmegivninger	121
10.3.5 Flere stemmeseddelkonvolutter fra samme velger	121
10.3.6 Avkryssing i manntallet	121
10.4 Prøving og godkjenning av valgtingsstemmegivninger	121
10.4.1 Innledning.....	121
10.4.2 Prøving av valgtingsstemmegivningene.....	121

10.4.2.1	Vilkår for godkjenning av valgtingsstemmegivninger lagt i urnen...	122
10.4.2.2	Vilkår for godkjenning av stemmegivninger i særskilt omslag	122
10.5	Prøving og godkjenning av stemmegivninger ved andre valg	123
10.6	Prøving og godkjenning av stemmesedler	123
10.6.1	Innledning.....	123
10.6.2	Vilkår for godkjenning av stemmesedler	123
10.6.3	Vilkår for godkjenning av stemmesedler ved valg av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	126
10.6.4	Registrering av blanke stemmer.....	126
10.6.5	Stemmesedler som ikke er enslydende med de offisielle	126
10.6.6	Betydningen av rettinger på stemmesedler ved valg til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	127
10.7	Opptelling av stemmesedler	127
10.7.1	Prinsipper for opptelling.....	127
10.7.2	Foreløpig opptelling	127
10.7.2.1	Når skal den foreløpige opptellingen begynne?	127
10.7.2.2	Fremgangsmåten ved den foreløpige opptellingen.....	128
10.7.3	Endelig opptelling.....	130
10.7.3.1	Når skal den endelige opptellingen starte?	130
10.7.3.2	Fremgangsmåten ved endelig opptelling	130
10.7.4	Oversendelse av valgmateriell til valgrådet i bispedømmet.....	133
10.8	Valgoppgjør ved menighetsrådsvalg	134
10.8.1	Valgoppgjør ved flertallsvalg	134
10.8.2	Valgoppgjør ved forholdstallsvalg	136
10.8.2.1	Valgstyrets fordeling av representantplassene	136
10.8.2.2	Kandidatkåringen	136
10.9	Valgoppgjør ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	137
10.9.1	Valgoppgjør ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet – forholdstallsvalg.....	137
10.9.1.1	Valgrådets fordeling av mandatene mellom valglistene	137
10.9.1.2	Kandidatkåringen	138
10.9.2	Valgoppgjør ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet – flertallsvalg.....	139
10.9.3	Valgoppgjør ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet - preferansevalg.....	139
10.9.4	Valgoppgjør ved valg av døvemenighetenes representant og sørsamisk representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet - flertallsvalg.....	139
10.10	Protokollering av valg	140
11	Klager over valget. Omvalg	142
11.1	Hvem har klagerett?	143
11.2	Hva kan det klages over?	143
11.3	Særregler vedrørende krav om retting i manntallet og klage vedrørende listeforslag.....	143
11.4	Klagefrist	144
11.5	Krav om skriftlighet	144
11.6	Hvor klagen skal fremsettes	144
11.7	Hvem som er klageinstans	144
11.7.1	Menighetsrådsvalg	144
11.7.2	Valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	144
11.8	Klagebehandlingen og følgene av denne	145
11.9	Klager over forhold som ikke kan rettes	145
11.10	Omvalg.....	146
11.11	Praktisk tips til lokale valgmyndigheter	146

12 Andre bestemmelser	148
12.1 Forskjellige bestemmelser	149
12.1.1 Generelt	149
12.1.2 Beregning av frister	149
12.1.3 Forsøk med ulike valgordninger	149
12.1.4 Forsøksordning – felles menighetsråd for flere sokn	150
12.1.4.1 Videreføring av forsøksordning med felles menighetsråd	150
12.1.4.2 Prosess mot sammenslåing av sokn	150
12.1.4.3 Avslutning av forsøk – gjeninnføring av ordinær menighetsrådsorganisering:.....	150
12.1.4.4 Nye forsøk	150
12.1.4.5 Gjennomføring av valg ved forsøksordning med felles menighetsråd for flere sokn.....	150
12.2 Annet regelverk som gjelder for kirkevalg.....	151
12.2.1 Forvaltningsloven og offentleglova	151
12.3 Tilskudd til lokal gjennomføring av Kirkevalget 2019	152
12.4 Samarbeid med kommunen	153
12.4.1 Valglokale på valgdagen.....	154
12.4.2 Forhåndsstemmegivning	155
12.4.3 Materieil og praktisk bistand	155
12.4.4 Kommunenes frister	155
13 Frister og sjekklister for valgmyndighetene	156
13.1 Sjekkliste for valgstyret (bokmål)	157
13.2 Sjekkliste for valstyret (nynorsk)	162
13.3 Sjekkliste for bispedømmeråd og valgråd (bokmål)	166
13.4 Sjekkliste for bispedømmeråd og valråd (nynorsk).....	169
14 Valgregler	172
14.1 Kirkevalgreglene (bokmål).....	173
14.2 Kyrkjevalgreglane (nynorsk)	202
14.3 Forskrift om utfyllende regler til kirkevalgreglene	229
Viktige datoer	232
Adresseliste	233

Ordforklaringer og forkortelser

Ordforklaringer / Ordforklaringar

Fiertallsvalg/fleirtallsval

Valgform når det er én liste. De kandidatene som får flest personlige stemmer, velges.

Forholdstallsvalg/forholdstalsval

Valgform når det er flere lister. Listene får et antall representanter etter hvor mange som har stemt på listen. De kandidatene som får flest personlige stemmer på hver liste blir listenes representanter. For Nominasjonskomiteens liste er det satt en sperregrense for personlig stemmetall. Se sperregrense for personlig stemmetall.

Forslagsstillere/forslagsstillarar

Underskrivere, personer som står bak et listeforslag.

Geistlig/geistleg

En person som er ordinert til prest.

Lek

En person som ikke er prest.

Mandat

Representantplass, brukes ved forholdstallsvalg om fordelingen av representanter mellom de ulike valglistene.

Manntall/manntal

Liste over alle personer som har stemmerett i soknet ved valg av menighetsråd og leke representanter til bispedømmerråd og Kirkemøtet. Ved de andre valgene, for eksempel valg av lek kirkelig tilsatt, er manntallet en oversikt over de som har stemmerett til dette valget.

Medlemmer

De som blir valgt inn i rådene.

Nominasjon

Utpeking av personer som ønsker å stille til valg (kandidater).

Nominasjonskomité

Ved menighetsrådsvalg: En gruppe nedsatt av menighetsrådet som leverer et listeforslag.

Ved bispedømmerrådsvalg: En gruppe med en representant per prosti valgt av menighetsrådene (i tillegg til representant fra ungdomsråd og noen steder samisk representant) som leverer et listeforslag

Nomineringsgruppe

En gruppe som leverer et listeforslag. Denne gruppen kan være mer eller mindre formalisert. En registrert nomineringsgruppe er en gruppe som har gått gjennom prosess for registrering. Det er ikke et krav om å være registrert for å kunne levere et listeforslag.

Ordinert

En person som har blitt ordinert til tjeneste som prest.

Personstemme

Å gi personstemme vil si å gi kandidater på stemmeseddelen mer enn én stemme, ved å sette kryss ved navnet. Det er det samme som tilleggsstemme. En kan også gi en personstemme ved å skrive opp et navn nederst på stemmeseddelen. I valgoppgjøret vil alle kandidatene i tillegg få en personstemme per avgitte stemme til listen.

Ordforklaringer / Ordforklaringar

Prøving

Det er det valgstyret og valgrådet gjør når de vurderer om stemmegivinger og stemmesedler skal godkjennes eller forkastes.

Sperreregne for personlig stemmetall

Velgere kan sette kryss ved navnet til en kandidat på listen. For nominasjonskomiteens liste må minst fem prosent av de som har stemt på listen, ha satt kryss ved samme person for at det skal få konsekvens for rekkefølgen på listen.

Stemmeberettiget/person med stemmerett

En person som har rett til å stemme

Stemmegivning/stemmegiving

Når en velger avgir en stemme, er dette en stemmegiving.

Stemmemottaker/stemmemotakar

En person som tar imot stemmer. Kan være både under forhåndsstemmeperioden og på valgting

Stemmeseddel/stemmesedel

Ark med valgliste. En blank stemmeseddel inneholder bare informasjon om hvilket valg det gjelder.

Stemmestyre

I sokn hvor det kan stemmes flere steder, har hvert valglokale et stemmestyre.

Stemmestyrets protokoll

Alt som angår gjennomføringen av valget på et stemmested, tas inn i stemmestyrets protokoll.

Stemmetillegg

Inntil to av de øverste kandidatene på listeforslaget fra nomineringsgrupper kan gis et stemmetillegg. Dette gjelder ikke Nominasjonskomiteens liste. Kandidatene får i så fall et tillegg i sitt personlige stemmetall som tilsvarer 25 prosent av det antall stemmesedler som kommer listen til del ved valget. Disse kandidatnavnene står først på listeforslaget og med uthevet skrift.

Supplerende nominasjon/supplerende nominasjon

Mulighet til å fremme kandidater som ikke er nominert av nominasjonskomiteen.

Tilleggsstemme

Tidligere kalt «kumulering». Velgeren kan gi en kandidat en ekstra stemme ved å sette kryss i ruten på stemmeseddelen. Dette er en type personstemme.

Valgbar/valbar

En person som kan stille til valg

Valgbok/valbok

Dette er det samme som valgstyrets protokoll.

Valgfunksjonær/valgfunksjonær

En person som jobber med valget, for eksempel som stemmemottaker

Valgoppgjør/valgoppgjør

Mandatfordeling mellom listene (ved flere lister) og kandidatåring (fastsette hvem som er valgt inn)

Valgråd/valråd

De som styrer valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet i bispedømmet

Valgstyre/valstyre

De som styrer valget lokalt, i menigheten. Menighetsrådet fungerer som valgstyre.

Valgstyrets protokoll

Alt som angår valget lokalt, føres inn i en egen protokoll av valgstyret

Valgting/valting

Det ordinære valget på valgdagen(e), altså ikke forhåndsstemmegiving

Forkortelser / Forkortingar:

BDR = bispedømmeråd/bispedømmeråd

BM = bokmål

FR = kirkelig fellesråd / kyrkjeleg fellesråd

Komm = kommunikasjonsansvarlig/kommunikasjonsansvarleg

kl = kirkeloven

KM = Kirkemøtet/Kyrkjemøtet

KR = Kirkerådet/Kyrkjerådet

MR = menighetsråd (BM)

MR-leier = menighetsrådets leder (BM)

NK = nominasjonskomité

NN = nynorsk

SR = sokneråd (NN)

SR-leiar = leiaren av soknerådet (NN)

VR = valgråd/valråd (BDR-valg/val)

VS = valgstyre/valstyre (MR-valg/SR-val)

Forord

Velkommen til valghåndboken 2019.

Denne gangen er vi blitt digitale. Alt du trenger å vite om valget – både forberedelse og gjennomføring – skal du enkelt kunne finne her.

Demokrati er viktig i Den norske kirke. Vi skal være organisert i samsvar med demokratiske prinsipper og verdier. Den viktigste arenaen for dette er kirkevalgene. Derfor er det viktig å ha en profesjonell gjennomføring av valget. Vi satser mye på opplæring av valgfunksjonærer for å sikre kvaliteten på både forberedelser og gjennomføring.

I 2015 var nærmere 15 000 mennesker med på å arrangere kirkevalget. Dette er et stort felles løft for Den norske kirke.

Innsatsen til både ansatte og frivillige over hele landet, er helt nødvendig for å sikre tilgjengelighet og kvalitet i valg gjennomføringen.

Sammen bygger vi framtidens kirke!

Med ønsker om god forberedelse og gjennomføring av kirkevalget 2019.

Oslo, november 2018

Ingrid Vad Nilsen
Direktør i Kirkerådet

1 | Innledning

1.1 Frie og hemmelige valg - kirkevalgets formålsparagraf

Formålet med reglene er å legge forholdene til rette slik at medlemmene av Den norske kirke ved frie og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Slik lyder kirkevalgreglenes innledende formålsbestemmelse. En formålsbestemmelse sier noe om hvilke prinsipper kirkevalgreglenes bestemmelser bygger på. I tillegg vil den ha relevans ved avgjørelser om tolkningsspørsmål. Det innebærer for eksempel at der en bestemmelse gir rom for ulike tolkninger, skal vedkommende valgmyndighet benytte den løsning som ligger nærmest til å realisere kirkevalgreglenes formål.

Gjennom prinsippet om *frie valg* sikres det at forholdene legges til rette slik at velgeren uhindret får avgi stemme i tråd med velgerens frie mening. Videre betyr det at vedkommende skal få avgi stemme til den gruppen eller den/de kandidatene vedkommende ønsker, uten innblanding eller påvirkning fra valgmyndighetene eller andre. Prinsippet skal også sikre alle retten til å danne nomineringsgrupper og stille liste ved valg.

Gjennom prinsippet om *hemmelige valg* skal velgeren kunne være sikker på at det ikke offentliggjøres eller på annen måte avsløres, hva velgeren har stemt. Det har som formål å beskytte velgerne fra press de kan oppleve dersom andre får vite hva de har stemt. Prinsippet om hemmelig valg gjelder for alle deler av valget – og spesielt ved stemmegivning og opptelling.

Dette er viktige og grunnleggende føringer for gjennomføringen av valgene til menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet i Den norske kirke.

1.2 Om kirkevalgreglene

Kirkemøtet vedtok i 2018 nye regler for gjennomføringen av kirkevalget, regler 16. april 2018 nr. 584 for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene). De viktigste endringene fra kirkevalget i 2015 er omtalt i punkt 1.5.

Kirkevalgreglene ligger i utgangspunktet så tett opp til valglovens bestemmelser om valg til kommunestyre, fylkesting og Stortinget som mulig. Bakgrunnen for dette er et ønske om å ivareta velgerne ved at de kirkelige valgene gjennomføres på en måte som er mest mulig kjent fra alminnelige valg. Det er likevel gjort noen unntak der det

er særlige kirkelige forhold som gjør det vanskelig å overføre prinsipper fra valgloven. Det er for eksempel en ordning med nominasjonskomiteer som skal fremme listeforslag ved valg av menighetsråd.

Kirkevalgreglene er bygd opp i ulike deler. Del 1 inneholder bestemmelser om *formål*, *virkeområde*, *organenes sammensetning*, *stemmerett* og *manntall* samt om *valgbarhet*. Det er viktig å merke seg at kirkevalgreglene i utgangspunktet er like for valg av menighetsråd og valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, med unntak av der det går frem av bestemmelsene at noe kun gjelder det ene valget.

Del 2 er den delen som – sammen med del 4 – er mest relevant for menighetsrådet som valgstyre. Denne delen inneholder reglene for gjennomføringen av valg til menighetsråd og av valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Kapitlene i del 2 må ses i sammenheng med hverandre. Kapittel 5 inneholder noen innledende bestemmelser om hva som skal til for at valget skal gjennomføres som et *flertallsvalg* eller som et *forholdstallsvalg*. Dersom det bare foreligger ett godkjent listeforslag, gjennomføres valget som flertallsvalg. Er det flere godkjente listeforslag, gjennomføres valget som forholdstallsvalg.

For di man ikke vet om valget gjennomføres som flertallsvalg eller som forholds-
tallsvalg før fristen for å levere liste har gått ut og valgstyret eller valgrådet har behandlet disse, gjelder bestemmelsene i kapittel 7 om *krav til listeforslag*, antall kandidatnavn, underskrifter, vedlegg osv. i utgangspunktet også for flertallsvalg, der det ikke er fastsatt noe særskilt. Selv om menighetsrådsvalget som regel gjennomføres som flertallsvalg på grunnlag av en liste fra en nominasjonskomité, er det derfor nødvendig å følge reglene i kapittel 7, med unntak av §§ 7–8 og 7–9.

Kapittel 9 inneholder reglene for gjennomføring av *forhåndsstemmegivning* og kapittel 10 inneholder reglene for gjennomføring av stemmegivningen som en del av valgtinget, altså *stemmegivningen på valgdagen*. Her er det viktig å merke seg at det må være to stemmemottakere til stede ved forhåndsstemmegivning og at velgeren skal kunne foreta valget i enerom og usett.

Kirkevalgreglenes del 3 dreier seg om valget av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, dvs. *valg av prest og lek kirkelig tilsatt* (kapittel 11), *døvemeninghetenes representant* (kapittel 12) og *samiske representanter* (kapittel 13). To av de tre samiske representantene blir valgt i henhold til regler for Samisk kirkelig valg møte.

Del 4 inneholder felles bestemmelser for valgene og har med *prøving av stemmegivninger og stemmesedler*, *optelling*, *protokollering* (kapittel 14), *prøving av valgets gyldighet* og *klage* (kapittel 15), *nytt valgoppgjør og suppleringsvalg i perioden* (kapittel 17) og forskjellige bestemmelser (kapittel 18).

1.3 Om valghåndboken

Valghåndboken er et oppslagsverk. Formålet er å

- bidra til at valget blir gjennomført i samsvar med regelverket
- gi menighetsråd, bispedømmeråd, valgstyret og valgråd, nominasjonskomiteer mv. informasjon om deres ansvar og oppgaver
- bidra til at Den norske kirke får gode menighetsråd, fellesråd, bispedømmeråd og et godt kirkemøte

Kirkevalgreglene er gjengitt både på bokmål og nynorsk. Nordsamiske tekster vil bli tilgjengelig på www.girkevalga.no / www.kirkevalget.no.

Kapittel 6 og 7 er på nynorsk, resten av håndboken er på bokmål.

En del av veiledningene i valghåndboken bygger på tilsvarende veiledninger i Kommunal- og moderniseringsdepartementets valghåndbok.

Valghåndboken er utarbeidet av rådgiver Margit Aas Onstein, rådgiver Andreas Henriksen Aarflot, seniorrådgiver Anders Backer-Grøndahl Eide, førstekonsulent Kristian Myhre og seniorrådgiver Gunnar Westermoen i Kirkerådet.

1.4 Om valgmodulen

Gjennomføringen av kirkevalget krever at mye informasjon registreres elektronisk på en måte som er tilgjengelig for alle parter. Det er også behov for tilgang til medlemsinformasjon. Det er derfor utviklet et nettbasert verktøy som en modul i Den norske kirkes medlemsregister. Dette verktøyet kalles kort for «valgmodulen».

Den norske kirkes medlemsregister finner man på nettsiden <https://register.kirken.no>. For å kunne logge inn i medlemsregisteret må man være registrert som bruker. Brukerkonto og -roller tildeles av kirkeverge eller den person kirkevergen har delegert dette ansvaret til. Rollen som «valgbehandler» gir de nødvendige rettigheter man trenger for å registrere informasjon om valget. De som er registrert som «saksbehandler» eller «lokal admin», har allerede de nødvendige rettighetene.

1.5 Nytt ved Kirkevalget 2019

- Det er ikke lenger åpning for indirekte valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Alle de syv leke medlemmene skal velges direkte.
- 30. april er felles frist for innlevering av alle lister.
- Det er opprettet en ordning for registrering av nomineringsgrupper. Det skal gis intensjonsstøtte og listestøtte til registrerte nomineringsgrupper og Nominasjonskomiteens liste. Les om dette i punkt 4.4.
- Det er regelfestet at listen fra nominasjonskomiteen heter «Nominasjonskomiteens liste».
- Prest og lek kirkelig tilsatt ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir valgt ved preferansevalg.
- Kirkevalgreglene har en ny definisjon på hvem som regnes som prest. Se punkt 3.1.1.3.
- Samisk kirkelig valg møte velger samiske representanter til de to nordligste bispedømmerådene. Valgmøtet foreslår også medlemmer til Samisk kirkeråd. Ordningen hvor Saemien Åålmege velger samisk representant til Nidaros bispedømmeråd fortsetter. Les om Samisk kirkelig valg møte i punkt 9.3.2.
- Medlemmer i døvekirken skal kunne avgi stemme til døves menighetsråd og døvemenighetenes representant i Oslo bispedømmeråd på valgting i bostedsoknet over hele landet. Les om dette i punkt 8.8.9.
- Det er noen nye regler for personvalg ved valg til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet. Les om stemmetillegg i punkt 4.6.5.2 og sperregrense av personlig stemmetall i punkt 10.9.1.2.

- Det er åpnet for at valgstyrene i et fellesrådsområde kan bli enige om at velgere kan avgi stemme i alle sokn i fellesrådsområdet på valgdagen. Se punkt 8.2.1.
- Det er klarere definert at det skal gjøres foreløpig og endelig opptelling og at begge opptellingene skal føres i protokollen. Ved foreløpig opptelling av stemmesedler til valg av bispedømmerråd og Kirkemøtet skal det sorteres på lister og rettede og urettede stemmesedler. Denne foreløpige tellingen skal valgstyret rapportere i valgmodulen. Se 10.9.1.2.
- Det er et krav i reglene om at det alltid skal være to stemmemottakere.

1.6 Kommune- og regionreformen – konsekvenser for kirkevalget

1. januar 2020 vil det skje vesentlige endringer i kommune- og fylkesinndelingen. Kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019 vil bli gjennomført slik at innbyggerne i størst mulig grad skal ha stemmerett og valgbarhet i de enheter de vil tilhøre fra og med 1. januar 2020. Den norske kirkes inndelingen er i stor grad knyttet opp til kommuneinndelingen. Kommunereformen får derfor store konsekvenser også for kirkevalget.

1.6.1 Bispedømmerråds- og kirkemøtevalgene

En kommune kan ikke være delt mellom to (eller flere) bispedømmer. I de tilfeller der det skjer en sammenslåing av kommuner som ligger i mer enn ett bispedømme, må bispedømmegrensen flyttes slik at den nye sammenslåtte kommunen blir liggende i ett bispedømme. Det er fire kommunesammenslåinger av denne typen: Nye Asker kommune som går over grensen mellom Oslo og Tunsberg bispedømmer, nye Volda kommune som går over grensen mellom Bjørgvin og Møre bispedømmer, nye Heim kommune som går over grensen mellom Møre og Nidaros bispedømmer og nye Tjeldsund kommune som går over grensen mellom Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland bispedømmer. Nye Asker kommune skal tilhøre Oslo bispedømme. De andre sakene som er nevnt avgjøres etter planen innen 1. mars 2019.

Ved valg til bispedømmerråd og Kirkemøtet er det bestemt at valget skal gjennomføres som om bispedømmegrenseendringen allerede har skjedd. Medlemmene i soknene i Hurum og Røyken kommuner vil følgelig da få stemmerett og valgbarhet til bispedømmerrådsvalget i Oslo, selv om de på valgtidspunktet tilhører Tunsberg bispedømme. Tilsvarende gjelder også på de andre stedene der bispedømmegrensene justeres i forbindelse med kommunesammenslåing.

1.6.2 Menighetsrådsvalgene

Menighetsrådsvalgene blir som et utgangspunkt ikke direkte berørt av kommunesammenslåinger. Det kan likevel være særskilte forhold som gjør at et menighetsrådsvalg likevel blir berørt. Ved kommunereformen er det ikke bare hele kommuner som slår seg sammen. Det er også et par steder der en eksisterende kommune blir delt opp og lagt til andre kommuner. Det er også noen steder man har funnet det hensiktsmessig å gjøre en grenseregulering samtidig som at det skjer en sammenslåing. I disse tilfellene vil også soknegrenser bli berørt.

Også ved menighetsrådsvalgene er det en ambisjon om at medlemmene i størst mulig grad skal ha stemmerett og valgbarhet i det soknet de vil tilhøre den kommende valgperioden. Bispedømmerrådet har fått delegert myndighet til å foreta endringer i sokneinndelingen og treffe de bestemmelser som er nødvendige for å gjennomføre inndelingsendringer, jf. delegasjon av 27. juni 2017 nr. 981. Bispedømmerrådet skal

i sitt vedtak om endring også inkludere bestemmelser om endringenes betydning for gjennomføringen av menighetsrådsvalget.

Det er usikkert om det lar seg gjøre å fange opp alle mindre grensejusteringer. De inndelinger som legges til grunn ved uttrekket av valgkort 30. juni 2019, vil være de som blir gjeldende ved valget.

1.7 Ungdom og kirkevalg

Ungdommens kirkemøte (UKM) har flere ganger uttalt seg om kirkevalget og om viktigheten av å inkludere unge i alle ledd av kirkens demokrati. I sak UKM 05/14 ble blant annet Kirkerådet, valgådene og menighetsrådene utfordret på konkrete punkter. UKM var særlig opptatt av:

- god informasjon til unge i relevante informasjonskanaler, særlig for nå velgerne i aldersgruppen 15–18 år
- rekruttering av unge under 30 år til nominasjonskomiteer
- nominasjon av unge under 30 år til bispedømmerådvalg og menighetsrådsvalg
- arbeid for å øke valgdeltakelsen i aldersgruppen 15–18 år
- tilrettelegging for forhåndsstemming på arenaer der unge møtes i menighetene, på studiesteder og i Forsvaret
- arbeid for å gi tydeligere presentasjon av kandidatene som synliggjør meningsforskjeller.

UKM var også opptatt av tilrettelegging for alle menneskers valgdeltakelse og engasjement, også for mennesker med ulik grad av funksjonsevne. Dette inkluderer tilrettelegging for at alle kirkens medlemmer skal få lik mulighet til å stille som kandidater til rådene og til å delta i valget.

Også Kirkemøtet mener det er viktig å tilrettelegge for ung deltakelse i kirkevalget, og kirkemøtekomiteen uttalte i sak KM 06/18:

Komiteen viser til at unge har kirkelig stemmerett fra det året de fyller 15 år. Det bør derfor legges spesielt til rette for at unge kan avgi stemme ved kirkelige valg, særlig i aldersgruppen 15–17 år, ettersom de ikke stemmer ved andre valg.

1.8 Rådsorganer i Den norske kirke – sammensetning og oppgaver

Den følgende oversikten beskriver sammensetning og oppgaver slik de er fastsatt i kirkeloven som den nå gjelder.

Høsten 2017 hadde Kulturdepartementet et forslag på høring om en ny lov om tros- og livssynssamfunn til erstatning for kirkeloven. Forslaget innebærer at Stortinget kun vil gi noen overordnede bestemmelser om Den norske kirke, mens det vil bli opp til Kirkemøtet å fastsette nærmere regler om kirkens organisering i en kirkeordning. Både den nye loven om tros- og livssynssamfunn og kirkeordningen er forventet vedtatt våren 2019, med ikrafttredelse tidligst 1. januar 2020. I Kirkerådets forslag til ny kirkeordning er det i all hovedsak foreslått å videreføre dagens bestemmelser om menighetsråd, kirkelig fellesråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet.

1.8.1 Menighetsråd

Bestemmelser om menighetsråd finnes i dag i kirkeloven §§ 5–9.

1.8.1.1 Hvem sitter i menighetsrådet?

Menighetsrådet har fire til ti valgte medlemmer i tillegg til soknepresten. I tillegg skal det være minst fem varamedlemmer. I menigheter med forsøksordning (punkt 12.1.4) kan tallet på medlemmer være et annet. Rådet velges for fire år. Menighetsrådet velger en til to av sine faste medlemmer til kirkelig fellesråd eller opptrer som kirkelig fellesråd der det bare er ett sokn i kommunen.

1.8.1.2 Hvilke oppgaver har menighetsrådet?

«Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet» (kirkeloven § 9). Menighetsrådet tar avgjørelser på vegne av soknet.

Menighetsrådet har ansvar for å legge til rette for menighetslivet med trosopplæring, konfirmantarbeid, omsorgsarbeid (diakoni) og kirkemusikk. Rådet har ansvar for om det skal tas opp offer eller holdes innsamlinger i kirken og forvalte de pengene som kommer inn. Det skal samle de tilsatte i soknet til drøftinger om menighetsforholdene og de oppgaver som foreligger. Hvert år skal menighetsrådet ta initiativ til å gi en orientering til menigheten om det kristelige arbeidet i soknet.

1.8.2 Kirkelig fellesråd

Regler om kirkelig fellesråd finner en i kirkeloven (§§ 12–14). Kommuner med mer enn ett sokn skal ha et fellesråd. I kommuner med bare ett sokn utøver menighetsrådet funksjonene til kirkelig fellesråd. Menighetsrådet tiltres da av ett medlem valgt av kommunen.

1.8.2.1 Hvem sitter i kirkelig fellesråd?

I fellesrådet sitter to menighetsrådsmedlemmer fra hvert menighetsråd i kommunen, valgt av det enkelte menighetsråd. I kommuner med fem eller flere sokn velges bare ett medlem fra hvert menighetsråd. I tillegg kommer ett medlem valgt av kommunen og en prost eller annen prest oppnevnt av biskopen. Rådet velges for fire år.

1.8.2.2 Hvilke oppgaver har kirkelig fellesråd

Kirkelig fellesråd ivaretar de administrative og økonomiske oppgavene på vegne av soknene. Kirkebudsjettet fra fellesrådet skal legge grunnlaget for budsjettforslaget for kommunen. Kirkelig fellesråd har også ansvar for bygninger og drift og vedlikehold av kirker, opprettelse og nedleggelse av stillinger, anskaffelser og drift av menighetskontor og lokaler, samt utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæringen. Kirkelig fellesråd utarbeider mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen og skal fremme samarbeidet mellom menighetsrådene og soknenes interesser overfor kommunen.

1.8.3 Bispedømmeråd

Bestemmelser om bispedømmeråd finnes i kirkeloven (§ 23).

1.8.3.1 Hvem sitter i bispedømmerådet?

Rådet har følgende medlemmer i hvert bispedømme: biskopen, en prest valgt av prestene, en lek tilsatt valgt av de leke kirkelig tilsatte, og sju andre leke valgt av medlemmene i Den norske kirke. Rådet velges for fire år. Rådet samles 6-8 ganger årlig.

I de tre nordligste bispedømmene skal det i tillegg være en samisk representant; sørsamisk i Nidaros bispedømmeråd, lulesamisk i Sør-Hålogaland bispedømmeråd og nordsamisk i Nord-Hålogaland bispedømmeråd. Oslo bispedømmeråd har en representant fra døvemenighetene.

1.8.3.2 Hvilke oppgaver har bispedømmerådet?

Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet på alt som kan vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Som regionalt organ skal rådet fremme samarbeid mellom de enkelte menighetsrådene og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet, men det kan ikke instruere menighetsmøter, menighetsråd eller kirkelige fellesråd.

Bispedømmerådet tilsetter menighetsprester og fordeler tilskudd til stillinger innen undervisning og diakoni m.m.

Det er 11 bispedømmer i Den norske kirke

1.8.4 Kirkemøtet

1.8.4.1 Hva er Kirkemøtet?

Lovbestemmelser om Kirkemøtet finnes i kirkeloven (§ 24). Kirkemøtet er sammensatt av bispedømmerådene medlemmer og leder av Samisk kirkeråd, og det har i alt 116 medlemmer. I tillegg møter representanter for Ungdommens kirkemøte og for de teologiske fakultetene med tale- og forslagsrett. Kirkemøtet er Den norske kirkes øverste representative organ. Kirkemøtet samles en gang i året.

1.8.4.2 Hvilke oppgaver har Kirkemøtet?

Kirkemøtet fastsetter alle gudstjenstlige bøker i kirken, uttaler seg om lovendringer på det kirkelige området, fastsetter planer og programmer for den kirkelige undervisning, diakoni og kirkemusikk, og kvalifikasjonskrav og tjenesteordninger for stillinger knyttet til dette. Kirkemøtet gir retningslinjer om kirkens inventar og utstyr og foreslår retningslinjer for kirkelig inndeling. Kirkemøtet vedtar også budsjett for det nasjonale rettssubjektet Den norske kirke.

Kirkemøtet velger et Kirkeråd. Kirkerådet er Kirkemøtets utøvende organ og leder kirkens arbeid på nasjonalt nivå (kirkeoven § 25).

1.9 Tid og sted for valg – valgdagen

Kirkevalget 2019 finner sted mandag 9. september, samtidig med kommunestyre- og fylkestingsvalget. I flere kommuner er det også valg søndag 8. september. Dersom kommunen har vedtatt at det skal avholdes valg på søndagen i kommunen, skal dette også gjelde for kirkevalget.

Stemmer ved valg av lek kirkelig tilsatt og prest til bispedømmerådene og sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd skal være mottatt av valgrådet innen 9. september. Valg av menighetsråd i Saemien Åålmege skjer ved postvalg og må være mottatt av valgstyret i menigheten innen 9. september. Valg av døvemenighetenes representant i Oslo bispedømmeråd og døves menighetsråd skjer også (8.–) 9. september.

Nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd velges på Samisk kirkelig valgmøte.

2 | Valgorganene og delegering

2.1 Valgorganene

Kirkevalgreglenes bestemmelser om valgstyre, stemmestyre, valgrådet i bispedømmet, bispedømmerrådet og Kirkerådet fremgår av reglenes kapittel 4.

2.1.1 Valgstyret

I henhold til kirkevalgreglene § 4–1 skal menighetsrådet selv fungere som valgstyre i det enkelte sokn. Valgstyret har ansvaret for forberedelse og ledelse av valget. Det innebærer blant annet at ansvar for at informasjon om valget er tilgjengelig for velgerne, herunder informasjon om tid og sted for valget, valgform, krav til lister samt forhåndsstemming.

Lederen av menighetsrådet kan være leder av valgstyret, men valgstyret kan også velge en annen enn menighetsrådets leder som leder av valgstyret.

2.1.2 Stemmestyret

Foregår stemmegivningen på flere steder i soknet, skal et stemmestyre med minst tre medlemmer administrere stemmegivningen på hvert sted. Stemmestyret oppnevnes av valgstyret. Valgstyret skal også oppnevne ett av medlemmene, fortrinnsvis blant sine egne medlemmer, til leder av stemmestyret. Lederen sørger for at arbeidet i valglokalet blir organisert og fordelt på stemmestyrets medlemmer, at valglokalet åpnes og lukkes til fastsatt tid, at manntallslistene, stemmesedler og valgurner overleveres til valgstyret for optelling, og har ansvar for rapportering og kontakt med valgstyret.

Stemmestyret må bestå av minst tre medlemmer, jf. kirkevalgreglene § 4–2. Dette er for å sikre at det til enhver tid er minst to stemmemottakere som kan ta imot stemmer fra velgerne. Det er et krav om at stemmestyrets medlemmer må ha stemmerett ved valget. Det innebærer at stemmestyrets medlemmer må være bosatt i soknet og fylle 15 år i løpet av valgåret.

Kandidater som er oppført på en valgliste, kan oppnevnes til stemmestyret og gjøre tjeneste som valgfunksjonær, jf. kirkevalgreglene § 9–2 (2) og § 10–2 (5).

Stemmestyret har ansvar for gjennomføringen av valget i sitt valglokale.

Der en kommunal stemmekrets omfatter deler av flere sokn, kan disse soknene samarbeide om å gjennomføre valget ved stemmestedet med et felles stemmestyre.

2.1.3 Valgrådet i bispedømmet

I henhold til kirkevalgreglene § 4–3 har valgrådet i bispedømmet ansvar for å styre valget av medlemmer til bispedømmerådet og Kirkemøtet. Valgrådet oppnevnes av bispedømmerådet, som bør tilstrebe god aldersfordeling, lik kjønnsfordeling og kirkepolitisk bredde blant medlemmene.

Det er ikke regler som utelukker medlemmer i valgrådet fra å selv stille som listekandidat ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det er imidlertid viktig at en listekandidat som sitter i valgrådet, er bevisst på sin rolle i valgrådet, ettersom valgrådet skal være en tverrkirkepolitisk upartisk instans som sikrer frie valg. I konkrete saker vil det være nødvendig å vurdere medlemmets habilitet i valgrådet. Dette må vurderes konkret i den enkelte sak i henhold til reglene i forvaltningsloven.

Valgrådet skal utarbeide en felles presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7–1 (3) c, opplysninger om utdanning, yrke og verv i offentlig, kirkelig og organisasjonsmessig sammenheng. Kandidatene presenteres også med bilde.

I de tilfeller det leveres inn lister fra nomineringsgrupper, skal valgrådet også se til at tillitsvalgt for lister fra nomineringsgrupper får mulighet til kort å gjøre rede for hva som er samlende for listens kandidater. Valgrådet ser også til at tillitsvalgt for Nominasjonskomiteens liste får mulighet til kort å gjøre rede for hvordan listen er utarbeidet og hvilke krav som er stilt den.

Til forskjell fra tidligere, skal ikke valgrådet presentere kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det er det opp til nomineringsgruppene og nominasjonskomiteene selv å gjøre. Valgrådet skal kun utarbeide en felles presentasjon av kandidatene og listen(e) i tråd med rammene som nevnes ovenfor. For valget av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, gjelder egne regler. Se punkt 9.1.2, 9.2.2, og 9.3.3.

2.1.4 Bispedømmerådet

Bispedømmerådet er klageinstans ved klager over forberedelse og gjennomføring av valg til menighetsrådet. Bispedømmerådet kan etter søknad innvilge dispensasjon fra kravene til tid og sted for stemmegivningen dersom valggjennomføringen i et sokn ikke uten uforholdsmessige vanskeligheter kan oppfylle kravene.

2.1.5 Kirkerådet

Kirkerådet er regelforvalter for kirkevalgreglene og gir generell veiledning om hvordan disse reglene skal forstås. Kirkerådet avgjør i henhold til kirkevalgreglene §§ 2–7 og 3–7 tvilstilfeller om stemmerett og valgbarhet. Kirkerådet gjør vedtak om registrering, jf. §§ 6–3 og 6–4, og gir støtte i form av intensjonsstøtte og listestøtte til registrerte nomineringsgrupper, jf. § 6–5. Kirkerådet er ansvarlig for manntallet og utsending av valgkort. Kirkerådet er også klageinstans ved klager over forberedelse og gjennomføring av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Samisk kirkeråd administrer Samisk kirkelig valg møte.

2.2 Begrepet valgfunksjonær

I følge kirkevalgreglene er stemmestyrets oppgave å *administrere* valggjennomføringen på stemmestedet. I dette ligger det at stemmestyret har ansvar for at

valgavviklingen foregår i samsvar med kirkevalgreglene. Stemmestyret kan selv utføre alle oppgaver valggjennomføringen medfører. Kirkevalgreglene pålegger imidlertid ikke stemmestyrene å utføre alle oppgaver selv. Det er heller ikke et krav i reglene om at alle som utfører oppgaver i valglokalene, skal være medlemmer av stemmestyret, med mindre de oppnevnes til dette.

Valgstyret kan for eksempel engasjere kirkelig tilsatte, studenter, skoleelever og pensjonister som valgmedarbeidere. Deres gjøremål kan for eksempel være å gi praktisk veiledning til velgerne. De kan krysse av i manntallet, stemple stemmesedler og påse at velgerne legger stemmesedlene i valgurnen.

Det vil imidlertid være stemmestyrets ansvar å føre protokoll der det protokolleres hva som skjer på stemmestedet.

Kirkevalgreglene bruker noen steder begrepet *stemmemottaker* om alle som mottar stemme under stemmegivningen. Ved forhåndsstemmegivningen oppnevnes stemmemottakere. Valgstyret bestemmer selv hvem som oppnevnes.

Begrepet *valgfunksjonær* benyttes som en samlebetegnelse om alle personer som har oppgaver i valglokalene eller oppgaver knyttet til gjennomføringen av valget. Det vil si både stemmestyremedlemmer, stemmemottakere og andre som hjelper til.

En kandidat som er oppført på valgliste ved valg til menighetsråd eller bispedømmeråd og Kirkemøtet, kan oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i vedkommende sokn/bispedømme. Dette er eksplisitt fastsatt i kirkevalgreglene §§ 9–2 (2) og 10–2 (5). Dersom en kandidat gjør tjeneste som valgfunksjonær, er det viktig at vedkommende er bevisst på at tjenesten som valgfunksjonær skal gjennomføres på en nøytral måte, uten at det blir begått valgagitasjon.

2.3 Saksbehandlingsregler for valgstyret / valgrådet i bispedømmet

Kirkerådet legger til grunn at regler av 15. november 1996 nr. 1452 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet vil være naturlig å anvende så langt det passer for valgstyrets saksbehandling. Tilsvarende vil det være naturlig å legge regler 15. november 1996 nr. 1454 om formene for bispedømmerådets virksomhet til grunn så langt det passer for saksbehandlingen i valgrådet i bispedømmet.

Det enkelte valgstyre bestemmer selv organiseringen av administrative valgoppgaver. For valgrådet i bispedømmet er det fastsatt i kirkevalgreglene at daglig leder i bispedømmerådet (stiftsdirektør) eller den vedkommende utpeker er sekretær for valgrådet. For øvrig ligger det til bispedømmerådet i samråd med valgrådet å bestemme organiseringen av administrative valgoppgaver i bispedømmet.

2.4 Delegering av valgstyrets/valgrådets myndighet

Kirkerådet legger til grunn at bestemmelsene om delegering av myndighet etter kirke-loven § 8 første ledd, jf. § 23 femte ledd, skal anvendes tilsvarende for valgstyret og valgrådet. Dette innebærer at valgstyret/valgrådet kan gi lederen eller denne og minst to av rådets medlemmer (arbeidsutvalg) fullmakt til på saklig begrensede områder å treffe avgjørelse i saker som skulle ha vært avgjort av valgstyret/valgrådet. Avgjørelse som er truffet med hjemmel i slik fullmakt, skal refereres i første møte

etter at avgjørelsen er truffet. Kirkerådet legger også til grunn at valgstyret/valgrådet kan delegerer enkeltsaker eller typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning, til valgstyrets/valgrådets sekretær.

Et grunnleggende prinsipp for delegering er at den må begrenses til saker som ikke er av prinsipiell betydning. Her vil kommunelovens skranke for hva som kan delegeres og ikke delegeres, gjelde tilsvarende. Kommuneloven fastsetter at myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller i typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning, kan delegeres. Dette vil gjelde både for hva valgstyret/valgrådet kan delegerer og for hvordan delegeringsfullmakten skal benyttes. Det er ikke adgang til å delegerer generell avgjørelsesmyndighet i saker som må anses for å være av prinsipiell betydning. Delegeringsvedtaket begrenses av at den som har fått delegert myndighet, har plikt til å gå tilbake til valgstyret hvis en enkeltsak må anses å ha prinsipiell betydning. Hva som er av prinsipiell betydning, må vurderes ut fra vedtakets karakter og konsekvenser. Bestemmelsen gir dermed valgstyret/valgrådet et vidt rom for å vurdere hva som i det enkelte tilfelle er forsvarlig og hensiktsmessig.

Det er ikke mulig å gi eksakte svar på hva som anses for å være av prinsipiell betydning slik at myndigheten ikke kan delegeres. Man kan si at saker som er av ren praktisk art, sjelden vil være av prinsipiell betydning. Dette vil typisk være gjøremål som å legge manntall ut til alminnelig ettersyn, komme med kunngjøringer, lage lister over klager, underrette kandidater, trykke stemmesedler og lignende. Prøving og godkjenning av kurante forhåndsstemmegivninger er ikke av prinsipiell betydning og kan også delegeres. Valgstyret kan imidlertid ikke overlate til lederen å utføre denne oppgaven alene. Lederen må gjøre det sammen med valgstyrets sekretær eller en annen valgmedarbeider. God valgpraksis tilsier at det må være to personer til stede ved åpning av stemmegivninger.

Myndighet som typisk vil være av prinsipiell betydning, og som dermed ikke kan delegeres, er for eksempel å treffe avgjørelser om listeforslag og om tilbakekalling av listeforslag skal godkjennes, samt forkasting av stemmegivninger.

Denne oppramsingen av eksempler på hva som er av prinsipiell og ikke prinsipiell art, er ikke uttømmende.

3 | Stemmerett og valgbarhet

3.1 Stemmerett, manntall og valgkort

3.1.1 Hvem har stemmerett?

3.1.1.1 Stemmerett ved valg av menighetsråd

Ved menighetsrådsvalg har følgende personer stemmerett, jf. kirkevalgreglene § 2–1:

Medlemmer av Den norske kirke som

- vil ha fylt 15 år innen utgangen av valgåret
- er folkeregisterført som bosatt i soknet

Biskopen kan i særskilte tilfeller, etter søknad fra vedkommende menighetsråd, samtykke i at en person for et begrenset tidsrom gis stemmerett i et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i, jf. kirkeloven § 4 annet ledd. Se punkt 3.1.2.

For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen. Les mer om krav til retting i manntallet i punkt 3.1.6 og 3.1.7.

En utenlandsk statsborger som er medlem i Den norske kirke, har kirkelig stemmerett.

En norsk statsborger bosatt i utlandet som er medlem av Den norske kirke, har ikke kirkelig stemmerett. Dette er fordi det er et krav om å være bosatt i soknet for å ha kirkelig stemmerett, jf. kirkeloven § 4 første ledd.

3.1.1.2 Stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet har følgende personer stemmerett, jf. kirkevalgreglene § 2–2:

Medlemmer av Den norske kirke som

- vil ha fylt 15 år innen utgangen av valgåret
- er folkeregisterført som bosatt i bispedømmet
- ikke har stemmerett som prest eller lek kirkelig tilsatt etter kirkevalgreglene § 2–3 eller § 2–4

For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen.

3.1.1.3 Stemmerett ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet har følgende personer stemmerett, jf. kirkevalgreglene § 2–3:

Prest i Den norske kirke som

- er tilsatt i en fast ordnet kirkelig prestestilling
- er ordinert prest
- har en stilling på minst 15 timer i uken

Med *fast ordnet kirkelig prestestilling* menes en stilling som er organisert som en prestestilling, hvor det inngår i stillingens oppgaver å forrette gudstjenester og kirkelige handlinger. Dette gjelder blant annet institusjonsprester, sykehusprester, studentprester, feltprester og menighetsprester. Det samme gjelder vikarprester tilsatt i et vikariat på minst ett år. Prestevikarer og ordinerte prester som ikke er i ordnet prestestilling, faller utenom.

Ordinerte prester som jobber i en fast stilling som er organisert/definert som en prestestilling vil ha stemmerett, også om de jobber i kirkelige organisasjoner. En lagsprest, ungdomsprest eller speiderprest ansatt i en kirkelig organisasjon tilknyttet Den norske kirke, som har som en del av stillingens oppgaver å forrette gudstjenester og kirkelige handlinger, vil regnes som prest etter denne bestemmelsen. Sykehusprester ved de diakonale institusjonene tilknyttet Den norske kirke er også omfattet av definisjonen. Det samme gjelder gateprester i Kirkens Bymisjon.

På bispedømmekontoret er det kun de ordinerte prestene som gjør tjeneste i en fast ordnet kirkelig *prestestilling*, som har stemmerett ved valg av prest. Eksempler på slike prestestillinger vil være *integreringsprest* eller *personalprest*. Ordinert prest som gjør tjeneste i en lek kirkelig stilling ved bispedømmekontoret, for eksempel som stiftsdirektør eller saksbehandler, vil ha stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt.

Det er særskilt fastsatt at prest i Den norske kirke som er *generalsekretær* i en organisasjon tilknyttet Den norske kirke, også har stemmerett ved valg av prest. Dette er begrunnet i at han/hun også vil ha gudstjenester og en type teologisk ansvar som gjør det vanskelig å adskille vedkommende fra en prest i prestestilling i samme organisasjon. Ettersom vedkommende i utgangspunktet ville falle utenfor definisjonen «ordnet kirkelig prestestilling», er dette særskilt fastsatt i bestemmelsen.

Det er et krav at presten må være medlem i Den norske kirke for å ha kirkelig stemmerett. Dersom en prest i Den norske kirke har fått dispensasjon fra medlemskapskravet etter kirkeloven § 29, vil vedkommende ikke ha kirkelig stemmerett.

For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for prester på valgdagen. Det er bispedømmerådet som har ansvaret for å utarbeide et manntall for prester. Les mer om manntall for prester i punkt 3.1.5.2.

Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er tilsatt. Døveprestene har forslags- og stemmerett ved valg av prest til Oslo bispedømmeråd.

Ved permisjon på under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som prest, men det vil være den som vikarierer i stillingen, som deltar i valget av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

3.1.1.4 Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet har følgende personer stemmerett, jf. kirkevalgreglene § 2–4.

Tilsatt i Den norske kirke som

- er tilsatt av menighetsråd, fellesråd eller bispedømmeråd
- ikke har stemmerett som prest etter kirkevalgreglene § 2–3
- har en stilling på minst 15 timer i uken

For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for leke kirkelig tilsatte på valgdagen. Les mer om manntall for lek kirkelig tilsatte i punkt 3.1.5.2.

Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er tilsatt. Lek kirkelig tilsatt i døvemenighetene har forslags- og stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til Oslo bispedømmeråd.

Ved permisjon på under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som lek kirkelig tilsatt, men det vil være den som vikarierer i stillingen, som deltar i valget av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

3.1.1.5 Stemmerett ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

Ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet har følgende personer stemmerett, jf. kirkevalgreglene § 2–5:

- Medlemmer av Saemien Åålmege (den samiske menigheten i sørsamisk språkområde)

Det følger av forskrift 14. april 2015 nr. 1441 om ordning for Saemien Åålmege § 6 at medlemmer av Den norske kirke kan bli medlem av den samiske menigheten i sørsamisk språkområde dersom vedkommende blir registrert som medlem i Saemien Åålmege og

- regner seg som same eller er gift, partner eller samboer med en same og er bosatt i sørsamisk språkområde eller
- regner seg som sørsame eller er gift, partner eller samboer med en sørsame og er bosatt utenfor sørsamisk språkområde eller
- har foreldre som er medlem i sørsamisk menighet eller
- har annen tilknytning til sørsamisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av menighetsrådet.

Medlem av Saemien Åålmege som har kirkelig stemmerett, har altså også stemmerett ved valget av sørsamisk representant.

For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for Saemien Åålmege på valgdagen.

Personer med stemmerett ved valg av sørsamisk representant har også stemmerett ved valg av leke representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

3.1.1.6 Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet

Ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet har følgende personer stemmerett, jf. kirkevalgreglene § 2–6:

- Leke medlemmer som har stemmerett ved valg av døves menighetsråd.

Et medlem av en døvemenighet som har kirkelig stemmerett, har stemmerett ved valg av døves menighetsråd. Det er fastsatt i regler 12. september 2018 nr. 1334 om døvekirkelige organer § 1 første ledd at «Medlemmer av Den norske kirke som er døve, sterkt tunghørte, døvblinde, døvblitte og deres familier og nettverk og andre med tilknytning til det døvekirkelige arbeidet, blir medlemmer av den døvemenigheten de hører til ved å la seg registrere i et medlemsregister som føres av Døvekirkenes fellesråd.»

For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet etter kirkevalgreglene § 2–10 (3) på valgdagen.

3.1.2 Stemmerett i annet sokn enn bostedssoknet

Ingen kan ha stemmerett i mer enn ett sokn. Hovedregelen etter kirkeloven er at stemmeretten følger av hvor vedkommende person er bosatt, jf. kirkeloven § 4 første ledd. Kirkeloven § 4 annet ledd gir imidlertid anledning til å søke biskopen om å flytte stemmeretten til et annet sokn enn bostedssoknet for et begrenset tidsrom. Det må foreligge *særlige grunner* for at biskopen skal kunne gi samtykke til slik flytting.

Søknad må sendes fra menighetsrådet i det soknet stemmeretten skal flyttes til. Biskopen behandler søknaden og sender svar til menighetsrådet som har sendt søknad, med kopi til Kirkerådet. Menighetsrådet underretter vedkommende person om flytting av stemmeretten er innvilget. Vedkommende vil ved innvilget søknad både få stemmerett og være valgbar i det nye soknet. Vedkommende føres inn i manntallet i soknet stemmeretten flyttes til, og melding sendes til bostedssoknet om at vedkommende skal strykes i manntallet der.

Slike særlige tilfelle kan for eksempel være personer som for en begrenset periode bor i soknet overføringen av stemmerett gjøres til. Dette kan bl.a. gjelde studenter og skoleungdom som for en periode oppholder seg i et annet sokn enn der de er registrert som bosatt.

Denne bestemmelsen åpner også for at en person som er valgt inn i menighetsrådet og som i løpet av valgperioden flytter ut av soknet til et nabosokn, kan fortsette i menighetsrådet dersom menighetsrådet søker om det og biskopen samtykker.

Videre åpner denne bestemmelsen for at biskopen kan samtykke til at et medlem som er villig til å stå på et listeforslag til valg av menighetsråd i et annet sokn enn der vedkommende er registrert bosatt, kan få tillatelse til det dersom menighetsrådet søker om det. Dette vil særlig gjelde på steder der det kan være vanskelig å få tilstrekkelig med kandidater til å stille til valg. Disse søknadene bør være behandlet av biskopen innen utløpet av fristen for avlevering av listeforslag, **30. april 2019**. Slike søknader må derfor sendes inn i god tid. Denne fristen er imidlertid ikke til hinder for at biskopen kan behandle søknader også senere.

Denne bestemmelsen kan også anvendes for eldre medlemmer som gjennom et langt liv har tilhørt et sokn, men som flytter på institusjon utenfor dette soknet. Dersom de ønsker det, bør slike medlemmer kunne få stemme i den menigheten de har et forhold

til, altså der de tidligere var bosatt. Også i disse tilfellene vil det være menighetsrådet som søker biskopen om samtykke.

Tidligere anså man prest i kirkelig stilling og dennes ektefelle samt klokker i fast stilling som bosatt i det sokn hvor vedkommende var tilsatt. Denne bestemmelsen ble ikke videreført i kirkeloven av 1996. Dette medfører at alle tilsatte må stemme i det soknet de er bosatt. I særlige tilfelle vil biskopen likevel kunne innvilge søknader om dette.

Det er ikke noen generell åpning for at et medlem som er engasjert i en annen menighet enn der vedkommende er registrert bosatt, kan gis stemmerett i annen menighet.

Tolkningen av *for et begrenset tidsrom* har i hovedsak vært knyttet til en valgperiode. Ønsker vedkommende fortsatt å flytte stemmeretten sin, må det søkes biskopen på nytt for en ny periode.

Etter kirkeloven § 6 tredje ledd fremgår det at kirkelig valgbarhet er knyttet til kirkelig stemmerett. Det innebærer at for å kunne velges, må man ha stemmerett i soknet på *selve valgdagen*. Dette har en parallell i valgloven og er en videreføring av rettstilstanden fra kirkeordningsloven av 1953.

Ingen kan ha stemmerett i mer enn ett sokn. Det innebærer at idet biskopen gir samtykke til overføring av stemmerett og dermed valgbarhet, vil vedkommende tape valgbarheten sin i det opprinnelige soknet eller bispedømmet, jf. kirkeloven § 7 første ledd, jf. § 23 åttende ledd. Det vil derfor ikke være mulig å sitte i menighetsråd ut perioden og samtidig stille til valg på nytt for et annet sokn.

I biskopens vedtak bør det fremgå hvilket sokn stemmeretten overføres fra og til og for hvilken tidsperiode personen gis stemmerett i annet sokn enn vedkommende bor i, med både start- og sluttdato.

Det er hvor en har stemmerett *på valgdagen* som er avgjørende for både valgbarhet og stemmerett. Dersom en person som for eksempel sitter i menighetsråd i et annet sokn enn det vedkommende bor i, ønsker å velges inn i menighetsrådet på bostedet ved kirkevalget i 2019, må overføringen av stemmerett avsluttes senest dagen før valget. Da vil vedkommende i utgangspunktet ikke stå i manntallet for soknet, men han/hun kan senest på valgdagen kreve at manntallet rettes med biskopens vedtak som dokumentasjon, jf. punkt 3.1.7 og kirkevalgreglene § 2–12.

Kirkerådet presiserer at biskopens myndighet til å gi samtykke etter kirkeloven § 4 annet ledd gjelder generelt og ikke bare i tilknytning til kirkevalget. I praksis blir det behandlet flest søknader om overføring av stemmerett i forbindelse med kirkevalget.

3.1.3 Krav om medlemskap i Den norske kirke for kirkelige ombud

Kirkerådet har tidligere fått spørsmål om personer som er medlem i andre kristne kirker Den norske kirke har kirkefelleskap med, i særlige tilfeller kan stille som kandidat til valg av menighetsråd. Dette er ikke mulig, da det er et klart krav til medlemskap i Den norske kirke for å være valgbar til menighetsråd.

Hovedregelen i henhold til kirkeloven er at det er krav om å være medlem av Den norske kirke for å være valgbar, jf. kirkeloven § 6 tredje ledd, jf. § 4 første ledd. Når særlige grunner tilsier det, kan biskopen gi dispensasjon fra kravet til medlemskap for kirkelig tilsatte og ombud, jf. tjenesteordning for biskoper § 11 a..

Med *kirkelige ombud* menes det et kirkelig verv som en person blir valgt til eller utpekt til å utføre, og som personen i alminnelighet har plikt til å utføre. Medlemmer av lovbestemte kirkelige organer, herunder menighetsrådet, er derfor å anse som kirkelige ombud i kirkeovens forstand. Kirkerådet har derfor tidligere lagt til grunn at biskopen, med hjemmel i tjenesteordning for biskoper § 11 a, jf. kirkeoven § 29 første ledd, kan dispensere fra kravet om medlemskap for menighetsråds kandidater når særlige grunner tilsier det. Etter en nærmere vurdering har Kirkerådet kommet til at dispensasjonsadgangen for ombud ikke omfatter valgbarhet til menighetsråd etter § 6 tredje ledd, jf. § 4 første ledd. Grunnen er lovens klare ordlyd her og fravær av at forarbeidene gir uttrykk for at dispensasjonsadgangen i § 29 også omfatter disse tilfellene. Også med denne innskrenkende tolkningen av § 29 er det et anvendelsesområde igjen for dispensasjon fra medlemskravet for ombud. Det kan gjelde kommunal representant til kirkelig fellesråd og andre ombud som utpekes.

3.1.4 Avgjørelse av tvilstilfeller

Dersom det er tvil om en person har stemmerett eller hvor en person har stemmerett, avgjør Kirkerådet dette, jf. kirkevalgreglene § 2–7. Kirkerådet gir også generell veiledning om hvor de ulike kategorier har stemmerett. Dersom Kirkerådet skal avgjøre et konkret tvilstilfelle, er det viktig at dette blir presisert i henvendelsen til Kirkerådet og at det blir gitt utfyllende opplysninger om personen det gjelder. En avgjørelse av tvilstilfelle om stemmerett regnes som et enkeltvedtak i forvaltningslovens forstand og skal behandles i tråd med de saksbehandlingsregler som gjelder for enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven kapittel IV og V. Kirkerådets avgjørelser av tvilstilfeller kan ikke påklages, jf. kirkeoven § 38 annet ledd. Se mer om dette i kapittel 11.

3.1.5 Grunnlag for manntallet – valgmodulen i medlemsregisteret

Reglene for manntall står i kirkevalgreglene §§ 2–8, 2–9 og 2–10.

3.1.5.1 Felles manntall for valg til menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Det skal utarbeides et felles manntall for valg til menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det vil bli noen endringer sammenlignet med tidligere valg. Tidligere har det felles manntallet vært et uttrekk fra medlemsregisteret av alle de stemmeberettigede medlemmene. Hver gang det ble tatt ut en ny versjon av manntallet, ble de siste endringer i medlemsregisteret tatt med. Ved kirkevalget i 2019 vil det bli utarbeidet et eget manntall som kan vedlikeholdes uavhengig av endringer i medlemsregisteret.

Et uttrekk av alle stemmeberettigede medlemmer fra Den norske kirkes medlemsregister vil danne grunnlaget for manntallet, men dette uttrekket gjøres bare én gang i forbindelse med *skjæringsdatoen 30. juni 2019*. I uttrekket vil hver person som utgangspunkt ha soknetilhørighet og bispedømmetilhørighet tilsvarende de grenser for kirkelig inndeling som er gjeldende på dette tidspunktet.

Manntallsuttrekket vil danne grunnlaget for utsending av valgkort. Disse vil bli sendt ut til alle stemmeberettigede medlemmer i begynnelsen av august. Fra omtrent samme tidspunkt vil det være mulig for valgstyrene å hente ut utkast til manntall fra valgmodulen. Dette skal legges ut til velgernes ettersyn senest 10. august 2019, jf. kirkevalgreglene § 2–11. Se mer om dette i punkt 3.1.6.

I valgmodulen kan det gjøres rettinger i manntallet. Hvilke endringer man kan gjøre, er det uttømmende gjort rede for i kirkevalgreglene § 2–9 (2). Dette betyr at endringer

ikke kan gjøres av andre grunner enn de som er listet opp i denne paragrafen. Se punkt 3.1.7.

Som ved offentlige valg vil det være bostedsdato per 30. juni 2019 som er styrende for hvilken stemmekrets og hvilket sokn man tilhører på valgdagen. Dersom et medlem endrer folkeregistrert adresse etter 30. juni, skal dette ikke oppdateres i manntallet selv om medlemsregisteret oppdateres. På denne måten sikres det at velgeren skal stemme samme sted ved kommune- og fylkestingsvalget og kirkevalget. Det sikrer også at det ikke blir noen tvil om hvor man har stemmerett. Hvis velgeren ikke har mulighet til å reise dit vedkommende var registrert 30. juni, må han/hun forhåndsstemme innen 2. september.

Særskilt ved inndelingsendringer blant annet på grunn av kommunereformen

På grunn av endringene i forbindelse med kommunereformen, og eventuelle andre inndelingsendringer, blir ikke uttrekket av 30. juni riktig for de personer som endrer inndelingstilhørighet fra 1. januar 2020. Det er derfor nødvendig at manntallet blir korrigert slik at det blir tatt hensyn til de vedtatte inndelingsendringer per 30. juni 2019. Det vil da for enkelte personer bli avvik mellom sokne- og/eller bispedømmetilhørighet i medlemsregisteret og i manntallet. Slik må det være dersom man skal kunne gjennomføre valg som om inndelingsendringer allerede har skjedd, jf. punkt 1.6.

3.1.5.2 Manntall for prester og leke kirkelig tilsatte

Ved kirkevalget i 2019 er det innført at bispedømmerådene skal utarbeide egne manntall for henholdsvis prester og leke kirkelig tilsatte. Disse manntallene vil bli benyttet som utgangspunkt for valgene av prest og lek kirkelig tilsatt. Kirkevalgreglene § 2–10 slår fast at bispedømmerådet har ansvaret for å opprette og oppdatere manntallene for prester og leke kirkelig tilsatte på grunnlag av opplysninger fra bispedømmeråd og kirkelige fellesråd. Dette betyr at kirkelige fellesråd i medhold av kirke-loven har en plikt til å gi bispedømmerådet de opplysninger det trenger i forbindelse med opprettelsen og oppdateringen av manntallet.

Prester og leke kirkelig tilsatte har som ved tidligere valg ikke stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, men har stemmerett ved valg av henholdsvis prester og leke kirkelig tilsatte. Det vil derfor også ved dette valget være en egen rubrikk i det felles manntallet for valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet der det er markert for om medlemmet er prest eller lek kirkelig tilsatt.

Manntallene for prester og leke kirkelige tilsatte vil bli importert inn i valgmodulen og danne grunnlag for markeringsfeltet i det felles manntallet. På denne måten sikrer man at ikke noen blir stående uten mulighet til å stemme eller med mulighet til å stemme både på prest / lek kirkelig tilsatt og på leke medlemmer.

3.1.6 Utlekking av manntallet til offentlig ettersyn

Fra senest 10. august og frem til 1. september skal utkast til soknets kirkelige manntall være lagt ut til offentlig ettersyn. Fordi 1. september 2019 faller på en søndag, skal ettersynet være lagt ut til og med 2. september, jf. kirkevalgreglene § 17–1a (2). Ettersynet reguleres på en slik måte at den enkelte person kun får kjennskap til opplysninger om seg selv eller om en annen person som en har fått fullmakt fra, jf. kirkevalgreglene § 2–11. Manntallet som legges ut, skal kun inneholde navn, adresse, fødselsdato og eventuelt manntallsnummer og kretsopplysninger til de manntallsførte. Alle som mener at de selv eller andre (dvs. person de har fått fullmakt fra) feilaktig er innført eller utelatt fra manntallet, kan kreve at valgstyret retter feilen.

Det er utarbeidet et eget skjema for et slikt krav

- Skjema 3.1.6: *Krav om retting av feil i manntall*

3.1.6.1 Tilgang til Den norske kirkes medlemsregister

I forbindelse med kirkevalget vil det komme spørsmål om tilgang til og utlevering av informasjon fra Den norske kirkes medlemsregister. Dette vil gjelde både tilgang for valgrådet og for nominasjonskomité og eventuelle nomineringsgrupper. Informasjonen i medlemsregisteret anses som sensitive personopplysninger og en må derfor være forsiktig med å gi tilgang.

Forskrift 16. april 2018 nr. 581 om Den norske kirkes medlemsregister regulerer hvem som har tilgang til opplysninger i medlemsregisteret. De aktuelle bestemmelsene finnes forskriftens §§ 7 og 9:

Medlemsregisteret skal gjøres tilgjengelig for Kirkerådet, biskopene og bispedømmerådene, de kirkelige fellesråd, menighetsråd og prester i Den norske kirke. Det er kun personer med tjenstlig behov som skal ha tilgang til opplysninger i medlemsregisteret (§ 7).

Registrerte opplysninger om en person kan bare gjøres tilgjengelig for den som er registrert eller som saken ellers direkte gjelder, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e. (§ 9).

Kirkelig fellesråd er lokal behandlingsansvarlig for opplysninger i medlemsregisteret som registreres for alle sokn i det aktuelle fellesrådsområdet. Som behandlingsansvarlig bestemmer fellesrådets daglige leder, altså kirkevergen, hvem som kan bruke registeret. I de tilfellene dette er tilsatte som er underordnet kirkevergen, vil disse få tildelt konkrete bruker-roller i registeret med de tilganger de trenger for å kunne utføre sitt arbeid. For tilsatte ved disse organene vil forvaltningsloven gjelde, jf. kirke-loven § 38 første ledd. Dette betyr blant annet at forvaltningslovens generelle bestemmelser om taushetsplikt vil gjelde for håndtering av opplysninger som man kommer i befattning med ved de ulike registreringsopp-gavene.

Dersom (lokal) behandlingsansvarlig ønsker å gi personer som ikke er tilsatt, tilgang som representanter for et valgstyre som trenger tilgang til medlemsopplysninger for å forberede kirkevalg, mener Kirkerådet at en slik tilgang kan gis. Forutsetningen vil være at vedkommende undertegner en taushetserklæring og at kun de opplysninger vedkommende trenger for å utføre oppgaver knyttet kirkevalget blir behandlet.

Med taushetserklæring vil vedkommende selv kunne benytte registeret eller informasjonssystemet, men det er enklere dersom en tilsatt hjelper til. Da kan den tilsatte finne svar på det valgstyret ønsker seg. Det anbefales at man viser varsomhet ved håndtering av opplysninger og så langt det er mulig søker å unngå at det utarbeides papiroversikter eller excel-ark med mange personopplysninger.

Når det gjelder nominasjonskomité og eventuelle nomineringsgrupper så må disse likebehandles. Medlemslister skal ikke gjøres tilgjengelig for nominasjonskomité og nomineringsgrupper. Dette for å sikre vern av sensitive personopplysninger. Det er langt bedre at nominasjonskomiteer og nomineringsgrupper lager lister med personer de ønsker, og at en ansatt med tilgang til medlemsregisteret sjekker at disse personene er medlem og dermed valgbar.

Informasjon om personer som bor i soknet kan for eksempel finnes ved adressesøk på gulesider.no eller tilsvarende.

3.1.6.2 *Manntallskopier til nomineringsgrupper og andre*

Det vil ikke være anledning til å utlevere manntallskopier til nomineringsgrupper og andre. Manntallet avslører tilknytning til trossamfunnet Den norske kirke, og dette er opplysninger som anses som sensitive personopplysninger.

3.1.7 **Grunnlag for oppdatering av manntallet frem mot valgdagen**

Oppdateringer i manntallet etter skjæringsdatoen 30. juni kan bare skje på bakgrunn av følgende forhold:

- Krav om retting av feil, oppdaget feil eller klage.
- Ved flyttemelding som ikke ble registrert før manntallsutkastet ble skrevet ut, men som er mottatt av folkeregistermyndigheten innen skjæringsdatoen 30. juni. Vedkommende manntallsføres i tilflyttingssoknet og strykes fra manntallet i fraflyttingssoknet.
- Når utenlandsboende flytter tilbake til Norge. Vedkommende føres inn i manntallet i tilflyttingssoknet. Dersom vedkommende allerede er manntallsført i et annet sokn, strykes vedkommende fra manntallet i tidligere bostedssokn. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
- Ved erverv av medlemskap. Dersom medlemskapet medfører at vedkommende får stemmerett ved valget, føres vedkommende inn i manntallet i bostedssoknet. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
- Ved dødsfall. Vedkommende strykes fra manntallet, med mindre vedkommende allerede har avgitt godkjent forhåndsstemmegivning.

Det skal ikke føres noen inn i eller ut av manntallet hvis vedkommende derved blir manntallsført i mer enn ett sokn, eller ikke blir manntallsført i noen sokn. I slike tilfeller skal ikke manntallet oppdateres uten at manntallet i det andre soknet blir oppdatert tilsvarende.

Velger skal ikke føres inn i manntallet dersom vedkommende er manntallsført i et annet sokn og har avgitt forhåndsstemme til dette soknet.

I henhold til kirkevalgreglene § 2–12 kan alle som mener de selv eller andre de har fullmakt fra er feilaktig innført eller utelatt fra manntallet kreve at valgstyret retter feilen. Det er utarbeidet et eget skjema for dette, se skjema 3.1.6 *Krav om retting av feil i manntall*. I skjemaet må personen blant annet gi opplysninger om sitt medlemskap i Den norske kirke og om hvor vedkommende var bosatt i soknet per 30. juni 2019. Kirkerådet legger til grunn at en person i henhold til kirkevalgreglene § 2–12 vil kunne kreve endringer i manntallet helt frem til og med valgdagen. En person som fremmer et slikt krav må gis anledning til å avgi stemme i et særskilt omslag, og valgstyret vil måtte ta stilling til kravet før stemmegivningen kan godkjennes.

Valgstyret skal snarest sende melding til den som berøres av oppdateringer i manntallet som er foretatt på grunnlag av søknad om innføring og krav om retting av manntallet.

3.1.8 **Utskrift av manntallet**

Manntallslistene skrives ut fra valgmodulen i Den norske kirkes medlemsregister. Manntallslistene kan skrives ut enten som alfabetisk liste for hele soknet eller sortert på stemmekretser. I manntallslisten er det markert hvem som har stemmerett som

prest eller lek kirkelig tilsatt ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Disse har stemmerett ved valg av menighetsråd, men ikke ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Manntallslistene til bruk i valglokalet bør skrives ut så nær opp til valgdagen som mulig, men må foreligge før forhåndsstemmene skal prøves. Det vil si en av de siste virkedagene før valgdagen. Man må legge inn en tidsmessig sikkerhetsmargin som tar høyde for mulige tekniske problemer i forbindelse med utskriften.

3.1.9 Produksjon, utsendelse og bruk av valgkort

Kirkerådet har bestemt at det skal bli sendt ut valgkort til alle stemmeberettigede som er innført i manntallet i soknet (jf. kirkevalgreglene § 2–9 (5)). Valgkortet skal være hos velgeren før perioden for forhåndsstemming starter. Det er ikke nødvendig å ha med valgkort for å få stemme. Under forhåndsstemmingsperioden legges valgkortet sammen med stemmeseddelkonvolutten for å identifisere velgeren. Dersom en velger ikke har mottatt valgkort eller ikke har valgkortet med seg til valglokalet, skal velgeren selv påføre navn, fødselsdato og adresse på omslagskonvolutten, jf. § 9–4 (2) og (3).

3.2 Valgbarhet

3.2.1 Valgbarhet ved valg av menighetsråd

Valgbare er alle stemmeberettigede som har fylt 18 år innen utgangen av valgåret. De som er valgbare, har plikt til å ta imot valg, jf. kirke-loven § 6 tredje ledd og kirkevalgreglene § 3–1. Les om rett til å be om fritak i punkt 3.2.8.

3.2.2 Valgbarhet ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgbare er alle stemmeberettigede som har fylt 18 år innen utgangen av valgåret, og som ikke er valgbare som prest eller lek kirkelig tilsatt, jf. kirkevalgreglene § 3–2. Tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og tilsatte i Kirkerådet er også utelukket fra valg som lekt medlem til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Ved valg av leke medlemmer til bispedømmerådet og Kirkemøtet vil en person i prestepstilling eller lek kirkelig stilling være valgbare som lek dersom vedkommende legger ved en erklæring om at vedkommende vil ha fratrudd stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon, jf. kirkevalgreglene § 6-4 d) og Kirkerådets tolkningsuttalelse av 31. januar 2019 i sak 19/00664-1.

3.2.3 Valgbarhet ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgbare som prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett ved valg av prest og ikke er utelukket eller fritatt. Les om stemmerett ved valg av prest i punkt 3.1.1.3.

Utelukket fra valg som prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet er

- tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken
- tilsatte i Kirkerådet

Om en person skal utelukkes fra valg, avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen. Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbare, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

3.2.4 Valgbarhet ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgbar som lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter kirkevalgreglene § 2–4, som har fylt 18 år innen utgangen av valgåret og som ikke er utelukket eller fritatt. Les mer om stemmerett i punkt 3.1.1.4.

Utelukket fra valg som lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet er

- tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken
- tilsatte i Kirkerådet

Om en person skal utelukkes fra valg, avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen. Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

3.2.5 Valgbarhet ved valg av samiske representanter

Valgbar som sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter kirkevalgreglene § 2–5 som har fylt 18 år innen utgangen av valgåret og ikke er utelukket eller fritatt. Les mer om stemmerett i punkt 3.1.1.5.

Utelukket fra valg som samisk representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er

- de som er valgbare ved valg av prest, jf. kirkevalgreglene § 3–3
- tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken
- tilsatte i Kirkerådet

Om en person skal utelukkes fra valg, avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

Valgbarhet til lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd og til nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd er fastsatt i kirkevalgreglene § 3–5 (2) og (3).

3.2.6 Valgbarhet ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgbar som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:

- Vedkommende er valgbar som lek, jf. kirkevalgreglene § 3–2
- Vedkommende er registrert som medlem av en døvemenighet på valgdagen

Utelukket fra valg som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er

- de som er valgbare ved valg av prest, jf. kirkevalgreglene § 3–3
- de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatt, jf. kirkevalgreglene § 3–4
- tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken
- tilsatte i Kirkerådet

Om en person skal utelukkes fra valg, avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

3.2.7 Felles bestemmelser om valgbarhet

Kirkerådet avgjør i tilfelle om og hvor en person er valgbar.

3.2.8 Rett til å kreve fritak fra valg

Rett til å kreve seg fritatt for valg til menighetsråd har

- den som har fylt 65 år før valgperioden tar til
- den som har gjort tjeneste som medlem av menighetsrådet de siste fire år
- den som påberoper seg hindring som menighetsrådet godkjenner

I samsvar med bestemmelsen må en ha fylt 65 år før valgperioden tar til for å kunne kreve seg fritatt, dvs. før 1. november 2019 for valg til menighetsråd. Dette er derimot ikke til hinder for at personer over 65 år står på et listeforslag dersom de er villige.

Rett til å kreve seg fritatt for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet har

- den som søker om fritak innen den frist valgrådet setter
- den som sender skriftlig melding om at valget ikke mottas innen tre dager etter mottatt melding om valget fra valgrådet i bispedømmet

Kandidater som er satt opp på listeforslag, må søke om fritak innen den frist valgstyret eller valgrådet setter, ellers tapes retten til å strykes av listeforslaget. Et valgt medlem eller varamedlem som ikke plikter å motta valget, må sende skriftlig melding om valget mottas eller ikke innen tre dager etter å ha mottatt melding om valget fra valgstyret eller valgrådet i bispedømmet. Ellers anses valget mottatt.

4 | Nominasjonskomiteer, nomineringsgrupper og listeforslag

4.1 Innledning

I dette kapittelet kan du lese om nominasjonskomiteer, nomineringsgrupper og listeforslag. Både ved valg til menighetsråd og ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal det nedsettes en nominasjonskomité som utarbeider et listeforslag. I tillegg er det ved begge valg åpent for at andre stiller liste. En slik gruppe som stiller liste, kalles en nomineringsgruppe. En nomineringsgruppe kan formaliseres ved å søke om registrering. Underveis i de prosessene som er beskrevet i dette kapittelet, skal mange opplysninger registreres i valgmodulen, jf. punkt 1.4.

4.2 Nominasjonskomité ved valg av menighetsråd

Valgstyret (menighetsrådet) har ansvar for å se til at det blir stilt listeforslag ved valget.

Valgstyret skal oppnevne en *nominasjonskomité* på minimum 3 medlemmer som står for arbeidet med å skaffe kandidater til menighetsrådet. Disse setter opp forslag til liste, og sørger for at det blir ti forslagsstillere som underskriver listeforslaget, jf. kirkevalgreglene § 6–1 (1).

Vi anbefaler at nominasjonskomiteen oppnevnes slik at den kan starte sitt arbeid *senest* 1. mars 2019. Da er det to måneder til fristen for innlevering av listeforslag (30. april 2019). Oversikt over nominasjonskomiteens medlemmer samt dato for oppnevning skal registreres i valgmodulen.

En nominasjonskomité kan f. eks. bestå av tre til fem personer. Størrelsen vil være avhengig av lokale forhold. Det er ønskelig med en bredt sammensatt komité mht. geografi, alder, grupperinger i menigheten osv. Ungdommens kirkemøte (UKM) oppfordrer til å ha et ungt medlem i nominasjonskomiteen. Det kan også være en fordel at en fra det sittende menighetsrådet er med, for eksempel en som ikke ønsker å ta gjenvalg. Det er likevel ikke noe til hinder for at medlemmer av nominasjonskomiteen eller forslagsstillere kan stille som kandidater på listen. Nominasjonskomiteen forespør kandidater og setter opp listeforslag i prioritert rekkefølge. Den rekrutterer også ytterligere forslagsstillere, slik at det blir minst ti.

Nominasjonskomiteens leder skal fungere som listens tillitsvalgte, og nominasjonskomiteens medlemmer skal fungere som tillitsutvalg, med mindre nominasjonskomiteen bestemmer noe annet.

Nominasjonskomiteens oppgave er å finne fram til interesserte personer som er villige til å gjøre en innsats. I dette arbeidet bør komiteen gå ut for å få innspill fra ulike hold om aktuelle personer som kan spørres. Nominasjonskomiteen bør ikke bare spørre de aktive i menigheten, men forsøke å finne frem til nye personer.

Det er intet i loven som er til hinder for at tilsatte i menigheten er valgbare, jf. kirkeloven § 6 tredje og fjerde ledd. Tilsatte kan således stå på en liste og velges inn i rådet.

På nettsidene www.kirkevalget.no ligger forslag til vervebrosjyrer og annet materiell som kan benyttes når aktuelle personer skal spørres. De fleste som spørres, har behov for kunnskap om hva et slikt verv innebærer, hva en forplikter seg til, hva som forventes av en, hvor ofte en har møter, spørsmål om møtegodtgjøring osv. Brosjyreteksten har en generell karakter og må suppleres med informasjon om virksomheten i den aktuelle menigheten og spesielle utfordringer i menighetsrådsarbeidet.

4.2.1 Mål for nominasjonsarbeidet

- Legge grunnlaget for en god sammensetning av menighetsrådet
- Finne frem til kandidater som kan gjøre en god jobb
- Finne kandidater som er villige til å påta seg vervet
- Få flere kandidater enn sist (unntatt der man hadde nådd maksimum antall kandidater sist)
- Få 20 prosent kandidater under 30 år

I en del menigheter inneholdt listen færre kandidater enn minimumskravet ved forrige valg. Det er et mål for disse menighetene å oppnå minimumskravet.

4.2.2 Nominasjonskomiteens oppgaver

Nominasjonskomiteens oppgaver er å

- identifisere og forespørre kandidater
- sette opp et forslag til et listeforslag med tilstrekkelig mange kandidater (antall medlemmer + varamedlemmer til menighetsråd er minimum – det dobbelte antallet er maksimum), og evt. komme med forslag til prioritering av listen (rekkefølgen på kandidatene)
- skaffe til veie de opplysningene om kandidatene som er nødvendige på listeforslaget og til presentasjon av kandidatene, samt bilde av kandidatene
- skaffe til veie de nødvendige forslagsstillerne, så det i alt blir ti forslagsstillere

Nominasjonskomiteens medlemmer skal sammen med de andre forslagsstillerne

- foreta den endelige prioritering av listeforslaget og
- overlevere listeforslaget og opplysningene om kandidatene til valgstyret innen 30. april 2019 kl. 12:00

Det er altså nominasjonskomiteen som setter opp et forslag til et listeforslag, mens det er forslagsstillerne i fellesskap som foretar den endelige prioriteringen av rekkefølgen på listeforslaget.

4.2.3 Kriterier for nominasjon til menighetsråd

Nominasjonskomiteen og forslagsstillerne bør ta hensyn til en rekke faktorer når listeforslaget skal settes opp:

- *Kjønnsfordeling* – bør inneholde minst 40 prosent av hvert kjønn
- *Aldersrepresentasjon* – spredning i alder, kandidater under 30 år (mål: 20 prosent)
- En rimelig *geografisk spredning*
- *Personlige egenskaper*, kandidatene bør ha et vanlig godt omdømme i menigheten
- *Ulik bakgrunn, erfaring og funksjonsevne*
- *Kontinuitet i menighetsrådet*. En bør forsøke å få med noen erfarne medlemmer som er villige å stille til gjenvalg. Ved siste valg var ca. 85 prosent av medlemmene nye.

4.3 Nomineringsgrupper ved valg til menighetsråd

En gruppe på ti personer med stemmerett i soknet kan levere en liste til valg av menighetsråd (kirkevalgreglene § 7–3 (2)). Les mer om krav til listeforslaget i punkt 4.6. En gruppe som planlegger å stille liste til valget kalles en nomineringsgruppe. Lister fra nomineringsgrupper skal registreres i valgmodulen sammen med en oversikt over forslagsstillerne.

4.3.1 Registrering av nomineringsgrupper ved valg til menighetsråd

En nomineringsgruppe kan søke Kirkerådet om registrering av gruppen og gruppenavnet. For nomineringsgrupper som er registrert av Kirkerådet, er det tilstrekkelig at et listeforslag er underskrevet av minst to av styremedlemmene i nomineringsgruppens lokalavdeling i det soknet listen gjelder. Underskriverne må ha stemmerett i sognet.

Registrering innebærer at nomineringsgruppen får enerett til å stille valglister under det registrerte navnet i det aktuelle menighetsrådsvalget. For at et gruppenavn skal kunne bli registrert av Kirkerådet, må det ikke kunne forveksles med navnet på annen nomineringsgruppe registrert av Kirkerådet. Når særlige grunner foreligger, kan Kirkerådet også ellers nekte å registrere gruppenavn (kirkevalgreglene § 6–3).

Søknaden må ha blitt journalført hos Kirkerådet innen *1. mars i valgåret*, for at registreringen skal kunne få virkning ved valget.

Sammen med søknaden om registrering skal nomineringsgruppen legge ved følgende dokumentasjon:

- Opplysninger om hvem som er valgt til tillitsvalgte for nomineringsgruppen, og som har fullmakt til å representere gruppen i saker etter disse regler.
- Erklæring fra minst ti personer med stemmerett ved menighetsrådsvalget, om at de ønsker gruppenavnet registrert. Det er et krav om at underskriftene skal være skriftlig på papir. Underskriftene er underlagt taushetsplikt og skal ikke offentliggjøres.

4.3.2 Avregistrering

Virkningen av registreringen opphører og navnet blir fritt når gruppen ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende menighetsrådsvalg. Gruppenavnet skal da strykes fra registeret.

4.4 Nomineringsgrupper ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

En gruppe på 100 personer med stemmerett ved valg av leke medlemmer i bispedømmet, der maksimalt 50 prosent av underskriverne kommer fra ett og samme sokn, kan levere en liste til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene § 7–3). Les mer om krav til listeforslaget i punkt 4.6. En gruppe som planlegger å stille liste ved valget, kalles en nomineringsgruppe.

4.4.1 Registrering av nomineringsgrupper ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

En nomineringsgruppe kan søke Kirkerådet om registrering av gruppen og gruppenavnet. Søknaden må ha blitt journalført hos Kirkerådet innen *2. januar i valgåret*, for at registreringen skal kunne få virkning ved valget. For nomineringsgrupper som er registrert av Kirkerådet, er det tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to av styremedlemmene i nomineringsgruppens lokalavdeling i det bispedømmet listen gjelder. Underskriverne må ha stemmerett i bispedømmet.

Registrering innebærer at nomineringsgruppen får enerett til å stille valglister under det registrerte navnet i kirkelige valg. For at et gruppenavn skal kunne bli registrert av Kirkerådet, må det ikke kunne forveksles med navnet på annen nomineringsgruppe registrert av Kirkerådet. Når særlige grunner foreligger, kan Kirkerådet også ellers nekte å registrere gruppenavn (kirkevalgreglene § 6–4).

Før nomineringsgruppen kan bli registrert av Kirkerådet, må den registreres i Enhetsregisteret og tildeles et eget organisasjonsnummer.

Sammen med søknaden om registrering skal nomineringsgruppen legge ved følgende dokumentasjon (kirkevalgreglene § 6–4):

- Opplysninger om organisasjonsnummer
- Opplysninger om hvem som er valgt til medlemmer i nomineringsgruppens utøvende organ, og som har fullmakt til å representere gruppen sentralt i saker etter disse regler
- Vedtekt som fastsetter hvilket organ i nomineringsgruppen som velger gruppens utøvende organ
- Erklæring fra minst 300 personer med stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, om at de ønsker gruppenavnet registrert. Det er et krav om at underskriftene skal være skriftlig på papir. Underskriftene er underlagt taushetsplikt og skal ikke offentliggjøres.

Kirkerådet har som registreringsmyndighet sett behov for å klargjøre hva som skal anses som gyldig dokumentasjon knyttet til erklæringene. Kirkevalgreglene § 6–4 bygger på tilsvarende bestemmelser knyttet til registrering av politiske partier. For registrering av politiske partier er det fastsatt at erklæringer skal være egenhendig underskrevet og at underskriftene skal være skrift på papir. I tråd med Kirkemøtets forutsetninger om at en skal bygge på ordningene fra offentlige valg, har Kirkerådet fastsatt at erklæringer for registrering av kirkelige nomineringsgrupper også skal være underskrifter på papir. Tilsvarende gjelder for innlevering av listeforslag fra uregistrerte nomineringsgrupper, se punkt 4.6.6.3.

4.4.1.1 Avregistrering

Virkingen av registreringen opphører og navnet blir fritt når gruppen ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende bispedømmeråds- og kirkemøtevalg.

Gruppenavnet skal da strykes fra registeret. Det samme gjelder fire år etter at gruppen er oppløst eller har skiftet navn.

4.4.1.2 Oppdatering av opplysninger

De registrerte nomineringsgruppene skal holde Kirkerådet oppdatert om hvem som utgjør nomineringsgruppens utøvende organ til enhver tid. Det er dette organ som har rett til å opptre på vegne av nomineringsgruppen sentralt. De registrerte nomineringsgruppene bør også holde Kirkerådet oppdatert om hvem som utgjør styret i nomineringsgruppens lokalavdeling i bispedømmet. For å unngå uklarheter i forbindelse med innlevering av listeforslag osv., må det fremgå klart hvem som har rett til å opptre på vegne av nomineringsgruppen.

4.4.2 Økonomisk støtte til nomineringsgrupper ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kirkerådet skal gi økonomisk støtte til registrerte nomineringsgrupper ved valg av bispedømmeråd/Kirkemøtet, i form av både intensjonsstøtte og listestøtte.

Intensjonsstøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister i valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Listestøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Les mer om dette i kirkevalgreglene § 6–5.

For at en nomineringsgruppe skal motta støtte, må den registreres som en nomineringsgruppe av Kirkerådet (se punkt 4.4.1). Fristen for å registrere nomineringsgrupper som skal motta økonomisk støtte, er 2. januar 2019. For listestøtte er det også et krav om at nomineringsgruppen fremmer liste innen listefristen, og at listeforlaget blir godkjent.

Dersom en bidragsyter i løpet av regnskapsåret har gitt ett eller flere bidrag til en nomineringsgruppe som til sammen utgjør en verdi av 12 000 kroner eller mer, skal nomineringsgruppen særlig oppgi bidragets verdi og bidragsyterens identitet. Privatpersoner skal identifiseres med navn og bostedskommune. Andre bidragsytere, långivere eller sponsorer skal identifiseres med navn og postadresse.

4.5 Nominasjonskomité ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Det skal velges tre nominasjonskomitéer i hvert bispedømme, nominasjon av prest og lek kirkelig tilsatt kan du lese om i punkt 9.1.1.

Det skal være ett medlem fra hvert prosti i bispedømmet i hver av nominasjonskomiteene.

Alle nominasjonskomiteene skal velges innen *1. mars 2019*.

Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteene.

Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et valg møte for å velge nominasjonskomité. Det skal velges et lekt medlem og et lekt varamedlem fra hvert prosti i bispedømmet. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme. Valgrådet foretar valg oppgjør etter at alle valg møtene er gjennomført, for å sikre den regelfestede kjønnsbalansen.

Ungdomsrådet i bispedømmer skal oppnevne et lekt medlem og et lekt varamedlem under 30 år.

I de tre nordligste bispedømmene skal bispedømmerådet oppnevne en samisk representant og en samisk varerepresentant etter forslag fra Samisk kirkeråd, som lekt medlem av nominasjonskomiteen.

Begge kjønn *skal* være representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Dersom nominasjonskomiteen etter valg og oppnevninger etter bokstav a til c ikke får representasjon av minst 40 prosent av begge kjønn, rykker kandidater fra det underrepresenterte kjønn ved valgene etter bokstav a opp på de respektive lister i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse.

Vurdering av kjønnsbalansen gjøres etter at alle valgene er gjennomført. Valgrådet må ha oversikt over hvem som var kandidater og stemmetall ved de ulike valg møtene. Det legges til grunn at den kandidaten av det underrepresenterte kjønn som har høyest stemmetall uten å ha blitt valgt, rykker opp. Det er viktig å informere tydelig om at valgoppgjøret ikke blir klart før alle har stemt og valgrådet har vurdert kjønnsbalansen.

Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.

Komiteen velger selv sin leder.

Det legges mange steder opp til at møtet hvor valget av prostiets medlem finner sted, skjer samtidig med kurs for valgstyret.

Nominasjonskomiteens oppgaver

- Identifisere og forespørre kandidater
- Motta forslag på kandidater fra menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet. Foreslåtte kandidater skal være forespurt av forslagsstiller (kirkevalgreglene § 6–2 (2)). Hvert medlem av nominasjonskomiteen kan i tillegg foreslå en kandidat (kirkevalgreglene § 6–2 (2)).
- Sette opp et listeforslag (se krav i kirkevalgreglene §§ 7–1 til 7–4)
- Utforme spørsmål til kandidatene om deres syn på aktuelle kirkelige spørsmål
- Innhente opplysninger om kandidatene
- Innhente kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål
- Utarbeide oversikt over kandidatene med nærmere presentasjon
- Levere listeforslag til valgrådet innen fristen 30. april kl. 12.00

Listeforslag ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn, minst 20 prosent andel kandidater under 30 år samt kandidater fra minst tre prostier i bispedømmet.

I forbindelse med nominasjonen av leke kandidater skal nominasjonskomiteen innhente kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Dette er fastsatt i forskrift om utfyllende regler for kirkevalgreglene § 1 annet ledd. Innhentingen av kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål foretas både for å tilstrebe bredde i kandidatens syn på slike spørsmål, og å opplyse velgerne om hva kandidatene står for. Nominasjonskomiteen fastsetter hvilke spørsmål som skal stilles til kandidatene. Dette er nytt sammenlignet med tidligere og har sammenheng med at det ved kirkevalget i 2019 vil være listene selv som har ansvaret for å profilere seg selv ut over de opplysningene som finnes i valgrådetets felles presentasjon (se punkt 2.1.3).

Spørsmålene må fastsettes så tidlig at kandidatens svar kan innhentes som ledd i nominasjonsarbeidet. Det er nominasjonskomiteens ansvar å innhente svarene på spørsmålene. Det må samtidig gjøres klart for kandidatens som forespørres at svarene skal brukes i nominasjonskomiteens offentlige presentasjon av av kandidatene.

Nominasjonskomiteen bør vurdere både hvor mange spørsmål en skal ha og hva slag spørsmål som gir velgerne et godt grunnlag til å foreta et informert valg. Ved forrige kirkevalg var det fastsatt mellom fem og seks spørsmål, avhengig av bispedømmet.

Til forskjell fra forrige kirkevalg skal ikke nominasjonskomiteens presentasjon av kandidatene inkluderes i den felles presentasjonen utarbeidet av valgrådet i henhold til forskrift om utfyllende regler til kirkevalgreglene. Valgrådetets presentasjon skal kun inneholde de opplysningene som er fastsatt i den nevnte forskriften § 1 første og tredje ledd. Det er nominasjonskomiteen selv som – i samarbeid med kandidatene på Nominasjonskomiteens liste – må presentere disse på et egnet sted, for eksempel en selvfinansiert nettside. Det vil bli gitt økonomisk støtte i henhold til kirkevalgreglene § 6–5 (5), som kan brukes på dette.

4.6 Listeforslag og behandlingen av disse – valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

4.6.1 Innledning

Listeforslaget er bindig.
Listeforslaget og underskriften må være på samme ark for at det skal være gyldig.

Listeforslag for

Nominasjonskomiteens liste

ved valg av menighetsråd (jfr. – og § 9, september 2019)

Nr.	Navn (Fornavn, Etternavn) ¹	Fødselsår	Stilling ²	Bosted ³
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				

Listeforslaget skal være utfyllt (personer) utredde med navnet på minst 10 menige kandidater som det skal velges disse medlemmer til menighetsrådet. Listeforslag ved valg av menighetsråd kan inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn samt minst 20 prosent underkandidater under 30 år. Listeforslag og signatur skal leveres på papir til menighetsrådet.

Bestemmelsene i kirkevalgreglene om listeforslagene og valgstyrets/valgrådetets behandling av disse finnes i kirkevalgreglene §§ 7–1 til 7–7. Dette gjelder både for listeforslag ved valg av menighetsråd og listeforslag ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Bestemmelsene om listeforslag er i hovedsak like for lister fra nominasjonskomiteer og lister fra nomineringsgrupper.

Kirkerådet har utarbeidet ulike skjema for listeforslag. Det er ikke et krav å bruke disse skjemaene, men dersom en bruker dem er en sikret at en følger alle krav til listeforslag. Dersom man bruker et annet skjema risikerer man at det ikke oppfyller kravene.

¹ I Navn (Fornavn, etternavn) på kandidater som skal ha stemmeretts skal utføres et å bruke flere bokstaver. Derige kandidater skal være i forkant.
² Opplysning om kandidatens stilling eller bosted kan påføres. Dette skal gjøres hvis det er nødvendig for å unngå forveksling av kandidater på listen.

- Skjema 4.6a: Listeforslag valg til menighetsråd Nominasjonskomiteens liste
- Skjema 4.6b: Listeforslag valg til menighetsråd uregistrert nomineringsgruppe
- Skjema 4.6c: Listeforslag valg til menighetsråd registrert nomineringsgruppe
- Skjema 4.6d: Listeforslag valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet Nominasjonskomiteens liste
- Skjema 4.6e: Listeforslag valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet registrert nomineringsgruppe
- Skjema 4.6f: Listeforslag valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet uregistrert nomineringsgruppe
- Skjema 4.6g: Vedlegg til listeforslag: oversikt over kandidatenes fødselsdato

4.6.2 Innleveringsfrist

Innleveringsfristen for listeforslag er 30. april, jf. kirkevalgreglene § 7-1 (1) og (2). *Innleveringsfristen er kl. 12 på formiddagen den 30. april.*

4.6.3 Innlevering av listeforslag

Det fremgår av kirkevalgreglene § 7-1 (1) og (2) at listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til menighetsrådet (valgstyret) ved menighetsrådsvalg og valgrådet ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Posten må være kommet frem, eller forslaget må være levert direkte innen fristen. Med dette menes at forslaget må være kommet fysisk frem til menighetsrådet eller valgrådet. Det er forslagsstillernes ansvar å påse at listeforslaget er kommet frem i tide.

Dersom listeforslaget blir sendt på faks eller e-post (der underskriftene på forslaget fremkommer) innen 30. april, vil dette være innenfor fristen.

4.6.4 Overskrift på listeforslag

Listeforslaget skal ha en overskrift som viser hvilken nomineringsgruppe eller hvilken annen gruppe som har fremsatt forslaget, jf. kirkevalgreglene § 7-1 (3) b. Listeforslag fra nominasjonskomiteen skal ha overskriften Nominasjonskomiteens liste. Ved valg

Listeforslag for Nominasjonskomiteens liste
ved valg av lede til bispedømmeråd og Kirkemøtet (8- og 9. september 2019)

Listeforslag for [bispedømmeråd og Kirkemøtet]
ved valg av lede til bispedømmeråd og Kirkemøtet (8- og 9. september 2019)

Nr.	Navn (Fornavn, Etternavn)	Født	Kjønn	Fødselsnr	Søiling ¹	Bestr ²
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						

¹ Oppføring om kandidatens søiling eller bosettelse påføres. Dette skal gjøres hvis det er nødvendig for å unngå forveksling av kandidatene på listen.

² En nomineringsgruppe av kirkevalgregnes bestemmelser på en gruppe forslagsstiller. Gruppen bestemmer selv om de ønsker å stille kandidater til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Gruppen bestemmer selv om de ønsker å stille kandidater til valgrådet.

Kirkerådet har utarbeidet tre ulike maler for listeforslag til valg av lede medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det er en mal for Nominasjonskomiteens liste, en for registrerte nomineringsgrupper og en for uregistrerte nomineringsgrupper. Uregistrerte nomineringsgrupper vil måtte trenge flere ark for å samle de nødvendige 100 underskriftene. Selve listeforslaget må stå på alle arkene.

av menighetsråd vil det normalt kun være ett listeforslag fra en nominasjonskomité oppnevnt av valgstyret. Denne vil få overskriften Nominasjonskomiteens liste.

Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet vil det kunne antas at det kommer inn flere listeforslag til valgrådet. Den følgende veiledningen gjelder for disse samt for menigheter der det stilles flere lister enn nominasjonskomiteen sin. Hvis listeforslaget er satt frem av en registrert nomineringsgruppe, skal overskriften være enslydende med nomineringsgruppens registrerte navn. Kirkerådet legger likevel til grunn at registrerte nomineringsgrupper kan velge om nomineringsgruppens navn skal skrives på bokmål eller på nynorsk. I tillegg kan nomineringsgruppens navn på samisk føres opp som et tillegg til navnet på bokmål eller nynorsk. Det er ikke opp til det enkelte valgstyret/valgrådet, men den enkelte nomineringsgruppe, å ta stilling til dette, uavhengig av om soknet ligger i en nynorsk eller bokmålkommune eller det ligger innenfor forvaltningsområdet for samisk språk eller ikke.

Det er et krav at overskriften ikke må kunne forveksles med navnet på en registrert nomineringsgruppe eller med overskriften på andre listeforslag i valgdistriktet. For registrerte nomineringsgrupper blir dette ivaretatt i registreringsprosessen. Det er opp til henholdsvis valgstyret eller valgrådet å ta stilling til dette spørsmålet der listeforslag kommer fra registrerte nomineringsgrupper. Det listeforslaget som er innnevnt først, vil ha retten til navnet i sitt valgdistrikt, med mindre det gjelder forholdet til et listeforslag fra en registrert nomineringsgruppe. Den registrerte nomineringsgruppen vil alltid ha rett til å bruke sitt navn.

4.6.5 Kandidatene

4.6.5.1 Hvor mange kandidater skal/kan føres opp?

Kirkevalgreglene § 7–2 omhandler antall kandidater på listeforslaget. Ved *valg til menighetsråd* er det ulike krav avhengig av om det er et listeforslag fremmet fra nominasjonskomiteen eller om det fremmes et listeforslag fra andre. *Nominasjonskomiteens liste* skal være utfylt i prioritert rekkefølge med navnet på minst så mange kandidater som det skal velges medlemmer og varamedlemmer i menighetsrådet. *Andre listeforslag* skal inneholde minst så mange kandidater, i prioritert rekkefølge, som det skal velges faste medlemmer. Ingen listeforslag skal inneholde mer enn dobbelt så mange navn som antallet medlemmer og varamedlemmer som skal velges.

Dersom nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen listefristen, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater. Dersom det i et slikt tilfelle ikke foreligger andre godkjente listeforslag enn Nominasjonskomiteens liste, skal det åpnes for supplerende nominasjon. Se punkt 4.7.

Ved *valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet* er det et krav om at listeforslag skal være utfylt i rekkefølge med navnet på så mange kandidater som det skal velges medlemmer i bispedømmerådet. Forslaget kan inneholde maksimalt 18 kandidatnavn, jf. kirkevalgreglene § 7–2 (2).

4.6.5.2 Stemmetillegg

Stemmetillegg innebærer at inntil to av de øverste kandidatene på listeforslaget gis et stemmetillegg i sitt personlige stemmetall på 25 prosent av det antall stemmesedler som listen mottar ved valget. Det er listestillerne som avgjør om de vil gi stemmetillegg eller ikke, og om det skal gis til den øverste listekandidaten eller til de to øverste listekandidatene.

Reglene om stemmetillegg (forhåndsprioritering) står i kirkevalgreglene § 7–2 (3). Disse reglene gjelder kun for listeforslag fra registrerte og uregistrerte nomineringsgrupper, men ikke for listeforslag fra nominasjonskomiteer. Det betyr at nominasjonskomiteene både ved valg av menighetsråd og ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet ikke har anledning til å gi stemmetillegg til kandidater.

Det fremgår av § 7–2 (3) at kandidater som gis et slikt stemmetillegg, skal stå først (øverst) på listeforslaget og med uthevet skrift. Det at navnene på disse kandidatene skal stå med uthevet skrift, innebærer at navnene skal skrives med fete typer, kursiv eller store bokstaver.

4.6.5.3 Krav om kjønnsrepresentasjon på listeforslaget

Ved *valg til menighetsråd* er det fastsatt at listeforslag bør inneholde minst 40 prosent av hvert kjønn, jf. kirkevalgreglene § 7–1 (3) f. Dette er en *bør*-bestemmelse, noe som innebærer at det vil være retningsgivende for forslagsstillerne ved valg av menighetsråd.

Ved *valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet* er det derimot bestemt at listeforslag skal inneholde minst 40 prosent av hvert kjønn, jf. kirkevalgreglene § 7–1 (3) g. Dette er en *skal*-bestemmelse, noe som innebærer at det er et vilkår for at valgrådet skal kunne godkjenne listeforslaget.

Med betegnelsen kjønn i kirkevalgreglene menes det juridiske kjønn. Det følger av lov 17. juni 2016 nr. 46 om endring av juridisk kjønn § 6.

4.6.5.4 Krav om representasjon av unge på listeforslaget

Ved *valg til menighetsråd* er det fastsatt at 20 prosent av kandidatene på listeforslaget bør være under 30 år, jf. kirkevalgreglene § 7–1 (3) f. Også dette er en *bør*-bestemmelse, som innebærer at det vil være retningsgivende for forslagsstillerne ved valg av menighetsråd. Det er likevel ikke noe absolutt krav.

Ved *valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet* er det fastsatt at det skal være minst 20 prosent av kandidatene som er under 30 år, jf. kirkevalgreglene § 7–1 (3) g. Dette er et vilkår som må oppfylles for at valgrådet skal kunne godkjenne listeforslaget.

4.6.5.5 Krav om representasjon av kandidater fra flere prostier på listeforslaget

Ved *valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet* er det i henhold til kirkevalgreglene § 7–1 (3) g fastsatt at det skal være kandidater fra minst tre prostier i bispedømmet på listeforslaget. Også dette er et vilkår for at listeforslaget skal bli godkjent.

4.6.5.6 Identifisering av kandidatene

Listeforslagene skal inneholde kandidatens fornavn, etternavn og fødselsår, jf. kirkevalgreglene § 7–1 (3) c. Det er opp til forslagsstillerne om de i tillegg ønsker å påføre kandidatens stilling eller bosted. Hvis det er nødvendig for å unngå forveksling av kandidatene på listen, skal stilling og/eller bostedsadresse oppgis. Dersom opplysning om kandidatens stilling og/eller bosted påføres listeforslaget, må dette gjøres for alle listens kandidater.

Kandidatens riktige etternavn må brukes selv om vedkommende ikke er kjent under dette. Det er det folkeregisterførte navnet som er registrert i Den norske kirkes medlemsregister, som vil bli benyttet på den offisielle valglisten.

Menighetsråds kandidater og bispedømmeråds- og kirkemøtekandidater kan ikke stille til valg på flere enn ett listeforslag i henholdsvis soknet eller bispedømmet. Det er

likevel ingenting til hinder for at en kandidat stiller på liste både til menighetsrådsvalg og valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

4.6.5.7 Vedlegg

Kirkevalgreglene § 7–4 fastsetter i bokstav a at listeforslagene skal ha med en oversikt over kandidatenes fødselsdato (skjema 4.6 g: *Vedlegg til listeforslag: oversikt over kandidatenes fødselsdato*).

Bokstav b fastsetter videre at listeforslaget skal ha et vedlegg med en oversikt over fødselsdato og bostedsadresse til dem som har underskrevet på listeforslaget. Dette er opplysninger som brukes når valgstyret/valgrådet skal kontrollere om forslagsstillerne har stemmerett i det aktuelle valget. Dersom du bruker skjema for listeforslag fra Kirkerådet (skjema 4.6 a-f), er dette dekket på listeforslaget og behøver ikke leveres som vedlegg.

Bestemmelsen i bokstav c fastsetter at det for kandidater som ikke er registrert i folkerregisteret som bosatt i soknet/bispedømmet ved innlevering av listeforslaget, må ligge ved en erklæring om at de vil være valgbare på valgdagen. Etter bokstav d må det for en kandidat som ikke er valgbar på grunn av sin stilling, ligge ved en erklæring om at hun/han vil ha fratrudd sin stilling når bispedømmerådet og Kirkemøtet trer i funksjon.

4.6.6 Underskrifter på listeforslag

4.6.6.1 Registrerte nomineringsgrupper

For nomineringsgrupper som er registrert av Kirkerådet i henhold til bestemmelsen i kirkevalgreglene §§ 6–3 og 6–4, er det fastslått i kirkevalgreglene § 7–3 (1) at det er tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to av styremedlemmene i nomineringsgruppens lokalavdeling i det bispedømmet eller det soknet listen gjelder. Underskriverne må ha stemmerett i valgdistriktet.

Kirkevalgreglene § 7–1 (3) e slår fast at hvert listeforslag skal ha en tillitsvalgt med varatillitsvalg «blant dem som har underskrevet på forslaget». Det innebærer at underskriverne samtidig blir tillitsvalgt og varatillitsvalgt for listeforslaget. Se punkt 4.6.7.

Kirkerådet legger til grunn at dersom en registrert nomineringsgruppe ikke har en lokalavdeling i den aktuelle valgkretsen (bispedømmet eller soknet), vil nomineringsgruppens utøvende organ (styre) kunne utpeke to personer som har stemmerett i valgkretsen til å underskrive på vegne av nomineringsgruppen. Dette må også ses i sammenheng med at hvert listeforslag skal ha en tillitsvalgt med varatillitsvalg «blant dem som har underskrevet på forslaget», jf. kirkevalgreglene § 7–1 (3) e. De to som skriver under på listeforslaget, vil dermed være listens tillitsvalgte og varatillitsvalgte.

4.6.6.2 Nominasjonskomiteens liste

Ved valg til menighetsråd skal listeforslaget fra nominasjonskomiteen være underskrevet av minst ti personer med stemmerett ved valget. Utgangspunktet vil være at nominasjonskomiteens medlemmer skaffer frem ytterligere forslagsstillere, slik at det blir ti forslagsstillere til sammen som skriver under på listeforslaget, inkludert nominasjonskomiteens medlemmer.

Ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet er det fastsatt at listeforslag fra nominasjonskomiteen skal være underskrevet av nominasjonskomiteens medlemmer. Det er imidlertid fastsatt i kirkevalgreglene § 6–2 (4) at listetoppen på

Nominasjonskomiteens liste skal fungere som listens tillitsvalgte og de fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal fungere sammen som tillitsutvalg. Kirkerådet legger til grunn at den nest øverst rangerte kandidaten vil være den som anses som varatillitsvalgt.

4.6.6.3 Uregistrerte nomineringsgrupper

For alle andre forslagsstillere enn registrerte nomineringsgrupper og nominasjonskomiteene følger det av kirkevalgreglene § 7–3 (2) hvilke regler som gjelder for henholdsvis menighetsrådsvalg og bispedømmeråds- og kirkemøtevalg.

Ved *valg til menighetsråd* skal listeforslaget være underskrevet av minst ti personer med stemmerett i soknet.

Ved *valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet* skal listeforslaget være underskrevet av minst 100 personer med stemmerett ved valg av leke medlemmer i bispedømmet, der maksimalt 50 prosent av underskriverne kommer fra ett og samme sokn.

Underskrifter som samles inn etter kirkevalgreglene § 7–3 (2) skal være *skrift på papir*. Det vil derfor ikke være anledning til innsamling av underskrifter elektronisk for disse gruppene. Underskrifter på listeforslag skal være egenhendige underskrifter, noe som innebærer at underskriften derfor ikke kan være skrevet med blokkbokstaver eller bare initialer. I dette ligger også at det ikke er anledning å underskrive etter fullmakt. Dette tilsvarer reglene for offentlige valg.

At man har underskrevet på et listeforslag, vil etter forvaltningsloven § 13 (1) være opplysninger om «noens personlige forhold» og således underlagt taushetsplikt. Slike opplysninger skal ikke offentliggjøres, jf. offentliglova § 13.

Kirkevalgreglene har ingen bestemmelser som regulerer hvilken adgang underskriverne på et listeforslag har til å trekke tilbake sin underskrift. Verken reglenes ordlyd eller dens forarbeider tar stilling til spørsmålet. Det er her således ikke spesielle holdepunkter i retning av at underskrivere på listeforslag kan trekke tilbake sin underskrift.

Etter Kirkerådets vurdering angir kirkevalgreglene uttømmende hva valgmyndighetene skal etterprøve før listeforslag kan godkjennes, jf. kirkevalgreglene § 7–1. En underskrift på et listeforslag er en støtte til at vedkommende gruppe skal få stille liste ved valget. Det å skrive under på et listeforslag har ingen andre rettsvirkninger for underskriver enn at gruppen får stille liste ved valget dersom forslaget oppfyller kirkevalgreglenes krav. En underskriver forplikter seg ikke til å stemme på det aktuelle listeforslaget ved valget.

Kirkevalgreglene krever at det må fremgå at underskriftene er underskrifter på et listeforslag, og ikke kun underskrifter på et blankt papir. Det er altså en forutsetning for at underskriften kan godkjennes, at det fremgår at underskriveren er kjent med hva vedkommende har skrevet under på. Når valgmyndighetene skal kontrollere den enkelte underskrift, skal de ta stilling til om underskriver har stemmerett ved valget, det vil si om vedkommende etter kirkevalgreglene har rett til å skrive under på forslaget. Valgmyndighetene skal også kontrollere at ingen har skrevet under på flere listeforslag. Dersom en underskriver har skrevet under på flere listeforslag, skal valgmyndighetene gi vedkommende pålegg om å melde fra innen en bestemt frist hvilket forslag vedkommende vil stå på.

Underskriften skal aksepteres som gyldig dersom vedkommende har stemmerett, vedkommende ikke har skrevet under på flere listeforslag og det fremgår av underskriftslisten at underskriften gjelder innlevering av listeforslag for et bestemt gruppe. Et tilstrekkelig antall gyldige underskrifter gir listeforslaget rett til å stille listen ved det aktuelle valget. Etter Kirkerådets vurdering er det vanskelig å se at valgmyndighetene har anledning til å foreta andre vurderinger med hensyn til gyldigheten av underskriftene. Det at bare visse vilkår skal prøves av valgmyndighetene, taler derfor for at de ikke har anledning til å ta hensyn til at noen ønsker å trekke sin underskrift.

Dersom en underskriver ønsker å trekke sin underskrift, er det etter Kirkerådets vurdering mest nærliggende å se dette som et spørsmål mellom underskriver og dem som ba om underskriften. Vi viser til at tillitsutvalget for listen fritt kan trekke forslaget eller gjøre endringer i dette før listefristen utløper.

4.6.7 Tillitsvalgt og tillitsutvalg

Kirkevalgreglene § 7–1 (3) e bestemmer at alle listeforslag må angi en tillitsvalgt med vararepresentant blant dem som har underskrevet forslaget. Dessuten heter det i tredje setning at listeforslaget bør inneholde en fortegnelse over hvilke personer som skal fungere som et tillitsutvalg, selv om dette ikke er noe krav i forbindelse med godkjenningen av listeforslaget.

Ved *menighetsrådsvalg* skal nominasjonskomiteens leder fungere som listens tillitsvalgte og nominasjonskomiteens medlemmer skal fungere som tillitsutvalg, med mindre nominasjonskomiteen bestemmer noe annet. Nominasjonskomiteen bestemmer selv hvem som skal være varatillitsvalgt. Ved *valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet* er det fastsatt at listetoppen på Nominasjonskomiteens liste skal fungere som listens tillitsvalgte og de fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal sammen fungere som tillitsutvalg.

Tillitsvalgt med vararepresentant skal ha myndighet til å forhandle med valgstyret eller valgrådet om endringer på listeforslaget. Til hjelp i sitt arbeid er det naturlig at disse benytter tillitsutvalget. Kirkerådet har antatt at det er tillitsutvalget for listen som bestemmer om listen skal suppleres med et nytt navn dersom en kandidat viser seg å være ikke valgbar og/eller blir fritatt.

4.6.8 Valgmyndighetenes behandling av listeforslagene – godkjenning

4.6.8.1 Innledning

Valgstyret må ta stilling til listeforslagene ved valg til menighetsråd *senest 6. mai*, jf. kirkevalgreglene § 7–5 (2). Tilsvarende gjelder for valgrådet ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Valgstyret/valgrådet skal undersøke om de listeforslagene som er kommet inn oppfyller reglens krav, herunder om forslagsstillerne og kandidatene oppfyller kravene i kirkevalgreglene, jf. § 7–5. Dersom listen ikke oppfyller kravene, skal valgstyret/valgrådet forhandle med den tillitsvalgte for å bringe listeforslaget i samsvar med reglens krav, jf. § 7–5 (3).

Forslagsstiller må legge frem den dokumentasjon som er nødvendig for å vise at vilkårene er oppfylt, når valgstyret/valgrådet krever det. Valgstyrene/valgrådene må være særlig påpasselige med å kontrollere at kandidatene fyller valgbarhetsvilkårene og at navn og adresse er riktig. Disse kontrolleres opp mot opplysningene i Den norske kirkes medlemsregister.

Hvis det viser seg at en kandidat ikke er valgbar, eller at han/hun blir fritatt, skal kandidaten strykes av listen. I slike tilfeller har Kirkerådet antatt at tillitsutvalget for listen bestemmer om listen skal suppleres med et nytt navn nederst, slik at de øvrige kandidater rykker opp i uforandret rekkefølge.

Kirkevalgreglene kapittel 3 har bestemmelser om valgbarhet ved valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet. Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet bør valgrådet så langt som mulig undersøke om det er forhold knyttet til listekandidatenes stilling som gjør at de ikke er valgbare i den aktuelle kategorien.

4.6.8.2 Personer som står på flere listeforslag

Kirkevalgreglene § 7–5 (4) regulerer forholdet når én person er underskriver eller kandidat på flere listeforslag ved samme valg.

Hvis en person står som forslagsstiller/kandidat på flere listeforslag, må valgstyret/valgrådet be vedkommende velge hvilket av dem han/hun vil stå på. Hvis vedkommende ikke svarer på henvendelsen innen den fastsatte fristen, skal vedkommende settes opp på det listeforslaget som ble innlevert først og strykes på de øvrige. Det er ikke noe i veien for at man står som forslagsstiller og kandidat på samme liste. Det er imidlertid et unntak: Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteens ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, kan ikke settes opp på listeforslaget fra nominasjonskomiteen. Man kan også være forslagsstiller på ett listeforslag og kandidat på ett annet, selv om det gjelder samme valg.

Det følger av kirkevalgreglene § 7–5 (1) at valgstyret/valgrådet skal legge ut listeforslagene til ettersyn etter hvert som de kommer inn. Det er opp til det enkelte valgstyret/valgrådet hvordan dette skal skje. Underskriftene på listeforslagene (med unntak av de tillitsvalgte) skal ikke legges ut til ettersyn.

4.6.8.3 Offentliggjøring av godkjente lister

Senest samme dag som de er godkjent, skal de godkjente listeforslagene (de offisielle valglistene) legges ut til offentlig gjennomsyn, jf. kirkevalgreglene § 7–6. Valgstyret/valgrådet må i henhold til denne bestemmelsen også sørge for at overskriftene på de godkjente listeforslagene kunngjøres. Det skal samtidig informeres om hvor listene er lagt ut og hvor publikum kan gjøre seg kjent med dem. Det er opp til valgstyret/valgrådet å bestemme hvor listene skal legges ut.

Alle godkjente valglister skal legges inn i valgmodulen. Det skal også legges inn informasjon om forslagsstillerne. Databasen i medlemsregisteret er koblet sammen med nettsiden www.kirkevalget.no. Når valglister er registrert i valgmodulen, vil de vises på nettsiden innen et døgn. I valgmodulen legges det inn den informasjonen som er oppført på listeforslagene og godkjent av valgstyret/valgrådet.

4.6.8.4 Underretning til forslagsstillerne

Så snart listene er godkjent, skal valgstyret/valgrådet underrette de tillitsvalgte for listeforslaget og sende dem en kopi av det godkjente listeforslaget.

Dersom listeforslaget ikke blir godkjent, må valgstyret/valgrådet snarest underrette den tillitsvalgte om dette og samtidig opplyse om adgangen til og vilkårene for å klage, jf. kirkevalgreglene § 7–7.

4.6.8.5 Klage

Kirkevalgreglene § 7–7 fastsetter at det er adgang til å klage innen en viss frist for dem som mener valgstyret/valgrådet må omgjøre et vedtak om å godkjenne eller forkaste et listeforslag.

Fristen er sju dager fra offentliggjøringen av overskriften på de godkjente valglistene. Bakgrunnen for bestemmelsen er å forebygge ugyldige valg ved å rette opp eventuelle feil før valget. På den måten vil man slippe å være usikker på om valget vil bli gyldig eller ikke.

Registrerte nomineringsgrupper kan også klage etter denne bestemmelsen, selv om de ikke har klageadgang etter de alminnelige klagereglene i kirkevalgreglene kapittel 15. Selv om det ikke er noe lokallag som har stilt liste i den aktuelle kretsen (med eventuell fare for forveksling), kan jo nomineringsgruppen like fullt ha interesse av å beskytte sitt navn.

Bispedømmerådet er klagemyndighet ved menighetsrådsvalg. Dersom valgstyret ikke tar klagen til følge, vil det altså være bispedømmerådet som må avgjøre klagen.

Ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet er det Kirkerådet som er klageinstans.

Fremmes det ikke klage etter denne bestemmelsen, er det likevel adgang til å klage senere i henhold til de alminnelige klagebestemmelsene i kapittel 15. Da vil det imidlertid kunne være for sent å rette opp eventuelle feil før valgdagen. Konsekvensen av dette kan derfor bli at nomineringsgruppen ikke får deltatt ved det aktuelle valget, med mindre klagemyndigheten kommer til det resultat at valget var ugyldig og det blir omvalg.

4.6.9 Endringer i listeforslag etter innleveringsfristens utløp

4.6.9.1 Generelt

Før innleveringsfristen løper ut, har forslagsstillerne full rådighet over listeforslaget, selv om det er levert til valgstyret/valgrådet. De kan endre rekkefølgen på kandidatene og/eller bytte ut kandidater. De kan også levere inn et nytt listeforslag. Dersom det er levert inn flere listeforslag fra de samme forslagsstillerne, skal valgstyret/valgrådet forholde seg til det sist innleverte.

4.6.9.2 Endringer etter innleveringsfristens utløp

Etter at innleveringsfristen er utløpt, legger Kirkerådet til grunn at forslagsstillerne kun kan gjøre de endringene på listeforslaget som er nødvendige for å bringe forslaget i overenstemmelse med kirkevalgreglene. Selv om det ikke er nødvendig for å bringe listeforslaget i overenstemmelse med kirkevalgreglene, kan de sette inn en ny kandidat på listeforslaget hvis en kandidat strykes fordi vedkommende er utelukket fra valg eller blir fritatt.

Det er ikke anledning til å endre på rekkefølgen mellom kandidatene, i form av omrokninger, etter at innleveringsfristen er utløpt. Det er heller ikke anledning til å gjøre endringer med hensyn til antall som skal gis stemmetillegg.

Det er ikke et krav at det settes inn et nytt navn når en kandidat blir fritatt, dersom listeforslaget for øvrig inneholder tilstrekkelig antall navn til å kunne godkjennes. Den tillitsvalgte kan i et slikt tilfelle gi beskjed om at de etterfølgende kandidatene skal rykke opp, uten at det suppleres med et nytt navn.

4.6.9.3 Kandidat(er) avgår ved døden etter at listeforslagene er godkjent

Det forekommer at listekandidat(er) avgår ved døden etter at listene er godkjent. Spørsmålet er her om vedkommendes navn bør strykes fra listen eller ikke. Det synes naturlig at man konfererer med forslagsstillerne og de etterlatte, og så langt det er mulig etterkommer deres ønsker. Dersom det er ønskelig at navnet fjernes, og de offisielle stemmesedlene ennå ikke er blitt trykt, bør vedkommendes navn fjernes fra listen før trykking finner sted. Er stemmesedlene allerede trykket, bør avdødes navn sladdes dersom det er praktisk gjennomførbart.

En godkjent valgliste vil være gyldig selv om den på grunn av dødsfall blant listekandidatene skulle inneholde færre navn enn det kirkevalgreglene krever. En kandidat som er avgått ved døden, må settes ut av betraktning ved kandidatoppjøret. Dette følger av bestemmelsene om ikke-valgbare kandidater (kirkevalgreglene §§ 7–9 og 8–3).

Kirkevalgreglene § 7–8 (2) omhandler velgernes adgang til å føre opp kandidater fra andre valglister (slengere) på den stemmeseddelen de benytter. Dette vil i normale tilfeller ha betydning for fordelingen av listestemmer mellom listene. Det følger imidlertid av § 7–8 (2) c at oppføring av ikke-valgbare kandidater (deriblant avdøde) ikke vil ha betydning når det gjelder fordelingen av listestemmene.

4.7 Supplerende nominasjon

4.7.1 Supplerende nominasjon ved menighetsrådsvalg

Det skal kun åpnes for supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd dersom to vilkår er oppfylt. For det første er det et krav om at nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen listefristen. For det andre er det et vilkår at det ikke foreligger listeforslag fra andre enn nominasjonskomiteen. Begrunnelsen for dette er at dersom det er to listeforslag, vil det være nok kandidater ved valget til at man vil kunne få valgt et fulltallig menighetsråd. Dersom disse vilkårene er oppfylt, plikter valgstyret å åpne for supplerende nominasjon. Valgstyret skal da kunngjøre dette innen 6. mai, med *frist til kl. 12 den 5. juni 2019*. Et forslag til kandidat fremmet ved supplerende nominasjon skal være egenhendig underskrevet av fem stemmeberettigede forslagsstillerne. Underskriftene skal være skrift på papir.

Forslaget til supplerende nominasjon skal ha følgende vedlegg:

- En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
- En oversikt over fødselsdato og bostedsadresse til dem som har underskrevet på forslaget.
- Dersom kandidaten ikke er innført i folkeregisteret som bosatt i soknet når forslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.

Valgstyret skal innen 7. juni i valgåret avgjøre om forslag om supplerende nominasjon skal godkjennes. Dersom forslaget til supplerende nominasjon ikke oppfylder reglens krav, skal valgmyndighetene gjennom forhandlinger med forslagets tillitsvalgte forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Forslaget må derfor ha en tillitsvalgt som har myndighet til å forhandle på vegne av forslagsstillerne.

Godkjent forslag settes nederst på den endelige valglisten. Dette ivaretas ved at forslaget legges inn i valgmodulen. Rekkefølgen på de supplerte kandidater, hvis det

er flere, avgjøres ved loddtrekning. Det må tydelig fremgå at de supplerte kandidater ikke er nominasjonskomiteens nederst prioriterte kandidater.

4.7.2 Supplerende nominasjon ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgrådet i bispedømmet skal kunngjøre muligheten for supplerende nominasjon dersom det blir klart at valget gjennomføres som *flertallsvalg*. På bakgrunn av Kirkemøtets forarbeider til kirkevalgreglene, legger Kirkerådet til grunn at dette kun gjelder dersom valget gjennomføres som flertallsvalg med Nominasjonskomiteens liste.

Fristen for supplerende nominasjon er *5. juni 2019*. For supplerende nominasjon ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjelder følgende:

- Et antall stemmeberettigede kirkemedlemmer i et bispedømme, minimum 75 fra minst tre ulike sokn, hvorav maksimum 50 prosent av forslagsstillerne kan komme fra ett og samme sokn, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonsrunden.
- Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne.
- Forslagsstillerne må oppgi en tillitsvalgt for forslagsstillerne.
- Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg. Underskriftene må være skrevet på papir.
- Forslaget til supplerende nominasjon skal ha følgende vedlegg:
 - En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
 - En oversikt over fødselsdato og bostedsadresse til dem som har underskrevet på listeforslaget.
- Dersom en kandidat ikke er innført i folkeregisteret som bosatt i bispedømmet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
- Dersom en kandidat ikke er valgbar på grunn av sin stilling, må det legges ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil ha fratrådt stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon.

Valgrådet skal innen 7. juni i valgåret avgjøre om forslag om supplerende nominasjon skal godkjennes. Dersom forslaget til supplerende nominasjon ikke oppfyller reglernes krav, skal valgmyndighetene gjennom forhandlinger med forslagetets tillitsvalgte forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene.

5 | Kommunikasjon og opplæring

5.1 Kommunikasjon

Kommunikasjon er avgjørende både i i forberedelsene til valget og i gjennomføringen av valget. Kommunikasjon handler både om å kommunisere det praktiske rundt valget, viktigheten av det store frivillige arbeidet som nedlegges i det lokale menighetsarbeidet, og bidra til å øke medlemmenes glede og stolthet over å tilhøre Den norske kirke, uavhengig av om man er aktiv i lokalkirken eller ikke. Oppdraget med å informere om kirkevalget er et stort felles ansvar. Målet er at vi sammen i kommunikasjonen rundt kirkevalget får til felles budskap og effektiv kommunikasjon på tvers av nivåer og menigheter.

Menighetene i Den norske kirke er ulike, virker i ulike lokalsamfunn, og har ulike forutsetninger og ressurser for kommunikasjonsarbeid i forbindelse med kirkevalget. På nasjonalt nivå kommer Kirkerådet til å utforme en kampanje for kirkevalget med materiell og innhold som menighetene kan bruke i sitt lokale arbeid. Kampanjen er utformet slik at det er lett for bispedømmer og menigheter å koble seg på og slik at vi sammen får til en bedre effekt enn hver for oss. Til hjelp og støtte i menighetens arbeid vil det bli utarbeidet konkrete sjekklister og menyer slik at menigheten enkelt kan justere sine aktiviteter etter sine lokale forhold. Mer informasjon om dette kommer på www.kirkevalg.no.

Valgstyret bør peke ut en kommunikasjonsansvarlig for valget. Vedkommende har ansvar for oppfølging av det lokale kommunikasjonsarbeidet og for kontakten med nomineringsgruppene vedrørende kommunikasjon. Ansvaret for offentlig profilering av valglistene ligger hos nomineringsgruppene selv. Kommunikasjonsansvarlig bør være en som har kjennskap til menighetens øvrige kommunikasjonsarbeid, for eksempel menighetsblad og bruk av sosiale medier, slik at man kan få til mest mulig basert på eksisterende kommunikasjonsarbeid i menigheten. Det er også viktig å tenke på at det er en fordel at kommunikasjonsansvarlig har kunnskap om bredden i medlemsmassen lokalt. Kirkevalget skal mobilisere alle døpte, også de som ikke deltar ukentlig eller månedlig i kirkens aktiviteter, kommunikasjonsarbeidet skal favne så mange medlemmer som mulig.

Valgstyret har ansvar for

- å mobilisere medlemmer til å stille som kandidater,
- informasjon om valget, ulike valgformer, hvilke krav som stilles til listeforslag (§ 4-1 (2)),
- kunngjøring av krav til listeforslag (§ 4-1 (2)),

- offentliggjøring av valglister og informasjon om kandidatene, så snart som mulig og senest 7. juni (§ 7–6),
- kunngjøring om utlegging av manntall og framgangsmåte for å få feil rettet (§§ 2–11, 2–12),
- kunngjøring av tid og sted for stemmegivningen og for forhåndsstemmegivning, hvor mange medlemmer og varamedlemmer som skal velges mv. innen 10. august (§ 4–1 (2)). Her hører også lokal kunngjøring av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet med,
- kunngjøring av valgresultat og presentasjon av det valgte menighetsrådet.

I tillegg bør valgstyret legge vekt på informasjon om menighetens arbeid, hva arbeidet i menighetsrådet og kirkelig fellesråd går ut på, særlige saker eller utfordringer menighetsrådet vil stå overfor i kommende valgperiode osv. Slik kan kommunikasjonen omkring kirkevalget bidra til å bevisstgjøre kirkens medlemmer på hva kirken er og gjør.

Det er valgrådet i bispedømmet som har ansvar for annen valginformasjon om valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, men det er viktig at de lokale valgstyrene formidler denne informasjonen til soknets stemmeberettigede gjennom oppslag i kirkene, menighetsblad, lenker på menighetens internettside osv.

Kommunikasjonsarbeidet kan deles i ulike faser:

- Nominasjonsfasen fra januar –mai 2019
- Motivasjons- og valgfase – august–september 2019
- Resultatfasen (etter valget)

5.1.1 Oppgaver i nominasjonsfasen (januar–mai 2019)

1. Mobilisere medlemmer til å stille til valg

2. Gi informasjon om valget

- ulike valgformer
- nominasjonsarbeidet
- hvilke krav som stilles til et listeforslag
- hvem som er valgbare
- hvem som kan fremme et listeforslag

3. Offentliggjøre valglister og informere om kandidatene.

Kunngjøringer gjøres i kirken, i lokalavis og/eller menighetsblad, på menighetens internettside, i sosiale mediekkanaler og for øvrig på den måten valgstyret bestemmer. Menighetens nettsider bør i tillegg til lokal informasjon om valget, ha lenke til www.kirkevalget.no/www.kyrkjevalet.no som har en landsdekkende kandidat-presentasjon.

I nominasjonsfasen vil det være viktig å presentere kirken og dens virksomhet på en måte som motiverer til å engasjere seg og stille til valg. Det bør arbeides for å få redaksjonell omtale i lokalaviser, regionalaviser og menighetsblader med fokus på hva menighetene utretter i lokalsamfunnet, og hva menighetsrådets og kirkelig fellesråds oppgaver er.

Det vil også være aktuelt med relasjonsbygging til aktuelle kandidater og strategiske drøftinger i menighetsrådet som grunnlag for hvordan man skal presentere hva rådsarbeidet vil medføre og innebære, samt hvilken kompetanse man ønsker seg i det nye rådet. Materielt og inspirasjon til dette arbeidet finnes på www.kirkevalget.no

Det er behov for informasjon om nominasjonsprosessen, om hvem som er valgbar og om retten til å fremme lister. Det skal informeres om retten til supplerende nominasjon. Eventuell supplerende nominasjon ved menighetsrådsvalget må kunngjøres senest 6. mai. Les om supplerende nominasjon i punkt 4.7.

Etter hvert som listene er godkjent, skal de offentliggjøres. Les mer i punkt 4.6.8.

Det er utarbeidet

- 4.2 *Veiledning for nominasjonskomité (menighetsråd)*
- 4.3 *Veiledning for nomineringsgrupper (menighetsråd)*
- 4.7.1 *Veiledning for supplerende nominasjon (menighetsråd)*
- 4.5 *Veiledning for nominasjonskomité (bispedømmeråd)*
- 4.4 *Veiledning for nomineringsgrupper (bispedømmeråd)*
- 4.7.2 *Veiledning for forslagsstillere – Supplerende nominasjon – valg av leke medlemmer (bispedømmeråd)*
- 9.1.3 *Veiledning for forslagsstillere – Supplerende nominasjon – valg av prest og lek kirkelig tilsatt (bispedømmeråd)*

Det er også utarbeidet

- Skjema 5.1: *Skjema for presentasjon av kandidater valg av menighetsråd,*
- Skjema 2.1.3: *Skjema for presentasjon av kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet,*
- skjema for listeforslag og supplerende nominasjon valg av menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet,
- brosjyre for potensielle kandidater om hva vervet som menighetsrådsmedlem går ut på, med motivasjon for å stille til valg,
- maler for kunngjøringsannonser og oppslag,
- facebookinnlegg,
- artikler til nettside.

Alt dette kan lastes ned fra kirkevalget.no.

5.1.2 Oppgaver i motivasjons- og valgfase (august–september 2019)

De stemmeberettigede medlemmene må vite hva valgene handler om. De må ha forståelse for kirkens og de kirkelige rådernes oppgaver og betydning. Å formidle gleden ved å være medlem av Kirken er den beste måten å motivere til engasjement.

De må vite

- at de kan stemme (har stemmerett)
- hvem de kan stemme på (kandidatene ved MR-valg og valg av leke til BDR/KM)
- hvor og når de kan stemme
- hvordan de skal stemme ved MR-valget og ved BDR/KM-valget

Det vil bli laget veiledninger på dette som kan lastes ned fra kirkevalget.no. Disse vil kunne kopieres opp i størrelse som plakater som kan slås opp i valglokalet.

Offentlig presentasjon av kandidatene skal skje så snart som mulig etter at listene er innlevert, og senest 7. juni 2019. Vi anbefaler å benytte muligheten for god kandidatpresentasjon på www.kirkevalget.no ved å legge inn utfyllende informasjon om kandidatene i valgmodulen.

Det blir ellers utarbeidet maler for presentasjon av kandidatene i menighetsblad, lokalpresse eller egne brosjyrer, og maler for kunngjøringsannonser.

Alle stemmeberettigede vil motta valgkort (se nedenfor). Valgkortet henviser til www.kirkevalget.no, hvor det vil være mulig å finne informasjon om kandidater og listene. Det er viktig at utfyllende informasjon om kandidatene er gjort tilgjengelig der.

Valgfunksjonærene er en egen målgruppe som trenger kunnskap slik at de bidrar til korrekt gjennomføring av valget. Informasjon i valglokalet må være klar og tydelig og gi velgerne forutsetninger for å stemme, slik at det blir en god og korrekt gjennomføring av valgene.

5.1.3 Oppgaver i resultatfasen (etter valget)

Etter valgdagene må valgresultatet offentliggjøres så snart som mulig, det vil si innen 11. september 2019. Dette er valgstyrets ansvar. Valgresultat inkluderer hvem som ble valgt, hvordan gjennomføringen av valget gikk, og hvordan deltakelsen ble. Resultatene bør formidles både ved annonsering og redaksjonell omtale. Når data fra opptellingen er registrert i valgmodulen, vil menighetens valgresultat bli offentliggjort på kirkevalget.no.

I denne fasen bør man presentere de nyvalgte rådene for menighetene og for offentligheten. Menighetsrådet bør presenteres så snart valgresultatet er klart.

5.1.4 Valgkort

Valgkortet vil være et sentralt tiltak for å informere om valget. Det skal sendes ut valgkort til alle stemmeberettigede medlemmer. Valgkortet vil inneholde opplysninger om tid og sted for valget i det soknet vedkommende er manntallsført, samt noe annen informasjon. Valgkortet vil bli sendt ut i begynnelsen av august, like før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.

Dette forutsetter at alle valgstyret (menighetsråd) har sørget for at de nødvendige opplysninger er lagt inn i medlemsregisterets valgmodul innen de oppsatte frister. Se sjekklisten for valgstyret. Det forutsetter at saksbehandlerne som er brukere av medlemsregisteret lokalt, må få disse opplysningene i tide fra valgstyret. Valgkortene vil bli sendt ut på grunnlag av manntallet, som bygger på opplysninger i medlemsregisteret per 30. juni 2019. På valgkortet skal opplysninger om tid og sted for stemmegivningen på valgtinget framgå. Det vil også bli lagt inn henvisning til hvor man finner opplysning om tid og sted for forhåndsstemmegivning.

For personer som på feilaktig grunnlag er oppført i Den norske kirkes medlemsregister, vil det på valgkortet bli opplyst hvordan man kan få rettet opp feilen i medlemsregisteret. Dette dreier seg om personer som ikke er døpt, som tidligere er utmeldt, eller som ikke er medlemmer av Den norske kirke og dermed ikke skulle stått i medlemsregisteret. Døpte medlemmer som vil melde seg ut av Den norske kirke, skal følge ordinære prosedyrer for utmelding.

Det er viktig å informere bredt om valgkortutsendelsen, slik at medlemmer av Den norske kirke som ved en feil ikke står oppført i registeret, kan kontrollere om de står

i registeret/manntallet. Disse kan kreve å få rettet feilen ved å bli oppført i manntallet og innført i medlemsregisteret. Se punkt 3.1.6.

5.1.5 Valgportalen – www.kirkevalget.no

Valgportalen www.kirkevalget.no/www.kyrkjevalet.no står sentralt i kommunikasjons-satsingen for kirkevalget. Nettstedet har to hovedfunksjoner: Informasjon til velgerne og informasjon til valgstyret og andre som har ansvar for å organisere valget.

Informasjon til velgerne:

Her vil en for alle landets menigheter og bispedømmer finne

- valglister og kandidatpresentasjon
- stemmesedler for nedlastning
- tid og sted for forhåndsstemmegivning
- tid og sted for valg
- valgresultater

I tillegg til

- kirkevalgreglene og veiledninger om muligheten til å stille lister og til supplerende nominasjon
- informasjon om stemmerett og valgbarhet
- mulighet for å finne sin menighet gjennom adressesøk
- den nødvendige informasjonen for å kunne stemme ved menighetsrådsvalget og ved bispedømmerrådsvalget

Informasjon til valgstyret/valgfunksjonærer (arrangører):

Under overskriften *For medarbeidere* på www.kirkevalget.no finnes

- regler og veiledning
- rundskriv og e-brev
- valghåndboken i elektronisk utgave
- skjemaer for kandidatpresentasjon
- maler for rapporteringsskjemaer og lister ut over det som finnes i valgmodulen
- annonsemaler – både nedlastbare og redigerbare i pdf-generatoren trykksak.kirken.no
- andre maler for kunngjøringer og informasjonsarbeid: plakater, brosjyrer, menighetsbladsider, innstikk mv. – både nedlastbare og redigerbare i pdf-generatoren trykksak.kirken.no
- artikkelstoff
- ideer til ulike faser av planlegging og gjennomføring
- oversikt og bestillingsmulighet for valgmateriell og profileringsmateriell
- kursmateriell og informasjon til valgstyret og valgfunksjonærer

5.1.6 Kommunikasjonsstrategi: Nasjonal, regional og lokal kommunikasjon

Kirken har gjennom arbeidet med kirkevalget en unik mulighet til å vise hva kirken er og gjør. Bred satsing på kommunikasjon skal sørge for at hele Norge vet om Kirkevalget (8.-) 9. september 2019.

De ulike tiltakene skal utfylle hverandre, slik at nasjonal og regional kommunikasjon støtter opp om den lokale kommunikasjonsarbeidet og skaper oppmerksomhet om

valget. Nettsiden kirkevalget.no og valgkortutsendelsen er to av tiltakene som vil inngå i den totale kommunikasjonsplanen.

Nasjonalt er det to grunnleggende føringer for kommunikasjonstiltakene:

God internkommunikasjon skaper god ekstern kommunikasjon

Vi som har ansvaret for å gjennomføre kirkevalget, skal være trygge i vår rolle og motiverte til oppgaven. Det er en forutsetning for god offentlig valgkommunikasjon der kirkens medlemmer på en troverdig måte blir utfordret til engasjement. Til dette hører blant annet å presentere historier om de frivilliges innsats og å løfte frem enkeltpersoner som er gode representanter for menighetens arbeid.

Kirkevalget må gjøres relevant og aktuelt blant kirkens medlemmer

I egne kanaler og i media vil vi profilere kirkens positive rolle i lokalsamfunnet. Vi vil minne om at et Norge der Den norske kirke står svakt, blir et Norge med mindre rom for omsorg og nestekjærlighet. Mange tendenser bryter ned fellesskapet mellom oss. Kirken inviterer flere til den viktigste oppgaven i dagens Norge: Å skape sterkere fellesskap i bygd og by.

5.1.6.1 Kommunikasjonsplan

Soknet trenger en enkel plan for kommunikasjonsarbeidet. Vi anbefaler å løfte fram tiltak dere er stolte over. Dette kan gjøres overfor ulike medier lokalt og gjennom menighetsbladet - der det finnes. Menighetsbladets produksjonsplan bør om mulig tilpasses informasjonsbehovene omkring kirkevalget.

Det samme gjelder menighetens hjemmesider og sosiale medier.

Kommunikasjonsarbeidet i menighetene er avhengig av tilgjengelige ressurser. Her er tips til noen tiltak som kan tilpasses situasjonen i menigheten:

- Passe på at kalenderoversikten på menighetens nettside er oppdatert slik at besøkere raskt får inntrykk av hva menighetene gjør
- Fortelle om kirkevalget på nettsiden og i menighetsbladet
- Annonser i lokalavisen ved bruk av annonsemaler på trykksak.kirken.no
- Bestille informasjonsmateriell om valget i fra materiell.kirken.no
- Velge ut en til tre virksomheter som dere er stolte over, og løft fram disse på nettsider og oppslagstavler
- Arrangere en samling der nomineringsgruppene og kandidatene kan presentere seg selv og gruppens program. Det er viktig at alle grupper innbys og får samme mulighet til å presentere seg.
- Arrangere et "åpent hus" der dere forteller om menighetenes virksomhet.
- Sørg for å dokumentere og vurdere tiltakene slik at dere har noe å referere til ved neste kirkevalg.

Mål

Eksempel på hovedmål for kommunikasjonsarbeidet:

- Gi medlemmene av Den norske kirke informasjon om at det skjer to valg samtidig, og om at de kan delta direkte i nominasjon og valg til bispedømmerådet og Kirkemøtet.
- Sikre at medlemmer av Den norske kirke får nødvendig informasjon om valgene til å kunne delta i valg, både som velgere og kandidater, dersom de ønsker det.
- Vise medlemmer og andre at Den norske kirke er en demokratisk organisasjon der medlemmene er velkommen til å påvirke gjennom å velge og å stille til valg.
- Vise hva kirken gjør og betyr.
- Gode kandidatpresentasjoner.

Målgrupper

Hvem vil vi nå med informasjonen?

Budskap – hva vil vi si?

For eksempel:

- Kirken – meningsfylt møtested for alle
- Kirken – din medvandrer i glede og sorg
- Kirken er til for deg
- Det er din kirke
- «Derfor er vi engasjert i menigheten vår»
- Informasjon om kirkens organisasjon, stemmerett, mulighet for nominasjon, tid og sted for valg

Kanaler

For eksempel

- annonser
- plakater
- nettsider
- presse
- møter
- e-post

I/på for eksempel:

- Lokalavis
- Lokal TV
- Menighetsblad
- Menighetens nettside / andre nettsider
- Plakatsteder i vårt område
- Gudstjenester
- Møter

5.2 Opplæring

Det er viktig at alle som skal jobbe med kirkevalget, har fått opplæring og er kjent med regelverk og rutiner. Det er særlig viktig at de som skal være i kontakt med velgeren, er bevisst sin rolle som nøytrale valgfunksjonærer og kjenner godt til valgordningen og reglene.

Denne håndboken kan være et utgangspunkt for opplæring, men det vil også bli laget opplæringsmaterieil.

6 | Stemmesetlar og valmateriell

6.1 Stemmesetlar

6.1.1 Innleiing

Denne delen gjennomgår føresegnene om stemmesetlar og høvet veljarane har til å endre på stemmesetlar (det vil seie høvet til å gi personstemmer) ved val av sokneråd og val av leke medlemmer til bispedømeråd og Kyrkjemøtet.

Det skal ikkje nyttast stemmesetelkonvoluttar på valdagen for veljarar som kryssast av i manntallet med ein gong og legg stemmesetel rett i urna. Det betyr at det må stillast strenge krav til stemmesetlane for å sikre omsynet til hemmelege val.

Kyrkjerådet fastset stemmesetlane si utforming ved val til sokneråd, bispedømeråd og Kyrkjemøtet, med unntak av stemmesetel ved val av døvekyrkjelydane sin representant.

6.1.2 Plikt til å trykke stemmesetlar

Kvart stemmestyre må sjølv trykke opp stemmesetlar til *soknerådsvalet* for alle vallister. Det skal også trykkast opp blanke stemmesetlar. Stemmesetlane kan lastast ned frå valmodulen.

Kirkevalgreglene § 7–8 fastset at det er bispedømerådet si plikt å syte for å trykke stemmesetlar for alle godkjende vallister i bispedømet ved *val av leke medlemmer til bispedømeråd og Kyrkjemøtet* før førehandsstemminga begynner. Dette er ei endring frå førre kyrkjeval. Det er ikkje fastsett noko meir i reglane når det gjeld kor mange stemmesetlar som skal trykkast. Det betyr at det er dei respektive bispedømeråda sitt ansvar at det blir trykt nok stemmesetlar både til førehandsstemminga og til stemmegivinga på valdagen. Det er viktig å vere sikker på at det blir trykt nok stemmesetlar.

Kyrkjerådet vil lage eit rekneark med eit estimert behov for stemmesetlar. Dette vil vere basert på valdeltakinga sist, med ein viss prosent auke for å sikre at ein ikkje får for få stemmesetlar. Dette reknearket vil bli sendt ut til alle valstyra. Det blir då mogleg å komme med innspel til berekninga. Bispedømerådet vil fastsetje talet på stemmesetlar basert på dette.

Vi understrekar elles at eventuelle blanke stemmesetlar kan nyttast dersom ein går tom for utsendt materiell. Om nødvendig kan ein også nytte blanke ark. Veljaren må då skrive på kva val det gjeld, til dømes «Val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet 2019», og kva liste han eller ho ønsker å stemme på. Les meir om krav til

stemmesetlar i punkt 10.6.4. Valstyret må syte for å distribuere materieil til vallokala i god tid og på ein måte som sikrar at ingenting blir borte eller øydelagt. Leiaren for stemmestyret har ansvar for å kontrollere at alt materieil er motteke.

Efaringa tilseier at det kan skje feil ved distribusjonen av stemmesetlane, slik at det blir nødvendig å ettersende stemmesetlar til nokon sokn. Vi ber derfor om at valstyret sjekkar heile sendinga med ein gong ho kjem, slik at eventuelle ettersendingar kan gjerast så snart som mogleg. Sokn som har fått for få stemmesetlar, kan kontakte bispedømerådet for å få tilsendt fleire.

6.1.3 Papirkvalitet og farge

Stemmesetlane må kunne skiljast frå kvarandre når det blir avvikla samtidige val. Det skal difor vere forskjellig farge på setlar til soknerådsval og setlar til val av bispedømeråd og Kyrkjemøtet.

Setlane til soknerådsvalet skal trykkast på kvitt papir. Alle stemmesetlane til soknerådsvalet må vere trykt på same type papir. For å sikre omsynet til at valet skal vere hemmeleg, er det viktig at stemmesetelen ikkje er gjennomsiktig. Det må altså ikkje vere mogleg å sjå kva som er trykt på innsida når setelen er bretta. Kyrkjerådet tilrår difor at ein trykker opp setlane på minst 120 gram papir.

Setlane til bispedømerådsvalet skal trykkast på farga papir.

6.1.4 Endringar på stemmesetlane

Veljaren kan ved soknerådsval og bispedømeråds- og kyrkjemøteval gi inntil tre kandidatnar på stemmesetelen ei personstemme. Dette gjer ein ved å sette eit merke ved namnet til kandidaten. Veljaren kan ved soknerådsval og bispedømeråds- og kyrkjemøteval også gi ei personstemme til kandidatnar på andre vallister (det er dette som blir kalla ein «slengar»). Dette gjer ein ved å føre desse kandidatnamna opp på stemmesetelen. Slik personstemme kan ein gi til inntil tre kandidatnar. Når veljaren gir personstemme til valbare kandidatnar på andre lister, blir eit tilsvarende tal listestemmer overført til den eller dei listene desse kandidatane står oppført på. Andre endringar på stemmesetelen tel ikkje med ved valoppgeret.

Ved val til sokneråd og til bispedømeråd og Kyrkjemøtet skal det trykkast ein kolonne med ruter til venstre for kandidatnamna. Veljarane set eit merke i ruta for å markere for personstemma dei har gitt.

På stemmesetlar frå nomineringsgrupper skal alle kandidatane som skal ha stemmetillegg stå først på stemmesetelen og med utheva skrift.

Det skal trykkast eit felt der ein kan gi personstemmer til kandidatnar frå andre lister («slengarar»). Veljarane fører her opp namnet på eventuelle kandidatnar frå andre lister som dei ønskjer å gi personstemmer til.

Ved fleirtalsval gjeld føresegnene i kirkevalgreglene § 7-8 tilsvarende med følgande særregel: Ved fleirtalsval med ei valliste ved val til sokneråd kan veljaren legge til namnet på inntil tre valbare personar på vallista. Eit namn kan berre først opp ein gong på kvar stemmesetel.

6.1.5 Rettleiing til veljarane

På stemmesetlane vil det vere ei rettleiing til veljarane om høvet til å endre på stemmesetlane.

6.2 Valmateriell

6.2.1 Innleiing

Valstyret må i god tid før stemmegivinga startar, forsikre seg om at alt nødvendig valmateriell er på plass. Kwart enkelt valstyre er ansvarleg for å etablere vallokale både ved førehandsstemminga og på sjølve valdagen. Lokala skal leggast til rette med stor vekt på krava til universell utforming.

Det er viktig å ha tidleg og god kontakt med kommunen. Les meir om det i punkt 12.4.

Les meir om utforming av vallokalet i punkt 7.2 og 8.7.

6.2.2 Materiell som valstyra sjølv må skaffe

- Stemmesetelkonvoluttar, soknerådssval (kvit)
- Stemmesetelkonvoluttar, bispedømerådssval (farga konvolutt)
- Omslagskonvoluttar, i litt større format (kvit eller farga). Stemmesetlar skal leggast i konvolutt ved førehandsstemming. På valdagen skal stemmesetlar leggast i konvolutt dersom veljaren ikkje kan kryssast av i manntalet. Sjå punkt 8.8.4. Stemmesetelkonvoluttar skal ikkje nyttast ved normal stemmegiving på valdagen.
- Valurner
- Valavlukke
- Stempel for å stempe stemmesetlane. Stempelet skal vise namnet til soknet.
- Tilstrekkeleg med skrivesaker (svart eller blå kulepenn) til å legge ut i avlukka til bruk for veljarar som vil endre på stemmesetlane. Evt. tusj for merking.
- Behaldarar eller posar for oppbevaring av stemmesetlar som er tatt ut av valurna viss urna er fylt opp. Desse må kunne forseglast.
- Innpakkingspapir og hyssing
- Forseglingsmateriell (lakk, segl eller strips)
- Sendingskonvolutt (for sending av stemmegivingar til andre sokn)
- For førehandsstemminga: tilgang til skrivar og papir for å skrive ut stemmesetlar frå andre sokn og bispedøme.

Materiell som kan lastast ned frå www.kyrkjevalet.no og trykkast opp

- Plakatar som viser veg til vallokalet
- Plakat som informerer veljarane om korleis dei går fram for å stemmebåde ved førehandsstemminga og på valdagen
- Stemmesetlar

Husk å planlegge materiell for både førehandsstemminga og valdagen.

Det er ingen krav i reglane til korleis eit *valavlukke* skal utformast. Her er det opp til kvart valstyre å sikre hemmeleg val. Veljaren skal «i enerom og usett» kunne velje stemmesetel, gjere eventuelle endringar og brette saman stemmesetelen.

Dersom ein har tilgang til fleire rom kan ein ha eigne rom som avlukke, eller ein kan bruke skilleveggar eller liknande. Det går også an å ta kontakt med kommunen og høyre om dei har avlukker til overs. Ein kan også få nokon til å snekre eigne avlukker.

6.2.3 Materiell valstyra kan skaffe

Det kan vere nyttig å ha ein PC med tilgang til medlemsregisteret tilgjengeleg når ein skal ta imot stemmer. Dette gjeld særleg under førehandsstemminga, for å sjekke kor veljaren har stemmerett og kor stemma då skal sendast. Husk då på at den som skal ha tilgang til medlemsregisteret, må skrive under på erklæring om teieplikt.

Det vil bli mogleg å bestille profileringsmateriell som roll-up og beachflagg på www.kyrkjevalet.no.

6.2.4 Forsegling og oppbevaring av valmateriell

6.2.4.1 Krav til forsegling

Valurner skal vere forseгла under stemmegivinga. Reglane om forsegling er tekne inn i kirkevalreglene § 9–4 (7) (under førehandsstemminga) og § 10–4 (6) (på valtinget). Det er viktig at valurnene – på alle stadium i valavviklinga – er forseгла under sjølv stemmegivinga, det vil seie når dei blir nytta av veljarane. Om stemmegivinga skjer i førehandsstemmeperioden eller på sjølv valdagen, har ikkje noko å seie for kravet om at valurnene skal vere forseгла når vallokala er opne for stemmegiving. Kravet til forsegling gjeld også under oppbevaring og transport, sjå punkt 6.2.5.

6.2.4.2 Tømming av urner

Det er ikkje noko i vegen for, og det vil også vere behov for, å bryte forseglinga frå tid til anna når urna ikkje er i bruk. Det vil også kunne bli nødvendig å bryte forseglinga dersom urna blir full under sjølv stemmegivinga. Det same gjeld der stemmegivinga skal sendast vidare til andre sokn. Det er ikkje noko i vegen for å bruke eigne urner til stemmegivingar som høyrer til andre sokn. Stemmegivinga bør likevel sendast vidare til rett sokn fortløpande.

Det kan vise seg at det er nødvendig å tømme valurner under førehandsstemminga. Valstyret bør syte for at det blir etablert trygge rutinar for korleis innhaldet skal oppbevarast. Det betyr at det er valstyret sitt ansvar å syte for at det blir etablert trygge rutinar ute i vallokala, slik at det ikkje skjer noko rettsstridig med innhaldet i urna. Omslagskonvoluttane, med stemmesetelkonvoluttar og valkort, må oppbevarast slik at dei ikkje blir blanda saman med anna valmateriell. Vidare må omslagskonvoluttane oppbevarast på ein slik måte at dei er utilgjengelege for uvedkommande. Dersom stemmesetlane blir oppbevarte på ein stad der

valmyndigheitene ikkje har direkte oppsyn med dei, tilseier omsynet til forsvarleg handsaming av stemmesetlane at oppbevaringsstaden blir forsegla.

Ei ordning med forsegla valurner på sjølve valdagen krev normalt fleire urner eller gode prosedyrar for tømning. Det er viktig å etablere trygge rutinar for tømning av urnene, slik at det ikkje skjer noko rettsstridig med innhaldet.

Dersom det er nødvendig å tømme valurner i løpet av valdagen, skal valstyret syte for at stemmestyra følger denne prosedyren:

Forseglinga av valurna skal brytast av minst to av medlemmene i stemmestyret i fellesskap.

Innhaldet skal straks tømmast over i ein eigna emballasje som blir forsegla og merkt med serienummer. Eksempel på eigna emballasje kan vere forsegla aluminiumskassar og esker eller farga plastsekker som blir forsegla med strips. Dersom ein bruker plastsekker, må dei vere solide, og dei bør ha ein spesiell farge for å skilje dei frå vanlege avfallssekker. Det må ikkje nyttast avfallssekker. Valstyret skal syte for at stemmestyret følger den nemnde prosedyren for tømning. Det er opp til valstyra å skaffe eigna emballasje og strips for forsegling. Valstyret må også syte for eit system med merking av emballasjen med serienummer. Det kan vere føremålstenleg å tildele kvart vallokale ei viss mengd serienummer.

6.2.5 Oppbevaring og transport av valmaterieill

Kirkevalgreglene § 10–7 slår fast at alt valmaterieill skal oppbevarast og transporterast på ein trygg måte. Det vil være naturleg at dei nærare reglane om oppbevaring og transport av valmateriellet i valgforskriften §§ 29 a og 34 blir lagt til grunn tilsvarende for behandling av valmateriellet. Dette er for å ivareta føresegna om at alt valmaterieill skal oppbevarast og transporterast på ein trygg måte i kirkevalgreglene § 10–7. Innhaldet i desse føresegnene blir gjort greie for her.

For det første har valstyret ansvar for å etablere trygge rutinar for oppbevaring og transport av valmaterieill i alle fasar av valgjennomføringa. Valstyret avgjer – utifrå lokale forhold – korleis valmaterieill, manntal, stemmesetlar, urner og anna skal oppbevarast.

Emballasjen med stemmesetlane må oppbevarast på ein slik måte at stemmesetlane er utilgjengelege for uvedkommande. Stemmer som er gitt, skal oppbevarast slik at dei ikkje blir blanda saman med dei andre stemmesetlane eller anna valmaterieill.

Det er vidare eit krav om forsegling i alle situasjonar der valmaterieill blir etterlate utan direkte oppsyn av valmyndigheitene. Forseglinga bør skje ved hjelp av lakk og segl eller anna forseglingsutstyr som sikrar at uvedkommande ikkje kan få tilgang til materiellet utan at dette er synleg. Leiaren i stemmestyret – eller ein annan person som valstyret peiker ut – har ansvaret for å ta vare på forseglingsmateriellet.

Dette omfattar alle tilfelle der det kan tenkjast at valmaterieill blir etterlate, for eksempel mellom søndag og måndag på stader der det er todagarsval, eller dersom det blir teke ein pause i opteljinga frå valnatta og til morgonen etter.

Der det blir halde val over to dagar, er det valstyret som avgjer kvar og korleis urnene med stemmesetlar og resten av materiellet skal oppbevarast. Følgande alternativ kan tenkjast:

- Valstyret oppbevarer både urnene og resten av materiellet og fraktar det tilbake til stemmelokalet før stemmegivinga neste dag begynner.
- Valstyret oppbevarer både urnene og resten av materiellet, men fraktar berre resten av materiellet tilbake før stemmegivinga begynner neste dag. I dette tilfellet oppbevarer valstyret urnene med stemmesetlar til oppteljinga begynner.
- Valstyret oppbevarer urnene, mens resten av materiellet blir oppbevart i stemmelokalet.
- Både urnene og resten av materiellet blir oppbevart i stemmelokalet.

Materieil som skal oppbevarast på stemmestaden, bør samlast i vallokalet. Stemmestyret kontrollerer at ingen uvedkommande er tilstades i vallokalet, at alle vindauge er forsvarleg lukka og at alle dører blir låste forsvarleg. Ein medlem av stemmestyret som ikkje oppbevarer segl eller liknande, oppbevarer nøklane. På førehand må stemmestyret skaffe seg oversikt over kven som har nøklar til vallokalet og syte for å få utlevert alle nøklane.

Dersom det blir vurdert som sikrare eller meir føremålstenleg, kan valmateriellet oppbevarast i eit anna rom i bygningen enn der ein held valtinget.

All transport av valmaterieil skal skje på hurtigaste trygge måte og utan unødige forseinkingar. Valstyret har ansvaret for å etablere forsvarlege rutinar her. Dei som oppbevarer forseglingsutstyr, kan ikkje transportere materiellet. Vedkommande kan heller ikkje utføre eventuelt vakthald.

6.2.6 Oppbevaring, avhending og tilinkjesgjeriing av valmaterieil

6.2.6.1 Innleiing

Kirkevalgreglene § 17–1 gjeld oppbevaring, avhending og tilinkjesgjeriing av valmaterieil. Etter denne føreseigna skal alt valmaterieil når valet er over, behandlast i samsvar med føresegnene i arkivlova og forskrifta gitt i medhald av denne lova. Det vil derfor være arkivfaglige omsyn som bestemmer korleis valmateriellet skal behandlast når valet er avslutta.

Valstyret må arkivere sin handsaming av listeforslag, sak om fastsetjing av stemmestader, valoppgjerd o.l. Dette er arkivmateriale som skal bevarast.

Det er viktig å skilje mellom valmaterieil som har vore i bruk og valmaterieil som er ubrukt.

6.2.6.2 Ubrukt valmaterieil

Valmaterieil som ikkje har vore i bruk, kan ikkje vurderast som arkivmaterieil. Slikt materieil fell inn under føresegnene om arkivavgrensing gitt i forskrift til arkivloven av 15. desember 2017 nr. 2105 (arkivforskriften) § 14. Dette gjeld både ubrukte konvoluttar, ubrukte stemmesetlar og ubrukte manntalseksemplar.

6.2.6.3 Brukt valmaterieil

Konvoluttar

Både stemmesetelkonvoluttar og omslagskonvoluttar – enten desse er forkasta eller godkjent – kan kasserast på ein trygg måte når valresultatet er endelig (i praksis etter valoppgjeret og klagefristen har gått ut). Det same må gjelde for omslag til stemmegivingar som blir lagt i særskilt omslag.

Stemmesetlar

Stemmesetlar som er forkasta, kan kasserast på trygg måte når valresultatet er endeleg. Stemmesetlar som er godkjent, skal derimot oppbevarast til valperioden er over før desse kan kasserast på ein trygg måte.

Valkort

Valkorta kan tilinkjesgjerast på ein trygg måte når valresultatet er endelig.

Avkryssa manntalslister

Avkryssingsmanntalet skal oppbevarast til to valperiodar er over før det blir kassert på ein trygg måte. Avkryssingsmanntalet inneheld sensitive personopplysningar og skal difor oppbevarast på ein trygg måte.

7 | Førehandsstemming

7.1 Tid for førehandsstemming

Valstyret skal legge til rette for førehandsstemming i tidsrommet *10. august til 6. september* (fredagen før valdagen). 10. august 2019 er ein laurdag. Ordinær førehandsstemming vil difor ikkje starte før måndag 12. august. Det vil likevel vere mogleg å ha førehandsstemming laurdag 10. og søndag 11. august, for eksempel i tilknytning til ei gudsteneste. Dette vil særleg vere aktuelt i kyrkjer der det ikkje er gudsteneste nærare valdagen.

Førehandsstemming i anna sokn enn der veljaren er busett, skal skje seinast 2. september.

7.2 Stad for førehandsstemming

7.2.1 Innleiing

Det er valstyret som bestemmer kvar ein skal ta imot førehandsstemmer.

Førehandsstemminga skal som eit minimum kunne skje på minst eitt kyrkjekontor i fellesrådsområdet i ordinær opningstid, men det bør kunne skje i kvart sokn. I tillegg skal det gjennomførast førehandsstemming på helse- og omsorgsinstitusjonar, jf. kirkevalgreglene § 9–3 (2). Det bør også leggjast til rette for at førehandsstemming kan skje både på dag- og kveldstid, på dei institusjonar som geografisk høyrer til det enkelte sokn og på sentrale møteplassar for unge i regi av soknet. Det kan leggjast til rette for førehandsstemming i tilknytning til gudstenester.

Førehandsstemminga skal skje i egna og tilgjengeleg lokale, jf. kirkevalgreglene § 9–3. Veljarane skal kunne ta seg inn i vallokala utan hjelp. Andre lokale skal ikkje nyttast med mindre det er særlege grunnar. Det at førehandsstemminga skal skje i egna lokale, inneber at rammene rundt førehandsstemminga skal vere slik at veljarane føler seg vel i situasjonen og trygge på at grunnleggande sikkerheitsrutinar er sikra. Stemmegiving i lokale der det går føre seg aktivitetar med kommersielt preg, tilfredsstillar ikkje kravet om at stemmegivinga skal skje i rolege og verdige former. Dette er likevel ikkje til hinder for å gjennomføre førehandsstemming på kjøpesenter eller tilsvarande stader. Kvar i kjøpesenteret det blir lagt til rette for stemming, må vurderast opp mot kravet til kor eigna lokalet er. Om eit lokale er eigna for å ta i mot førehandsstemmer, må vurderast konkret. I denne vurderinga må valstyret vurdere både utforminga av lokalet og typen aktivitet som elles går føre seg i lokalet. Når

valstyret har bestemt tid og stad for førehandsstemming, skal dette leggst inn i valmodulen.

Les meir om universell utforming i punkt 8.3.

7.2.2 Minst eitt kyrkjekontor i fellesrådsområdet i ordinær opningstid

For å sikre at alle veljarar har tilgang til førehandsstemming, skal det vere mogleg å stemme ved minst eitt kyrkjekontor i kvar kommune i ordinær opningstid. Det bør vere mogleg å førehandsstemme i kvart sokn.

7.2.3 «...der valstyret elles besluttar»

Valstyret bør legge til rette for at flest mogleg får stemme. Det er opp til valstyret å vurdere kvar det skal leggst til rette for førehandsstemming. I dei følgande avsnitta trekk vi fram nokre eksempel på stader, men det er òg mogleg å ha førehandsstemming andre stader enn dei som er nemnt her. Då er det viktig at det er egna og tilgjengeleg lokale.

7.2.4 På institusjonar

Det skal haldast førehandsstemming på helse- og omsorgsinstitusjonar, jf. kirkevalg-reglene § 9–3 (2). Det kan omfatte sjukehus, pleieheimar og etterbehandlingsheimar med vidare. I tillegg kan det haldast førehandsstemming på andre institusjonar, som for eksempel fengsel.

På ein institusjon kan det vere veljarar som er busett i eit anna sokn. For å sikre at desse får stemme, bør valstyret legge opp til førehandsstemming på institusjonar innan 2. september. Alle veljarar kan førehandsstemme på desse institusjonane, både bebuarar, personale og andre veljarar.

Veljarar som oppheld seg i fengsel, kan ha vanskar med å få stemt på valdagen. Dei same omsyna som ligg til grunn for å halde førehandsstemming på helse- og omsorgsinstitusjonar, gjeld også for personar som oppheld seg i fengsel. Det tilseier at det bør vere mogleg å førehandsstemme i alle fengsel.

Dei same omsyna gjer seg gjeldande, om enn i mindre grad, for militært personell som held til i militærleirar.

For at stemmegivinga på institusjonar skal kunne gjennomførast på ein tilfredsstillande måte, må valstyret samarbeide med institusjonane om den praktiske gjennomføringa. Særleg viktig er det at institusjonsbebuarane på førehand får nødvendig orientering om stemmegivinga. Når det gjeld pasientar som er sengeliggjande, er det føremålstenleg at personalet på institusjonane er med og gir desse nødvendig førehandsorientering. Personalet skal likevel ikkje ta imot stemmer, med mindre valstyret har oppnemnt dei som stemmemottakarar.

Les om veljarar med nedsette kognitive evner i punkt 8.8.8.

7.2.5 På universitet og høgskular

I kyrkjemøtebehandlinga av kyrkjevalreglane blei det diskutert førehandsstemming hos studentprestar på universitet og høgskular. Kyrkjemøtekomiteen la til grunn at kyrkjevalreglane opnar for at studentpresttenesta kan ta imot førehandsstemmer (KM 06/18 komitémerknad 7).

Komiteen er kjent med at studentprestene har tilrettelagt for forhandsstemmegiving på studentprestkontorene. Komiteen mener dette er et viktig tiltak for

å sikre at studentene får anledning til å avgi stemme der de er oppholder seg. Komiteen viser til at Ungdommens kirkemøte i 2014 oppfordret studentprestene «til å fortsette og legge til rette for at studentene får forhåndsstemt i kirkevalget». Komiteen slutter seg til denne oppfordringen. (KM 06/18 komitémerknad 7).

Valstyret i soknet kan gjerne ta kontakt med eventuelle studentprestkontor i soknet for å oppmode til at dei legg til rette for førehandsstemming.

Førehandsstemming på studentprestkontor skal skje i samsvar med kirkevalgreglene kapittel 9 og rettleiingane i dette handbok-kapitelet.

7.2.6 Sentrale møteplassar for unge i regi av soknet

Unge har kyrkjeleg stemmerett frå det året dei fyller 15 år. Det bør derfor leggst spesielt til rette for at unge kan stemme ved kyrkjelege val, særleg i aldersgruppa 15–17 år, sidan dei ikkje stemmer ved andre val.

7.2.7 I tilknytning til gudstenester

Det kan leggst til rette for førehandsstemming i samband med gudstenester i førehandsstemmeperioden 10. august til 6. september. Merk at stemmegiving i tilknytning til gudsteneste søndag 8. september vil vere del av valting, ikkje førehandsstemmeperioden. Ein skal difor følge framgangsmåten beskrive i kapittel 8.

7.2.8 Ambulerande stemmegiving

Dersom valstyret ønsker, kan ein legge til rette for ambulerande stemmegiving. Veljarar som fordi dei er sjuke eller uføre ikkje kan gi stemme der det elles er mogleg å førehandsstemme, kan då etter søknad til valstyret gi førehandsstemme der dei oppheld seg. Valstyret fastset sjølv fristen for når søknaden må vere komen inn til valstyret. Fristen må fastsettast til eit tidspunkt innanfor perioden mellom tysdag og fredag siste veke før valet. Dersom valstyret vel å legge til rette for slik stemmegiving, skal søknadsfristen kunngjerast. Kunngjeringa bør skje i god tid.

Det er ingen formelle krav til innhaldet i søknaden. Det er for eksempel ikkje noko krav om at søknaden må vere skriftleg. Det må likevel gå fram av søknaden at veljaren er sjuk eller ufør og derfor ikkje i stand til å førehandsstemme ein annan stad.

7.2.9 Svalbard kyrkje

Kyrkjerådet legg til grunn at kyrkjekontoret til Svalbard kyrkje, på same måte som kyrkjekontor underlagd eit valstyre, vil kunne ta imot førehandsstemmer etter prosedyrane for førehandsstemming i anna sokn.

7.3 Kunngjering av førehandsstemming

Valstyret kunngjer tid og stad for førehandsstemminga, seinast innan førehandsstemminga startar 10. august. Denne kunngjeringa skal skje samtidig med kunngjering av tid og stad for stemmegivinga på valdagen m.m., jf. kirkevalgreglene § 10–2 (2).

7.4 Stemmemottakarar

Valstyret peikar ut stemmemottakarar. Det skal vere minst to stemmemottakarar til stades ved mottak av førehandsstemmer.

Det er viktig at alle stemmemottakarar får god opplæring slik at ein unngår feil.

Kandidat som er oppført på valliste ved val til sokneråd eller bispedømeråd og Kyrkjemøtet, kan bli peikt ut til stemmemottakar eller valfunksjonær i vedkommende sokn/bispedøme. Dette er forskjellig frå reglane ved offentlege val, kor dei ikkje kan gjere det. Det er likevel viktig at vedkommende er bevisst på at stemmemottakaren skal være upartisk.

Alle valfunksjonærar har teieplikt dersom dei får kunnskap om korleis ein veljar har stemt.

Stemmemottakaren sitt ansvar

- Sørge for at det nødvendige materiellet er i lokalet for førehandsstemming, og at det er orden og ro i lokalet omkring førehandsstemminga.
- Gjere veljarne kjent med reglane for stemmegivinga (kirkevalgreglene § 9–4)
- Ta imot førehandsstemmer frå veljarne.
- Føre liste over mottekne førehandsstemmer. Det skal først ei liste over førehandsstemmer i eige sokn, og ein anna liste over førehandsstemmer som skal sendast til andre sokn.
- Sørge for sikker oppbevaring av førehandsstemmene til dei kan overleverast til leiaren av valstyret.
- Sende førehandsstemmer som skal sendast til andre sokn, evt. ekspedere desse til kyrkjekontoret for vidareending.
- Overlevere mottekne førehandsstemmer og listene over førehandsstemmer til valstyret sin leiar ved avslutning av førehandsstemmeperioden, evt. også undervegs.

7.5 Forbod mot valagitasjon mv.

Valagitasjon er ikkje tillate i det rommet der førehandsstemminga skjer, jf. kirkevalgreglene § 9–5. Det inneber at det ikkje er tillate å drive valkamp i form av stands eller liknande. Forbodet omfattar agitasjon for eller mot systemet, nomineringsgrupper og lister, oppfatningar eller personar. Det omfattar både munnlege og skriftlege meiningsytringar, som å setje opp oppslag eller å dele ut brosjyrar.

Det er ekstra viktig å vere merksam på forbodet mot valagitasjon om ein legg til rette for førehandsstemming i tilknytning til arrangement, for eksempel for unge. Ein kan ikkje ha stemmegiving i same rom som det for eksempel vert halde ein debatt om kyrkjevalet.

7.6 Legitimasjon

Veljar som er ukjent for stemmemottakar, skal legitimere seg. Veljarens identitet kan ved stemmegiving på institusjon i staden bli bekrefta av en tilsett som legitimerer seg. Dette gjeld ikkje for besøkande på institusjonen.

Dersom ein ukjend veljar ikkje kan bevide identiteten sin, skal stemmemottakaren ikkje ta imot stemme frå vedkommande. Den vedkommande veljaren må avvisast og bli beden om å komme tilbake med legitimasjon seinare. Dersom stemmemottakaren kjenner veljaren, er det ikkje nødvendig at veljaren viser legitimasjon. Kyrkjerådet rår likevel til at stemmemottakaren også ber om legitimasjon frå veljarar stemmemottakaren kjenner. Det er ikkje noko i vegen for at også andre som har roller som valfunksjonærar i det aktuelle vallokalet, kan gå god for identiteten til ein veljar. Vi vil påpeike at veljarar i lokalet ikkje kan stadfeste identiteten til ein annan veljar.

Kirkevalgreglene har ikkje nærmare reglar om kva slags legitimasjon som skal godkjennast. Stemmemottakaren må i kvart enkelt tilfelle vurdere legitimasjonen veljaren legg fram. Det må vere eit minstekrav at legitimasjonen har eit visst offisielt preg og inneheld namnet på veljaren, fødselsdato og bilete. Typiske legitimasjonspapir er bankkort med bilete, førarkort og pass, men også andre typar legitimasjon med bilete kan godkjennast.

Kyrkjerådet presiserer at det er viktig å vise godt skjønns ved vurderinga av om den aktuelle legitimasjonen er tilstrekkeleg dokumentasjon på identiteten til veljaren. Utgangspunktet må vere at dersom legitimasjonen gir eit truverdig inntrykk, har veljaren oppfylt legitimasjonsplikta. Så lenge stemmemottakaren ser at det er rette vedkommande ein står overfor, må veljaren få lov til å stemme. Det bør gjelde sjølv om legitimasjonen har gått ut på dato. Stemmemottakaren må likevel i kvart enkelt tilfelle vurdere «kvaliteten» på legitimasjonen.

7.7 Framgangsmåten ved førehandsstemminga

7.7.1 Utgangspunkt og hovudregel

Stemmemottakaren har plikt til å gjere veljaren kjend med reglane som gjeld for førehandsstemminga, og syte for at handlinga skjer uforstyrta. Stemmemottakaren må ikkje gjere noko forsøk på å påverke kva veljaren stemmer.

Veljar skal i einerom og usett brette saman stemmesetelen slik at det ikkje er synleg kva valliste veljaren stemmer på. Veljaren kan levere stemmesetel for berre eit av vala dersom han eller ho ønsker, men det er då ikkje mogleg å komme tilbake seinare og stemme ved det andre valet.

Framgangsmåten for førehandsstemminga går fram av kirkevalgreglene § 9–4.

For å sikre at veljaren berre får godkjent éi stemme, skal alle stemmesetlane stemplast. Stempelet kan vere det same som vert brukt på valting.

Veljar blir ikkje kryssa av i manntalet når han eller ho leverer førehandsstemme. Avkryssing i manntal skjer først under prøving av stemmegivinga, sjå punkt 10.3.

Dersom ein veljar har behov for hjelp til å stemme, har vedkommande krav på hjelp frå stemmemottakaren. Veljarar med alvorleg nedsett fysisk eller psykisk funksjonsevne kan i tillegg peike ut ein ekstra hjelpar – etter eige val – blant dei som er til stades. For å verne veljarar mot utidig press skal det alltid vere ein valfunksjonær til stades når veljarar får hjelp ved stemmegivinga. Føresegna er nærmare omtalt i samband med stemmegiving på valdagen. Les om veljarar med nedsette kognitive evner i punkt 8.8.8.

Les om reglar for endring på stemmesetelen i punkt 6.1.4.

7.7.2 Førehandsstemming i heile fellesrådsområdet

Under førehandsstemminga bør ein forsøke å legge til rette for at veljarar frå alle sokn i fellesrådsområdet får stemme på lik måte. For eksempel dersom ein har førehandsstemming på ein helseinstitusjon, bør ein planlegge for at det kan vere veljarar frå fleire sokn i kommunen der og ha med stemmesetlar for alle sokn. Her vil det vere forskjellar på kommunar med få sokn og kommunar med mange sokn. Dersom kommunen har få sokn, bør ein kunne tilrettelegge med stemmesetlar for val til alle sokneråd under førehandsstemminga.

Dersom ein berre har ordinær førehandsstemming på eit kyrkjekontor i fellesrådsområdet, må veljaren der kunne finne stemmesetlar for alle sokna i fellesrådsområdet. Veljaren bør då behandlast som veljar som er manntalsført i soknet og levere omslagskonvolutten i urne. Når urna opnast, må ein så sortere stemmene til dei ulike sokna. Ved felles førehandsstemming i fellesrådsområdet gjeld ikkje fristen 2. september for stemmegiving i andre sokn for veljarar frå same fellesrådsområde.

Dei ulike valstyra i fellesrådsområdet bør bli einige om logistikken på mottekne førehandsstemmer. Dei kan for eksempel samlast ein stad og så fordelast ut for prøving og teljing, eller prøving og teljing av førehandsstemmer kan skje samla ein stad i fellesrådsområdet. Merk at kvart valstyre har ansvar for stemmene som gjeld sitt sokn.

Stemmemottakarane bør føre ei liste over førehandsstemmer til eige sokn og ei liste over førehandsstemmer til andre sokn. Desse listene bør ein ta inn i valstyret sin protokoll. Les meir om protokollering av val i punkt 10.10.

Det er utarbeida

- Skjema 7.7.3: *Liste over mottatte forhåndsstemmer - eget sokn (vedlegg til valgstyrets protokoll)*
- Skjema 7.7.4: *Liste over mottatte forhåndsstemmer - videresending til andre sokn (vedlegg til valgstyrets protokoll)*
- Skjema 7.8: *Liste over mottatte for sent innkomne forhåndsstemmer*

7.7.3 Veljar som er manntalsført i eige sokn

Når stemme blir tatt imot frå veljar som er manntalsført i soknet eller i fellesrådsområdet dersom ein har organisert felles førehandsstemming, skal ein følge følgende prosedyre:

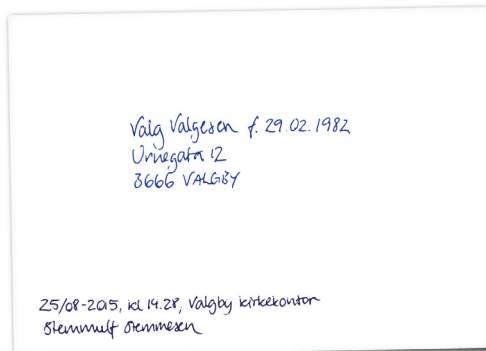
1. Stemmemottakar gjer veljaren kjent med reglane for stemmegivinga, og at veljaren etter å ha gitt førehandsstemme, ikkje kan stemme ved valtinget.
2. Veljaren blir vist inn i avlukket, vel stemmesetel eller stemmesetlar, brettar denne/desse og går til stemmemottakaren. Veljaren kan velje å stemme ved berre eit av vala dersom han eller ho ønsker det. Det er då ikkje anledning til å komme tilbake seinare og stemme ved det andre valet. Veljaren kan også velje å stemme blankt.
3. Stemmemottakaren ber om å få sjå legitimasjon og kontrollerer denne.
4. Stemmesetelane blir stempla.
5. Veljaren legg sjølv stemmesetelane i kvar sin stemmesetelkonvolutt og limer desse igjen. Stemmesetlane til val til sokneråd og til bispedømeråd og Kyrkjemøtet skal leggjast i kvar sin stemmesetelkonvolutt.
6. Stemmemottakar legg stemmesetelkonvoluttane saman med eventuelt valkort i ein omslagskonvolutt. Dersom det ikkje er skrive ut eit valkort eller veljaren ikkje har valkortet med seg, skal veljaren sjølv påføre namn, fødselsdato og adresse på omslagskonvolutten. Dersom ein legg ved valkortet i omslagskonvolutten

bør stemmemottakar skrive utanpå omslagskonvoluttan at ein finn valkortet i konvoluttan.

7. Stemmemottakar skriv på tid og stad for stemmegivinga og skriv under på omslagskonvoluttan.
8. Omslagskonvoluttan blir lagt i *ei valurne*. Dette er eit krav etter kirkevalreglene § 7-4 (2).
9. Stemmemottakar fører opp motteken førehandsstemme i eige sokn på lista over førehandsstemmer i eige sokn. Skjema 7.7.3: *Liste over mottatte forhåndsstemmer - eget sokn (vedlegg til valgstyrets protokoll)*

Kva som skal skje med konvoluttane etter at dei er mottekne og lagt i urna kan du lese om i punkt 10.3.

Det skal nyttast valurne ved førehandsstemminga. Valurna skal vere forseglde. Valrådet og stemmemottakarane må sikre forsvarleg handtering av konvoluttar og urner i perioden for førehandsstemming.

7.7.4 Veljar som er manntalsført i anna sokn

Fram til og med 2. september skal ein også ta imot stemmer frå veljarar som er manntalsført i eit anna sokn. Etter 2. september må ein vise veljaren til eige sokn.

Det kan komme veljarar som ikkje har med seg valkort og som ikkje veit kva sokn han eller ho tilhøyrer. Det er difor anbefalt å ha ein datamaskin tilgjengeleg så ein enten kan slå opp veljaren i medlemsregisteret eller søke opp veljaren si adresse på www.kyrkja.no. Les meir om rutinar for tilgang til medlemsregisteret i samband med valarbeid i punkt 1.4.

- a) Har veljaren stemmesetlar for soknet og bispedømet han eller ho høyrer til?
- a) Viss ja, gå til punkt 2.
- b) Viss nei, last ned aktuelle setlar frå www.kyrkjevalet.no og skriv ut. Dersom det ikkje er mogleg å skrive ut setlar, skal blank setel nyttast. Veljaren kan også skrive på eit kvitt ark. Stemmesetelen må då innehalde informasjon om kva val setelen gjeld for og kva liste veljaren vil stemme på. Det må altså stå for eksempel «Val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet 2019» og så namnet på ei liste som stiller til val i soknet eller bispedømet der veljaren bur. Desse veljarane kan altså ikkje bruke stemmesetlane med kandidatnamn som ligg ute i stemmelokalet.
10. Veljaren blir vist inn i avlukket, vel stemmesetelar, brettar desse og går til stemmemottakaren. Veljaren kan velje å stemme ved berre eit av vala dersom han eller ho ønsker det. Det er då ikkje anledning til å komme tilbake seinare og stemme ved det andre valet.
11. Stemmemottakaren ber om å få sjå legitimasjon og kontrollerer denne.
12. Stemmesetlane blir stempla
13. Veljaren legg sjølv stemmesetlane i kvar sin stemmesetelkonvolutt og limer denne igjen. Stemmesetlane til val til sokneråd og til bispedømeråd og Kyrkjemøtet skal leggst i kvar sin stemmestelkonvolutt.
14. Stemmemottakar legg stemmesetelkonvoluttane saman med eventuelt valkort i ein omslagskonvolutt. Dersom det ikkje er skrive ut eit valkort eller veljaren ikkje

har valkortet med seg, skal veljaren sjølv påføre namn, fødselsdato og adresse på omslagskonvoluttan. Det er her viktig med nok informasjon så det blir mogleg å eintydig identifisere veljaren ut frå opplysningane. Dersom ein legg ved valkortet i omslagskonvoluttan bør stemmemottakar skrive utanpå omslagskonvoluttan at ein finn valkortet i konvoluttan.

15. Stemmemottakar skriv på tid og stad for stemmegivinga og skriv under på omslagskonvoluttan.
16. Stemmemottakar fører opp motteken førehandsstemme til anna sokn på lista over førehandsstemmer til anna sokn. Skjema 7.7.4: *Liste over mottatte førhandsstemmer - videresending til andre sokn (vedlegg til valgstyrets protokoll)*

For å sikre at førehandsstemmer gitt i anna sokn enn veljaren sitt bustadsokn kjem fram til valstyret i bustadsoknet i tide, er det viktig at førehandsstemmer blir sendt vidare til veljaren sitt bustadsokn så snart som mogleg i førehandsstemmeperioden. Ved framsendinga av omslagskonvoluttane skal det nyttast sendingskonvoluttar.

Ein kan finne adressa til soknet på valkortet eller på soknesøket «Finn din menighet» på www.kyrkja.no.

Konvoluttan bør vere adressert til NN sokn v/valstyret, og så adressa. For eksempel:

Manglerud sokn v/valstyret
Byggveien 10
0680 Oslo

Korrekt adresse er viktig for at stemmegivinga skal komme fram i tide.

7.7.5 Tal på valfunksjonærar ved stemmemottak

Det skal alltid vere minst to stemmemottakarar til stades når ein tar imot stemmer. Dette svarar til føresegna ved offentlege val. Grunngevinga er der mellom anna at to personar til stades vil gjere kvaliteten på valgjennomføringa betre, fordi det er lettare å unngå feil. Ei anna grunngeving er at det er med å sikre tilliten til valordninga og beskytte valfunksjonærarar frå mistenkeleggjering.

7.7.6 Ambulerande stemmegiving

Også ved ambulerande stemmemottak skal det vere minst to stemmemottakarar til stades ved stemmemottaket.

Når det gjeld stemmegiving heime hos personar ved ambulerande stemmegiving, skal stemmemottakaren gi veljaren éin stemmesetel for kvar gruppe som stiller liste ved valet. Stemmesetlane som ikkje blir nytta, skal leggest i ein konvolutt som blir limt att. Dette skal sikre at stemmegivinga til veljaren er hemeleg. Veljaren kan sjølv velje å behalde konvoluttan med dei ubrukne stemmesetlane eller å gi han til stemmemottakaren. Dersom veljaren gir konvoluttan til stemmemottakaren, skal vedkommande syte for å destruere konvoluttan på ein trygg måte og informere veljaren om det.

7.8 For seint innkomne førehandsstemmer

Veljaren er sjølv ansvarleg for å førehandsstemme på eit tidspunkt som gjer at førehandsstemmegivinga kjem inn til valstyret innan kl. 21 på valdagen, jf. § 9–1 (6), jf. § 10–1 (1). Det inneber at førehandsstemmer som kjem inn til valstyret etter dette tidspunktet, ikkje skal inngå i valoppgjeret, men skal forkastast som for seint

innkomen førehandsstemme. Målsettinga er likevel at flest mogleg førehandsstemmer skal kome fram i tide.

8 | Stemmegivning på valgdagen

Valgstyret har det overordnede ansvaret for at valget gjennomføres i henhold til kirkevalgreglene og leder gjennomføringen av valget. Der det bare er ett stemmested i soknet, fungerer valgstyret som stemmestyre, jf. kirkevalgreglene § 4–2. Les mer om stemmestyre og valgstyre i punkt 2.1.1 og 2.1.2.

Det er viktig at alle medlemmer av stemmestyrene og valgfunksjonærene for øvrig får tilstrekkelig opplæring, slik at man unngår feil. Stemmemottakerne har et viktig ansvar med å påse at de foreskrevne rutiner følges, da resultatet ellers kan bli forkastede stemmer og klager på valggjennomføringen.

Stemmestyret og andre valgfunksjonærer skal være nøytrale tilretteleggere for valget. De skal ikke under noen omstendighet anbefale bestemte kandidater eller lister overfor velgerne.

Reglene om fremgangsmåten ved stemmegivning i valglokalet er fastsatt i kirkevalgreglene § 10–4.

Stemmestyret skal føre protokoll over valggjennomføringen. Kirkerådet har utarbeidet en mal for denne protokollen.

- Skjema 8: *Rapport fra stemmestyret (vedlegg til valgstyrets protokoll)*

8.1 Tid for stemmegivningen

Det er kommunestyret som bestemmer om det skal være todagers valg, både mandag og søndag, i kommunen. Kirkevalget følger kommunens vedtak.

Valgstyret kan bestemme at valg i kirken i tilknytning til gudstjeneste søndagen før den offisielle valgdagen avholdes som en del av selve valgtinget. Hvis det er valgting på søndagen også for kommunestyrevalget og dermed kirkevalget, er det viktig å sørge for at manntallet kommer seg fra kirken til de aktuelle valglokalene før valgtinget åpner.

Det er valgstyret i kommunen som fastsetter åpningstider for valglokalene. Kirkevalgets valglokaler skal holdes åpne til de samme tidene som kommunens valglokaler. I den vedtatte åpningstiden skal valglokalet være åpent hele tiden. Det er ikke anledning til å stenge valglokalene midlertidig, for eksempel for å ha spisepause.

Det er viktig at stemmestyret er nøye med at dørene til valglokalet åpnes og stenges på nøyaktig de tidspunkter som er fastsatt. Når den tid som er fastsatt for stemmegivningen er ute (både søndag og mandag), skal alle som er møtt frem ved valglokalet før stengetid, gis anledning til å stemme. Dersom alle oppmøtte velgere får plass i lokalet, kan dørene til valglokalet stenges. Alternativt må stemmestyret på annen måte sørge for å holde oversikt over hvilke velgere som hadde innfunnet seg før stengetid. Dette kan eksempelvis skje ved at en av valgfunksjonærene markerer slutten på køen utenfor lokalet. Det er svært viktig å påse at ingen velgere slipper inn i valglokalet etter stengetid.

8.1.1 Rutine ved åpning av valginget

Før åpningen orienteres alle valgfunksjonærene om prinsippene for hemmelig valg og valgfunksjonærenes nøytralitet og taushetsplikt. Det skal også orienteres om hvem som har stemmerett, hvordan fremgangsmåten er ved selve valget, hvor mange som skal velges og hvilke rettelser som kan gjøres på valglisten(e). Denne informasjonen skal også finnes skriftlig i valglokalet. Det blir utarbeidet veiledende informasjonsmaterieill til bruk ved åpning og i valglokalet. Dette blir tilgjengelig på www.kirkevalget.no.

8.2 Sted for stemmegivningen

Kirkevalget skal holdes i lokaler *i umiddelbar nærhet til valg til fylkesting og kommunestyre*. Valgstyret bestemmer i hvilke lokaler stemmegivningen skal foregå.

Stemmegivning skal foregå *i egnet og tilgjengelig lokale*, jf. kirkevalgreglene § 10–2. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokale uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Les mer om egnede lokaler og universell utforming i punkt 8.3. Det skal ikke benyttes samme rom som det samtidig pågående offentlige valget benytter. Les mer om samarbeid med kommunen om valglokaler i punkt 12.4.1.

Kommunens stemmekretser skal følges. Der disse ikke samsvarer med soknegrensene, kan valgstyrene i de berørte sokn inngå samarbeid om utviklingen av valget i en stemmekrets. På hvert stemmested foregår stemmegivningen for en viss del av manntallet.

Der valgstyret vedtar at valg skal finne sted i forbindelse med gudstjenesten søndag 8. september, vil det være hensiktsmessig at valget foregår *i kirken etter gudstjenesten*, men valgstyret står fritt til å legge valget til andre egnede lokaler i nærheten.

8.2.1 Stemmegiving i hele fellesrådsområdet

Valgstyrene i et fellesrådsområde kan i fellesskap bestemme at det skal bli adgang til at velgerne kan avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet, enten for begge kirkelige valg eller kun for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet, jf. kirkevalgreglene § 10–2 (2). Dersom et flertall av valgstyrene i fellesrådsområdet går inn for slik tilrettelegging, skal alle valgstyrene i fellesrådsområde tilrettelegge for dette. Les mer om dette i punkt 8.8.3.

En slik ordning innebærer at velgerne må kunne finne de aktuelle stemmesedlene i hvert valglokale i fellesrådsområdet. Fordi stemmemottakerne ikke vil kunne ha manntallet for ethvert sokn i fellesrådsområdet tilgjengelig, vil stemmesedlene

måtte legges i særskilt omslag, og stemmegivningene godkjennes i etterkant. Se fremgangsmåte for dette i 8.8.4.1.

Valgstyrene kan begrense muligheten for stemmegivning i andre sokn i fellesrådsområdet enn bostedssoknet til kun å gjelde bispedømmerråds- og kirkemøtevalget. Det kan gjøre at det vil bli en mindre byrde for den lokale valg gjennomføringen enn om valgstyret skulle åpne for slik stemmegivning både til menighetsrådsvalgene og til bispedømmerråds- og kirkemøtevalget. Dette fordi valgstyrene da ikke trenger å ha stemmesedler til alle menighetsrådsvalgene i fellesrådsområdet i hvert eneste valglokale. Samtidig er ikke hovedutfordringen å ha alle valglistene tilgjengelige i valglokalene, men å få prøvd stemmegivningene mot manntallet. Siden det ikke er et digitalt manntall ved kirkevalgene, må alle avgitte stemmer innom valgstyret i bostedssoknet til den som har avgitt stemmen for prøving av stemmegivningen mot manntallet.

Rent konkret ser Kirkerådet for seg følgende mulighet for løsning: I god tid før valget utpekes det et møtested sentralt i fellesrådsområdet. Etter at valgtinget er avsluttet, møtes en representant fra hvert av valgstyrene på dette møtestedet for å distribuere avgitte stemmesedler tilhørende annet sokn i fellesrådsområdet. Disse representantene tar så med seg til sine respektive valgstyret de mottatte stemmesedlene til prøving mot manntallet og til opptelling. For å unngå unødvendige reiser til møtepunktet kan det være aktuelt ved valgtingets avslutning å registrere i et på forhånd avtalt digitalt hjelpemiddel (for eksempel i et arbeidsrom på intranettet) hvilke sokn en har mottatt stemmesedler til. I mindre fellesrådsområder vil det være mulig å ta denne avklaringen på telefon. Har en ingen stemmesedler å utveksle, er det ikke nødvendig å ta turen til møtestedet.

Valgstyret må tidligst mulig og senest innen 1. juni legge inn i valgmodulen tid og sted for stemmegivning. Her må det registreres åpningstid og stemmested for hver stemmekrets i soknet.

Valgstyret kunngjør tid og sted for stemmegivningen, senest innen forhåndsstemmegivningen starter 10. august. I kunngjøringen skal det gjøres rede for når og hvor valgtinget skal holdes, når stemmegivningen skal være avsluttet, hvor og når forhåndsstemmegivningen skal foregå og hvor mange medlemmer og varamedlemmer som skal velges. Når stemmegivningen foregår på flere steder, skal det i kunngjøringen dessuten gjøres rede for hvem som skal stemme på de forskjellige steder, og når valget skal holdes på hvert sted. Valget bør kunngjøres flere ganger.

8.3 Universell utforming

Tilgjengelighet til valg handler både om hvilke lokaler som benyttes til stemmegivning, og hvordan selve lokalene tilrettelegges. Det er svært viktig å sikre at alle som ønsker å stemme ved valg, har muligheten til det. God tilgjengelighet skal sikre den enkeltes rett til deltakelse og innflytelse i samfunnet, og ingen skal ekskluderes fra å stemme ved valg på grunn av manglende tilrettelegging. Derfor er det helt nødvendig at valgstyrene vurderer valglokalenes tilgjengelighet i forkant av valgene. Samtidig må det lovbestemte kravet om at valget skal skje samtidig med, og i umiddelbar nærhet til, offentlige valg, ivaretas.

Med universell utforming menes utforming av produkter eller omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig. Begrepet universell utforming inneholder et sterkere likestillingskrav enn det som

ligger i begrepet tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne. Mens tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne kan oppnås gjennom spesielle løsninger, forutsetter universell utforming at hovedløsningen skal imøtekomme alle brukerbehov.

En viktig del av likestillingen for personer med nedsatt funksjonsevne er å kunne utøve sin rett til valgdeltakelse på samme grunnlag som andre. Når valgstyret bestemmer i hvilke lokaler det skal holdes valg, er det derfor nødvendig å ta hensyn til velgere med nedsatt funksjonsevne.

Diskriminerings- og likestillingsloven stiller krav til universell utforming av valglokaler. Lovens § 17 sier blant annet at « Offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten har plikt til universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjoner (...). Plikten gjelder ikke utforming eller tilrettelegging som innebærer en uforholdsmessig byrde for virksomheten».

Det er viktig at valgstyrene foretar en grundig vurdering av om valglokalene tilfredsstillende til universell utforming. Omgivelser og materiell skal utformes slik at de kan brukes av mennesker i alle aldersgrupper og med ulike ferdigheter, kapasitet og funksjonsevne. Forhold som angår bevegelse, syn, hørsel, forståelse eller følsomhet for miljø, er sentrale.

Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal bare benyttes dersom det foreligger «særlige grunner». Dette innebærer at stemmegivningen skal legges til lokaler hvor velgerne kan ta seg inn på egen hånd. Dersom det ikke finnes slike lokaler, bør valgstyret prøve å iverksette tiltak som gjør lokalene tilgjengelige for velgerne. Dette kan for eksempel være å sette opp en rullestolrampe. Dersom det ikke finnes egnede lokaler som velgerne kan ta seg inn i uten hjelp, og det ikke er mulig eller det vil være uforholdsmessig dyrt å gjøre lokalene tilgjengelige for alle velgerne, kan andre lokaler benyttes. Det skal legges en streng vurdering til grunn ved avgjørelsen av om andre lokaler kan benyttes.

Valgstyrene bør gå gjennom hele «stemmegivningsløypa», fra parkering/busstopp til valgurne, for å se om man kan ha oversett eventuelle hindringer som kan skape problemer for enkelte velgere. Særlig umerkede trapper, trinn og terskler kan oppleves som problematisk.

Kravet til tilgjengelighet gjelder for samtlige valglokaler. Det er ikke nok å legge forholdene til rette i bare ett lokale. Det skal foreligge særlige grunner dersom dette kravet fravikes. Kirkerådet vil også understreke at det ikke er i samsvar med kirkevalgreglene å la være å tilrettelegge et valglokale med den begrunnelse at det ikke er behov for tilrettelegging i den aktuelle kretsen.

Tilgjengelighet til valglokalene omfatter alle forhold inne i valglokalet som kan påvirke muligheten til å avlegge stemme. Dette omfatter blant annet skilting/merking, fremkommelighet, logistikk, lysforhold og valgutstyr som avlukke, urne og stemmesedler.

Det er viktig at valgstyret har et bevisst forhold til hvem det tilrettelegges for. Det er viktig å være klar over at en stor del av befolkningen har redusert funksjonsevne i deler av livet, for eksempel i perioder med skader og sykdom eller på grunn av økende alder. Det er derfor viktig at en tenker bredt når det gjelder tilrettelegging.

For rullestolbrukere er det viktig at det er mulig for dem å få tak i stemmesedler selv. Stemmesedlene må derfor legges lavt nok i avlukket til at velgeren kan få tak i dem. For blinde og svaksynte er det viktig med ryddige forhold og godt lys inne i stemmeavluksene. Det er også viktig at informasjon i valglokalet og/eller i avluksene er i stor nok skrift til at den kan leses av alle.

Inngå gjerne samarbeid med representanter for ulike brukergrupper og få råd fra mennesker med nedsett funksjonsevne når det planlegges hvilke lokaler som skal brukes og ved utformingen inne i lokalene.

8.4 Materiell til stemmegivningen i valglokalet

Stemmestyret må ha følgende materiell i valglokalet:

- Avkryssingsmanntall i papir for vedkommende stemmekrets.
- Trykte stemmesedler for valg til bispedømmeråd og Kirkemøte for alle de godkjente valglistene i bispedømmet samt blanke stemmesedler.
- Trykte/utskrevne stemmesedler på hvitt papir for valg til menighetsråd for alle de godkjente valglistene i soknet samt blanke stemmesedler.
- Blanke stemmesedler i samme utførelse som de trykte sedlene som skal brukes.
- Stempel for stempeling av stemmesedler.
- Konvolutter/omslag til stemmer i særskilt omslag.
- Valgurner som kan forsegles.
- Stemmeavlukker.
- Skrivesaker, (blå eller sorte kulepenner) til bruk for velgere som ønsker å endre på stemmesedlene. Disse skal være tilgjengelig i avluksene. Stemmestyret må ha rikelig med skrivesaker i reserve.
- Innpakkings- og forseglingsmateriell.
- Protokoll for stemmestyret.
- Kirkevalgreglene og den digitale valghåndboka.
- Der det er aktuelt, bør oversettelse av veiledningen på stemmeseddelen til det aktuelle samiske språk ligge sammen med stemmesedlene.
- Materiell for valg til døves menighetsråd og døvemeninghetenes representant i Oslo bispedømmeråd.

Blanke stemmesedler skal ligge ute i lokalet eller i stemmeavlukket sammen med øvrige trykte stemmesedler.

Valgstyret skal, i god tid før stemmegivningen skal begynne, sørge for at et tilstrekkelig antall trykte stemmesedler blir sendt eller levert til alle stemmestyrene i soknet.

Stemmesedlene bør fortrinnsvis legges inne i stemmeavlukket. Hver godkjent listes stemmesedler legges i en bunke for seg. Stemmesedlene kan imidlertid også legges ut på ett eller flere bord i valglokalet –også her med hver godkjent listes stemmesedler i en bunke for seg. Det er meget viktig at bordet i så fall er avskjermet på en slik måte at andre som oppholder seg i valglokalet, ikke kan se hvilke stemmesedler velgeren tar.

Et medlem av stemmestyret, eller en annen som stemmestyret har utpekt til det, bør jevnlig inspisere stemmeavlukkene eller stemmeseddelbordet/-bordene. Vedkommende bør forvise seg om at det til enhver tid er tilgjengelige stemmesedler for alle valglistene, i tillegg til skrivesaker. Det er viktig å påse at det ikke mangler stemmesedler for enkelte valglistene.

Stemmestyret må påse at ikke flere velgere samtidig oppholder seg inne i samme avlukke eller ved samme stemmeseddelbord uten at reglene for assistert stemmegivning følges, se punkt 8.8.6.

Stemmesedlene skal stemples før de legges i valgurnen. Stempelet skal inneholde soknets navn. Valgstyret bestemmer selv hva slags stempler som skal benyttes. Valgstyret må etablere rutiner for å sikre at stempler ikke kommer på avveie.

8.5 Ordensregler, forbud mot valgagitasjon mv. i valglokalet

Kirkevalgreglene § 10–3 (1) inneholder regler om at det i valglokalet og i de rom velgeren må passere for å komme frem til valglokalet, ikke er tillatt å drive valgagitasjon eller å utføre handlinger som kan forstyrre eller hindre en normal gjennomføring av valghandlingen. Det er videre ikke tillatt for uvedkommende å føre kontroll med hvem som møter frem og stemmer.

Reglens forbud mot valgagitasjon omfatter ikke området utenfor den bygningen der valglokalet ligger. Forbudet omfatter agitasjon mot eller for systemet, nomineringsgrupper og lister, oppfatninger eller personer. Det gjelder både muntlige og skriftlige meningsytringer, som å sette opp oppslag og legge ut eller dele ut brosjyrer og lignende. Medlemmer av stemmestyret og valgfunksjonærer må for eksempel ikke ha jakkemerker og lignende som har kirkepolitisk innhold.

Kirkevalgreglens bestemmelser innebærer at det ikke vil være tillatt for nomineringsgrupper og andre grupper å dele ut stemmesedler inne i den bygningen hvor valglokalet ligger. Utenfor bygningen vil det imidlertid være tillatt med slik utdeling.

Som eksempler på oppførsel som kan gi grunnlag for bortvisning, kan nevnes sjikanering av velgerne og støyende adferd. Loddsalg, innsamlinger og lignende som kan forstyrre valgavviklingen, er også forbudt i valglokalet og i de rom velgeren må passere for å komme inn i valglokalet.

Stemmestyrets leder eller nestleder kan, om nødvendig, vise bort personer som opptre i strid med de forbud som er nevnt foran, jf. kirkevalgreglene § 10–3 (3). En eventuell klage over bortvisning må fremmes etter de vanlige klagereglene i kirkevalgreglene kapittel 15. Det er grunn til å understreke at adgangen til å vise bort personer fra valglokalet er en ordensforskrift, ikke en stemmerettsregel. Det innebærer at hvis velgeren møter opp i valglokalet på ny, og grunnlaget for bortvisning ikke lenger er til stede, må han/hun få avgi stemme.

Det fremgår av kirkevalgreglene § 10–3 (2) at uvedkommende ikke må få kunnskap om forbruket av de forskjellige valglisters stemmesedler. Dette innebærer, for det første, at stemmestyrets medlemmer eller valgfunksjonærene ikke må gi opplysninger til uvedkommende, for eksempel pressen, om forbruket av stemmesedler. Forbudet gjelder også pressens adgang til stemmeavlukkene – eller andre steder hvor stemmesedlene er lagt ut – for å se hvordan det ligger an med stemmeseddelforbruket.

8.6 Forbud mot velgerundersøkelser og lignende i valglokalet

Kirkevalgreglene bygger på prinsippet om at valget er hemmelig. Det er valgstyrets oppgave å legge forholdene fysisk til rette slik at hemmelig valg blir en realitet. I forbindelse med valghandlingen må velgerne ikke bli utsatt for press når det gjelder å røpe hva de har stemt. Dersom en velgerundersøkelse blir foretatt inne i valglokalet, kan mange velgere oppfatte dette som et uønsket press. Noen kan også oppfatte et slikt opplegg dit hen at det er valgmyndighetene som står bak undersøkelsen og at de derfor er forpliktet til å svare.

Kirkevalgreglene § 10–3 (1) inneholder derfor en regel om at det i valglokalet og i de rom velgeren må passere for å komme frem til valglokalet, ikke er tillatt å foreta velgerundersøkelser eller lignende utspørring av velgerne.

8.7 Logistikk i og utforming av valglokalet

Kirkevalgreglene inneholder ingen bestemmelser om hvordan et valglokale skal settes opp eller organiseres fysisk (logistikken). Det er opp til valgstyrene å bestemme hvordan og i hvilken rekkefølge velgeren skal ledes gjennom ulike trinn i stemmegivningen.

Organiseringen av valgtinget bidrar til å redusere muligheten for feil.

Stemmegivningen i valglokalet har tre sentrale elementer som skal gjennomføres ved stemmestyrets bord:

1. Valgfunksjonæren skal krysse av i manntallet for velgerens navn.
2. Valgfunksjonæren skal stemple stemmeseddelen.
3. Velgeren skal legge stemmeseddelen i urnen. (Unntak for velgere som ikke tilhører kretsen dersom det åpnes for stemmegiving i hele fellesrådsområdet.)

Det er viktig at dette blir utført i nær sammenheng og i nevnte rekkefølge. I tillegg må valgfunksjonærer ha oppmerksomhet og kontroll over alle disse punktene. Stemmeurnen bør plasseres på eller i umiddelbar nærhet av sted for avkryssing i manntallet og for stempling av stemmeseddel. Urnen skal ikke plasseres på et sted i lokalet der den er uten tilsyn. Valgfunksjonæren må være påpasselig når det gjelder å kontrollere at velgeren legger stemmeseddelen i urnen, og at denne er stemplet. Dersom en velger som er avkrysset i manntallet, forlater lokalet uten å legge stemmeseddelen i urnen, bør dette registreres og protokolleres i stemmestyrets protokoll hvis mulig.

8.8 Fremgangsmåte og rutiner ved stemmegivning

8.8.1 Utgangspunkt og hovedregler

Alle velgere som møter opp i valglokalet på valgdagen(e) skal som utgangspunkt få avgi stemme. Velgere som er ukjent for stemmemottaker og som ikke kan legitimere seg, må henvises til å komme tilbake med legitimasjon. Stemmemottaker skal ikke motta stemmer fra ukjente velgere som ikke kan legitimere seg. Ved å krysse av velgeren i manntallet går stemmestyret god for at velgeren faktisk er den han eller hun utgir seg for å være. Se om kravet til legitimasjon i punkt 7.6, som gjelder tilsvarende på valginget.

Velgerne skal krysses av i manntallet før de legger stemmesedlene i urnen. Kirkevalgreglene har ikke bestemmelser som fastsetter om manntallsavkryssingen skal skje før eller etter at velgeren har vært i stemmeavlukket. Det avgjørende er at det skjer før stemmesedlene legges i urnen.

Ved hvert valg blir det enkelte steder registrert flere stemmesedler i urnen enn kryss i manntallet. Dette kan for eksempel skje ved at noen velgere har brukt blank stemmeseddel som «omslag» eller at velgere legger stemmeseddel i urnen uten at den er stemplet. Avvik mellom antall kryss i manntallet og antall stemmesedler i urnen skal ikke forekomme. Det antas at den vesentligste årsaken til slike feil skyldes manglende oppmerksomhet fra stemmemottaker.

Stemmeseddelen skal brettes sammen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på. Velgeren skal foreta denne sammenbrettingen «*i enerom og usett*», jf. kirkevalgregelen § 10–4 (3), se punkt 6.2.2 om valgavlukker. Deretter leverer velgeren stemmeseddelen til stemmestyret, som stempler seddelen med et offisielt stempel. Etter at stemmeseddelen er blitt stemplet, legger velgeren den ned i en urne.

Det er viktig å ta forholdsregler for å sikre at velgernes stemmegivning ikke blir kjent for uvedkommende. Spesielt bør en legge vekt på å forhindre at velgerne bretter stemmesedlene feil vei, slik at det er synlig hvordan han/hun har stemt. Dette er helt vesentlig for å sikre prinsippet om hemmelig valg og for å gardere seg mot at uvedkommende kan kontrollere hvordan velgeren har stemt. Det er stemmestyrets ansvar å påse at velgerne ikke kommer ut av avlukket med stemmeseddelen brettet feil. Dette kan oppnås ved at et medlem av stemmestyret – eller en valgfunksjonær – er plassert utenfor avlukkene og viser velgerne tilbake inn i avlukket dersom man registrerer at seddelen er brettet feil vei. Et annet tiltak kan være at et stemmestyremedlem eller en funksjonær gir velgerne veiledning om hvordan stemmesedlene skal brettes før de går inn i avlukket. I alle valglokaler bør det finnes informasjon om hvordan stemmesedlene skal brettes. Slik informasjon bør finnes både inne i avlukkene og på andre steder i lokalene.

Dersom velgeren avgir stemme både ved valg til menighetsråd og til bispedømmeråd og Kirkemøtet, skal begge sedlene stemples. Den som stempler sedlene, må forsikre seg om at stemmesedlene har ulik farge. Stemmesedlene til begge valg kan legges i en og samme urne. Det er imidlertid adgang til å ha to urner stående på stemmestyrets bord, slik at velgerne kan legge sedlene for hvert valg i hver sin urne. I slike tilfeller bør hver urne merkes godt slik at en unngår sammenblanding av sedlene. Kirkerådet vil understreke at stemmestyret ikke skal spørre velgeren, eller på andre måter kontrollere om han/hun har avgitt eller skal avgi stemme til begge valg. Dersom det er åpenbart at velgeren har brukt en annen stemmeseddel som omslag, bør likevel stemmestyret gjøre vedkommende oppmerksom på dette.

Dersom velgeren ved en feiltakelse skulle komme til å legge en ustemplet stemmeseddel i urnen, må stemmestyret ikke åpne urnen og ta ut stemmeseddelen for å stemple den. Feilen rettes heller ved at velgeren får anledning til å hente en ny stemmeseddel som valgfunksjonæren stempler før den legges i urnen. Den ustemplede stemmeseddelen vil bli forkastet. Slike tilfeller må noteres siden det vil føre til avvik mellom mottatte stemmegivninger og antall kryss i manntallet. Avvik skal protokolleres i stemmestyrets protokoll. Både stemmestyrene og valgstyrene er pålagt å bokføre alt som behandles på valgtinget, jf. kirkevalgreglene § 14–7. Kirkerådet fastsetter i henhold til § 14–7 (3) formularer om hva som skal innberettes elektronisk om valget. Valgstyrene er forpliktet til å oppgi denne informasjonen. Av formularene fremgår det at antall kryss i manntallet skal avstemmes mot avgitte stemmer, og at avvik skal grunngis.

8.8.2 Fremgangsmåte ved stemmegivingen

1. Når velgeren kommer til valglokalet, skal stemmemottakeren gjøre velgeren kjent med reglene for stemmegivingen.
2. Velgeren blir vist inn i avlukket, velger stemmeseddel eller stemmesedler, bretter disse og går til stemmemottakeren. Velgeren kan velge å stemme ved bare ett av valgene dersom han eller hun ønsker det.
3. Stemmemottaker ber om legitimasjon.
4. Stemmemottaker finner velgeren i manntallet og krysser av. Dersom velger ikke står i manntallet, se punkt 8.8.4. Dersom velgeren har markering i manntallet på at han eller hun har stemmerett som prest eller lek kirkelig tilsatt, skal velgeren kun levere stemmeseddel for valg til menighetsråd. Vedkommende krysses av i manntallet på vanlig måte.
5. Stemmesedlene blir stemplet.
6. Velgeren legger stemmesedlene i urnen.

8.8.3 Vilkår for godkjenning av valgtingsstemmegivninger lagt i urnen

Vilkårene for godkjenning av disse stemmegivningene fremgår av kirkevalgreglene § 14–2 (1). Bestemmelsen angir hvilke vilkår som kreves for at en stemmegivning avgitt på valgtinget skal kunne godkjennes. Det innebærer at dersom vilkårene ikke er oppfylt, kan ikke stemmegivningen godkjennes. Dersom alle vilkårene i § 14–2 (1) er oppfylt, skal stemmegivningen godkjennes og velgeren krysses av i manntallet. Selve stemmeseddelen skal godkjennes etter § 14–4.

Når velgeren er kryssset av i manntallet, får vedkommende anledning til å legge stemmeseddelen i urnen.

Etter kirkevalgreglene § 14–2 (1) a er det et vilkår for godkjenning at velgeren må være innført i manntallet i soknet. Stemmestyret på det enkelte stemmested har kun mulighet til å krysse av i manntallet for velgere som er innført i manntallet i denne stemmekretsen. Det betyr at dersom velgeren ikke er innført på dette stemmestedet, men i en annen stemmekrets i soknet, må stemmen legges i særskilt omslag. Valgstyret kontrollerer så i ettertid om vilkåret er oppfylt for denne stemmegivningen.

Etter kirkevalgreglene § 14–2 (1) b er det et vilkår om at velgeren må ha fått anledning til å avgi stemme. Vilkåret er oppfylt dersom vedkommende legger sin stemmegivning i urnen, eller dersom stemmegivningen legges i særskilt omslag. Vilkåret er også oppfylt dersom vedkommende for eksempel blir kryssset av i manntallet, men velger å ikke legge en stemmegivning i urnen. En velger som er avkryssset i manntallet, og som har forlatt valglokalet uten å ha lagt en stemmegivning i urnen, kan således ikke senere få godkjent en ny stemmegivning. Ønsker vedkommende å stemme

på nytt, må i tilfelle stemmegivningen legges i særskilt omslag med påtegning fra stemmestyret.

Etter kirkevalgreglene § 14–2 (1) c er det et vilkår for godkjenning at velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning. Har velgeren det, må stemmegivningen i tilfelle legges i særskilt omslag. Valgstyret vil da måtte forkaste stemmegivningen.

8.8.4 Velgere som ikke står i manntallet på stemmestedet

Det er ulike typer velgere som ikke står i manntallet på stemmestedet:

1. Velgere som står i manntallet i annen stemmekrets i soknet. Bruk fremgangsmåten beskrevet i punkt 8.8.4.1.
2. Velgere som mener at de skulle stått i manntallet i stemmekretsen. Bruk fremgangsmåten i punkt 8.8.4.1. I tillegg må velgeren fylle ut skjema som beskrevet i punkt 8.8.4.2.
3. Velgere fra annet sokn – dersom det ikke er åpnet for stemmegiving i hele fellesrådsområdet. Disse må henvises til det soknet der de er manntallsført.
4. Velger fra annet sokn – dersom det er åpnet for stemmegiving i hele fellesrådsområdet. Bruk fremgangsmåten i 8.8.4.1.
5. Velgere som er manntallsført i en annen kommune. Disse må henvises dit de har stemmerett.

8.8.4.1 Fremgangsmåte ved mottak av stemmer i særskilt omslag

Først følges beskrivelsen i 8.8.2 til punkt fire. Deretter følges fremgangsmåten beskrevet her.

1. Stemmemottakeren stempler stemmesedlene.
2. Velgeren legger stemmesedlene i hver sin stemmeseddelkonvolutt. Stemmeseddelen til menighetsrådsvalget skal i hvit konvolutt og stemmeseddelen til valg til bispedømmerråd og Kirkemøtet skal i farget konvolutt. Velgeren kan også levere stemmeseddel til bare ett av valgene.
3. Stemmeseddelkonvoluttene legges i en omslagskonvolutt hvor valgkort eller opplysninger om velgerens navn, adresse og fødselsdato legges ved. Dersom en legger ved valgkort bør stemmemottakeren skrive utenpå konvolutten at en finner valgkortet i konvolutten.
4. Stemmemottaker skriver tid og sted for stemmegivningen på omslagskonvolutten og skriver under.
5. Omslagskonvoluttene nummereres, og det føres nummerert liste over disse stemmene. Listen inngår som en del av stemmestyrets rapport fra valgtinget. (Skjema 8.8.4: *Liste over mottatte stemmer i særskilt omslag på valgdagen (vedlegg til valgstyrets protokoll)*).

Stemmegivingene til eget sokn skal behandles av valgstyret før opptellingen finner sted, se punkt 10.4.

For stemmegivinger til annet sokn der en har blitt enig om stemmegiving i hele fellesrådsområdet plikter valgstyret å sørge for at omslagskonvoluttene blir overlevert til rett sokn. Se punkt 8.2.1.

8.8.4.2 Krav om retting av feil i manntallet

Det skal ikke reises tvist om stemmerett på valgtinget. Dersom en velger mener at vedkommende skulle stått i manntallet kan han eller hun kreve seg rettet inn i valgmanntallet. Velgeren skal da fylle ut skjema 3.1.6: *Krav om retting av feil i manntall*. Skjemaet legges sammen med stemmegivningen. Før opptellingen finner

sted, avgjør valgstyret spørsmålet om stemmerett. Valgstyret må kontrollere hvor velgeren er folkeregistret, for å sikre at vedkommende ikke blir ført inn i manntallet mer enn ett sted. Se punkt 3.1.7 for mer om retting av manntall.

8.8.5 Velgere som er krysset av i manntallet/som har forhåndsstemt

En velger som har forhåndsstemt kan ikke ombestemme seg og stemme på nytt på valgtinget. En velger som krever å få avgi stemme, skal ikke avvises, selv om det er krysset av i manntallet for at velgeren har avgitt forhåndsstemme. Begrunnelsen er at det kan forekomme feil ved avkryssingen. Er det krysset av i manntallet for at velgeren har forhåndsstemt, skal velgeren ikke legge stemmeseddelen/-sedlene ned i valgurnen. Den/de skal behandles på samme måte som stemmer fra velgere som ikke står i manntallet i stemmekretsen, se 8.8.3.

8.8.6 Velgere som trenger hjelp ved stemmegivningen

Hvilke regler som gjelder når velgeren har behov for praktisk hjelp, står i kirkevalg-reglene § 10–4 (5).

Dersom en velger har behov for hjelp til å avgi stemme, har vedkommende rett på hjelp fra stemmestyret, altså fra en valgfunksjonær. Dette er hovedregelen. Enkelte velgergrupper kan *i tillegg* ha med seg én annen hjelper etter eget valg. Retten til en ekstra, selvvalgt hjelper gjelder kun velgere med alvorlig fysisk eller psykisk funksjonshemning. Hensikten med bestemmelsen er å beskytte velgere mot utidig press.

Kirkevalgreglene slår fast at det er velgeren selv som skal peke ut den ekstra hjelperen. Dersom en annen enn velgeren kommer med en henvendelse til stemmestyret om å hjelpe velgeren, bør stemmestyret ta kontakt med velgeren for å forsikre seg om at det er velgerens eget ønske som kommer til uttrykk. Det er viktig at stemmestyret prøver å sikre at det ikke foregår press mot eller utilbørlig påvirkning av velgeren.

Det stilles ikke særlige krav til den ekstra hjelperen, som at vedkommende har oppnådd en viss alder, er stemmeberettiget eller lignende. Uttrykket «nødvendig hjelp» innebærer at valgfunksjonæren/hjelperen kan være med velgeren inn i stemmeavsluttet og hjelpe med det som er nødvendig for at velgeren skal få avgitt stemme.

Reglene pålegger stemmestyret å gjøre eventuelle ekstra hjelpere oppmerksomme på at de har taushetsplikt om velgerens stemmegivning.

Stemmestyremedlemmene/funksjonærene er omfattet av forvaltningsloven, og dermed underlagt dennes regler om taushetsplikt, blant annet når det gjelder kunnskap om enkeltpersoners stemmegivning.

Det er ulike årsaker til at velgere trenger hjelp i forbindelse med stemmegivningen. Det kan være for eksempel bevegelseshemning eller andre årsaker, som synshemning, dysleksi eller psykisk utviklingshemning. En del av disse velgerne har problemer med å lese eller å forstå skilt og andre skriftlige anvisninger. De trenger derfor hjelp til å orientere seg i valglokalet, selv om de ikke nødvendigvis har «synlige» funksjonshemninger. Det er viktig at medlemmene i stemmestyret/valgfunksjonærene er oppmerksomme på og imøtekommende overfor disse velgerne. Det er også viktig for disse velgerne at det er enkelt å bli oppmerksom på hvem en kan henvende seg til for å få orientering og hjelp så snart en kommer inn i valglokalet.

8.8.7 Stemmegivning umiddelbart utenfor valglokalet

Alle som er i stand til å ta seg inn i valglokalet på egen hånd, skal gjøre det og avgi stemme på vanlig måte inne i valglokalet. Bare velgere som ikke er i stand til å ta seg inn i valglokalet, kan avgi stemme umiddelbart utenfor, til to stemmemottakere (stemmestyrets medlemmer eller valgfunksjonærer), jf. kirkevalgreglene § 10–5. Dersom velgeren er manntallsført i vedkommende del av manntallet, skal avkryssing skje før velgeren får utlevert stemmesedler. Stemmемottakerne bringer med seg følgende:

- Ett sett med stemmesedler, med én seddel for hver valgliste (for begge valg)
- Et stempel
- En urne

Velgeren skal – eventuelt med assistanse som er i tråd med regelverket – brette sammen stemmeseddelen/-sedlene og levere stemmegivningen til stemmemottakerne, som stempler den/disse. Deretter legger velgeren selv stemmegivningen ned i urnen. Stemmемottakerne skal deretter bringe urnen inn i valglokalet. Stemmesedler som blir til overs, må ikke tas tilbake.

8.8.8 Velgere med nedsatte kognitive evner

Alle som oppfyller vilkårene i kirkevalgreglene §§ 2–1 og 2–2, har stemmerett. Dette gjelder selvsagt også personer med ulik grad av nedsatte kognitive evner, for eksempel personer med nedsatt psykisk funksjonsevne eller demens.

Under stemmegivningen kan det oppstå særlige utfordringer både for velgeren og for stemmemottakerne. Dette gjelder spesielt i tilfeller hvor velgeren har vanskeligheter med å forstå at han eller hun er i en stemmegivningssituasjon, eller at velgeren har problemer med å redegjøre for hvilken liste han eller hun ønsker å stemme på.

Utgangspunktet er at det er velgeren selv som avgjør om han eller hun vil stemme. Det å benytte sin stemmerett er frivillig. Verken nærstående, valgmedarbeidere eller ansatte på ulike institusjoner og i trygde- og omsorgsboliger kan påvirke noen til å benytte seg av stemmeretten mot sin vilje, eller beslutte at en stemmeberettiget ikke skal få benytte stemmeretten sin. Typisk kan ikke ansatte på institusjoner vurdere hvilke av beboerne eller pasientene som anses «skikket til å stemme». Det skal heller ikke valgmedarbeidere eller nærstående til velgeren.

Det er videre viktig at valgmedarbeiderne er oppmerksomme på at det er velgeren selv som avgjør hva han eller hun skal stemme. Verken nærstående eller ansatte på institusjoner skal kunne påvirke eller tvinge velgeren til å stemme på en bestemt liste. Slik påvirkning under stemmegivningen er i strid med kirkevalgreglene.

Erfaringen viser at det innimellom oppstår situasjoner hvor velgeren ikke vil være i stand til å gjennomføre stemmegivningen ut fra en egenvurdering. Denne velgergruppen vil ofte ha med seg noen som kan bistå ved stemmegivningen, og kan være sårbare for påvirkning fra nærstående, valgmedarbeidere og ansatte i ulike institusjoner.

Om en person ikke viser en viss interesse eller vilje til å avgi stemme, må stemmemottaker foreta en konkret og individuell vurdering av om en står overfor en person som ønsker å avgi stemme. Utgangspunktet er at det er velgeren selv som skal avgjøre dette, og for eksempel ikke familiemedlemmer som tilkjennegir at personen alltid har stemt. Her, som ellers, er det viktig at stemmegivningen

foregår i betryggende former, slik at kravet til hemmelig valg blir ivaretatt. Eventuelle medhjelpere skal gjøres oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt.

Det er ikke tillatt å benytte noen former for fullmakt. Ingen kan på denne måten avgi stemme på vegne av velgeren.

8.8.9 Stemmegiving til døves menighetsråd og døvemenighetenes representant i Oslo bispedømmeråd

Ved valget i 2019 skal medlemmer av døvemenighetene kunne stemme ved valg til døves menighetsråd og døvemenighetenes representant i Oslo bispedømmeråd i det ordinære valglokalet på valgdagen. Disse personene vil kunne levere stemmesedler til fire valg. De kan stemme på vanlig måte ved menighetsrådsvalget og bispedømmerådsvalget i soknet. De skal da krysses av i manntallet og levere stemmeseddel i urne på samme måte som alle andre. I tillegg kan de levere stemme til døves menighetsråd og døvemenighetenes representant i Oslo bispedømmeråd.

Det vil før valgdagen sendes ut en veiledning til de sokn der det er bosatt medlemmer av døvemenighetene. Det anbefales likevel at alle stemmestyrer er klar over dette så de kan ta imot velgere på en god måte.

Veiledningen vil inneholde stemmesedler samt informasjon om hvordan stemmesedlene skal behandles etter at de er avgitt. Veiledningen vil bli lagt ut på www.kirkevalget.no så alle har mulighet til å finne informasjon.

9 | Andre valg

9.1 Valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

9.1.1 Nominasjon

Ved valg av prest er det valgrådet som i samarbeid med prosten skal innkalle prestene i ordnet kirkelig stilling i hvert prosti til et valg møte. Møtet skal holdes innen 1. mars. Formuleringen prest i *ordnet kirkelig stilling* viser til definisjonen i kirkevalgreglene § 2–3. Valgbare til nominasjonskomiteen er de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3–3. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er imidlertid utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.

Ved valg av lek kirkelig tilsatt skal valgrådet i samarbeid med kirkevergen ved prostesetet innkalle de leke kirkelig tilsatte i hvert prosti til et valg møte. *Lek kirkelig tilsatt* er definert i kirkevalgreglene § 2–4. Valgbare til nominasjonskomiteen er de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatt, jf. § 3–4. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er imidlertid utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.

På valg møtet skal det velges et medlem og et varamedlem til nominasjonskomiteen for henholdsvis prester og leke kirkelig tilsatte. Ved begge valgene bør det tilstrebes representasjon av yngre prester/leke kirkelig tilsatte samt at begge kjønn er representert.

Valg møtet skal være et fysisk møte hvor hhv. prestene og de leke kirkelig tilsatte kan komme med forslag på kandidater og gjennomføre valg på bakgrunn av en diskusjon i valg møtet. For valget av leke kirkelig tilsatte til nominasjonskomiteen er det likevel åpnet for at valgrådet i bispedømmet kan gi dispensasjon fra å gjennomføre et fysisk valg møte «der tungtveiende grunner tilsier det». I slike tilfeller fastsetter kirkevalgreglene § 11–1 (2) b at følgende prosedyre skal følges:

- Kirkevergen ved prostesetet sammenkaller én representant fra hver yrkesgruppe til et møte hvor det oppstilles én eller flere kandidater til nominasjonskomiteen. Representantene utpekes etter forslag fra de tillitsvalgte for yrkesgruppene. En bør forsøke å få med representanter for ulike sokn i prostiet.
- Forslaget/forslagene sendes ut på avstemning blant de stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i prostiet. Avstemningen finner sted på e-post innen fristen for avholdelse av valg møte.

Valgrådet skal i god tid, senest 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til prestene i ordnet kirkelig stilling i bispedømmet om innen 1. mars å fremme forslag til geistlig medlem av bispedømmerådet og Kirkemøtet. Valgrådet i Oslo bispedømme skal

sende en oppfordring til samtlige prester i døvemenighetene om å fremme forslag til geistlig medlem. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.

Valgrådet skal i god tid, senest 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til leke kirkelig tilsatte i bispedømmet om innen 1. mars å fremme forslag til lek kirkelig tilsatt medlem av bispedømmerådet. Valgrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til samtlige leke kirkelig tilsatte i døvemenighetene om å fremme slikt forslag. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.

Nominasjonskomiteene velger selv sin leder. Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteene til ett eller flere møter der den setter opp listeforslag med fem kandidater. Nominasjonskomiteene bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteenes medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.

Nominasjonskomiteene bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteene fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

Nominasjonskomiteens oppgaver

- Motta forslag på kandidater fra prestene / de lek kirkelig tilsatte i bispedømmet. Foreslåtte kandidater skal være forespurt av forslagsstiller. Hvert medlem av nominasjonskomiteen kan i tillegg foreslå en kandidat.
- Sette opp et listeforslag
- Innhente opplysninger om kandidatene
- Innhente kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål
- Utarbeide oversikt over kandidatene med nærmere presentasjon

9.1.2 Krav til og behandling av listen

Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret, jf. kirkevalgreglene § 11–2 (1). Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.

Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:

- Det må angi hvilket valg det gjelder.
- Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.
- Listeforslaget må inneholde
 - minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
 - kandidater fra forskjellige distrikter og
 - om mulig minst én kandidat under 30 år.
- Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.

I henhold til kirkevalgreglene § 11–2 (3) skal ikke listeforslaget inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av bestemmelsene i § 11–2.

Listeforslaget skal ha et vedlegg som inneholder følgende:

- En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
- Dersom en kandidat ikke tilfredsstillter krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
- En oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.

Valgrådet skal i henhold til kirkevalgreglene § 11–2 (5) avgjøre innen 6. mai i valgrådet om forslag til valglister kan godkjennes. Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, plikter valgrådet å forhandle med nominasjonskomiteens leder, som fungerer som tillitsvalgt for listen, for å forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Valgrådet skal i henhold til § 11–2 (7) underrette samtlige kandidater om at de er satt opp på listeforslag og opplyse om adgangen til å søke om fritak.

9.1.3 Supplerende nominasjon

I henhold til kirkevalgreglene § 11–3 kan minst ti stemmeberettigede, henholdsvis prester eller leke kirkelig tilsatte, fremme forslag om alternative kandidater i den supplerende nominasjonen innen 5. juni. Det er et krav om at de ti stemmeberettigede må komme fra minst to prostier. Forslagsstillerne må ha underskrevet forslaget ved skrift på papir, og de må oppgi en tillitsvalgt. Forslagsstilleren kan kun nominere én kandidat. Forslagsstillerne må også innhente skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.

Kirkerådet legger til grunn at forslagsstillerne må vedlegge tilsvarende opplysninger om supplerte kandidater som må oppgis om de ordinære kandidatene, jf. kirkevalgreglene § 11–2 (2) b siste setning og (4).

Forutsatt at forslaget til kandidater ved supplerende nominasjon godkjennes av valgrådet, skal kandidatene føres opp på den endelige valglisten. Valgrådet avgjør om forslagene om supplerende nominasjon skal godkjennes innen 7. juni.

9.1.4 Stemmesedler

Valgrådet skal sørge for at stemmeseddelen til valg av henholdsvis prest og lek kirkelig tilsatt blir mangfoldiggjort og sendt til de som har stemmerett i vedkommende gruppe i bispedømmet, jf. kirkevalgreglene § 11–4 (2) og (3). For Oslo bispedømmes del gjelder dette også prestene og de leke kirkelig tilsatte i døvemenighetene. Sammen med stemmeseddelen skal det sendes en egen presentasjon av kandidatene, og fristen for innsending av stemmesedler skal også fremgå. Stemmesedlene må være kommet inn til valgrådet innen 9. september 2019.

9.1.5 Fremgangsmåte ved stemmegivningen

Velgeren skal benytte den tilsendte stemmeseddelen. Det vil gå tydelig frem av stemmeseddelen at kandidatene er ordnet alfabetisk, og ikke rangert i prioritert rekkefølge. Velgeren kan gi uttrykk for sin rangering av kandidatene på stemmeseddelen ved å markere velgerens første preferanse med tallet én, andrepreferansen med tallet to osv. Velgeren skal rangere minst én kandidat. Dersom dette ikke er gjort, skal stemmeseddelen forkastes. Velgeren kan rangere så mange av

de nominerte kandidatene som velgeren ønsker. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med i valgoppgjøret.

Velgeren skal legge stemmeseddelen i en nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet.

Stemmesedler fra flere prester i en menighet kan legges sammen i en nøytral omslagskonvolutt. Tilsvarende kan stemmesedler fra leke kirkelig tilsatte i en menighet legges sammen i en nøytral omslagskonvolutt. I alle tilfeller skal det fremgå i følgeskrivet hvem som har stemt.

Stemmesedlene i konvolutt skal sendes direkte til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter, dvs. innen 9. september 2019, jf. kirkevalgreglene § 11–5 (1). Velgeren er selv ansvarlig for å avgi stemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til valgrådet innen denne fristen, jf. § 11–5 siste ledd. Stemmesedler som kommer inn til valgrådet på et senere tidspunkt, blir forkastet som for sent innkomne stemmegivninger. Valgrådet skal føre liste over disse og protokollere antallet for sent innkomne stemmegivninger.

9.1.6 Preferansevalg - kandidat kåring

Valgrådet er ansvarlig for opptellingen av stemmesedler ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt.

Disse valgene finner sted som preferansevalg. Det innebærer at den som har fått flere førstestemmer enn halvparten av de godkjente stemmesedler, skal kåres til medlem. Har ingen kandidat fått et tilstrekkelig antall førstestemmer, strykes den kandidat som har færrest førstestemmer, og på de stemmesedler hvor den strøkne sto først, skal det telles opp hvem som har kommet frem på førsteplass. Dette regnes som førstestemmer som kommer i tillegg til førstestemmene fra første opptelling. Dette pågår til en kandidat er valgt etter annet punktum. Har to eller flere kandidater samme antall førstestemmer, avgjøres det ved loddtrekning hvem som skal strykes. Tilsvarende prosedyre følges ved kåring av varamedlemmer.

Etter at valgrådet har godkjent valgoppgjøret, skal valgrådet underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

9.2 Valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

9.2.1 Nominasjon

Ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd er det fastsatt i kirkevalgreglene § 12–1 at de leke medlemmene i Døvekirkenes fellesråd, med unntak av kirkelige tilsatte, er nominasjonskomité for valget. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å sitte i nominasjonskomiteen.

Valgrådet i Oslo bispedømme skal i god tid, senest innen 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til samtlige døves menighetsråd om innen 1. mars å fremme forslag på tre leke medlemmer til det særskilte valget av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.

Nominasjonskomiteen velger selv sin leder. Etter 1. mars 2019 innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der den setter opp et listeforslag

på fem kandidater. Nominasjonskomiteen bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.

Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene skal spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

9.2.2 Krav til og behandling av listen

Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret, jf. kirkevalgreglene § 12–2 (1). Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.

Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:

- Det må angi hvilket valg det gjelder.
- Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.
- Listeforslaget må inneholde
 - minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn
 - kandidater fra forskjellige døvemenigheter
 - om mulig minst én kandidat under 30 år
- Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.

I henhold til kirkevalgreglene § 12–2 (3) skal listeforslaget ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av bestemmelsene i § 12–2.

Listeforslaget skal ha et vedlegg som inneholder følgende:

- En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
- Dersom en kandidat ikke tilfredsstillt krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
- En oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.

Valgrådet skal i henhold til kirkevalgreglene § 12–2 (5) avgjøre innen 6. mai i valgåret om forslag til valglister kan godkjennes. Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, plikter valgrådet å forhandle med nominasjonskomiteens leder, som fungerer som tillitsvalgt for listen, for å forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Valgrådet kan etter slike forhandlinger godkjenne en valgliste med færre kandidater enn det som er foreskrevet i § 12–1 (3).

9.2.3 Supplerende nominasjon

I henhold til kirkevalgreglene § 12–3 kan minst ti stemmeberettigede fremme forslag om alternative kandidater i den supplerende nominasjonen innen 5. juni. Det er et krav om at de ti stemmeberettigede må komme fra minst to døvemenigheter. Forslagsstillerne må ha underskrevet forslaget ved skrift på papir, og de må oppgi en tillitsvalgt. Forslagsstilleren kan kun nominere én kandidat. Forslagsstillerne må også innhente skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.

Kirkerådet legger til grunn at forslagsstillerne må vedlegge tilsvarende opplysninger om supplerte kandidater som må oppgis om de ordinære kandidatene, jf. kirkevalgreglene § 12–2 (2) b siste setning og (4).

Forutsatt at forslaget til kandidater ved supplerende nominasjon godkjennes av valgrådet, skal kandidatene føres opp på den endelige valglisten.

9.2.4 Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmeseddelen

Stemmeseddelen ved valg av døvemenighetenes representant skal utformes av valgrådet i Oslo bispedømme. Stemmeseddelen skal være tilgjengelig på nettsiden kirkevalget.no.

På stemmeseddelen ved valg av døvemenighetenes representant skal velgeren sette kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene, jf. kirkevalgreglene § 12–5 (2). Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppjøret. Dersom det ikke er satt kryss ved navnet til noen kandidater, skal stemmeseddelen forkastes.

9.2.5 Stemmegivning

I henhold til kirkevalgreglene § 12–2 skjer valget av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd samtidig og ved samme sted som ved valg av døves menighetsråd. I henhold til regler 12. september 2018 nr. 1334 om døvekirkelige organer § 2 annet ledd skjer valg av døves menighetsråd ved personlig fremmøte i døvekirken eller på valgtinget i bostedssoknet. Det er også anledning til å avgi forhåndsstemme i henhold til prosedyrene i kirkevalgreglene § 9–1 annet ledd, jf. kirkevalgreglene § 12–6.

9.2.6 Kandidatkåring

Valgrådet i Oslo bispedømme er ansvarlig for opptellingen av stemmesedler.

Valget finner sted som flertallsvalg. Det innebærer at den som har flest stemmer, skal kåres til medlem. Tilsvarende gjelder ved kåring av varamedlemmer.

Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

9.3 Valg av samiske representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet

9.3.1 Innledning

I de tre nordligste bispedømmene er det en samisk representant; sørsamisk i Nidaros bispedømme, lulesamisk i Sør-Hålogaland bispedømme og nordsamisk i Nord-Hålogaland bispedømme. Valg av samiske representanter til Nord-Hålogaland og

Sør-Hålogaland bispedømmeråd skjer på Samisk kirkelig valg møte. Valg av samisk representant til Nidaros bispedømmeråd skjer av Saemien Åålmege medlemmer ved postvalg. Valgrådet i Nidaros bispedømme har ansvar for gjennomføringen av valget på sørsamisk representant.

9.3.2 Samisk kirkelig valg møte

Samisk kirkelig valg møte ble opprettet av Kirkemøtet 2018. Møtet skal velge samiske representanter til Nord- og Sør-Hålogaland bispedømmer. Dette møtet erstatter elektorordningen for valg av samiske representater i de to nordligste bispedømmene.

Samisk kirkelig valg møte er regulert i regler 16. april 2018 nr. 585 for Samisk kirkelig valg møte. Samisk kirkelig valg møte er et representativt organ for samisk kirkelig i Den norske kirke som skal bidra til å verne og fremme samisk kirkelig. Samisk kirkelig valg møte holdes 27.-29. mai 2019 i Tromsø.

Møtet velger en nordsamisk representant med to vararepresentanter til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet og en lulesamisk representant med to vararepresentanter til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Samisk kirkelig valg møte fremmer også forslag til Kirkemøtet på fem medlemmer i Samisk kirkeråd. Samisk kirkelig valg møte kan også uttale seg når kirkelig myndighet ber om det eller når valg møtet av eget tiltak ønsker å uttale seg.

Samisk kirkeråd administrerer Samisk kirkelig valg møte.

9.3.2.1 Nominasjon

Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd om å komme med forslag på henholdsvis nordsamiske kandidater og lulesamiske kandidater til bispedømmerådet.

Valg møtets nominasjonskomité legger på bakgrunn av innkomne forslag frem fem kandidater til nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og fem kandidater til lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd. Kandidatene skal presenteres i alfabetisk rekkefølge. Valg møtets delegater fra det språkområdet kandidaten skal representere kan fremme forslag på andre kandidater i møtet.

9.3.2.2 Valg

Valg møtets delegater fra nordsamisk språkområde velger med alminnelig flertall nordsamisk representant og to nordsamiske vararepresentanter til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Valg møtets delegater fra lulesamisk språkområde velger med alminnelig flertall lulesamisk representant og to lulesamiske vararepresentanter til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.

9.3.3 Valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgrådet i Nidaros bispedømme styrer valget av sørsamisk representant. Valg av sørsamisk representant gjøres av medlemmer av Saemien Åålmege ved postvalg.

9.3.3.1 Nominasjon

Nominasjonskomiteen for valg av leke medlemmer i Nidaros bispedømme fungerer som nominasjonskomité for valg av sørsamisk representant. Les om

nominasjonskomiteen i punkt 4.5. Nidaros bispedømmeråd oppnevner en sørsamisk representant til nominasjonskomiteen for valg av leke medlemmer i Nidaros bispedømme etter forslag fra Samisk kirkeråd.

Nidaros bispedømmeråd skal i god tid, senest innen 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til Saemien Áálmegeraerie, til alle menighetsråd i sørsamisk språkområde samt til andre menighetsråd i Nidaros bispedømme om innen 1. mars å fremme forslag på tre sørsamiske kandidater. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.

Etter 1. mars innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der den setter opp et listeforslag på fem kandidater. Nominasjonskomiteen bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.

Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

9.3.3.2 Krav til og behandling av listeforslaget

Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret, jf. kirkevalgreglene § 13–1 (5). Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.

Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:

- Det må angi hvilket valg det gjelder.
- Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.
- Listeforslaget må inneholde
 - minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn
 - kandidater fra forskjellige distrikter
 - om mulig minst én kandidat under 30 år
- Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.

I henhold til kirkevalgreglene § 13–1 (7) skal listeforslaget ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av bestemmelsene i § 12–2.

Listeforslaget bør ha et vedlegg med oversikt over kandidatenes fødselsdato. Dersom en kandidat ikke tilfredsstiller krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, kan valgrådet likevel godkjenne forslaget dersom det ligger ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.

Som et vedlegg til listeforslaget bør nominasjonskomiteen utarbeide en oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, bør det her tas med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene bør også presenteres med bilde. Presentasjonen bør også omfatte hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som

viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.

Valgrådet skal avgjøre innen 6. mai 2019 om forslag til valglister kan godkjennes. Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, plikter valgrådet å forhandle med nominasjonskomiteens leder, som fungerer som tillitsvalgt for listen, for å forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene.

9.3.3.3 Supplerende nominasjon

Stemmeberettigede, minst ti i antallet, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen innen 5. juni. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.

Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene oppfylt.

9.3.3.4 Stemmesedler og gjennomføring av valget

Valget av sørsamisk representant foregår som postvalg blant medlemmene av Saemien Áálmege / Sørsamisk menighet. De stemmeberettigede medlemmene av Sørsamisk menighet får tilsendt valgmateriell innen 15. juni 2019.

På stemmeseddelen ved valg av sørsamisk representant skal velgeren sette kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene, jf. kirkevalgreglene § 13–1 (11). Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret. Dersom det ikke er satt kryss ved navnet til noen kandidater, skal stemmeseddelen forkastes.

Stemmeseddelen legges i nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet i Nidaros bispedømme innen 9. september 2019.

Velgeren er selv ansvarlig for å avgi stemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.

9.3.3.5 Kandidatkåring og valgoppgjør

Valgrådet i Nidaros bispedømme er ansvarlig for optelling av stemmesedler.

Valget finner sted som flertallsvalg. Den som har flest stemmer, skal kåres til medlem. Tilsvarende gjelder ved kåring av varamedlemmer.

Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

9.4 Valg av menighetsråd i kategorialmenigheter

9.4.1 Valg av menighetsråd i døvemenighetene

Valg av menighetsråd i døvemenighetene er regulert i regler 12. september 2018 nr. 1334 om døvekirkelige organer. Reglens § 1 handler om medlemskap og stemmerett i døvemenighet. Paragraf 2 handler om sammensetning og valg av døves menighetsråd.

Et medlem av en døvemenighet som har kirkelig stemmerett, har stemmerett ved valg av døves menighetsråd. Medlemmene av døvemenighetene kan også stemme ved valg til menighetsråd i soknet der de bor.

Valg til døves menighetsråd følger bestemmelsene i kirkeloven § 6 og kirkevalgreglene gjelder så langt de passer. Det betyr at veiledningene i denne valghåndboken også gjelder for valg av menighetsråd i døvemenighetene. Det betyr blant annet at døves menighetsråd i henhold til kirkevalgreglene § 6–1 skal oppnevne en nominasjonskomité som forestår arbeidet med å skaffe frem kandidater til menighetsrådet. Det vil også være anledning for andre å stille stemmeberettigede, minst ti i tallet, til å fremme listeforslag, på samme måte som det er det i valget på andre menighetsråd.

De som har stemmerett ved valg av menighetsråd i døvemenighetene, kan stemme enten ved å møte opp i døvekirken de tilhører eller på valgdagen i soknet der de bor. Det sistnevnte er nytt ved valget i 2019. De som er medlem i en døvemenighet, kan altså stemme ved valg til døves menighetsråd og døvekirkenes representant i Oslo bispedømmeråd samtidig og på samme sted som de stemmer på valg av menighetsråd og bispedømmeråd der de bor. Det vil bli sendt ut veiledning til valgstyrene om dette.

Det følger av regler om døvekirkelige organer § 2 at døve, sterkt tunghørte, døvblinde og døvbliite skal være i flertall i menighetsrådet. Nominasjonskomiteen må sørge for at dette blir ivaretatt i nominasjonsprosessen. Valgstyret må også kontrollere at dette er tilfelle i valgoppgjøret. Viser det seg at døve, sterkt tunghørte, døvblinde og døvbliite i etter fremgangsmåten i valgoppgjøret etter §§ 8–3 eller 7–9 vil bli representert med under 51 prosent av medlemmene i menighetsrådet, rykker kandidater som er døve, sterkt tunghørte, døvblinde eller døvbliite så langt mulig opp på listen i det omfang som er nødvendig for å oppnå slikt flertall.

9.4.2 Valg av menighetsråd i Saemien Áálmege (samisk menighet i sørsamisk språkområde)

For Saemien Áálmege (samisk menighet i sørsamisk område) gjelder forskrift 14. april 2015 nr. 1441 om ordning for Saemien Áálmege. Forskriften inneholder regler om medlemskap og stemmerett i menigheten og regler om valg og sammensetning av Saemien Áálmegearaerie (samisk menighetsråd i sørsamisk språkområde).

Kirkevalgreglene skal benyttes så langt de passer. Forskriften om ordning for Saemien Áálmege §§ 2 og 7 omhandler sammensetning og valg av menighetsråd. Paragraf 6 inneholder medlemskapskriterier.

Saemien Áálmegearaerie (samisk menighetsråd i sørsamisk språkområde) består av prest for sørsamer og 4 andre medlemmer. Flertallet i menighetsrådet skal være samer som oppfyller kriteriene for å stå i Sametingets valgmannstall, jf. forskriften § 7 første ledd.

Valget skjer her som postvalg, jf. forskriften § 7 annet ledd. Postvalget har frist **9. september 2019**. Stemmesedlene må ha kommet frem innen 9. september. Stemmesedlene vil bli sendt ut i begynnelsen av august. Medlemmer av Saemien Áálmege har i tillegg anledning til å stemme ved menighetsrådsvalget i sitt ordinære bostedssokn.

10 | Prøving, opptelling og valgoppgjør

10.1 Om rapportering og protokoll fra valgstyret og valgråd

I prosessene som gjøres fra prøving begynner og frem til kandidater er kåret, er det mange krav knyttet til rapportering og føring av protokoll. Innledningsvis følger det derfor veiledning rundt hvordan dette konkret skal gjøres og hvor de forskjellige opplysninger skal rapporteres. Se ellers punkt 10.10.

10.1.1 Rapportering og protokoll for valgstyrene

Valgstyret skal føre protokoll i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av valg, jf. kirkevalgreglene § 14–7. Det foreligger en mal som valgstyret kan bruke til føring av protokoll. Dette er det overordnede rapporteringsnivå for valgstyret. For å lette valgstyrets rapportering er det også laget eget skjema for rapportering av særskilte nøkkelopplysninger fra prosessene med prøving, opptelling og gjennomføring av valgoppgjør. Dette skjemaet tas inn som et vedlegg til valgstyrets protokoll.

- Skjema 10a: *Valgstyrets protokoll*
- Skjema 10b: *Rapporteringsskjema for prøving, opptelling og valgoppgjør - flertallsvalg menighetsrådsvalg (vedlegg til valgstyrets protokoll)*
- Skjema 10c: *Rapporteringsskjema for prøving, opptelling og valgoppgjør - forholdstallsvalg menighetsrådsvalg (vedlegg til valgstyrets protokoll)*

Det gjøres oppmerksom på at rapporteringsskjemaet finnes i to versjoner, én versjon som benyttes av de valgstyret som gjennomfører menighetsrådsvalg som flertallsvalg, og én versjon som benyttes av de valgstyret som gjennomfører menighetsrådsvalg som forholdstallsvalg. Det er altså valgformen ved menighetsrådsvalget som er avgjørende for valg av skjema-versjon, ikke valgformen ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Begge versjonene av rapporteringsskjemaet dekker begge valgformer ved sistnevnte valg. Når riktig versjon av rapporteringsskjemaet er valgt, brukes dette skjemaet under hele prosessen.

I tillegg er det nødvendig at en del tall rapporteres i valgmodulen. Dette for at tall fra de enkelte valgstyret skal bli tilgjengelig for valgrådet i bispedømmet og på nasjonalt nivå. Alle tall fra prøving, opptelling og gjennomføring av valgoppgjør som skal rapporteres i valgmodulen, vil man kunne finne dersom rapporteringsskjemaet er riktig utfyllt. Fordi rapporteringen i valgmodulen blant annet vil danne grunnlaget for regional opptelling og nasjonal publisering, er det svært viktig at rapporteringen i valgmodulen er korrekt. Det skal derfor tas ut en rapport fra valgmodulen som vedlegges valgstyrets protokoll (også kalt valgbook). Valgstyret kan da enkelt

kontrollere at det er samsvar mellom eget rapporteringsskjema og utskriften fra valgmodulen. Kopi av utskriften fra valgmodulen skal også sendes til prosten, jf. kirkevalgreglene § 14-(3). I tillegg hentes følgeskrivet som vedlegges forsendelsen av stemmesedler til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, fra valgmodulen.

10.1.2 Rapportering og protokoll for valgrådene

Også valgrådet i bispedømmene fører protokoll i forbindelse med forberedelse og gjennomføring av valg, jf. kirkevalgreglene § 14–7 (4). Valgrådet skal også fylle ut rapporteringsskjema som skal vedlegges protokollen. Valgrådet skal derimot ikke rapportere noe i valgmodulen.

10.2 Om godkjenningsprosessen for forhånds- og valgtingsstemmer

Det går et viktig skille mellom 1) *prøving av stemmegivninger* og 2) *prøving av stemmesedler*. Det er ulike forhold som prøves, og det er ulike regler som gjelder. Når en *stemmegivning* prøves, innebærer det prøving av valghandlingen eller måten velgeren har gitt sin stemme, og om reglens krav til velgeren er oppfylt. Når vi prøver en *stemmeseddel*, er det stemmeseddelen som sådan som er gjenstand for prøving. Før det er aktuelt å prøve en stemmeseddel, må velgerens stemmegivning være godkjent, det vil si at vedkommende må ha blitt krysset av i manntallet. Dersom en stemmegivning er forkastet, skal ikke stemmeseddelen prøves.

Når en velger har levert eller fått anledning til å levere sin stemme, har vedkommende avgitt en stemmegivning. Denne stemmegivningen inneholder i utgangspunktet én stemmeseddel per valg. Stemmegivninger skal kontrolleres og kan ved kontrollen enten godkjennes eller forkastes. Alle godkjente stemmegivninger undergår en ny kontroll, nemlig prøving av selve stemmeseddelen. Kontrollen kan således beskrives i en totrinnsprosess:

Trinn 1: Godkjenning av stemmegivninger

Kontrollen er ulik for stemmegivninger avgitt på forhånd og stemmegivninger avgitt på valgtinget. Kontrollen er også ulik for forhåndsstemmegivninger der stemmeseddelen er lagt rett i urnen, og forhåndsstemmegivninger avgitt i stemmeseddelkonvolutt.

Ved kontroll av en *forhåndsstemmegivning avgitt i stemmeseddelkonvolutt* undersøker valgstyret omslagskonvolutten/valgkortet. Dersom valgstyret finner at stemmegivningen er avgitt forskriftsmessig, det vil si i henhold til de krav kirkevalgreglene setter i § 14–1, krysses velgeren av i manntallet, og stemmegivningen er godkjent. Dersom reglens krav ikke er oppfylt, må stemmegivningen forkastes. Selve stemmeseddelen er på dette tidspunkt ennå ikke prøvet. Hvis stemmegivningen forkastes, blir det imidlertid aldri aktuelt å prøve stemmeseddelen.

Når det gjelder *en ordinær valgtingsstemmegivning*, skjer kontrollen og godkjenningen av stemmegivningen idet velgeren avgir sin stemme. Stemmestyret kontrollerer om velgeren står oppført i manntallet på stemmestedet, og gir i tilfelle velgeren adgang til å avgi sin stemme. Stemmegivningen er godkjent idet velgeren krysses av i manntallet.

Dersom velgeren av ulike grunner ikke kan krysses av i manntallet på stemmestedet (velgeren er forhåndsavkrysset eller mangler i manntallet på stemmestedet),

skal stemmegivningen legges i særskilt omslag. Valgstyret kontrollerer i ettertid omslagskonvoluttene, i tillegg til manntallet, før stemmegivningen eventuelt godkjennes. Idet stemmegivningen godkjennes har vi en godkjent stemmegivning.

Når en forhånds- eller valgtingsstemmegivning godkjennes, innebærer det at velgeren hadde rett til å avgi stemme, og at denne ble avgitt på forskriftsmessig måte – det vil si at den oppfyller reglens krav for godkjenning i §§ 14–1 og 14–2. Det betyr likevel ikke at selve stemmeseddelen er prøvet og godkjent.

Trinn 2: Godkjenning av stemmesedler

En godkjent stemmegivning består av en stemmeseddelskonvolutt med innhold eller bare en stemmeseddel. Valgstyret skal kontrollere om innholdet i stemmeseddelskonvolutten/stemmeseddelen er forskriftsmessig, det vil si om det/den oppfyller vilkårene i § 14–4. Denne prosessen fører frem til godkjente stemmesedler og forkastede stemmesedler.

Når en stemmeseddel er godkjent, innebærer det at den oppfyller reglens krav for godkjenning i § 14–4, og den skal telle med i valgoppgjøret.

Begrepet *stemmer* brukes ofte som en samlebetegnelse på stemmegivninger og stemmesedler. Begrepet stemmer har ingen selvstendig juridisk betydning i henhold til regelverket for godkjenning av stemmegivninger og stemmesedler. Det er stemmegivninger og stemmesedler som skal godkjennes eller forkastes. I noen tilfeller er det likevel mest naturlig å bruke begrepet stemmer, som for eksempel i løpende tekst. I andre sammenhenger er det mer naturlig å snakke om enten stemmegivninger eller stemmesedler. En stemme kan således være synonymt med en stemmegivning og/eller en stemmeseddel.

10.3 Prøving og godkjenning av forhåndsstemmegivninger

En forhåndsstemmegivning godkjennes formelt ved at velgeren krysses av i manntallet, se kirkevalgreglene § 14–1 (2). Før velgeren kan krysses av i manntallet for å ha avgitt godkjent forhåndsstemmegivning, må valgstyret prøve om forhåndsstemmegivningen oppfyller kirkevalgreglens vilkår for godkjenning, se § 14–1(1).

En avgjørelse om å ikke godkjenne en stemmegivning antas å være av prinsipiell betydning. Valgstyret må derfor selv foreta avgjørelser om ikke å godkjenne en stemmegivning. Myndighet til å godkjenne kurante stemmegivninger må imidlertid kunne delegeres.

Forkastede stemmegivninger skal rapporteres i valgstyrets protokoll og i valgmodulen, med begrunnelse for hvorfor de ble forkastet.

10.3.1 Tidspunkt for prøving av forhåndsstemmegivninger

Flest mulig av de innkomne forhåndsstemmene må prøves før valgdagen, slik at flest mulig forhåndsstemmer skal bli godkjent, jf. § 14–1 (3). Prøvingen av forhåndsstemmegivninger kan begynne når det endelige avkryssingsmanntallet er skrevet ut. Den siste prøvingen må likevel ikke foregå senere enn at valgstyret er sikker på at alle stemmestyrene får kretsmanntallene før valglokalet åpner søndag eller mandag.

Prøvingen av forhåndsstemmegivninger det ikke ble tid til å godkjenne før manntallet ble lagt ut valgdagen, eller som kommer inn i løpet av valgdagen, kan ikke begynne for alle valglokalene er stengt mandag og valgstyret har fått inn alle kretsmanntallene fra stemmestyrene.

10.3.2 Åpning av forhåndsstemmegivninger avgitt i stemmeseddelkonvolutt

Dersom omslagskonvolutter og stemmeseddelkonvolutter åpnes samtidig, må valgstyret påse at dette ikke gjøres av de samme personene. Dette for å ivareta prinsippet om hemmelig valg. Det er ingenting i veien for at åpning av nevnte konvolutter gjøres av de samme personene, men det må i tilfelle skje til ulik tid. Dette for at vedkommende ikke skal kunne koble omslagskonvolutter og stemmeseddelkonvolutter og på den måten se hva velgeren har stemt.

Det må alltid være minst to personer til stede (som kan kontrollere hverandre) når omslagskonvolutter og stemmeseddelkonvolutter åpnes.

10.3.3 Vilkår for godkjenning av forhåndsstemmegivninger

10.3.3.1 Innledning

Kirkevalgreglen kapittel 9 har bestemmelser om hvilken fremgangsmåte som skal følges når velgeren skal avgi forhåndsstemme. Hvorvidt disse bestemmelsene er fulgt, er imidlertid ikke avgjørende for om en stemmegivning skal godkjennes eller ikke. Bestemmelsene er gitt for å sikre en god gjennomføring av valget.

Forhåndsstemmegivningen som er avgitt i stemmeseddelkonvolutt, består av en omslagskonvolutt med personopplysninger (eller en omslagskonvolutt som inneholder et valgkort med personopplysninger) og en eller to stemmeseddelkonvolutter. Disse er utgangspunktet for vurderingen av om stemmegivningen skal godkjennes eller forkastes.

10.3.3.2 De enkelte vilkårene

Kirkevalgreglenes vilkår for godkjenning av forhåndsstemmegivning fremgår av § 14–1 (1). Bestemmelsene inneholder et sett kriterier eller vilkår som må være oppfylt for at stemmegivningen skal kunne godkjennes. Det er ikke tilstrekkelig at ett eller flere av vilkårene er oppfylt. Vilråene er kumulative. Det innebærer at alle må være oppfylt for at stemmegivningen skal kunne godkjennes. Kirkevalgreglene har ikke andre krav til godkjenning av forhåndsstemmegivningene. Selve stemmeseddelen skal godkjennes etter § 14–4.

Merk at stemmeseddelkonvolutten i seg selv ikke skal prøves. Det er ingenting ved denne konvolutten som kan føre til forkasting av stemmegivningen. Selv ikke i tilfeller der stemmeseddelkonvolutten mangler, er dette i seg selv grunnlag for forkasting av stemmegivningen. Dersom stemmeseddelkonvolutten mangler, skyldes dette ofte formelle feil fra stemmemottakers side. Dette bør ikke gå ut over velgeren. At valgmyndighetene eventuelt vil kunne komme til å se hva velgeren har stemt, er ikke i seg selv grunnlag for å forkaste stemmegivningen.

Nedenfor gis en gjennomgang av vilkårene for godkjenning av forhåndsstemmegivninger avgitt i stemmeseddelkonvolutt.

Innført i manntallet

Etter kirkevalgreglene § 14–1 (1) a) er det et vilkår for godkjenning av forhåndsstemmegivning avgitt i konvolutt at velgeren er innført i manntallet i soknet. Valgstyret kan kun godkjenne stemmegivninger fra velgere som har stemmerett i soknet, og som dermed er innført i manntallet i soknet.

Dersom velgeren ikke står i manntallet, og det ikke ligger ved et skjema om krav om retting av manntallet i omslagskonvolutten, må forhåndsstemmegivningen forkastes. Det kan være nødvendig å åpne omslagskonvolutten for å fastslå velgerens identitet eller for å undersøke om det ligger ved et skjema med krav om retting av manntallet i omslagskonvolutten.

Merk at dersom valgstyret kjenner til at velgeren er manntallsført i et annet sokn, skal stemmegivningen videresendes dette soknet.

Dersom velgeren har markering i manntallet på at han eller hun har stemmerett som prest eller lek kirkelig tilsatt, skal velgeren kun levere stemmeseddel for valg til menighetsråd. Dersom vedkommende har levert stemmeseddel også for valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, må denne delen av stemmegivningen forkastes. Velgeren krysses av i manntallet på vanlig måte. Dette oppgis særskilt i valgstyrets protokoll.

Velgerens identitet

I § 14-1 (1) b er det et vilkår at stemmegivningen må inneholde tilstrekkelige opplysninger til å fastslå velgerens identitet. Informasjon om velgeren skal finnes på valgkortet eller omslagskonvolutten.

Velgeren skal kunne identifiseres ut fra de opplysningene som finnes på valgkortet eller omslagskonvolutten. Hvis så er tilfelle, er vilkåret i bokstav b oppfylt.

Vilkåret i bokstav b må også anses som oppfylt dersom det ved stemmegivningen er vedlagt et annet dokument med opplysninger om velgeren, eller at slike opplysninger på annen måte fremgår. Dette er ikke i strid med kirkevalgreglene så lenge dokumentet fyller samme funksjon, nemlig å identifisere velgeren.

Valgkortet skal inneholde informasjon som gjør det mulig å identifisere velgeren. Dette vil være navn, adresse, fødselsår, manntallsnummer og så videre. Kan velgeren identifiseres kun på bakgrunn av navnet, er dette tilstrekkelig til at kirkevalgreglenes vilkår er oppfylt. Manglende eller feil adresse gir ikke grunnlag for forkastelse, med mindre adresse er nødvendig for å identifisere velgeren.

Er det ikke mulig å identifisere velgeren, er vilkåret i bokstav b ikke oppfylt, og stemmegivningen må forkastes. Valgstyret kan ikke returnere stemmegivningen til stemmemottakeren for at vedkommende skal føye til det som mangler.

Retts tid

I § 14-1 (1) c er vilkåret at stemmegivningen må være avgitt til rett tid. Kirkevalgreglene § 9-1 fastsetter at forhåndsstemmegivningen skal foregå fra 10. august til siste fredagen før valgdagen. Tid og sted for stemmegivningen skal angis på valgkortet/omslagskonvolutten. Er dette gjort, legger valgstyret det til grunn, med mindre forhold tyder på at noe ikke stemmer. Mangler steds- og tidsangivelse på stemmegivningen, er dette i seg selv ikke tilstrekkelig grunn til å forkaste stemmegivningen. Valgstyret må da undersøke om det er andre måter å finne ut om vilkåret er oppfylt, for eksempel ved å se på konvoluttens poststempel eller sjekke når stemmegivningen kom inn til soknet. Dette vilkåret gjør at det kan være hensiktsmessig å føre liste over mottatte forhåndsstemmegivninger.

Retts stemmemottaker

I § 14-1 (1) d er vilkåret at stemmegivningen skal være levert til rett stemmemottaker. Hvem som kan motta forhåndsstemmer, fremgår av kirkevalgreglene § 9-2. Det

er ikke et gyldighetskrav at stemmemottaker har signert på stemmegivningen. En underskrift vil imidlertid kunne være et hjelpemiddel når valgstyret skal ta stilling til om man har å gjøre med en rett mottaker. Manglende underskrift er i seg selv ikke grunnlag for å anse vilkåret for ikke å være oppfylt. Dersom det er brukt offisielt materiell i form av en trykket stemmeseddel til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, er det rimelig å anta at stemmen er avgitt til rett stemmemottaker. Er det bruk uoffisielt materiell, samt offisielt materiell i form av en utskrift av stemmeseddel til valg av menighetsråd, kan det være grunn å gjøre nærmere undersøkelser, som å finne ut hvor stemmen er postlagt og ta en telefon til vedkommende valgstyre. Dersom stemmen er sendt som brevstemme (som ved valg av Saemien Åålme-garie (menighetsrådet i samisk menighet i sørsamisk språkområde)), kommer vilkåret i bokstav d ikke til anvendelse. Slike stemmer avgis uten at noen stemmemottaker er tilstede.

Omslagskonvolutten

I § 14–1 (1) e er vilkåret at omslagskonvolutten ikke må ha vært åpnet. Vil-kåret er oppfylt dersom omslagskonvolutten er klebet igjen, og dersom ingenting tyder på at den har vært åpnet eller forsøkt åpnet etter at stemmemottaker klebet den igjen i velgerens påsyn.

Merk at det er krav til at stemmesedelkonvolutten skal være gjenlimt, jf. kirkevalgreglene § 9–4 (3). Manglende gjenliming av konvolutten har likevel ikke konsekvenser for gyldigheten av stemmeseddelen.

Tidligere godkjent stemmegivning

I § 14–1 (1) f er vilkåret at velgeren ikke tidligere må ha fått godkjent en stemmegivning. Dersom velger allerede er krysset av i manntallet og dermed har fått godkjent en stemmegivning, kan ikke ny stemmegivning godkjennes.

En konsekvens av denne regelen er også at dersom en person har avgitt flere forhåndsstemmer, er det den forhåndsstemmegivningen som kommer først frem til valgstyret som, skal godkjennes – dersom den er i forskriftsmessig stand.

Forhåndsstemmegivninger som ikke blir prøvd før manntallet blir lagt ut på stemmestedene valgdagen, kan ikke behandles og godkjennes før avkryssingsmanntallene kommer inn til valgstyret etter endt stemmegivning. Dersom velgeren er krysset av i manntallet på valgdagen og således har fått godkjent stemmegivning avgitt på valgtinget, må en eventuell forhåndsstemmegivning forkastes. Dette gjelder selv om forhåndsstemmegivninger i utgangspunktet er endelige. Grunnen er at det ikke vil være mulig å finne tilbake til velgerens stemmegivning på valgdagen, siden denne ligger i urnen. Er velgerens stemmegivning på valgtinget derimot lagt i særskilt omslag, skal valgtingsstemmegivningen forkastes uten å tas ut av omslaget. Forhåndsstemmegivningen skal da godkjennes, med mindre den ikke oppfyller kirkevalgreglenes godkjenningsvilkår.

Kommet inn til valgstyret innen kl. 21 på valgdagen

I § 14–1 (1) g er vilkåret for godkjenning at stemmegivningen er kommet inn til valgstyret innen kl. 21 på valgdagen. At stemmegivningen må være «kommet inn», betyr at den fysisk må være kommet valgstyret i hende. En forhåndsstemme som kommer til valgstyret etter kl. 21 på valgdagen er en *for sent innkommet forhåndsstemme*. Disse skal forkastes, men skal rapporteres på et eget skjema (Skjema 7.8: *Liste over mottatte for sent innkomne forhåndsstemmer*) som vedlegg til valgstyrets protokoll. De skal også rapporteres i valgmodulen.

10.3.4 Feilsendte forhåndsstemmegivninger

Feilsendte stemmegivninger skal, så langt det er mulig, videresendes til rett valgstyre.

10.3.5 Flere stemmeseddelkonvolutter fra samme velger

Dersom en stemmegivning inneholder flere stemmeseddelkonvolutter eller stemmesedler uten konvolutt, samler en alle stemmesedler/konvolutter som gjelder menighetsrådsvalget i en konvolutt og alle stemmesedler/konvolutter som gjelder valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet i en konvolutt. Det kan bety at en må se på stemmesedlene. Dersom valgmyndighetene kommer til å se hva velgeren har stemt, er dette ikke grunnlag for å forkaste stemmegivningen eller stemmesedlene. Alle som får kunnskap om hva noen har stemt har taushetsplikt. Behandling av selve stemmesedlene står det om i punkt 10.6.2.

10.3.6 Avkryssing i manntallet

Dersom alle vilkårene i § 14–1 (1) er oppfylt, skal stemmegivningen godkjennes og velgeren krysses av i manntallet. Bestemmelsen i § 14–1 (2) fastslår at et kryss i manntallet er det synlige bevis for at valgstyret har tatt stilling til stemmegivningen og godkjent den. Stemmeseddelkonvolutten skal nå oppbevares atskilt fra valgkort/omslagskonvolutt. Valgstyret bestemmer selv om godkjente forhåndsstemmegivninger skal oppbevares i en særskilt urne eller på annen måte.

For at forhåndsstemmegivningene faktisk skal bli endelige, er det nødvendig at de i størst mulig utstrekning krysses av i manntallet før valgtinget åpner. Valgstyret må ta dette med i betraktning ved planleggingen av gjennomføringen av valget.

10.4 Prøving og godkjenning av valgtingsstemmegivninger

10.4.1 Innledning

Overordnet om godkjenningsprosess for både forhånds- og valgtingsstemmer står i punkt 10.1. Kirkevalgreglene kapittel 10 har bestemmelser om hvilken fremgangsmåte som skal følges på valgtinget slik at velgerne får mulighet til å stemme. Om disse bestemmelsene er fulgt er imidlertid ikke avgjørende for om en stemmegivning skal godkjennes eller ikke. Bestemmelsene er gitt for å sikre en god gjennomføring av valget.

Det må skilles mellom ordinære stemmegivninger og stemmegivninger som legges i særskilt omslag. Begge typer stemmegivninger skal prøves etter bestemmelsene i kirkevalgreglene § 14–2 (1). Prøving og godkjenning av ordinære stemmegivninger avgitt på valgtinget skjer samtidig med at stemmen avgis. Stemmegivninger avgitt på valgtinget, men som er lagt i særskilt omslag, skal imidlertid godkjennes i ettertid.

En avgjørelse om å ikke godkjenne en stemmegivning antas å være av prinsipiell betydning. Valgstyret må derfor selv foreta avgjørelser om ikke å godkjenne en stemmegivning. Myndighet til å godkjenne kurante stemmegivninger må imidlertid kunne delegeres.

Forkastede stemmegivninger skal rapporteres i valgstyrets protokoll og i valgmodulen, med begrunnelse for hvorfor de ble forkastet. Se skjema 10a: *Valgstyrets protokoll*.

10.4.2 Prøving av valgtingsstemmegivningene

Prøving og godkjenning av ordinære stemmegivninger avgitt på valgtinget skjer samtidig med at stemmen avgis. Ordinære stemmegivninger godkjennes når stemmeseddelen legges ned i urnen (eller velgeren får mulighet til å legge

stemmeseddelen i urnen) og velgeren krysses av i manntallet. Stemmegivninger i særskilt omslag godkjennes i ettertid.

10.4.2.1 Vilkår for godkjenning av valgtingsstemmegivninger lagt i urnen Se 8.8.3.

10.4.2.2 Vilkår for godkjenning av stemmegivninger i særskilt omslag

Når stemmer avgis på valgdagen, kan følgende forhold føre til at stemmegivningen må legges i særskilt omslag, jf. kirkevalgreglene § 10–4 (4):

- velgeren er ikke innført i manntallet på stemmestedet (vedkommende kan være manntallsført i en annen krets, eller i et annet sokn) eller
- velgeren er allerede avkrysset i manntallet

Disse stemmegivningene godkjennes ikke idet stemmen avgis, slik tilfellet er for ordinære stemmegivninger. Valgstyret må i ettertid prøve om vilkårene for godkjenning etter § 14–2 (1) er til stede. Disse stemmegivningene er lagt i et særskilt omslag som inneholder velgerens stemmesedelkonvolutt med stemmeseddel. Utenpå omslaget er velgerens navn, adresse og fødselsdato skrevet på. Selve stemmeseddelen skal godkjennes etter § 14–4.

Etter kirkevalgreglene § 14–2 (1) a er det et vilkår for godkjenning at velgeren må være *innført i manntallet i soknet*. Når det gjelder stemmer avgitt i en annen stemmekrets i soknet enn der hvor velgeren står i manntallet, må det undersøkes om velgeren også har stemt i sin egen krets. Det gjør en ved å sjekke papirmanntallet i den stemmekretsen velgeren er registrert. Har velgeren også stemt i sin egen krets, må stemmegivningen i omslag forkastes uten at omslaget åpnes. Velgeren er da krysset av i manntallet i denne stemmekretsen og har allerede avgitt en godkjent stemmegivning, jf. § 10–2 (1) c.

Dersom velgeren har markering i manntallet på at han eller hun har stemmerett som prest eller lek kirkelig tilsatt, skal velgeren kun levere stemmeseddel for valg til menighetsråd. Dersom vedkommende har levert stemmeseddel også for valg av leke medlemmer til bispedømmerråd og Kirkemøtet, må denne delen av stemmegivningen forkastes. Velgeren krysses av i manntallet på vanlig måte. Dette rapporteres særskilt i valgstyrets protokoll.

Etter kirkevalgreglene § 14–2 (1) b er det et vilkår om at velgeren må ha fått *anledning til å avgi stemme*. Dette vilkåret er oppfylt i og med at stemmegivningen er lagt i særskilt omslag.

Etter kirkevalgreglene § 14–2 (1) c er det et vilkår om at velgeren *ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning*. Har velgeren gjort det, forkastes valgtingsstemmegivningen uten at omslaget åpnes.

Dersom velgeren har levert flere stemmer, er ikke dette i seg selv grunnlag for forkastelse av alle stemmene. Én forskriftsmessig stemmegivning godkjennes, de andre må forkastes. Etter prinsippet om at en stemmegivning skal være endelig, er det den stemmegivningen som først kommer valgstyret i hende, som skal godkjennes – dersom denne oppfyller kirkevalgreglenes vilkår.

Dersom omslaget stemmegivningen er lagt i, ikke er klebet igjen, er ikke dette i seg selv grunnlag for forkasting av stemmegivningen. Manglende gjenliming

av stemmeseddelkonvolutt vil heller ikke ha konsekvenser for gyldigheten av stemmeseddelen.

10.5 Prøving og godkjenning av stemmegivninger ved andre valg

Regler for godkjenning av stemmegivninger ved valg til prest, lek kirkelig tilsatt, representant for døvemenighetene og sørsamisk representant står i § 14–3.

Vilkårene for godkjenning er at

- a) velgeren er innført i manntallet for det aktuelle valget
- b) stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er
- c) stemmegivningen er avgitt til rett tid
- d) omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt åpnet
- e) velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning
- f) stemmegivningen er kommet inn til valgrådet til rett tid

For stemmegivninger ved valg av prest, lek kirkelig tilsatt og sørsamisk representant må stemmegivningen være kommet inn til valgrådet *innen kl. 17 dagen etter valgdagen*.

For stemmegivninger ved valg av døvemenighetenes representant må stemmegivningen være kommet inn til valgrådet *innen kl. 17 ti dager etter valgdagen*. Det innebærer at den må være kommet inn til valgrådet innen kl. 17 den 19. september 2019.

Veiledningen i punkt 10.3 gjelder tilsvarende for godkjenning av stemmegivninger ved valg til prest, lek kirkelig tilsatt, representant for døvemenighetene og sørsamisk representant.

10.6 Prøving og godkjenning av stemmesedler

10.6.1 Innledning

Et viktig prinsipp bak regelverket for godkjenning av stemmesedler er at færrest mulige forhold bør føre til forkastelse. Dette prinsippet bør derfor være retningsgivende dersom det er tvil om en stemmeseddel skal godkjennes eller forkastes.

Stemmesedlene til de ulike valgene må holdes atskilt.

10.6.2 Vilkår for godkjenning av stemmesedler

Kirkevalgreglene har i § 14–4 (1) en bestemmelse som angir vilkår for godkjenning av stemmesedler. Bestemmelsen gjelder både for stemmesedler avgitt på forhånd og stemmesedler avgitt på valgtinget. Vilkårene er kumulative, det vil si at alle vilkårene må være oppfylt for at stemmeseddelen kan godkjennes.

Stemmeseddelkonvolutten som benyttes ved forhåndsstemmegivningen og ved stemmegivninger i særskilt omslag, er ikke gjenstand for prøving. Det er kun stemmeseddelen som skal prøves.

Etter kirkevalgreglene § 14–4 (1) a er det et vilkår for godkjenning at stemmeseddelen har *offisielt stempel*. Dette gjelder alle stemmesedler, både de som er avgitt på forhånd og på valgtinget.

Stempelet sikrer at hver velger kun får godkjent én stemme, nemlig den som har stempel.

Dersom velgeren har brukt en blank stemmeseddel som omslag rundt stemmeseddelen, blir kun den ytterste stemmeseddelen stemplet. Dette fører til at den egentlige stemmeseddelen blir forkastet grunnet manglende stempel. Dette gjelder også dersom flere stemmesedler har klebet seg sammen, eller hvis velgeren av andre grunner leverer flere stemmesedler. Det er derfor viktig at stemmemottaker påser at velgeren kun har tatt én stemmeseddel. Det er likevel ikke anledning til å åpne stemmegivningen før den legges i urne for å undersøke om velgeren leverer flere sedler.

Dersom en stemmeseddel mangler offisielt stempel, skal den forkastes.

Etter kirkevalgreglene § 14–4 (1) b er det et vilkår at det fremgår *hvilket valg stemmeseddelen gjelder for*. Også andre stemmesedler enn de valgmyndighetene har trykket opp, kan benyttes. Vilkårene for godkjenning fremgår kun av § 14–4.

Normalt vil det fremgå av overskriften på stemmeseddelen eller av fargen hvilket valg den gjelder.

Reglenes vilkår er at det «fremgår» hvilket valg seddelen gjelder. Dette betyr at det ikke nødvendigvis trenger å stå på selve stemmeseddelen hvilket valg den gjelder. Det er tilstrekkelig at det fremgår av selve stemmegivningen slik den fremstår. Dersom det i en stemmeseddelkonvolutt ligger to stemmesedler og bare én av dem har valgbetegnelse, for eksempel «Menighetsrådsvalget 20XX», kan man således anta at den andre er til bispedømmerådsvalget. Dette gjelder selv om begge stemmesedlene har samme farge. Velgerens mening i slike tilfeller fremgår av hele stemmegivningen. Dersom stemmeseddelen har en annen farge enn angitt for aktuelle valg, men har valgbetegnelse, er dette i utgangspunktet tilstrekkelig til at vilkåret må anses som oppfylt. Det samme gjelder dersom fargen er forskriftsmessig, men seddelen mangler valgbetegnelse.

Dersom valgbetegnelse mangler og fargen er «feil», er det kun teksten/kandidatnavnene som kan vise hvilket valg seddelen gjelder for. Dersom velgeren for eksempel på en blå seddel har strøket over valgbetegnelsen og skrevet «Valg til menighetsråd», kan seddelen likevel bare godkjennes dersom den ligger i en stemmeseddelkonvolutt, det vil si dersom den er avgitt på forhånd eller lagt i særskilt omslag på valgtinget. Er en slik stemmeseddel lagt rett i en urne, kan rettingen ikke godkjennes. Det har sammenheng med at en velger i tilfelle kan komme til å få godkjent to sedler til samme valg. Dette er i strid med prinsippet om at en velger bare kan få godkjent én stemme for hvert valg.

Etter kirkevalgreglene § 14–4 (1) c er det et vilkår for godkjenning at det fremgår av stemmeseddelen *hvilken liste velgeren har stemt på*. Det er imidlertid ikke et vilkår for godkjenning at stemmeseddelen har en utforming som nevnt i denne bestemmelsen. Vilkårene for godkjenning fremgår kun av § 14–4. Også her er kirkevalgreglenes vilkår at det «fremgår» hvilken liste velgeren har stemt på. Dette innebærer at stemmeseddelen ikke nødvendigvis må være enslydende med den offisielle. Er det mulig for valgstyret å fastslå hva velgeren har ment å stemme på, er dette tilstrekkelig

til at vilkåret er oppfylt. Tilsvarende gjelder motsatt; er det ikke mulig for valgstyret å fastslå hva velgerne har ment å stemme på, er vilkåret ikke oppfylt.

Normalt benyttes offisielt trykte stemmesedler. Da står navnet på listen på seddelen, og vilkåret for godkjenning er oppfylt. Alle stemmesedler anses å inneholde de kandidatnavn som står på gruppens offisielle valgliste. Se § 14–4 (2), som slår fast at en stemmeseddel anses for å være enslydende med den offisielle valglisten.

Det er ikke et vilkår for godkjenning at stemmeseddelen har en overskrift. Dersom en stemmeseddel inneholder alle kandidatnavn fra en bestemt valgliste, vil det være mulig å fastslå hva velgeren har stemt på, og kirkevalgreglenes vilkår er oppfylt. Er det således oppført navn på én eller flere kandidater som stiller til valg på én og samme liste i kretsen, må stemmen regnes som avgitt til den aktuelle gruppen. Er det ført opp navn på kandidater som står på ulike lister, vil det være umulig å vite hvilket parti eller hvilken gruppe velgeren har ment å stemme på. Kirkevalgreglenes vilkår er dermed ikke oppfylt.

Har velgeren forsøkt å skrive en listeoverskrift, må det være akseptabelt å tolke velgers mening i retning av språklig likhet.

En tolkning i retning av politisk likhet kan ikke aksepteres. Hva som skal anses som politisk likt, er ikke innlysende. Det vil i realiteten ikke være mulig å tolke velgers mening.

I noen tilfeller har velgeren gjort endringer på stemmeseddelen som kan ha betydning for om vilkåret om at det skal fremgå hvilken liste velgeren har stemt på, kan anses oppfylt. Det må skilles mellom lovlige endringer (for eksempel stryke over og skrive ny listeoverskrift) og ugyldige endringer (for eksempel et kryss (X) over seddelen). I sistnevnte tilfelle må man se bort fra endringen og la stemmen gå urettet til vedkommende liste, det vil si at stemmeseddelen godkjennes slik den ser ut uten de ugyldige endringene.

Dersom det i en stemmesedelkonvolutt ligger flere stemmesedler, og alle er fra samme valgliste, vil det være mulig å fastslå hva velgeren har stemt på. En av sedlene godkjennes. Selv om stemmesedlene skiller seg noe ut fra hverandre etter utseende, for eksempel at en er trykt og en er håndskrevet, er dette uten betydning. Hvis stemmesedlene lyder på forskjellige valglistene, må alle forkastes.

Etter kirkevalgreglene § 14–4 (1) d er det videre et vilkår at *gruppen velgeren har stemt på, stiller liste i kretsen*. Dette er fordi det er ikke mulig å godkjenne en stemmeseddel som gjelder en liste som ikke stiller i den kretsen velgeren er manntallsført.

Bruk av stemmeseddel beregnet på en annen krets enn den velgeren er manntallsført i, skal godkjennes når gruppen også stiller liste i den kretsen velgeren er manntallsført i. Merk likevel at stemmesedler beregnet på en annen krets bare kan godkjennes dersom det gjelder en registrert nomineringsgruppe. Det innebærer med andre ord at en stemmeseddel fra Nominasjonskomiteens liste i Møre bispedømme, ikke kan godkjennes dersom den er brukt i Nidaros bispedømme. Det er ellers uten betydning om seddelen er rettet, eller om den er håndskrevet eller trykt. En slik stemmeseddel anses å inneholde kandidatnavn i samsvar med den offisielle valglisten i velgerens krets, jf. § 14–4 (2). Dersom velgeren har benyttet en trykt seddel som ikke er enslydende med den offisielle, og har rettet på denne, ses det bare bort fra rettingene, jf. § 14–4(3).

10.6.3 Vilkår for godkjenning av stemmesedler ved valg av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kirkevalgreglene har i § 14–5 (1) bestemmelser om hvilke vilkår som skal oppfylles for å godkjenne stemmesedler ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt. Der er det fastsatt som vilkår at det skal fremgå hvilket valg stemmeseddelen gjelder og det er rangert med minst én kandidat på stemmeseddelen.

Tilsvarende er det i § 14–5 (2) bestemmelser om vilkårene for å godkjenne stemmeseddel ved valg av sørsamisk medlem og døvemenighetenes representant. Der er det fastsatt som vilkår at det skal fremgå hvilket valg stemmeseddelen gjelder og krav om at det er oppført et navn på valgbar person i det respektive valget.

Når det gjelder vilkåret om *hvilket valg stemmeseddelen gjelder*, vil veiledningen i punkt 10.6.2 kunne anvendes tilsvarende. Det er ikke krav om at stemmeseddelen skal ha stempel.

Dersom vilkårene ikke er oppfylt, skal stemmeseddelen forkastes.

10.6.4 Registrering av blanke stemmer

En blank stemmeseddel er en ordinær stemmeseddel som ikke angir en liste den gjelder for (slik den må ha dersom velgeren ønsker å stemme på en nomineringsgruppe eller en liste).

Blanke stemmer kan naturlig nok ikke regnes med i valgoppgjøret, siden stemmene ikke kan tildeles noen mandatplasser. Det er likevel av interesse og betydning hvor mange velgere som stemmer blankt. Av denne grunn må antallet slike stemmer protokolleres.

Stemmesedler som forkastes på grunn av at de ikke oppfyller kirkevalgreglenes krav til godkjenning, skal ikke regnes som blanke stemmer. Et eksempel kan være at det er tvil om hvilket listealternativ stemmeseddelen gjelder. En tom konvolutt, eller stemmeseddelkonvolutt med stemmeseddel kun til ett valg, regnes ikke som en blank stemme (til det andre valget). I disse tilfellene kan en ikke si at velgeren har foretatt en «aktiv» handling ved å avgi blank stemme.

10.6.5 Stemmesedler som ikke er enslydende med de offisielle

I henhold til § 14–4 (2) skal en stemmeseddel anses for å være enslydende med den offisielle valglisten, det vil si at den anses å inneholde alle de kandidatnavn som den godkjente listen inneholder.

Reglene er ikke til hinder for at man bruker andre enn de opptrykte stemmesedlene, for eksempel et blankt stykke papir man selv har skrevet på, en utskrift av stemmeseddelen fra PC eller internett eller ferdig opptrykte sedler fra andre enn valgmyndighetene. At alle stemmesedler skal anses for å ha det samme innholdet som den offisielle valglisten, gjør det mulig å unngå velgeraksjoner med forhåndstrykte, manipulerede stemmesedler der for eksempel ett navn er utelatt. En unngår også problem med trykkfeil. Valgstyret behøver således ikke å gå gjennom alle sedlene for å se om de er enslydende med de offisielle valglistene.

«Enslydende med en offisiell valgliste» betyr enslydende med en offisiell valgliste i det bispedømmet eller det soknet hvor velgeren har stemmerett.

Kirkevalgreglene § 14–4 (3) slår likevel fast at dersom velgeren har gjort rettinger på trykte stemmesedler som ikke er likelydende med de offisielle listene, skal det ses

bort fra disse rettingene. Dette gjelder ikke håndskrevne stemmesedler. Det er bare hvis velgeren har hatt en fullstendig valgliste med navn at man kan være sikker på at velgeren har hatt mulighet til å gjøre de samme endringer vedkommende kunne gjort på en offisiell valgliste. I teorien kan det antas at det sirkulerer stemmesedler der enkelte kandidatnavn er tatt ut eller rettet på annen måte. Det vil i så fall ikke være mulig for velgeren å gi personstemme til denne kandidaten, selv om vedkommende hadde ønsket det. Dette har den konsekvens at valgstyret må gå gjennom alle sedler som er rettet, og skille ut de som ikke er identiske med offisielle valglistene.

10.6.6 Betydningen av rettinger på stemmesedler ved valg til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet

Gyldige rettinger på offisielle stemmesedler skal telle med i valgoppgjøret. Har velgeren rettet på en stemmeseddel som ikke er enslydende med den offisielle valglisten, ses det bort fra rettingene. Har velgeren rettet stemmeseddelen på annen måte enn tillatt, skal det også ses bort fra rettingene. Stemmeseddelen skal imidlertid godkjennes dersom kirkevalgreglens vilkår i § 14–4 er oppfylt.

På stemmesedlene er det satt av felt for markering av personstemme og felt for oppføring av kandidater fra andre lister (slengere). Det er ikke av betydning for stemmeseddelenes eller endringenes gyldighet om velgeren har markert personstemme eller ført opp slenger på annen måte enn anvist, så lenge markeringen/oppføringen er i tråd med rette måten beskrevet i kirkevalgreglene § 7–8 (2).

10.7 Opptelling av stemmesedler

10.7.1 Prinsipper for opptelling

Kirkevalgreglene § 14–6 presiserer at opptellingen foretas av de personer og på den måten valgstyret og valgrådet har bestemt, i samsvar med de bestemmelser som følger av valgreglene. Valgstyret og valgrådet vil ha ansvaret for opptellingen, men det vil ikke være nødvendig å være tilstede under hele opptellingen. Valgstyret og valgrådet vil imidlertid ha ansvaret for selv å behandle valgsaker av prinsipiell betydning. Det gjelder blant annet forkasting av stemmegivninger, forkasting av stemmesedler og godkjenning av valgoppgjøret, jf. punkt 10.8 og 10.9 om valgoppgjør. Alle stemmesedler skal telles opp to ganger, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (3). Dersom valg gjennomføres som flertallsvalg, må også personstemmer telles to ganger, jf. §§ 14–6 (4) e og 14–6 (5) h.

10.7.2 Foreløpig opptelling

10.7.2.1 Når skal den foreløpige opptellingen begynne?

Det er valgstyret i menighetene som har ansvar for foreløpig opptelling, både for menighetsrådsvalget og for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (1). Foreløpig opptelling begynner så snart som mulig etter at valglokalene i soknet er stengt på valgdagen mandagen, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (4) b. Samtidig sier også reglene at forhåndsstemmegivninger samt valgtingsstemmegivninger avgitt ved andre stemmesteder i fellesrådsområdet enn der valgeren er manntallsført, skal behandles før den foreløpige opptellingen starter, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (4) a. Dette betyr at dersom det i et fellesrådsområde er bestemt at det er adgang for velgerne å avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet, jf. kirkevalgreglene § 10–2 (2), kan ikke den foreløpige opptellingen begynne før alle slike stemmegivninger er blitt overlevert. Det er ikke i noe tilfelle gitt anledning til å begynne foreløpig opptelling før valglokalene stenger. Dette for å sikre at prinsippet om hemmelig valg blir ivaretatt alle steder.

10.7.2.2 Fremgangsmåten ved den foreløpige opptellingen

Stemmesedler avgitt på forhånd og stemmesedler avgitt på valgtinget skal telles sammen, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (2). Stemmesedler avgitt til menighetsrådsvalget og stemmesedler avgitt til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet må derimot skilles fra hverandre. Foreløpig opptelling av disse to valgene gjøres i to adskilte operasjoner. Kirkevalgreglene §14–6 (4) regulerer den foreløpige opptellingen. Det sies ikke noe spesifikt om hvilken rekkefølge man skal gjøre opptellingen av disse to valgene, men det anbefales at den foreløpige opptellingen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet utføres først. Siden endelig opptelling av disse stemmesedlene skal gjøres av valgrådet i bispedømmet, er det da mulig å gjøre seg helt ferdig med opptelling av stemmesedlene til dette valget ganske raskt.

Selv om valg til menighetsråd og valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet er to forskjellige valg, benytter valgstyret ett rapporteringsskjema under hele opptellingsprosessen. Det utarbeides to maler, én som benyttes av de valgstyrer som gjennomfører menighetsrådsvalg som flertallsvalg, og én som benyttes av de valgstyrer som gjennomfører menighetsrådsvalg som forholdstallsvalg, jf. punkt 10.1.1.

Det er ikke noen entydig formulering i kirkevalgreglene som sier at man ikke kan gjøre den foreløpige opptellingen på hvert enkelt stemmested dersom det er flere stemmesteder i soknet. Samtidig sies det i kirkevalgreglene § 14–6 (4) a at forhåndsstemmegivninger samt valgtingsstemmegivninger avgitt ved andre stemmesteder i fellesrådsområdet enn der valgeren er manntallsført, skal behandles før den foreløpige opptellingen starter. På grunn av dette legger Kirkerådet til grunn at foreløpig opptelling foregår samlet for hele soknet.

Valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Ved kirkevalget i 2019 har valgstyret i menigheten fått ansvar for en klarere definert foreløpig opptelling enn tidligere. Den foreløpige opptellingen for stemmer avgitt ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet omfatter som tidligere opptelling av antallet avgitte stemmesedler, men nå også fordelt på rettede og urettede stemmesedler og fordelt på valglisters dersom det er flere enn én. Personstemmer som er påført stemmesedlene, skal derimot ikke telles ved den foreløpige opptellingen.

Dersom valget har vært gjennomført som *flertallsvalg* (valg med bare én valgliste), telles først alle stemmesedlene. Dersom det finnes stemmesedler som det er tvil om kan godkjennes, sorteres disse ut og telles for seg. Eventuell blanke stemmer sorteres også ut og telles for seg. Alle de andre stemmesedlene sorteres i rettede og urettede stemmesedler og telles hver for seg. Det kan være hensiktsmessig å legge et farget skilleark i alle bunkene etter hver hundrede stemmeseddel. Det totale antallet stemmesedler, antallet stemmesedler det er tvil om kan godkjennes, antallet blanke stemmer, antallet rettede stemmesedler og antallet urettede stemmesedler føres inn på rapporteringsskjemaet og rapporteres i valgmodulen så snart som mulig.

Dersom valget har vært gjennomført som *forholdstallsvalg* (valg med flere valglisters), skal valgstyret også telle antallet avgitte stemmer, rettede og urettede, til hver av valglistene. Tilsvarende som for flertallsvalg telles først alle stemmesedlene for eventuelle stemmer som det er tvil om kan godkjennes, sorteres ut. Eventuell blanke stemmer sorteres også ut og telles for seg. Alle de andre stemmene sorteres så utfra valglistene de representerer. Hver bunke med valglisters sorteres så i rettede og urettede stemmer. Det kan være hensiktsmessig å legge et farget skilleark i alle bunkene etter et visst antall stemmesedler. Det totale antallet stemmesedler, antallet stemmesedler det er tvil om kan godkjennes, antallet blanke stemmer og antallet

stemmer til hver liste fordelt på rettede og urettede stemmesedler føres inn på rapporteringsskjemaet og rapporteres i valgmodulen så snart som mulig.

Når resultatet av den foreløpige opptellingen er innberettet i valgmodulen, skrives det ut et følgeskriv. Dette skal signeres av valgstyret. Alle stemmesedlene i sorterte bunker fra den foreløpige opptellingen sendes sammen med signert følgeskriv til valgrådet i bispedømmet, jf. punkt 10.7.4.

Valg til menighetsråd

Fokuset ved den foreløpige opptellingen av stemmer avgitt til menighetsrådsvalget avhenger av om valget er avholdt som flertallsvalg (valg med én liste) eller som forholdstallsvalg (valg med to eller flere lister). Dersom valget er avholdt som flertallsvalg, er det avgitte personstemmer som har hovedfokus i den foreløpige opptellingen. Dersom valget er avholdt som forholdstallsvalg, er det stemmefordelingen mellom listene som har hovedfokus i den foreløpige opptellingen.

I den foreløpige tellingen for menighetsrådsvalg skal stemmesedler som det er tvil om kan godkjennes, legges til side og holdes utenfor opptellingen, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (4) c. Deretter kan det være hensiktsmessig å telle eventuelle blanke stemmer. Man skal så finne de foreløpige stemmetallene for hver liste ved å telle hvor mange stemmesedler som er avgitt til hver av listene, og det skal registreres antallet rettede og urettede stemmesedler avgitt til hver liste, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (4) d.

Ved *menighetsrådsvalg avholdt som flertallsvalg* vil det foreløpige stemmetallet for den ene listen ikke si noe om valgresultatet, kun om valgdeltakelse. Det er derfor nødvendig å telle opp avgitte personstemmer også i den foreløpige opptellingen, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (4) e. I praksis betyr dette at prosedyrene for foreløpig og endelig opptelling blir rimelig like, med unntak av at ingen av stemmesedlene som det er tvil om kan godkjennes, er med i den foreløpige opptellingen. For veiledning til denne opptellingen henvises det til punkt 10.7.3.2 om endelig opptelling. Resultatet av den foreløpige opptelling føres på rapporteringsskjemaet for flertallsvalg. Dette rapporteringsskjemaet benyttes videre under hele opptellingsprosessen og under valgoppjøret, jf. punkt 10.1.1.

Ved *menighetsrådsvalg avholdt som forholdstallsvalg* er den foreløpige opptellingen fullført når man har telt alle avgitte stemmer fordelt på lister, har telt hvor mange rettede og urettede stemmer som er avgitt til hver liste og har notert dette på rapporteringsskjemaet for forholdstallsvalg. Dette rapporteringsskjemaet benyttes videre under hele opptellingsprosessen og under valgoppjøret, jf. punkt 10.1.1. Det kan være hensiktsmessig å legge inn fargede skilleark i hver av bunkene etter et visst antall stemmesedler.

Opptelling av det totale antallet personer som deltok i kirkevalget samt de under 18 år

Ved kirkevalget telles også det totale antallet personer som deltok i valget, altså hvor mange som stemte ved ett eller begge valgene. Tallet finner man ved å telle antall avkryssninger i manntallet. De fleste avgir stemmer til begge valgene, men noen avgir stemme bare til ett av valgene. Dette betyr at det er å forvente at tallet på det totale antallet som deltok i valget, er noe høyere enn antallet som stemte ved hvert av de to valgene. Tallet kan ikke være lavere enn tallet for antall avgitte stemmer til menighetsrådsvalget eller til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det skal også telles antall personer under 18 år som stemte. Også dette tallet finner man ved å telle markeringer i manntallet. Disse to tellingene gjøres både ved den foreløpige og den endelige opptellingen. Alle tallene føres inn på rapporteringsskjemaet.

10.7.3 Endelig opptelling

10.7.3.1 Når skal den endelige opptellingen starte?

Valg av menighetsråd

Den endelige opptellingen av stemmesedler til valg av menighetsråd skal i henhold til kirkevalgreglene § 14–6 (5) a ta til umiddelbart etter at foreløpig opptelling er avsluttet og alle stemmene er kommet inn til valgstyret. Samtidig sier samme ledd bokstav b at godkjente stemmesedler blant de stemmesedler som ble holdt utenfor i den foreløpige opptellingen, skal telles sammen med de øvrige stemmesedlene. Det anbefales derfor at disse om mulig gjennomgås før endelig opptelling begynner slik at det på forhånd er avklart hvilke stemmesedler som skal telles. Det er imidlertid ikke noe i veien for at den endelige opptellingen begynner før denne gjennomgangen er gjort, så lenge eventuelle godkjente stemmesedler fra den bunken som ble holdt utenfor i den foreløpige opptellingen, telles mot slutten av den endelige opptellingen.

Valg av bispedømmeråd

Den endelige opptellingen av stemmesedler til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjøres av valgrådet i bispedømmet innen ti dager etter valgdagen, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (5) e, altså innen 19. september 2019.

10.7.3.2 Fremgangsmåten ved endelig opptelling

Valg av menighetsråd

Den endelige opptellingen ved valg av menighetsråd skal gjøres under valgstyrets tilsyn, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (5) a. Kirkerådet legger til grunn at det ikke er nødvendig at valgstyret er til stede under hele opptellingsprosessen, men på de tidspunkt under opptellingen der det er nødvendig at valgstyret fatter beslutninger, må minst halve valgstyret være til stede slik at det er vedtaksdyktig. Gjennomgangen av de stemmesedler som ved den foreløpige opptellingen ble lagt til side, er et eksempel på en prosess som krever at valgstyret er beslutningsdyktig. Valgstyret må ellers ha planlagt arbeidet slik at det er tilstrekkelig personell og at dette er hensiktsmessig organisert. Erfaringer fra tidligere valg bør legges til grunn. Mange oppgaver ved opptellingen krever at minst to personer jobber sammen. En del av disse oppgavene kan gjøres parallelt. Det kan dermed være klokt å dele inn tellekorpset i lag på to og to personer som jobber parallelt.

Kirkevalgreglene § 14–6 (5) b sier at stemmesedlene fra den foreløpige opptellingen skal telles på nytt. I dette ligger det at opptelling av antallet stemmesedler fordelt på rettede og urettede stemmesedler, og eventuelt fordelt på valglisten dersom det er forholdstallsvalg, skal gjentas også i den endelige opptellingen. Tellingen av eventuelle blanke stemmer skal også gjentas.

Ved flertallsvalg gjentas da først tellingen av det totale antallet stemmesedler. Dette antallet føres inn på rapporteringsskjemaet til bruk ved opptelling av flertallsvalg, som også ble brukt ved den foreløpige opptellingen. De blanke stemmesedlene og de forkastede stemmesedlene telles, og også disse to tallene føres inn på rapporteringsskjemaet. De godkjente stemmesedlene deles inn i rettede og urettede stemmer og hver av kategoriene telles. Også disse to tallene føres inn på rapporteringsskjemaet. Det kan være hensiktsmessig å legge inn fargede skillark i hver av bunkene etter et visst antall stemmesedler slik at det er lettere å kontrolltelle senere om det skulle bli nødvendig.

Deretter telles antallet personstemmer. I henhold til kirkevalgreglene § 14–6 (5) c gjøres dette tilsvarende § 14–6 (4) e:

- Hver kandidat gis én stemme per urettet stemmeseddel.

- Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemmer (personstemme som velgeren har angitt på stemmeseddelen), får to stemmer hver. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene.
- Tilføyde navn får én stemme hver. Dersom det er tilføyde mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre øverste navnene.
- Øvrige kandidater får én stemme hver. Det tas ikke hensyn til strykninger.

Antallet personstemmer til de enkelte kandidater føres inn på rapporteringsskjemaet. Det er utarbeidet hjelpedokumenter til opptellingen. Disse kan lastes ned fra www.kirkevalget.no. Det henvises også til punkt 10.8.1 om valgoppgjør for videre veiledning om opptelling og kandidatføring.

Det totale antallet personer som deltok ved kirkevalget, skal også noteres på rapporteringsskjemaet. Dette tallet finnes ved å telle antallet avkryssninger i manntallet. Dette er en del av prosedyren ved foreløpig opptelling, og tallet kontrolltelles ved endelig opptelling.

Alle avvik mellom foreløpig opptelling og endelig opptelling må undersøkes. Forklaring på avvik noteres i valgstyrets protokoll.

Ved forholdstallsvalg gjentas først tellingen av det totale antallet stemmesedler. Dette antallet føres inn på rapporteringsskjemaet til bruk ved opptelling av forholdstallsvalg. De blanke stemmesedlene og de forkastede stemmesedlene telles, og også disse to tallene føres inn på rapporteringsskjemaet. De godkjente stemmesedlene ordnes i grupper for hver valgliste. For hver valgliste ordnes stemmesedlene i grupper for rettede og urettede stemmesedler. Også disse to tallene registreres i rapporteringsskjemaet. Tallene her vil kunne avvike noe fra tallene fra den foreløpige opptellingen siden noen flere stemmesedler kan være godkjent. Det samlede tallet på avgitte stemmer skal likevel være det samme. Det kan være hensiktsmessig å legge inn fargede skillerark i hver av bunkene etter et visst antall stemmesedler slik at det er lettere å kontrolltelle senere om det skulle bli nødvendig.

Når disse grunnleggende tallene om listene er på plass, telles personstemmene til hver kandidat på hver valgliste. I henhold til kirkevalgreglene § 14–6 (5) g i gjøres dette tilsvarende § 14–6 (4) e:

- Hver kandidat gis én stemme per urettet stemmeseddel.
- Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemmer (personstemme som velgeren har angitt på stemmeseddelen), får to stemmer hver. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene.
- Tilføyde navn får én stemme hver. Dersom det er tilføyde mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre øverste navnene.
- Øvrige kandidater får én stemme hver. Det tas ikke hensyn til strykninger.

Personstemmetallene registreres i rapporteringsskjemaet. Det gjøres oppmerksom på at det ved forholdstallsvalg kun skal telles tilføyde navn som finnes på andre valgsteder, jf. kirkevalgreglene § 7–8 (2).

Når personstemmene er talt opp, skal valgstyret finne de enkelte listenes endelige listestemmetall. Hver stemmeseddel teller like mange listestemmer som det skal

velges medlemmer til menighetsrådet. Tallet korrigeres for listestemmer avgitt til og mottatt fra andre lister. Listestemmetallene registreres i rapporteringsskjemaet.

Opptelling av forholdstallsvalg er relativt komplisert. Kirkerådet vil lage et eget opptellingsverktøy med individuell tilpasning til alle de valgstyrene som skal telle opp forholdstallsvalg. Det henvises også til punkt 10.8.2 om valgoppgjør for videre veiledning om opptelling og kandidatføring.

Det totale antallet personer som deltok ved kirkevalget, skal også noteres på rapporteringsskjemaet. Dette tallet finnes ved å telle antallet avkryssninger i manntallet. Dette er en del av prosedyren ved foreløpig opptelling, og tallet kontrolltelles ved endelig opptelling.

Alle avvik mellom foreløpig opptelling og endelig opptelling må undersøkes. Forklaring på avvik noteres i valgstyrets protokoll.

Valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Den endelige opptellingen ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal gjennomføres av valgrådet innen ti dager etter valgdagen og foretas under valgrådets tilsyn, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (5) e. Kirkerådet legger til grunn at det ikke er nødvendig at valgrådet er til stede under hele opptellingsprosessen, men på de tidspunkt under opptellingen der det er nødvendig at valgrådet fatter beslutninger, må minst halve valgrådet være til stede slik at det er vedtaksdyktig. Valgrådet må ellers ha planlagt arbeidet slik at det er tilstrekkelig personell og at dette er hensiktsmessig organisert. Erfaringer fra tidligere valg bør legges til grunn. Før endelig opptelling begynner, skal valgrådet ta stilling til de stemmesedler som valgstyrene i menighetene hadde tvil om kunne godkjennes, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (5) f. Ved denne behandlingen må valgrådet være til stede og være beslutningsdyktig.

Ved flertallsvalg telles først det totale antallet stemmesedler. Dette antallet føres inn på rapporteringsskjemaet til bruk ved opptelling av flertallsvalg. De blanke stemmesedlene og de forkastede stemmesedlene telles, og også disse to tallene føres inn på rapporteringsskjemaet. De godkjente stemmesedlene deles inn i rettede og urettede stemmer og hver av kategoriene telles. Også disse to tallene føres inn på rapporteringsskjemaet.

Deretter telles antallet personstemmer. I henhold til kirkevalgreglene § 14–6 (5) h gjøres dette tilsvarende § 14–6 (4) e:

- Hver kandidat gis én stemme per urettet stemmeseddel.
- Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemmer (personstemme som velgeren har angitt på stemmeseddelen), får to stemmer hver. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene.
- Øvrige kandidater får én stemme hver. Det tas ikke hensyn til strykninger.

Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

Antallet personstemmer til de enkelte kandidater føres inn på rapporteringsskjemaet.

Det gjøres oppmerksom på at det ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet ikke tas hensyn til tilføyde navn selv om telling av tilføyde navn står som en del av prosedyren i § 14–6 (4) e. Dette fordi det ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet kun skal

tas hensyn til kandidater på andre valgliste. Ved flertallsvalg finnes det ikke andre valgliste. Det vises her til kirkevalgreglene § 7–8 (2) og § 8–2.

Kirkerådet vil utarbeide et opptellingsverktøy som skal benyttes ved opptellingen. Verktøyet vil være utarbeidet slik at det sikres at alle personstemmer blir kontrollert i tillegg til hovedtellingen, jf. kirkevalgreglene § 14–6 (5) h.

Ved forholdstallsvalg telles først det totale antallet stemmesedler. Dette antallet føres inn på rapporteringsskjemaet til bruk ved opptelling av forholdstallsvalg. De blanke stemmesedlene og de forkastede stemmesedlene telles, og også disse to tallene føres inn på rapporteringsskjemaet. De godkjente stemmesedlene ordnes i grupper for hver valgliste. For hver valgliste ordnes stemmesedlene i grupper for rettede og urettede stemmesedler. Også disse to tallene registreres i rapporteringsskjemaet. Tallene her vil kunne avvike noe fra tallene fra den foreløpige opptellingen utført av valgstyret i menighetene siden noen flere stemmesedler kan være godkjent. Det samlede tallet på avgitte stemmer skal likevel være det samme. Det kan være hensiktsmessig å legge inn fargede skilleark i hver av bunkene etter et visst antall stemmesedler slik at det er lettere å kontrollerte senere om det skulle bli nødvendig.

Når disse grunnleggende tallene om listene er på plass, telles personstemmene til hver kandidat på hver valgliste. I henhold til kirkevalgreglene § 14–6 (5) g i gjøres dette tilsvarende § 14–6 (4) e:

- Hver kandidat gis én stemme per urettet stemmeseddel.
- Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemmer (personstemme som velgeren har angitt på stemmeseddelen), får to stemmer hver. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene.
- Tilføyde navn får én stemme hver. Dersom det er tilføyde mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre øverste navnene.
- Øvrige kandidater får én stemme hver. Det tas ikke hensyn til strykninger.

Det gjøres oppmerksom på at det kun skal telles tilføyde navn som finnes på andre valgliste, jf. kirkevalgreglene § 7–8 (2). Personstemmetallene registreres i rapporteringsskjemaet.

Når personstemmene er talt opp, skal valgrådet finne de enkelte listenes endelige listestemmetall. Hver stemmeseddel teller like mange listestemmer som det skal velges leke medlemmer til bispedømmerådet og Kirkemøtet. Tallet korrigeres for listestemmer avgitt til og mottatt fra andre liste. Listestemmetallene registreres i rapporteringsskjemaet.

Opptelling av forholdstallsvalg er relativt komplisert. Kirkerådet vil lage individuelt tilpassede opptellingsverktøy til valgådene, som skal benyttes ved opptellingen.

10.7.4 Oversendelse av valgmateriell til valgrådet i bispedømmet

I henhold til kirkevalgreglene § 14–8 (1) skal valgstyret så snart som mulig sende til valgrådet i bispedømmet

- alle stemmesedler, sortert på urettede og rettede liste
- alle stemmegivninger valgstyret har forkastet
- bekreftet avskrift av det som er protokollert i forbindelse med valget
- kopi av innkomne klager

Alle stemmesedler, sortert på urettede og rettede lister samt blanke stemmer, foreligger etter den foreløpige opptellingen, jf. punkt 10.7.2.2. De stemmesedler som valgstyret er i tvil om kan godkjennes, skal også følge med. Siden disse ikke kan sorteres på urettede og rettede stemmesedler, må disse være sortert i en egen bunke. Også alle stemmegivninger som valgstyret har forkastet, skal sendes til valgrådet. Hver tellekategori pakkes for seg. Man bør legge de ulike stemmeseddelkategoriene i egne konvolutter med påskrift om innholdet.

Følgeseddelen som hentes ut fra valgmodulen, vil inneholde noen av kjerneopplysningene som er protokollert i forbindelse med valget. De protokollerte opplysningene som ikke fremkommer av følgeskrivet, må vedlegges som bekreftet avskrift (kopi eller utskrift av valgstyrets protokoll, signert av valgstyret). Eksempler på dette kan være avvik mellom antall stemmesedler og antall kryss i manntallet, tilfeller hvor en velger som er avkrysset i manntallet forlater lokalet uten å legge stemmeseddelen i urnen, vurderinger gjort knyttet til forkasting av stemmegivninger og feil eller andre forhold stemmestyret tror kan føre til en klage.

I henhold til kirkevalgreglene § 14–8 (2) skal valgmateriellet pakkes i god orden i forsvarlig forseglet emballasje og sendes på hurtigst betryggende måte. Det er ikke forsvarlig å benytte kun innpakkingspapir, plastposer eller lignende for transport av valgmateriell. Valgstyrene bør benytte praktiske ordninger basert på lokale forhold for å få materiellet hurtigst mulig frem til valgrådet. Der det er praktisk mulig, bør valgstyret organisere direkte transport til valgrådet. Dersom dette ikke er mulig, må materiellet sendes. Kirkerådet vil ikke komme med noen anbefaling av spesifikk leverandør eller forsendelsestjeneste, men anmoder valgstyrene til å prioritere en forsendelsesmåte som både sikrer at forsendelsen kommer raskt frem og at sikkerheten er god (sporing o.l.).

10.8 Valgoppgjør ved menighetsrådsvalg

10.8.1 Valgoppgjør ved flertallsvalg

Ved valgoppgjør ved menighetsrådsvalg gjennomført som flertallsvalg skal en ta utgangspunkt i personstemmene gitt til de forskjellige kandidatene på Nominasjonskomiteen liste. Nytt av kirkevalget i 2019 er innføringen av en sperregrense på fem prosent. Dette betyr at det bare er kandidater på listen som har oppnådd et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall, som rangeres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Øvrige kandidater rangeres på grunnlag av sin rekkefølge på listen (nominasjonskomiteens prioritering). På bakgrunn av denne rangering kåres det faste medlemmer og varamedlemmer.

Eksempel:

Ved valg til Storseter menighetsråd skal det velges seks faste medlemmer og fem varamedlemmer. Det er avgitt 570 godkjente stemmer til valget fordelt på 296 rettede og 274 urettede stemmedeler. Etter opptelling av personstemmer er følgende rekkefølge registrert:

1. Oline Jensen 654 stemmer (Kandidat nr. 1)
2. Karl Storli 620 stemmer (Kandidat nr. 5)
3. Eva Øversveen 619 stemmer (Kandidat nr. 6)
4. Tormod Bø 616 stemmer (Kandidat nr. 4)
5. Katrine Johansen 603 stemmer (Kandidat nr. 11)
6. Ottar Evensen 601 stemmer (Kandidat nr. 3)
7. Johanne Gråberg 599 stemmer (Kandidat nr. 2)
8. Hanne Wilhelmsen 597 stemmer (Kandidat nr. 9)
9. John Hansen 594 stemmer (Kandidat nr. 7)
10. Inger Svendsen 577 stemmer (Kandidat nr. 8)
11. Arne Berntsen 576 stemmer (Kandidat nr. 12)
12. Guri Grønhaug 573 stemmer (Kandidat nr. 10)
13. Frank Robertsen 572 stemmer (Kandidat nr. 13)

Fem prosent av listens stemmetall er $28,5 \approx 29$. Alle kandidater har fått 570 personstemmer utenom de særskilte personlige stemmene. For å komme over sperregrensen må en kandidat ha oppnådd minst $570 + 29$ personstemmer, altså 599 stemmer. Kandidatkåringen i Storseter vil da bli som følger:

Faste medlemmer:

1. Oline Jensen 654 stemmer (Kandidat nr. 1)
2. Karl Storli 620 stemmer (Kandidat nr. 5)
3. Eva Øversveen 619 stemmer (Kandidat nr. 6)
4. Tormod Bø 616 stemmer (Kandidat nr. 4)
5. Katrine Johansen 603 stemmer (Kandidat nr. 11)
6. Ottar Evensen 601 stemmer (Kandidat nr. 3)

Varamedlemmer:

1. Johanne Gråberg 599 stemmer (Kandidat nr. 2)
2. John Hansen 594 stemmer (Kandidat nr. 7)
3. Inger Svendsen 577 stemmer (Kandidat nr. 8)
4. Hanne Wilhelmsen 597 stemmer (Kandidat nr. 9)
5. Guri Grønhaug 573 stemmer (Kandidat nr. 10)

Ikke valgt:

- Arne Berntsen 576 stemmer (Kandidat nr. 12)
Frank Robertsen 572 stemmer (Kandidat nr. 13)

I dette tilfellet blir de faste medlemmene kåret ut fra sine personstemmer. Også første vara har oppnådd å komme over sperregrensen og blir kåret ut fra antallet personstemmer. De resterende blir kåret ut fra hvilket kandidatnummer de hadde på valglisten. Dermed blir Hanne Wilhelmsen fjerde vara selv om hun hadde flere personstemmer enn andre vara. Tilsvarende ender Arne Berntsen med ikke å bli valgt selv om han har flere personstemmer enn Guri Grønhaug. Det er likevel en klar logikk bak bruken av sperregrense. Det er 274 velgere som har avgitt urettet stemmeseddel og dermed har gitt støtte til nominasjonskomiteens liste. Det er dermed ikke urimelig at man krever et visst antall personlige stemmer før nominasjonskomiteens prioritering blir satt til side.

Personlig stemmetall må forstås som de personstemmer en kandidat får *i tillegg til* de personstemmer kandidaten får på de urettede stemmesedlene, altså de kandidater som har fått særskilte personstemmer på minst fem prosent av de godkjente stemmesedlene.

Valgmodulen vil ha funksjonalitet for å beregne når en kandidat har kommet over sperregrensen. Dette betyr at dersom alle kandidater legges inn i valgmodulen med riktig antall personstemmer, vil valgmodulen beregne hvem som skal kåres til kandidater.

Kandidatkåringen fylles inn på rapporteringsskjemaet i henhold til personstemmer og sperregrense.

Valgstyret skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av menighetsrådet om utfallet av valget, jf. kirkevalgreglene § 7–9 (4).

10.8.2 Valgoppgjør ved forholdstallsvalg

10.8.2.1 Valgstyrets fordeling av representantplassene

Ved valgoppjøret skal en ta utgangspunkt i valglistenes listestemmetall. Hver stemmeseddel inneholder et antall listestemmer som tilsvarer antall leke medlemmer i menighetsrådet. Har velgeren ikke ført opp kandidater fra andre valglistes, tilfaller alle listestemmene den valglisten stemmeseddelen gjelder. Har velgeren ført opp én, to eller tre kandidater fra andre lister (såkalte slengere), taper listen tilsvarende antall listestemmer, mens slengernes lister tjener tilsvarende. Reglene om slengerne og deres betydning finnes i kirkevalgreglene § 14–6 (5) d ii, jf. § 7–8 (2).

Skjematisk kan en si at en finner hver listes listestemmetall på følgende måte:

- Antall stemmesedler avgitt for listen multiplisert med antall faste leke menighetsrådsmedlemmer,
- *pluss* antall listestemmer mottatt fra andre lister ved at listens kandidater er ført opp som «slengere» på andre listers sedler,
- *minus* antall listestemmer avgitt til andre lister ved at disse listenes kandidater er ført opp som «slengere» på listens sedler.

Det er imidlertid bare slengerstemmer til kandidater som er valgbare, som fører til overføring av listestemmer fra en liste til en annen, jf. kirkevalgreglene § 7–8 (2) b og c.

Kirkevalgreglene § 7–9 (1) inneholder regler om fordelingen av plassene i menighetsrådet. Denne skjer på grunnlag av St. Lagués metode etter kirkevalgreglene § 7–9 (2). Valglistenes listestemmetall divideres med 1 – 3 – 5 – 7 – 9 osv. De faste plassene fordeles til valglistene fortløpende på grunnlag av de fremkomne kvotienter. Har to lister samme kvotient, tilfaller plassen den av listene som har størst stemmetall. Har de samme stemmetall, fordeles plassen ved loddtrekning.

10.8.2.2 Kandidatkåringen

Kandidatkåringen skjer på grunnlag av kirkevalgreglene § 7–9 (3). Kåringen for *alle andre valglistes enn Nominasjonskomiteens liste* skjer på grunnlag av to faktorer:

1. Stemmetillegg fra nomineringsgruppen:

Kandidater som er ført opp med uthevet skrift på stemmesedlene, skal ha et stemmetillegg tilsvarende 25 prosent av antall stemmesedler som kommer listen til del, jf. kirkevalgreglene § 7–2 (3).

2. Personstemmer fra velgerne:

Deretter telles personstemmene velgerne har gitt kandidatene. Slike personstemmer kan gis på to måter – som personstemmer til kandidater på listen etter kirkevalg-reglene § 7–8 (2) a eller som personstemmer til kandidater på andre lister (slengerstemmer) etter § 7–8 (2) b.

De kandidater som får flest personstemmer sammenlagt under 1 og 2, er valgt. I tilfelle flere får like mange personstemmer, er rekkefølgen på den offisielle valglisten avgjørende. Kandidater som ikke er valgbare, tas ikke i betraktning.

Kandidatkåringen for *Nominasjonskomiteens liste* skjer på grunnlag av to faktorer:

1. Personstemmer fra velgerne:

Først telles personstemmene velgerne har gitt kandidatene. Slike personstemmer kan gis på to måter – som personstemmer til kandidater på listen etter kirkevalgreglene § 7–8 (2) a eller som personstemmer til kandidater på andre lister (slengerstemmer) etter § 7–8 (2) b.

2. Nominasjonskomiteens rangering av kandidatene

De kandidatene som etter opptelling i punkt 1 ikke har oppnådd et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall, rangeres utfra sin rekkefølge på listen.

Kandidater på listen som har oppnådd et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall, kåres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Øvrige kandidater kåres på grunnlag av sin rekkefølge på listen. Det henvises til eksempelet under 10.8.1 for nærmere forklaring på hvordan sperregrensen fungerer. Har flere kandidater fått like mange stemmer, eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende. Kandidater som ikke er valgbare, tas ikke i betraktning.

Hver liste skal, i den grad det er mulig, tildeles et antall vararepresentanter som tilsvarer listens valgte medlemmer med et tillegg på én. Tallene fra valgoppgjør og kandidat kåring føres inn på rapporteringsskjemaet.

Kirkerådet vil som nevnt i punkt 10.7.3.2 utarbeide et eget opptellingsverktøy med individuell tilpasning til alle de valgstyrene som skal telle opp forholdstallsvalg. Dette verktøyet vil også hjelpe til ved kandidat kåringen. Valgmodulen har ikke funksjonalitet for utregning av valgresultat ved forholdstallsvalg. Kirkerådet legger inn valgresultatet i valgmodulen.

Valgstyret skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av menighetsrådet om utfallet av valget, jf. kirkevalgreglene § 7–9 (4).

10.9 Valgoppgjør ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

10.9.1 Valgoppgjør ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet – forholdstallsvalg

10.9.1.1 Valgrådets fordeling av mandatene mellom valglister

Ved valgoppgjøret skal en ta utgangspunkt i valglisterens listestemmetall. Hver stemmeseddel inneholder et antall listestemmer som tilsvarer antall leke medlemmer i bispedømmerådet. Har velgeren ikke ført opp kandidater fra andre valglister, tilfaller alle listestemmene den valglisten stemmeseddelen gjelder. Har velgeren ført opp én, to eller tre kandidater fra andre lister (såkalte slengere), taper listen tilsvarende antall

listestemmer, mens slengernes lister tjener tilsvarende. Reglene om slengerne og deres betydning finnes i kirkevalgreglene § 14–6 (5) d ii, jf. § 7–8 (2).

Skjematisk kan en si at en finner hver listes listestemmetall på følgende måte:

- Antall stemmesedler avgitt for listen multiplisert med antall faste leke bispedømmerådsmedlemmer,
- *pluss* antall listestemmer mottatt fra andre lister ved at listens kandidater er ført opp som «slengere» på andre listers sedler,
- *minus* antall listestemmer avgitt til andre lister ved at disse listenes kandidater er ført opp som «slengere» på listens sedler.

Det er imidlertid bare slengerstemmer til kandidater som er valgbare, som fører til overføring av listestemmer fra en liste til en annen, jf. kirkevalgreglene § 7–8 (2) b og c.

Kirkevalgreglene § 7–9 (1) inneholder regler om fordelingen av de leke plassene i bispedømmerådet og Kirkemøtet. Denne skjer på grunnlag av St. Lagués metode etter kirkevalgreglene § 7–9 (2). Valglistenes listestemmetall divideres med 1 – 3 – 5 – 7 – 9 osv. De faste plassene fordeles til valglistene fortløpende på grunnlag av de fremkomne kvotienter. Har to lister samme kvotient, tilfaller plassen den av listene som har størst stemmetall. Har de samme stemmetall, fordeles plassen ved loddtrekning.

10.9.1.2 Kandidatkåringen

Kandidatkåringen skjer på grunnlag av kirkevalgreglene § 7–9 (3). Kåringen for alle andre valglistene enn Nominasjonskomiteens liste skjer på grunnlag av to faktorer:

1. Stemmetillegg fra nomineringsgruppen:

Kandidater som er ført opp med uthevet skrift på stemmesedlene, skal ha et stemmetillegg tilsvarende 25 prosent av antall stemmesedler som kommer listen til del, jf. kirkevalgreglene § 7–2 (3).

2. Personstemmer fra velgerne:

Deretter telles de personlige stemmene velgerne har gitt kandidatene. Slike personstemmer kan gis på to måter – som personstemmer til kandidater på listen etter kirkevalgreglene § 7–8 (2) a eller som personstemmer til kandidater på andre lister (slengerstemmer) etter § 7–8 (2) b.

De kandidater som får flest personstemmer sammenlagt under 1 og 2, er valgt. I tilfelle flere får like mange personstemmer, er rekkefølgen på den offisielle valglisten avgjørende. Kandidater som ikke er valgbare, tas ikke i betraktning.

Kandidatkåringen for Nominasjonskomiteens liste skjer på grunnlag av to faktorer:

1. Personstemmer fra velgerne:

Først telles de personlige stemmene velgerne har gitt kandidatene. Slike personstemmer kan gis på to måter – som personstemmer til kandidater på listen etter kirkevalgreglene § 7–8 (2) a eller som personstemmer til kandidater på andre lister (slengerstemmer) etter § 7–8 (2) b.

2. Nominasjonskomiteens rangering av kandidatene

De kandidatene som etter opptelling i punkt 1 ikke har oppnådd et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall, rangeres utfra sin rekkefølge på listen.

Kandidater på listen som har oppnådd et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall, kåres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Øvrige kandidater kåres på grunnlag av sin rekkefølge på listen. Det henvises til eksempelet under 10.8.1 for nærmere forklaring på hvordan sperregrensen fungerer. Har flere kandidater fått like mange stemmer, eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende. Kandidater som ikke er valgbare, tas ikke i betraktning.

Hver liste skal, i den grad det er mulig, tildeles et antall vararepresentanter som tilsvarer listens valgte medlemmer med et tillegg på én. Tallene fra kandidatåringen føres inn på rapporteringsskjema.

Kirkerådet vil som nevnt i punkt 10.7.3.2 utarbeide et eget opptellingsverktøy med individuell tilpasning til alle de valgådene som skal telle opp forholdstallsvalg. Dette verktøyet vil også hjelpe til ved kandidatåringen.

Valgrådet skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av bispedømmerådet og Kirkemøtet om utfallet av valget, jf. kirkevalgreglene § 7–9 (5).

10.9.2 Valgoppgjør ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet – flertallsvalg

Dersom valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjennomføres som flertallsvalg, vil det være mest sannsynlig at den ene valglisten som foreligger er *Nominasjonskomiteens liste*. Ved valgoppgjør i slike tilfeller skal en ta utgangspunkt i personstemmene gitt til de forskjellige kandidatene på Nominasjonskomiteen liste sammenholdt med sperregrensen på fem prosent, jf. kirkevalgreglene § 8–3 (1). Dette betyr at det bare er kandidater på listen som har oppnådd et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall, som rangeres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Øvrige kandidater rangeres på grunnlag av sin rekkefølge på listen (nominasjonskomiteens prioritering). Det henvises til eksempelet under 10.8.1 for nærmere forklaring på hvordan sperregrensen fungerer. Har flere kandidater fått like mange stemmer, eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende. På bakgrunn av rangeringen kåres det faste medlemmer og varamedlemmer.

Dersom nominasjonskomiteen av en eller annen grunn ikke lykkes med å få etablert og godkjent Nominasjonskomiteens liste slik det er redegjort for i kirkevalgreglene § 6–2, og det samtidig blir godkjent en liste fra en nomineringsgruppe, kan det skje at det blir *flertallsvalg med en liste fra en nomineringsgruppe*. I så tilfelle skal valgoppgjøret ta utgangspunkt i eventuelle stemmetillegget fra nomineringsgruppen og personstemmene gitt til de forskjellige kandidatene på listen, jf. kirkevalgreglene § 8–3 (2).

Tallene fra valgoppgjør og kandidatåring føres inn på rapporteringsskjemaet. Valgrådet skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av bispedømmerådet og Kirkemøtet om utfallet av valget, jf. kirkevalgreglene § 7–9 (5).

10.9.3 Valgoppgjør ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet – preferansevalg

Se 9.1.6 Preferansevalg – kandidatåring.

10.9.4 Valgoppgjør ved valg av døvemenighetenes representant og sørsamisk representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet – flertallsvalg

Se 9.2.6 Kandidatåring og 9.3.3.5 Kandidatåring og valgoppgjør.

10.10 Protokollering av valg

Etter kirkevalgreglene § 14–7 skal stemmestyre, valgstyret i soknet og valgrådet i bispedømmet føre protokoll i forbindelse med forberedelser til og gjennomføringen av valget.

Kirkerådet lager maler for protokollene. Disse finner en på www.kirkevalget.no. Hva som skal føres ved det enkelte valget, fremgår av protokollmalen.

Protokollene skal sikre etterprøvbarehet for at valget er skjedd i henhold til regelverket.

Valgstyrets valgprotokoll skal tas inn som vedlegg til menighetsrådets møtebok og underskrives av samtlige tilstedeværende medlemmer av valgstyret.

I henhold til kirkevalgreglene § 14–7 (3) skal valgstyret innberette elektronisk resultatet av valget, det samlede antall stemmeberettigede som har avgitt stemme samt andre relevante data om valget, på den måten Kirkerådet fastsetter. Valgstyret skal også ta utskrift av rapport fra elektronisk verktøy inn i valgbooken og sende kopi til prosten. Valgmodulen er det elektroniske verktøy som skal benyttes. Det vises til punkt 10.1.1 for mer informasjon om dette. I tillegg til tall fra rapporteringsskjemaet valgstyret bruker ved prøving, opptelling og valgoppgjør, skal det innberettes en del utfyllende data om valget i valgmodulen. Dette skal gjøres innen 1. oktober.

Bekreftet kopi av valgrådets protokoll ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sendes bispedømmerådet og Kirkerådet. Valgrådet skal meddele utfallet av stemmegivningen til bispedømmerådet og Kirkerådet. Bispedømmerådet fører resultatet inn i sin møtebok og kunngjør resultatet omgående.

11 | Klager over valget. Omvalg

11.1 Hvem har klagerett?

Biskopen og alle som har stemmerett, har klagerett, jf. kirkevalgreglene §§ 15–1 (1) og 15–2 (1). Dette gjelder både for valget av menighetsråd og valget av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Ved valget til menighetsrådet er det et krav om at man er manntallsført i det aktuelle soknet. Ved valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet er det et krav om at man er manntallsført i det aktuelle bispedømmet.

Dersom klagen gjelder spørsmål om stemmerett eller om adgangen til å avgi stemme, har også de som ikke er blitt manntallsført, klagerett.

11.2 Hva kan det klages over?

Både for valget til menighetsråd og valget til bispedømmeråd er det bestemt at man kan klage over «forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen» av valget, jf. kirkevalgreglene §§ 15–1 (1) og 15–2 (1). Denne bestemmelsen tilsvarer valglovens klagebestemmelser. Det innebærer at det med få unntak kan klages over alle typer forhold. Det er få begrensninger ut over at forholdet på en eller annen måte må knytte seg til forberedelsene og gjennomføringen av valget. Unntaket er de saker hvor Kirkerådet er tildelt avgjørelsesmyndighet i kirkevalgreglene, jf. §§ 2–7, 2–9 (1) og (5), 2–10 (2) og (3), 3–7, 6–3, 6–4, 6–5, 9–6, 14–7, 15–3 (2), 16–2 og 17–3. Det har sammenheng med at klageinstansen er Kirkerådet, det samme organet som allerede har fattet vedtak i saken. Kirkerådet kan nødvendigvis ikke være klageorgan i saker rådet allerede har behandlet i førsteinstans. Følgelig er det underforstått at det i disse sakene ikke er noen klageadgang. Dette er for øvrig i tråd med hovedregelen i kirkeloven § 38. Derimot kan Kirkerådet omgjøre sin avgjørelse.

11.3 Særregler vedrørende krav om retting i manntallet og klage vedrørende listeforslag

For enkelte typer forhold har kirkevalgreglene visse særregler om klage. Det gjelder for det første § 2–12 om krav om retting i manntallet. Den som mener at vedkommende selv eller noen annen uriktig er blitt innført eller utelatt fra manntallet i soknet, kan kreve at valgstyret retter feilen. Se nærmere om adgangen til å kreve retting i manntallet i punkt 3.1.6. For det andre er det en særregel om listeforslag i § 6–8. Klage over valgstyrets/valgrådets vedtak om å godkjenne eller forkaste et listeforslag må fremsettes innen sju dager etter offentliggjoringen av de godkjente listeoverskriftene.

Foruten forslagsstillere som er berørt av vedtaket, kan også en registrert nomineringsgruppe sentralt klage over et vedtak, dersom de mener eneretten til deres navn er krenket. Se nærmere om dette i kapitlet om listeforslag og behandlingen av disse.

11.4 Klagefrist

Fristen for å klage er sju dager etter valgdagen, jf. kirkevalgreglene §§ 15–1 (2) og 15–2 (2). Det er imidlertid adgang *også tidligere* til å fremsette klager over forhold i forbindelse med forberedelsene og gjennomføringen. For at eventuelle feil skal kunne rettes med virkning for valget, vil det være mest hensiktsmessig om klagen fremsettes så tidlig som mulig. Klagen må være innkommet til et av organene klagen kan fremsettes for, jf. pkt. 6 nedenfor, mandag 16. september 2019, jf. sjudagersfristen. Det er ikke nok at klagen er postlagt innen fristen.

Fristen for å fremme klage over valgoppgjøret er sju dager etter at valgoppgjøret er godkjent av valgstyret eller valgrådet.

11.5 Krav om skriftlighet

Etter kirkevalgreglene §§ 15–1 (3) og 15–2 (3) er det krav om at en klage er skriftlig.

11.6 Hvor klagen skal fremsettes

Klage ved menighetsrådsvalg skal fremsettes for valgstyret i menigheten.

Klage ved bispedømmeråds- og kirkemøtevalg skal fremsettes for valgstyret i menigheten, valgrådet i bispedømmet eller Kirkerådet. Gjelder klagen forhold av betydning for begge valg, anses den å gjelde begge og kan behandles enten av bispedømmerådet som klageinstans eller av Kirkerådet.

Uansett gjelder prinsippet om at kirkelige organer har veiledningsplikt etter forvaltningsloven og skal sende saken til rett instans hvis den er kommet feil sted.

11.7 Hvem som er klageinstans

11.7.1 Menighetsrådsvalg

Kirkevalgreglene § 15–1 (4) slår fast at det er bispedømmerådet som er klageinstans ved valg av menighetsråd. Kirkerådet legger til grunn at behandlingen av en klage vil være en prinsipiell avgjørelse som normalt ikke kan delegeres til daglig leder. Hensynet til en rask avgjørelse kan imidlertid tilsa at bispedømmerådet delegerer avgjørelsesmyndigheten til sitt arbeidsutvalg eller til valgrådet.

11.7.2 Valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kirkevalgreglene § 15–2 (4) slår fast at det er Kirkerådet som er klageinstans ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Kirkerådet legger til grunn at behandlingen av en klage vil være en prinsipiell avgjørelse som normalt ikke kan delegeres til daglig leder. Hensynet til en rask avgjørelse kan imidlertid tilsa at Kirkerådet delegerer avgjørelsesmyndigheten til sitt arbeidsutvalg.

11.8 Klagebehandlingen og følgene av denne

For klagebehandlingen gjelder forvaltningsloven og ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper.

Ved valg av menighetsråd skal først valgstyret i menigheten prøve saken og vurdere om klager skal gis medhold. Valgstyret er i denne sammenheng å anse som underinstansen etter forvaltningsloven § 33. Hvis klager ikke gis medhold, oversendes saken til bispedømmerrådet til behandling.

Ved valg av bispedømmerråd og Kirkemøtet er det valgrådet som først skal prøve saken og vurdere om klager skal gis medhold. Valgrådet er i denne sammenheng å anse som underinstansen etter forvaltningsloven § 33. I forbindelse med valgrådets prøving av saken må valgrådet først innhente informasjon fra valgstyret/valgadministrasjonen i menigheten om de relevante forhold knyttet til forberedelsene og gjennomføringen av valget.

Valgmyndighetene kan omgjøre sine avgjørelser/vedtak på vanlig måte, innenfor de grenser forvaltningsloven setter. Vedtaksorganet kan oppheve eller endre enkeltvedtak hvis klagen anses begrunnet, jf. forvaltningsloven § 33. Det samme gjelder for klageinstansen, jf. forvaltningsloven § 34. Det er på nærmere vilkår adgang til å rette enkeltvedtak også uten at det er klaget, jf. forvaltningsloven § 35. For øvrig er det fritt opp til valgmyndighetene å rette eventuelle feil, enten det er klaget eller ikke.

11.9 Klager over forhold som ikke kan rettes

Mange forhold knyttet til forberedelsen og gjennomføringen av valget vil det ikke lenger være mulig å rette på det tidspunktet klagen fremsettes. Valgstyret/valgrådet kan da ikke ta klagen til følge. Dette fordi en feil i så fall må rettes ved å kjenne valget ugyldig, noe valgstyret/valgrådet ikke har kompetanse til.

Valgstyret/valgrådet skal forberede saken. Behandling av slike klagesaker haster. Derfor må det umiddelbart etter at en slik klage er mottatt, det vil si før valgstyret/valgrådet har behandlet klagen, sendes kopi av klagen til klageinstansen.

Ved menighetsrådsvalg tar bispedømmerrådet stilling til om det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet, og som det ikke er mulig å rette. Dersom en eventuell feil må antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet, skal bispedømmerrådet kjenne valget ugyldig og sende melding om dette til Kirkerådet, som påbyr omvalg. Antas en begått feil å være uten betydning for valgresultatet, sender bispedømmerrådet underretning om dette til valgstyret.

Ved bispedømmerrådsvalg tar Kirkerådet stilling til om det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet og som det ikke er mulig å rette. Kirkerådet skal kjenne valget til bispedømmerråd og Kirkemøtet i et sokn eller i hele bispedømmet ugyldig dersom det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet, og som det ikke er mulig å rette. Når valget i et sokn eller i et bispedømme er kjent ugyldig, påbyr Kirkerådet omvalg. Kirkerådet kan i særlige tilfeller påby omvalg i hele bispedømmet selv om feilen ikke gjelder alle soknene i bispedømmet.

11.10 Omvalg

Som nevnt er det Kirkerådet som har myndighet til å påby omvalg. Utgangspunktet for en gjennomføring av omvalg er at de alminnelige reglene også vil gjelde ved valg som gjennomføres som omvalg. I kirkevalgreglene § 15–3 er det fastsatt at manntallet fra det opprinnelige valget skal benyttes, men det skal oppdateres og feil rettes. Det vil kunne være behov for å fastsette kortere frister og iverksette andre foranstaltninger, som ikke nødvendigvis korresponderer med alminnelig prosedyre ved valg. Dette gjelder for eksempel for tid og sted. Kirkerådet kan gjøre unntak fra bestemmelser i kirkevalgreglene dersom det er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig gjennomføring av omvalget, jf. kirkevalgreglene § 15–3 (2). For ordens skyld skal det presiseres at det ikke er aktuelt å fravike bestemmelser som er satt til vern om velgernes rettssikkerhet, og det vises i denne sammenheng også til formålsbestemmelsen i kirkevalgreglene § 1–1.

11.11 Praktisk tips til lokale valgmyndigheter

Kirkerådet understreker at det er viktig for en eventuell klagebehandling at stemmestyrene og valgstyret protokollere forhold knyttet til gjennomføring av valget på en god måte. Det kan for eksempel dreie seg om følgende hendelser:

- Velger som muntlig klager på forhold ved valggjennomføringen
- Velger eller valgfunksjonær som blir bortvist på grunn av valgagitasjon
- Velger som ikke kommer inn i valglokalet på grunn av fysisk funksjonsnedsettelse
- Tilfeller hvor det foreligger flere kryss i manntallet enn det foreligger stemmer, eller omvendt

Ved at disse forholdene protokolleres, blir det lettere for klageinstansen å vurdere om forholdene det klages over må antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet.

12 | Andre bestemmelser

12.1 Forskjellige bestemmelser

12.1.1 Generelt

Kirkevalgreglene kapittel 17 inneholder forskjellige bestemmelser knyttet til valg gjennomføring.

12.1.2 Beregning av frister

Kirkevalgreglene § 17–1a fastsetter regler om fristberegning og oversittelse. I første og annet ledd er det gitt regler om de tilfeller hvor frister knyttes til faste datoer og disse faller på lørdag eller en helligdag. Er vedkommende lørdag eller helligdag utgangspunktet for fristen, begynner fristen å løpe nærmest påfølgende hverdag. Er datoen for fristens utløp en lørdag eller helligdag, vil fristen løpe ut den nærmeste påfølgende hverdag.

Kirkevalgreglene § 17–1a (3) slår fast at dersom en dato som er tidligste eller seneste tidspunkt for en handling etter reglene, faller på en lørdag eller en helligdag, kan vedkommende handling tidligst utføres nærmest påfølgende hverdag. Tilsvarende vil gjelde der det seneste tidspunkt for en handling faller på en lørdag eller helligdag. Her må vedkommende handling senest være utført på den sist påfølgende hverdag.

Dette innebærer at dersom 30. april faller på en søndag, vil innleveringsfristen for listeforslag løpe ut tirsdag 2. mai.

12.1.3 Forsøk med ulike valgordninger

I henhold til kirkevalgreglene § 17–3 (3) er Kirkerådet gitt myndighet til å gjennomføre begrensede forsøk med ulike valgordninger ved valg av menighetsråd.

Med forsøk med ulike valgordninger menes det at valget til menighetsråd gjennomføres på andre måter enn det som er fastsatt i kirkevalgreglene.

Bakgrunnen for bestemmelsen er behovet for å kunne avvikle valg på andre måter enn de tradisjonelle. Det kan være nødvendig å prøve ut forslag som innebærer nytenkning rundt valgene, uten at det i første omgang blir innført obligatoriske ordninger gjennom kirkevalgreglene. For å høste nødvendige erfaringer, som i sin tur kan danne grunnlag for eventuelle regelendringer, kan en sette i verk forsøk. Forsøk kan gi svar på om det bør gjøres endringer i valgordningen for å få til en styrket interesse for menighetsrådsvalget.

Bestemmelsen om forsøk gjelder kun for valgordningen ved valg av menighetsråd. Tidligere gjaldt forsøksbestemmelsen også for valg av bispedømmerråd og Kirkemøtet. Med henvisning til at demokratireformen var avsluttet, mente Kirkemøtet i 2014 at behovet for en slik omfattende delegering av myndighet til forsøksvirksomhet for valg av bispedømmerråd og Kirkemøtet var falt bort. Kirkemøtet valgte derfor å oppheve forsøksbestemmelsen ved valg av bispedømmerråd og Kirkemøtet, jf. sak KM 05/14.

Kirkerådet kan enten selv initiere et forsøk ved valg av menighetsråd, eller godkjenne en søknad fra et menighetsråd.

12.1.4 Forsøksordning – felles menighetsråd for flere sokn

Siden 2004 har det vært mulig å gjøre forsøk med felles menighetsråd for flere sokn. Forsøk godkjennes i utgangspunktet for en valgperiode av gangen, men forsøk kan forlenges. Det er innenfor gjeldende lovgivning ikke åpning for en permanent organisering med felles menighetsråd for flere sokn. Dette betyr at forsøksmenighetene før hvert kirkevalg må ta stilling til om det ønskelig å videreføre forsøket nok en valgperiode, om det er ønskelig å jobbe mot soknesammenslåing eller om det er ønskelig å avslutte forsøket for å gå tilbake til ordinær menighetsrådsorganisering. Kirkerådet sendte 14. mai 2018 et brev til alle pågående forsøk med en orientering om dette. Hovedinnholdet gjentas her.

12.1.4.1 Videreføring av forsøksordning med felles menighetsråd

Søknad om forlengelse av pågående forsøk sendes til Kirkerådet, med kopi til bispedømmerrådet, innen utgangen av 2018. Det er i søknaden tilstrekkelig å henvise til vedtak som er gjort lokalt i denne sammenheng.

12.1.4.2 Prosess mot sammenslåing av sokn

Det er bispedømmerrådet som har myndighet til å vedta soknesammenslåinger. Søknad om soknesammenslåing skal derfor sendes dit. Dersom det er aktuelt å igangsette en prosess frem mot en eventuell soknesammenslåing, anbefales det at man tidlig tar kontakt med bispedømmerrådsadministrasjonen slik at man får lagt opp en hensiktsmessig fremdrift.

12.1.4.3 Avslutning av forsøk – gjeninnføring av ordinær menighetsrådsorganisering

Dersom det lokalt vedtas at forsøket skal avsluttes for å gå tilbake til ordinær organisering med menighetsråd i hvert sokn, er det tilstrekkelig at det sendes en melding om dette til Kirkerådet, med kopi til bispedømmerrådet, innen utgangen av 2018.

12.1.4.4 Nye forsøk

Godkjenning av forsøk med felles menighetsråd for flere sokn forutsetter i utgangspunktet et klart formål for forsøket og en god lokal forankring. Vedtak om forsøk bør være fattet før nominasjonsperioden begynner 1. mars 2019. Søknader om nye forsøk bør derfor sendes Kirkerådet, med kopi til bispedømmerrådet, så snart som mulig. Det henvises til rundskriv 1–2015 på www.kirken.no/rundskriv for veiledning om hva en søknad må inneholde.

12.1.4.5 Gjennomføring av valg ved forsøksordning med felles menighetsråd for flere sokn

Valgene gjennomføres i hovedsak på samme måte som ved menighetsrådsvalg der det ikke er forsøk. Dette betyr at det skal stilles liste i hvert sokn, men kravet til minsteantallet kandidater på hver liste er redusert til antallet faste medlemmer og varamedlemmer som skal velges fra de respektive sokn.

12.2 Annet regelverk som gjelder for kirkevalg

12.2.1 Forvaltningsloven og offentleglova

Kirkeloven § 38 første ledd slår fast at forvaltningsloven gjelder for den virksomhet som drives av lovbestemte kirkelige organer. I forarbeidene til kirkeloven er det presisert at det vil være naturlig at de lovfestede og ulovfestede reglene vil gjelde for kirkelige organer som ikke er lovfestet, jf. Prop. 55 L (2015–2016) side 59. Det innebærer at forvaltningslovens bestemmelser om saksbehandling også gjelder for valgstyret, stemmestyret og valgrådet.

Forvaltningsloven gjelder for den virksomhet som drives av lovbestemte kirkelige organer, «når ikke annet er bestemt i eller i medhold av annen lov» (forvaltningsloven § 1).

Utgangspunktet er at bestemmelsene i forvaltningsloven og offentleglova gjelder for de organer som er gitt myndighet etter kirkevalgreglene. Når en konkret tolkning av kirkevalgreglene leder til løsninger som avviker fra de alminnelige bestemmelser i forvaltningsloven, legger Kirkerådet til grunn at kirkevalgreglenes løsning går foran. Dette fordi kirkevalgreglene er gitt i medhold av kirkeloven § 4 femte ledd, § 6 første ledd, § 23 annet ledd og § 24 første ledd, sml. forvaltningsloven § 1.

Offentlighet

Kirkevalgreglene har noen regler som direkte gjelder offentlighet. De aktuelle bestemmelsene gjelder

- utlegging av manntallet til offentlig gjennomsyn (§ 2–11)
- utlegging av listeforslagene til ettersyn etter hvert som de kommer inn (§ 7–5 (1))
- offentliggjøring av godkjente valglistene (§ 7–6)
- taushetsplikt om enkeltpersoners stemmegivning (§ 17–2 (2), § 9–4 (6) og § 10–4 (5))
- forbud mot å gi opplysninger om stemmeseddelforbruk (§ 9–5 (2) og § 10–3 (2))

Hvem som har underskrevet et listeforslag etter kirkevalgreglene § 7–3, er underlagt taushetsplikt ettersom det regnes som «noens personlige forhold», jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1. Oversikt over underskrivernes navn kan derfor ikke utleveres til pressen eller andre.

Derimot er opplysninger om hvem som er tillitsvalgte for listeforslagene å anse som offentlige opplysninger.

Kirkevalgreglene har ingen bestemmelser som regulerer saksbehandlingen i valgstyret og valgråd. For å sikre en åpen og transparent saksbehandling i valgorganene legger Kirkerådet til grunn at bestemmelsene i regler 15. november 1996 nr. 1452 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet så langt det passer skal legges til grunn for valgstyrets saksbehandling. Tilsvarende vil regler 15. november 1996 nr. 1454 om formene for bispedømmerådets virksomhet så langt det passer legges til grunn for saksbehandlingen i valgrådet i bispedømmet. Det innebærer blant annet at reglene om åpne og lukkede møter i reglenes § 3 legges tilsvarende til grunn for disse valgorganene.

Innsyn i søknad om fritak fra å stå på valgliste

Forslagsstillere er part i saken og har derfor innsynsrett i en kandidats søknad om fritak, jf. forvaltningsloven § 18. For øvrig kan partsstatus, og dermed innsynsrett, oppnås ved klage. Etter kirkevalgreglene §§ 15–1 og 15–2 kan enhver som er stemmeberettiget i vedkommende sokn/bispedømme, klage på vedtak ved menighetsrådsvalg/bispedømmeråds- og kirkemøtevalg.

Offentlighet i forbindelse med opptelling av stemmer

Utgangspunktet er at opptellingen foregår i møte som i utgangspunktet er åpent. Likevel har ikke publikum en ubegrenset adgang til å være til stede under opptellingen. Personer kan bortvises dersom de opptrer på en måte som virker forstyrrende på en forsvarlig gjennomføring av opptellingen. Dersom møtene i valgstyret/valgrådet skal lukkes, må dette hjemles i virksomhetsreglene § 3.

Inhabilitet

Utgangspunktet er at bestemmelsene i forvaltningslovens kapittel II gjelder for de organer som er gitt myndighet etter kirkevalgreglene. Når en konkret tolkning av kirkevalgreglene leder til løsninger som avviker fra de alminnelige bestemmelser i forvaltningsloven, går kirkevalgreglenes løsning foran.

Valgstyret består av folkevalgte medlemmer. Det vil være en normalsituasjon at medlemmene er aktive i menighetsrådsarbeid, eller til og med listekandidater. Dette fører ikke i seg selv til at medlemmet er inhabilt til å delta i generelle avgjørelser, som godkjenning av valglistene som sådanne eller godkjenning av valgoppgjør. Kirkevalgreglene § 14–6 (1) siste punktum presiserer imidlertid at kandidat som er oppført på valgliste, ikke kan delta i opptellingen av vedkommende valg. Medlemmet vil være inhabilt til å delta i enkeltavgjørelser som gjelder egen eller nærståendes valgbarhet eller søknad om fritak.

I enkeltsaker ellers kan det foreligge forhold som kan være egnet til å svekke tilliten til et medlems upartiskhet. Som et eksempel kan nevnes sterke motsetnings- eller avhengighetsforhold. Om dette er «særegne forhold» som etter forvaltningsloven § 6 annet ledd kan føre til inhabilitet, må vurderes i det enkelte tilfellet.

Spørsmålene om inhabilitet må vurderes etter samme regler for stemmestyrets medlemmer som for valgstyrets medlemmer.

Ved behandling av en klage hvor et medlem av valgstyret/valgrådet eller av klageinstansen er medlem i styret eller listekandidat på listen fra en registrert nomineringsgruppe (forening) som er part i saken, vil medlemmet automatisk være inhabil i saken i henhold til forvaltningsloven § 6 første ledd. Tilsvarende må det antas at en listekandidat på listeforslaget fra en uregistrert nomineringsgruppe (inkludert Nominasjonskomiteens liste) vil være inhabil til å behandle en klage fra vedkommende nomineringsgruppe i henhold til forvaltningsloven § 6 annet ledd. Avgjørelsen om inhabilitet treffes av valgstyret/valgrådet/klageinstansen selv i tråd med bestemmelsene i forvaltningsloven § 8 annet ledd.

12.3 Tilskudd til lokal gjennomføring av Kirkevalget 2019

Det vil bli gitt tilskudd til lokal gjennomføring av kirkevalget i omtrent samme størrelsesorden som ved valget i 2015. Beregning av størrelsen på tilskuddet kan ikke gjøres før statsbudsjettet for 2019 er vedtatt i Stortinget i desember 2018.

Tilskuddet skal bidra til at valget kan gjennomføres i henhold til reglene, og særlig til at valgting kan holdes på samme tid som kommunestyre- og fylkestingsvalget, det vil si i alle stemmekretser i umiddelbar nærhet av kommunens valglokaler.

Tilskuddet skal gå til følgende hovedområder:

- godtgjørelse til valgfunksjonærer
- opplæring av valgfunksjonærer
- lokale kommunikasjonstiltak
- lokal valgadministrasjon
- valgmateriell

Det er lagt opp til at valgstyrene, i samarbeid med fellesrådet, kan prioritere bruken av midlene mellom disse formålene.

Det er utarbeidet en fordelingsnøkkel for midlene. Tilskuddet beregnes ut fra følgende kriterier:

- grunntilskudd per sokn
- antall stemmesteder mer enn ett i soknet (knyttet til antall stemmekretser i kommunen)
- om valget går over én eller to dager (avhengig av om kommunen har bestemt én eller to dagers valg ved kommune- og fylkestingsvalget)
- antall stemmeberettigede medlemmer i soknet

Døvemeninghetene og Saemien Áálmege (samisk menighet i sørsamisk område) vil få dobbelt tilskudd pga. særlige utfordringer i forbindelse med organisering, informasjon og gjennomføring av valgene.

Tilskuddsmottaker er valgstyrene ved de kirkelige fellesrådene. Det betyr at kirkelig fellesråd mottar tildelingsbrev om tilskuddet til soknene i fellesrådsområdet, og at tilskuddet utbetales til fellesrådet. Det er fellesrådet som er ansvarlig for rapportering om bruk av midlene etter de rapporteringsrutiner Kirkerådet fastsetter.

Endelig beregning av tilskuddet vil finne sted når valgstyrene har registrert opplysninger om tid og sted for valget i valgmodulen (frist 1. juni). Da vil en ha samlet oversikt over det totale antall ekstra stemmekretser og hvor mange steder valget går over henholdsvis én og to dager. Beregningsgrunnlaget vil være basert på antall stemmeberettigede medlemmer i soknet pr. 1. juni 2019.

Tildeling vil finne sted i midten av juni 2019, med utbetaling senest i siste halvdel av juli 2019. Av tildelingsbrevet vil det fremgå hvordan rapportering om bruk av midlene skal skje.

12.4 Samarbeid med kommunen

Kirkeloven § 4 fjerde ledd fastslår at kirkelige valg skal holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre. Dette vil både si samme dager og tider og valglokaler i umiddelbar nærhet til kommunens valglokaler. Dette gjør at det er nødvendig å koordinere dette med kommunens valgstyre. Dette bør gjøres samlet på kommunenivå. Fellesrådet/ kirkevergen er den naturlige koordineringsinstansen.

Det anbefales at fellesrådet henvender seg til kommunens valgstyre på et tidlig stadium i prosessen, slik at kirken og kommunen kan holde hverandre gjensidig orientert. Ikke minst er det viktig at en tidlig kommer i gang med å kartlegge hvilke løsninger mht. valglokaler i nærheten av hverandre som vil være de beste.

Kommunenes valgstyret vil bli orientert om kirkevalget av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Kommunal- og moderniseringsdepartementets valghåndbok inneholder informasjon til kommunenes valgstyret og valgfunksjonærer. Se <https://www.regjeringen.no/no/tema/valg-og-demokrati/den-norske-valgordningen/valghandboken/id463405/>. Ved kontakt med kommunen kan det henvises både til denne og til kirke-loven § 4 fjerde ledd.

Forutsetninger for samarbeidet

- Kirkevalget skal skje samtidig som valg til kommunestyre og fylkesting. Dette gjelder både valgdager og åpningstider.
- Kirkevalget skal finne sted i umiddelbar nærhet av kommunens valglokaler.
- Valgene skal fremstå som ulike valg, det skal ikke oppstå uklarhet eller sammenblanding av de to valgene.

Personene som utfører oppgaver i forbindelse med kirkevalget, skal ikke utføre oppgaver ved kommunestyre- og fylkestingsvalget. Både valgstyret/stemmestyret ved kirkevalget og valgstyret/stemmestyret ved kommunestyre- og fylkestingsvalget er ansvarlige for å sikre at det ikke oppstår uklarheter eller sammenblanding mellom valgene.

Tiltak for å unngå sammenblanding og uklarhet

- Informasjon til kommunens stemmestyret om at kirkevalget finner sted
- Tidlig kontakt for å koordinere tid og sted for valget og finne egnede lokaler for kirkevalget i umiddelbar nærhet av lokalene for kommunestyre- og fylkestingsvalget
- Kontakten med kommunens valgstyret koordineres av kirkelig fellesråd ved kirkevergen
- Gjensidig orientering om opplegg for forhåndsstemmegivning
- Klare avtaler om evt. praktisk bistand fra kommunen
- Klare avtaler om skilting av valglokalene
- God opplæring av kirkevalgets valgmedarbeidere

12.4.1 Valglokale på valgdagen

Det må finnes gode valglokaler for kirkevalget i umiddelbar nærhet til alle stedene kommunen skal avholde valg. Valgstyret er ansvarlig for å finne et egnet og tilgjengelig lokale, jf. § 10–2 (1). I fastsettingen av valglokalet er det viktig å tenke på hensyn til universell utforming og muligheten for hemmelig valg.

Ved tidligere kirkevalg har noen steder lokalene som ble stilt til disposisjon vært uhensiktsmessige (gymgarderober eller lignende). Det er viktig i samråd med kommunen å finne egnede valglokaler for kirkevalgets behov, som har tilstrekkelig areal.

Kirkevalget skal ikke benytte samme rom som det offentlige valget benytter, jf. § 10–2 (1).

Dersom valget søkes avholdt i samme bygning eller bygningskompleks som kommunestyre- og fylkestingsvalget, er det en forutsetning at dette i god tid avklares i dialog med kommunens valgstyret. Videre er det en forutsetning at kirkevalget er tydelig atskilt fra kommunestyre- og fylkestingsvalget, enten ved ulike innganger til valglokalene, eller ved atskilte rom der det ikke er mulig med ulike innganger.

Eksempel:

Hvis kommunestyre- og fylkestingsvalget holdes i gymsal på skole, kan kirkevalget holdes i et klasserom, fortrinnsvis med annen inngang fra skolegården enn gymsalen.

12.4.2 Forhåndsstemmegivning

Det er viktig med gjensidig orientering om opplegget for forhåndsstemmegivning. Kirkevalget kan ikke bruke samme stemmemottak og stemmemottakere som kommunestyre- og fylkestingsvalget. Også her gjelder forutsetningene om å unngå sammenblanding og uklarhet omkring valgene. I de fleste tilfeller vil ikke menighetene ha kapasitet til å ha samme åpningstider for forhåndsstemmegivning som kommunestyre- og fylkestingsvalget, men det er ønskelig å legge forhåndsstemmegivning til samme tider og steder (tilstøtende lokaler) som kommunens forhåndsstemmegivning, må dette koordineres og avtales med kommunen.

12.4.3 Materiell og praktisk bistand

Fordi kirkevalget skjer samtidig med kommunestyre- og fylkestingsvalget, må kommunene prioritere kommunestyre- og fylkestingsvalget med personell og utstyr.

Der det lokalt ligger til rette for det, er det ikke noe til hinder for at kommunen kan låne ut overskuddsutstyr som urner og avlukker som kommunen ikke selv har bruk for, eller overlate utstyr kommunen skifter ut til menighetene.

12.4.4 Kommunenes frister

Kommunenes frist til å fastsette endringer i antall og utstrekning på stemmekretsene er 31. mars 2019.

Vedtak om det skal være en eller to valgdager i kommunen treffes i god tid før valget, gjerne i løpet av høsten 2018.

De fleste kommuner vil bestemme valglokaler og åpningstider i god tid. Kommunenes frist for rapportering av dette og andre grunnlagsdata til Valgdirektoratet er 31. mai i 2019.

13 | Frister og sjekklister for valgmyndighetene

13.1 Sjekkliste for valgstyret (bokmål)

Regelfestede frister står i vanlig skrift. *Anbefalte frister står i kursiv.*

Oppgaver ved valg av menighetsråd (MR), bispedømmeråd (BDR) og Kirkemøtet og kirkelig fellestråd (FR)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Delta på møte for valg av nominasjonskomité ved BDR/KM-valget	Før 1. mars 2019	MR-leder el. medlem	§ 6–2
☐ Frist for menighetsrådet for å sende inn forslag til leke kandidater til bispedømmerådet til nominasjonskomiteen	Før 1. mars 2019	MR	§ 6–2
☐ Delta på valgkurs arrangert av bispedømmerådet	<i>Før 1. mars 2019</i>	Valgstyret (VS)	
☐ Ta kontakt med kommunen (Tid for valget (søndagsvalg og åpningstider valglokaler), valglokaler og valgmaterieil)	<i>Ingen fast frist, men så tidlig som mulig</i>	Fellesråd/kirkeverge/ VS	
☐ Kunngjøring av krav til listeforslag	<i>1. mars 2019 (må skje i god tid før 30. april)</i>	VS	§ 4–1 (2)
☐ Frist for menighetsmøtets vedtak om antall medlemmer i menighetsrådet	<i>1. mars 2019 (må skje i god tid før 30. april)</i>	MR/Menighetsmøte	§ 1–3
☐ Oppnevning av nominasjonskomité ved MR-valg	<i>1. mars 2019</i>	VS	§ 6–1
☐ Frist for å registrere nomineringsgrupper ved MR-valg	1. mars 2019	Nomineringsgrupper søker til Kirkerådet	§ 6–3
☐ Lag kommunikasjonsplan (se punkt 5.1 i håndboka)	<i>1. mars 2019</i>	Kommunikasjonsansvarlig (Komm) VS	
☐ Frist for innlevering av listeforslag til valgstyret	30.april 2019 kl. 12:00	Nominasjonskomité og nomineringsgrupper	§ 7–1

Oppgaver ved valg av menighetsråd (MR), bispedømmeråd (BDR) og Kirkemøtet og kirkelig fellesråd (FR)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Legge ut listeforslag til ettersyn	Etter hvert som de kommer inn	VS	§ 7-5
☐ Frist for godkjenning av valglister MR-valg	Senest 6. mai 2019	VS	§ 7-5
☐ Kunngjøre valglister og valgform MR-valg	Senest 6. mai 2019	VS/Komm	§§ 4-1, 7-6
☐ Kunngjøring av eventuell mulighet for supplerende nominasjon MR-valg	Senest 6. mai 2019	VS	§ 8-1
☐ Listeforslag(ene) legges inn i medlemsregisteret (valgmodulen)	<i>Så fort som mulig etter godkjenning. Senest 10. juni ved supplerende nominasjon.</i>	VS/stab	
☐ Frist for klage med krav om endring av valgstyrets vedtak om å godkjenne eller forkaste et listeforslag	Sju dager etter offentliggjøring (senest 13. mai)	Biskopen, registrert nomineringsgruppe og alle som har stemmerett har klagerett	§ 7-7
☐ Frist for å søke bispedømmerådet om dispensasjon fra kravene til tid og sted for stemmegivningen på valgdagen	15. mai 2019	VS	§ 10-2
☐ Frist for registrering (fastsetting) av lokale opplysninger om tid og sted for forhåndsstemming og valgting. Skal registreres i medlemsregisteret (valgmodulen).	<i>Så fort som mulig etter at det er avgjort tid og sted for valgting. Senest 1. juni 2019.</i>	VS/stab	§§ 9-1, 9-3, 10-1, 10-2
☐ Frist for å fremme kandidater gjennom supplerende nominasjon (både MR-valg og BDR-valg)	5. juni 2019 kl. 12:00	Forslagsstillere	§ 8-1
☐ Valgstyrets frist til å godkjenne supplerte kandidater MR-valg	7. juni 2019		§ 8-1
☐ Ved supplerende nominasjon - frist for kunngjøring av endelige valglister MR-valg	7. juni 2019	VS, Komm	§ 8-1
☐ Frist for klage med krav om endring av valgstyrets vedtak om å godkjenne eller forkaste forslag om supplerende nominasjon	Sju dager etter offentliggjøring (senest 14. juni)	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 7-7
☐ Bestemme om det skal bli adgang til at velgerne kan avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet	15. juni 2019	Alle VS i fellesrådsområdet	§ 10-2
☐ Skjæringsdato for manntallet	30. juni	Kirkerådet	§ 2-8
☐ Skriv ut og kopier opp stemmesedler til MR-valget eller kontakt trykkeri om trykking av stemmesedler. Kirkerådet sørger for at det kan skrives ut stemmesedler til MR-valget fra valgmodulen. Denne seddelen sendes evt. menighetens lokale trykkeri for trykking.	<i>juni-juli 2019 (før forhåndsstemming 10. aug. 2019)</i>	VS	§ 7-8

Oppgaver ved valg av menighetsråd (MR), bispedømmeråd (BDR) og Kirkemøtet og kirkelig fellesting (FR)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Planlegge tid og sted for mottak forhåndsstemmer, samt oppnevne stemmemottakere til dette	<i>juni–juli 2019 (før forhåndsstemming 10. aug. 2019)</i>	VS	Kirkevalgreglene kap. 9
☐ Siste frist for å trykke stemmesedler (MR-valg). Stemmesedler skal være mottatt fra bispedømmerådet (BDR-valg)	10. aug. 2019	VS	§ 7–8
☐ Frist for kunngjøring av tid og sted for valget, samt forhåndsstemming	10. aug. 2019	VS, Komm	§§ 9–1 og 10–2
☐ Frist for utsendelse av valgkort	10. aug. 2019	KR	§ 2–9
☐ Utlekking av manntall til offentlig ettersyn. En person skal kun få kjennskap til opplysninger om seg selv.	10. aug.–2. sept. 2019	VS/stab/Komm	§ 2–11
☐ Periode for forhåndsstemming	10. aug.–6. sept. 2019	VS	§ 9–1
☐ Planlegge organisering og gjennomføring av valgting	<i>30. aug. 2019 (siste frist 6. september)</i>	VS	§ 10–2
☐ Oppnevne stemmestyre	<i>30. aug. 2019 (siste frist 6. september)</i>	VS	§ 4–2
☐ Planlegge organisering og gjennomføring av opptelling	<i>30. aug. 2019 (siste frist 6. september)</i>	VS	
☐ Rekruttere valgfunksjonærer til valgdagen(e)	<i>30. aug. 2019 (siste frist 6. september)</i>	VS	
☐ Rekruttere valgfunksjonærer til opptelling	<i>30. aug. 2019 (siste frist 6. september)</i>	VS	
☐ Gi opplæring til valgfunksjonærene	<i>30. aug. 2019 (siste frist 6. september)</i>	VS	
☐ Frist for forhåndsstemming i annet sokn enn der en bor	2. sept. 2019	VS	§ 9–1
☐ Forhåndsstemming på institusjoner bør skje innen denne dagen	2. sept. 2019	VS	§§ 9–1, 9–3
☐ Frist for oppdatering av manntall (for personer som flytter tilbake til Norge fra utlandet og personer som melder seg inn i Den norske kirke)	2. sept. 2019	VS/stab	§ 2–9
☐ Utskrift av avkryssingsmanntall. Prøving av forhåndsstemmer mot manntallet.	<i>Før 8. sept. 2019</i>	VS	
☐ Valgdag(er)	(8.–)9. sept. 2019	VS, Stemmestyret	§ 10–1

Oppgaver ved valg av menighetsråd (MR), bispedømmeråd (BDR) og Kirkemøtet og kirkelig fellesråd (FR)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Stemmestyrets protokoll ferdig	9. sept. 2019	Stemmestyret	§ 14–7
☐ Frist for mottak av forhåndsstemmer. Stemmer mottatt etter dette er «for sent innkomne forhåndsstemmer» og skal ikke tas med i optellingen.	9. sept. 2019 kl. 21:00	VS	§ 14–1
☐ Frist for foreløpig optelling (MR- og BDR-valg)	<i>Så snart som mulig, dvs. innen 11. sept. 2019</i>	VS	§ 14–6
☐ Frist for endelig optelling (MR-valg)	<i>Så snart som mulig, dvs. innen 11. sept. 2019</i>		§ 14–6
☐ Frist for offentliggjøring av valgresultat (MR-valg)	<i>Så snart som mulig, dvs. innen 11. sept. 2019</i>	VS/Komm	§ 14–7
☐ Valgstyrets protokoll ferdig	<i>Så snart som mulig, dvs. innen 11. sept. 2019</i>	VS	§ 14–7
☐ Valgstyrets protokoll sendes prosten	<i>Så snart som mulig, dvs. innen 11. sept. 2019</i>	VS	§ 14–7
☐ Frist for rapportering av foreløpig optelling i valgmodulen (BDR-valg)	<i>Så snart som mulig, dvs. innen 11. sept. 2019</i>	VS/stab	
☐ Frist for innsending av stemmesedler og valgmateriell til valgrådet i bispedømmet (BDR-valg)	<i>Så snart som mulig, dvs. innen 11. sept. 2019</i>	VS	§ 14–8
☐ Legg valgresultatet inn i valgmodulen i medlemsregisteret	<i>Så snart som mulig, dvs. innen 11. sept. 2019</i>	VS/Stab	§ 14–7
☐ Frist for klage over gjennomføring av MR-valg. Klagen skal fremsettes for valgstyret, bispedømmerådet er klageinstans.	16. sept. 2019	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 15–1
☐ Frist for klage over gjennomføring av BDR-valg. Klagen skal fremsettes for valgstyret, valgrådet eller Kirkerådet. Kirkerådet er klageinstans.	16. sept. 2019	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 15–2
☐ Frist for klage over valgoppgjøret (MR-valg). Klagen skal fremsettes for valgstyret, bispedømmerådet er klageinstans.	7 dager etter at valgoppgjøret er godkjent	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 15–1
☐ Frist for klage over valgoppgjøret (BDR-valg). Klagen skal fremsettes for valgstyret, valgrådet eller Kirkerådet. Kirkerådet er klageinstans.	7 dager etter at valgoppgjøret er godkjent	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 15–2
☐ Frist for rapportering av utfyllende data i valgmodulen	1. okt. 2019	VS/Stab/ BDR/VR	
☐ Periode for avholdelse av konstituerende møte i MR, med valg av medlemmer til FR (MR/FR)	1.–31. okt. 2019	Leder for av-troppende MR innkaller	

Oppgaver ved valg av menighetsråd (MR), bispedømmeråd (BDR) og Kirkemøtet og kirkelig fellesråd (FR)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Gamle menighetsråd fratrer (MR)	31. okt. 2019		
☐ Nyvalgte menighetsråd tiltrer (MR)	1. nov. 2019		
☐ Framstilling av menighetsrådet for menigheten (ved gudstjeneste)	<i>Nærmeste søndager etter konstituerende møte</i>	MR, Sokneprest	
☐ Frist for avholdelse av konstituerende møte i kirkelig fellesråd (FR)	Senest 30. nov. 2019	Leder for av-troppende FR innkaller	
☐ Gamle kirkelige fellesråd fratrer (FR)	30. nov. 2019		
☐ Nyvalgte kirkelige fellesråd tiltrer (FR)	1. des. 2019		

13.2 Sjekkliste for valstyret (nynorsk)

Regelfesta fristar står i vanleg skrift. *Anbefalte fristar står i kursiv.*

Opgåver ved val av sokneråd (SR), bispedømeråd (BDR) og Kyrkjemøtet og kyrkjeleg fellesråd (FR)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Delta på møte for val av nominasjonskomité ved BDR/KM-valet	Før 1. mars 2019	SR-leiar el. medlem	§ 6-2
☐ Frist for soknerådet for å sende inn forslag til leke kandidatar til bispedømerådet til nominasjonskomiteen	Før 1. mars 2019	SR	§ 6-2
☐ Delta på valkurs arrangert av bispedømerådet	<i>Før 1. mars 2019</i>	Valstyret (VS)	
☐ Ta kontakt med kommunen (Tid for valet (søndagsval og opningstider vallokale), vallokale og valmaterieil)	<i>Ingen fast frist, men så tidleg som mulig</i>	Fellesråd/kyrkje-verje/ VS	
☐ Kunngjering av krav til listeforslag	<i>1. mars 2019 (må skje i god tid før 30. april)</i>	VS	§ 4-1 (2)
☐ Frist for soknemøtet sitt vedtak om tal på medlemmer i soknerådet	<i>1. mars 2019 (må skje i god tid før 30. april)</i>	SR/Soknemøtet	§ 1-3
☐ Oppnemning av nominasjonskomité ved SR-val	<i>1. mars 2019</i>	VS	§ 6-1
☐ Frist for å registrere nomineringsgrupper ved SR-val	1. mars 2019	Nomineringsgrupper søker til Kyrkjerådet	§ 6-3
☐ Lag kommunikasjonsplan (sjå punkt 5.1 i handboka)	<i>1. mars 2019</i>	Kommunikasjonsansvarleg (Komm) VS	
☐ Frist for innlevering av listeforslag til valstyret	30.april 2019 kl. 12:00	Nominasjonskomité og nomineringsgrupper	§ 7-1
☐ Legge ut listeforslag til ettersyn	Etter kvart som dei kjem inn	VS	§ 7-5
☐ Frist for godkjenning av vallister SR-val	Seinast 6. mai 2019	VS	§ 7-5
☐ Kunngjere vallister og valform SR-val	Seinast 6. mai 2019	VS/Komm	§§ 4-1, 7-6
☐ Kunngjering av eventuell supplerande nominasjon SR-val	Seinast 6. mai 2019	VS	§ 8-1
☐ Listeforslag(a) skal leggest inn i medlemsregisteret (valmodulen)	<i>Så fort som mogleg etter godkjenning. Seinast 10. juni ved supplerande nominasjon.</i>	VS/stab	

Oppgåver ved val av sokneråd (SR), bispedømeråd (BDR) og Kyrkjemøtet og kyrkjeleg fellesråd (FR)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Frist for klage med krav om endring av valstyrets vedtak om å godkjenne eller forkaste eit listeforslag	Sju dagar etter offentliggjerjing (seinast 13. mai)	Biskopen, registrert nomineringsgruppe og alle som har stemmerett har klagerett	§ 7–7
☐ Frist for å søke bispedømerådet om dispensasjon frå krava til tid og stad for stemmegivinga på valdagen	15. mai 2019	VS	§ 10–2
☐ Frist for registrering (fastsetting) av lokale opplysningar om tid og stad for førehandsstemming og valting. Skal registrerast i medlemsregisteret (valmodulen).	<i>Så fort som mogleg etter at det er avgjort tid og stad for valting. Seinast 1. juni 2019.</i>	VS/stab	§§ 9–1, 9–3, 10–1, 10–2
☐ Frist for å fremje kandidatar gjennom supplerande nominasjon (både SR-val og BDR-val)	5. juni 2019 kl. 12:00	Forslagsstillarar	§ 8–1
☐ Valstyrets frist til å godkjenne supplerte kandidatar SR-val	7. juni 2019		§ 8–1
☐ Ved supplerande nominasjon. Frist for kunngjerjing av endelege vallister SR-val	<i>7. juni 2019</i>	VS, Komm	§ 8–1
☐ Frist for klage med krav om endring av valstyret sitt vedtak om å godkjenne eller forkaste forslag om supplerande nominasjon	Sju dagar etter offentliggjerjing (seinast 14. juni)	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 7–7
☐ Bestemme om det skal bli tilgang til at veljarane kan stemme i alle sokn innanfor fellesrådsområdet	<i>15. juni 2019</i>	Alle VS i fellesrådsområdet	§ 10–2
☐ Skjeringsdato for manntalet	30. juni	Kyrkjerådet	§ 2–8
☐ Skriv ut og kopier opp stemmesetlar til SR-valet eller kontakt trykkeri om trykking av stemmesetlar. Kyrkjerådet sørger for at det kan skrivast ut stemmesetlar til SR-valet frå valmodulen. Denne sedtelen kan evt. sendast til soknet sitt lokale trykkeri for trykking.	<i>juni–juli 2019 (før førehandsstemming 10. aug. 2019)</i>	VS	§ 7–8
☐ Planlegge tid og stad for mottak førehandsstemmer, samt peike ut stemmemottakarar til dette	<i>juni–juli 2019 (før førehandsstemming 10. aug. 2019)</i>	VS	Kirkevalreglene kap. 9
☐ Siste frist for å trykke stemmesetlar (SR-val). Stemmesetlar skal være mottatt frå bispedømerådet (BDR-val)	10. aug. 2019	VS	§ 7–8
☐ Frist for kunngjerjing av tid og stad for valet, samt førehandsstemming	10. aug. 2019	VS, Komm	§§ 9–1 og 10–2
☐ Frist for utsending av valkort	10. aug. 2019	KR	§ 2–9
☐ Utlegging av manntal til offentlig ettersyn. Ein person skal berre få kjennskap til opplysningar om seg sjølv.	10. aug.–2. sept. 2019	VS/stab/Komm	§ 2–11

Oppgaver ved val av sokneråd (SR), bispedømeråd (BDR) og Kyrkjemøtet og kyrkjeleg fellesråd (FR)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Periode for førehandsstemming	10. aug.–6. sept. 2019	VS	§ 9–1
☐ Planlegge organisering og gjennomføring av valting	30. aug. 2019 (siste frist 6. september)	VS	§ 10–2
☐ Peike ut stemmestyre	30. aug. 2019 (siste frist 6. september)	VS	§ 4–2
☐ Planlegge organisering og gjennomføring av oppteljing	30. aug. 2019 (siste frist 6. september)	VS	
☐ Rekruttere valfunksjonærer til valdagen(e)	30. aug. 2019 (siste frist 6. september)	VS	
☐ Rekruttere valfunksjonærer til oppteljing	30. aug. 2019 (siste frist 6. september)	VS	
☐ Gi opplæring til valfunksjonærane	30. aug. 2019 (siste frist 6. september)	VS	
☐ Frist for førehandsstemming i anna sokn enn der ein bur	2. sept. 2019	VS	§ 9–1
☐ Førehandsstemming på institusjonar bør skje innan denne dagen	2. sept. 2019	VS	§§ 9–1, 9–3
☐ Frist for oppdatering av manntall (for personar som flyttar tilbake til Noreg frå utlandet og personar som melder seg inn i Den norske kyrkja)	2. sept. 2019	VS/stab	§ 2–9
☐ Utskrift av avkryssingsmanntal. Prøving av førehandsstemmer mot manntalet.	Før 8. sept. 2019	VS	
☐ Valdag(ar)	(8.–)9. sept. 2019	VS, Stemmestyret	§ 10–1
☐ Stemmestyret sin protokoll ferdig	9. sept. 2019	Stemmestyret	§ 14–7
☐ Frist for mottak av førehandsstemmer. Stemmer mottekne etter dette er «for seint innkomne førehandsstemmer» og skal ikkje vere med i oppteljinga.	9. sept. 2019 kl. 21:00	VS	§ 14–1
☐ Frist for foreløpig oppteljing (SR- og BDR-val)	Så snart som mogleg, dvs. innan 11. sept. 2019	VS	§ 14–6
☐ Frist for endelig oppteljing (SR-val)	Så snart som mogleg, dvs. innan 11. sept. 2019		§ 14–6
☐ Frist for offentliggjerjing av valresultat (SR-val)	Så snart som mogleg, dvs. innan 11. sept. 2019	VS/Komm	§ 14–7
☐ Valstyret sin protokoll ferdig	Så snart som mogleg, dvs. innan 11. sept. 2019	VS	§ 14–7

Oppgaver ved val av sokneråd (SR), bispedømmeråd (BDR) og Kyrkjemøtet og kyrkjeleg fellesråd (FR)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Valstyret sin protokoll skal sendast til prosten	<i>Så snart som mogleg, dvs. innan 11. sept. 2019</i>	VS	§ 14–7
☐ Frist for rapportering av foreløpig oppteljing i valmodulen (BDR-val)	<i>Så snart som mogleg, dvs. innan 11. sept. 2019</i>	VS/stab	
☐ Frist for innsending av stemmesetlar og valmaterieil til valrådet i bispedømet (BDR-val)	<i>Så snart som mogleg, dvs. innan 11. sept. 2019</i>	VS	§ 14–8
☐ Legg valresultatet inn i valmodulen i medlemsregisteret	<i>Så snart som mogleg, dvs. innan 11. sept. 2019</i>	VS/Stab	§ 14–7
☐ Frist for klage over gjennomføring av SR-val. Klagen skal framsettast for valstyret, bispedømmerådet er klageinstans.	16. sept. 2019	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 15–1
☐ Frist for klage over gjennomføring av BDR-val. Klagen skal framsettast for valstyret, valrådet eller Kyrkjerådet. Kyrkjerådet er klageinstans.	16. sept. 2019	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 15–2
☐ Frist for klage over valoppgjere (SR-val). Klagen skal framsettast for valstyret, bispedømmerådet er klageinstans.	7 dagar etter at valoppgjere er godkjent	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 15–1
☐ Frist for klage over valoppgjere (BDR-val). Klagen skal framsettast for valstyret, valrådet eller Kyrkjerådet. Kyrkjerådet er klageinstans.	7 dagar etter at valoppgjere er godkjent	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 15–2
☐ Frist for rapportering av utfyllande data i valmodulen	1. okt. 2019	VS/Stab/ BDR/VR	
☐ Periode for å halde konstituerande møte i SR, med val av medlemmer til FR (SR/FR)	1.–31. okt. 2019	Leiar for av-troppande SR innkallar	
☐ Gamle sokneråd fråtrer (SR)	31. okt. 2019		
☐ Nyvalde sokneråd tiltrer (SR)	1. nov. 2019		
☐ Framstilling av soknerådet for soknet (ved gudsteneste)	<i>Nærmaste søndagar etter konstituerande møte</i>	SR, Sokneprest	
☐ Frist for å halde av konstituerande møte i kyrkjeleg fellesråd (FR)	Seinast 30. nov. 2019	Leiar for av-troppande FR innkallar	
☐ Gamle kyrkjelege fellesråd fråtrer (FR)	30. nov. 2019		
☐ Nyvalde kyrkjelege fellesråd tiltrer (FR)	1. des. 2019		

13.3 Sjekkliste for bispedømmeråd og valgråd (bokmål)

Regelfestede frister står i vanlig skrift. *Anbefalte frister står i kursiv.*

Oppgaver ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet (forkortet BDR og KM)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Oppnevning av valgråd (VR)	1. nov. 2018	BDR	§ 4-3
☐ Informasjon om ansvar, oppgaver og prosedyrer for valgråd (VR), proster og kirkeverger.	2. jan. 2019	BDR	§§ 4-3, 6-2, 11-1
☐ Registrering av nomineringsgrupper	2. jan. 2019	Nomineringsgrupper søker Kirkerådet	§ 6-4
☐ Oppfordring til menighetsråd og ungdomsråd om å sende inn forslag til leke kandidater	2. jan 2019	VR	§ 6-2
☐ Oppfordring til menighetsråd, leke kirkelig tilsatte og prester om å sende inn forslag til kandidater	2. jan 2019	VR	§ 11-1, 12-1, 13-1
☐ Kunngjøring av oppfordring om å stille liste ved valget	2. jan. 2019	VR	§ 5-3
☐ Prostivise møter for valg av medlem til nominasjonskomité: leke medlemmer; prester; leke kirkelig tilsatte (evt. prostivise valgkurs)	1. mars 2019	VR, prost, kirkeverge ved prostesete	§§ 6-2, 11-1
☐ Ungdomsrådet i bispedømmet oppnevner et lekt medlem og et lekt varamedlem under 30 år til nominasjonskomiteen for leke	1. mars 2019	Ungdomsrådet i bispedømmet	§ 6-2
☐ I de tre nordligste bispedømmene: bispedømmerådet oppnevner en samisk representant og en samisk varamedlem til nominasjonskomiteen for leke etter forslag fra Samisk kirkeråd	1. mars 2019	BDR	§§ 6-2, 13-1
☐ Ta kontakt med Samisk kirkeråd om Samisk kirkelig valg møte	<i>Ingen frist, men så tidlig som mulig</i>		
☐ Innsending av forslag på kandidater fra menighetsråd, prester og leke kirkelig tilsatte til de respektive nominasjonskomiteer	1. mars 2019	MR, prester, leke kirkelig tilsatte	§§ 6-2, 11-1, 12-1, 13-1
☐ Frist for innlevering av listeforslag til valgrådet	30. april 2019 kl. 12:00	Nominasjonskomiteer og nomineringsgrupper	§§ 7-1, 11-2
☐ Frist for å godkjenne listeforslag	Senest 6. mai 2019	VR	§ 7-5
☐ Kunngjøring av valglister, valgform og eventuell supplerende nominasjon (valg av leke medlemmer)	Senest 6. mai 2019	VR	§ 8-1

Oppgaver ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet (forkortet BDR og KM)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Frist for klage med krav om endring av valgrådets vedtak om å godkjenne eller forkaste et listeforslag	Sju dager etter offentliggjøring (senest 13. mai)	Biskopen, registrert nomineringsgruppe og alle som har stemmerett har klagerett	§ 7–7
☐ Valgstyrets frist for å søke bispedømmerådet om dispensasjon fra kravene til tid og sted for stemmegivningen på valgdagen	15. mai 2019	VS	§ 10–2
☐ Frist for å fremme kandidater gjennom supplerende nominasjon	5. juni 2019		§§ 8–1, 11–3, 12–3, 13–1
☐ Valgrådets frist for å godkjenne forslag om supplerte kandidater. Kunngjøring av endelige valglister.	7. juni 2019	VR	§§ 8–1, 11–4
☐ Frist for klage med krav om endring av valgrådets vedtak om å godkjenne eller forkaste forslag om supplerende nominasjon	Sju dager etter offentliggjøring (senest 14. juni)	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 7–7
☐ Materiell som presenterer kandidatene/listene foreligger	7. juni 2019	VR	Utf. regler § 1, 3-
☐ Materiell som presenterer kandidatene/listene, sendes soknene	7. juni 2019	VR	Utf. regler § 1, 3
☐ Offentliggjøring av endelige valglister med presentasjon av kandidatene/listene	7. juni 2019	VR	
☐ Listeforslagene legges inn i medlemsregisteret (valgmodulen)	Så fort som mulig etter godkjenning. Senest 10. juni ved supplerende nominasjon.	VR	
☐ Stemmesedler og valgmateriell sendes de stemmeberettigede ved valg av sørsamisk representant, prest og lek kirkelig tilsatt	15. juni 2019	VR	§ 11–4, § 13–1
☐ Stemmesedler og valgmateriell – valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd – sendes menighetsrådene i Døvekirken og aktuelle sokn	15. juni 2019	VR/KR	§ 12–5
☐ Stemmesedler – valg av leke medlemmer – utformes og trykkes	Juni 2019	BDR/KR	§ 7–8
☐ Stemmesedler – valg av leke medlemmer – er ferdig trykt og distribuert til valgstyrene	10. aug. 2019	BDR/KR	§ 7–8
☐ Frist for utsendelse av valgkort	10. aug. 2019	KR	§ 2–9
☐ Periode for forhåndsstemming	10. aug.–6. sept. 2019	VS	§ 9–1

Oppgaver ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet (forkortet BDR og KM)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Frist for forhåndsstemming i annet sokn enn der en bor (valg MR/ lek BDR/KM)	2. sept. 2019	VS	§ 9–1
☐ Valgdag(er)	(8.–) 9. sept. 2019	VS, stemmestyrer	§ 10–1
☐ Stemmesedler må ha kommet inn til valgrådet (sør-samisk representant, prest og lek kirkelig tilsatt)	10. sept. 2019 kl. 17:00	Stemmeberettigede, VR	§ 14–3
☐ Frist for rapportering av foreløpig opptelling i valgmodulen (BDR-valg)	<i>Så snart som mulig etter valgdagen, dvs. innen 11. sept. 2019</i>	VS/stab	
☐ Frist for innsending av stemmesedler (leke)	<i>Så snart som mulig etter valgdagen, dvs. innen 11. sept. 2019</i>	VS	
☐ Frist for klage over gjennomføring av BDR-valg. Klagen skal fremsettes for valgstyret, valgrådet eller Kirkerådet. Kirkerådet er klageinstans.	16. sept. 2019	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 15–2
☐ Stemmesedler må ha kommet inn til valgrådet (døve-menighetenes representant)	19. sept. 2019 kl. 17:00	Stemmeberettigede, VR	§ 14–3
☐ Frist for endelig opptelling (BDR-valg)	19. sept. 2019	VR	§ 14–6
☐ Valgrådets protokoll ferdig	19. sept. 2019	VR	§ 14–7
☐ Valgrådets protokoll blir sendt bispedømmerådet og Kirkerådet	19. sept. 2019	VR	§ 14–7
☐ Frist for offentliggjøring av valgresultat leke BDR-valg	19. sept. 2019	VR, BDR	§ 14–7
☐ Frist for klage over valgoppgjøret (BDR-valg). Klagen skal fremsettes for valgstyret, valgrådet eller Kirkerådet. Kirkerådet er klageinstans.	7 dager etter at valgoppgjøret er godkjent	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 15–2
☐ Frist for rapportering av utfyllende data i valgmodulen	1. okt. 2019	VS/Stab/ BDR/VR	
☐ Gamle bispedømmeråd fratrer	31. des. 2019		
☐ Nye bispedømmeråd tiltrer	1. jan. 2019		
☐ Funksjonstid, nye bispedømmeråd	1. jan. 2020 –31. des. 2024		
☐ Funksjonstid, Kirkemøtet	KM 2020–KM 2023		
☐ Funksjonstid, Kirkerådet (velges på KM 2020)	Etter KM 2020 t.o.m. KM 2024		

13.4 Sjekkliste for bispedømeråd og valråd (nynorsk)

Regelfesta fristar står i vanlig skrift. *Anbefalte fristar står i kursiv.*

Oppgaver ved val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet (forkorta BDR og KM)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Oppnemning av valråd (VR)	1. nov. 2018	BDR	§ 4-3
☐ Informasjon om ansvar, oppgåver og prosedyrar for valråd (VR), prestar og kyrkjeveger.	2. jan. 2019	BDR	§§ 4-3, 6-2, 11-1
☐ Registrering av nomineringsgrupper	2. jan. 2019	Nomineringsgrupper søker Kyrkjerådet	§ 6-4
☐ Oppfordring til sokneråd og ungdomsråd om å sende inn forslag til leke kandidatar	2. jan 2019	VR	§ 6-2,
☐ Oppfordring til sokneråd, leke kyrkjeleg tilsette og prestar om å sende inn forslag til kandidatar	2. jan 2019	VR	§§ 11-1, 12-1, 13-1
☐ Kunninging av oppfordring om å stille liste ved valet	2. jan. 2019	VR	§ 5-3
☐ Prostivise møter for val av medlem til nominasjonskomité: leke medlemmer; prestar; leke kyrkjeleg tilsette (evt. prostivise valkurs)	1. mars 2019	VR, prost, kyrkjevege ved prostese	§§ 6-2, 11-1
☐ Ungdomsrådet i bispedømet peiker ut eit lekt medlem og eit lekt varamedlem under 30 år til nominasjonskomiteen for leke	1. mars 2019	Ungdomsrådet i bispedømet	§ 6-2
☐ I dei tre nordlegaste bispedøma: bispedømerådet peiker ut ein samisk representant og ein samisk vararepresentant til nominasjonskomiteen for leke etter forslag frå Samisk kyrkjeråd	1. mars 2019	BDR	§§ 6-2, 13-1
☐ Ta kontakt med Samisk kyrkjeråd om Samisk kyrkjeleg valmøte	<i>Ingen frist, men så tidleg som mogleg</i>		
☐ Innsending av forslag på kandidatar frå sokneråd, prestar og leke kyrkjeleg tilsette til de respektive nominasjonskomitear	1. mars 2019	SR, prestar, leke kyrkjeleg tilsette	§§ 6-2, 11-1, 12-1, 13-1
☐ Frist for innlevering av listeforslag til valrådet	30. april 2019 kl. 12:00	Nominasjonskomitear og nomineringsgrupper	§§ 7-1, 11-2
☐ Frist for å godkjenne listeforslag	Seinast 6. mai 2019	VR	§ 7-5
☐ Kunninging av vallister, valform og eventuell supplerande nominasjon (val av leke medlemmer)	Seinast 6. mai 2019	VR	§ 8-1

Oppgaver ved val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet (forkorta BDR og KM)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Frist for klage med krav om endring av valrådets vedtak om å godkjenne eller forkaste eit listeforslag	Sju dagar etter offentliggjøring (seinast 13. mai)	Biskopen, registrert nomineringsgruppe og alle som har stemmerett har klagerett	§ 7-7
☐ Valstyrets frist for å søke bispedømerådet om dispensasjon frå krava til tid og stad for stemmegivinga på valdagen	15. mai 2019	VS	§ 10-2
☐ Frist for å fremje kandidatar gjennom supplerande nominasjon	5. juni 2019		§§ 8-1, 11-3, 12-3, 13-1
☐ Valrådets frist for å godkjenne forslag om supplerte kandidatar. Kunngjøring av endelige vallister.	7. juni 2019	VR	§§ 8-1, 11-4
☐ Frist for klage med krav om endring av valrådets vedtak om å godkjenne eller forkaste forslag om supplerande nominasjon	Sju dagar etter offentliggjøring (seinast 14. juni)	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 7-7
☐ Materieil som presenterer kandidatane/listene er klart	7. juni 2019	VR	Utf. regler § 1, 3-
☐ Materieil som presenterer kandidatane/listene, blir sendt sokna	7. juni 2019	VR	Utf. regler § 1, 3
☐ Offentleggjing av endelege vallister med presentasjon av kandidatane/listene	7. juni 2019	VR	
☐ Listeforslaga skal leggest inn i medlemsregisteret (valmodulen)	Så fort som mulig etter godkjenning. Seinast 10. juni ved supplerande nominasjon.	VR	
☐ Stemmesetlar og valmaterieil skal sendast til personar med stemmerett ved val av sørsamisk representant, prest og lek kyrkjeleg tilsett	15. juni 2019	VR	§ 11-4, § 13-1
☐ Stemmesetlar og valmaterieil – val av døvekyrkjelyden sin representant til Oslo bispedømeråd – skal sendast sokneråda i Døvekyrkja og aktuelle sokn	15. juni 2019	VR/KR	§ 12-5
☐ Stemmesetlar – val av leke medlemmer – skal utformast og trykkast	Juni 2019	BDR/KR	§ 7-8
☐ Stemmesetlar – val av leke medlemmer – er ferdig trykt og distribuert til valstyra	10. aug. 2019	BDR/KR	§ 7-8
☐ Frist for utsending av valkort	10. aug. 2019	KR	§ 2-9
☐ Periode for førehandsstemming	10. aug.–6. sept. 2019	VS	§ 9-1
☐ Frist for førehandsstemming i anna sokn enn der ein bur (val SR/ lek BDR/KM)	2. sept. 2019	VS	§ 9-1

Oppgaver ved val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet (forkorta BDR og KM)	Frist	Ansvar	Regel
☐ Valdag(ar)	(8.–) 9. sept. 2019	VS, stemmestyre	§ 10–1
☐ Stemmesetlar må ha kome inn til valrådet (sørsamisk representant, prest og lek kyrkjeleg tilsett)	10. sept. 2019 kl. 17:00	Personar med stemmerett, VR	§ 14–3
☐ Frist for rapportering av foreløpig oppteljing i valmodulen (BDR-val)	<i>Så snart som mogleg etter valdagen, dvs. innan 11. sept. 2019</i>	VS/stab	
☐ Frist for innsending av stemmesetlar (leke)	<i>Så snart som mogleg etter valdagen, dvs. innan 11. sept. 2019</i>	VS	
☐ Frist for klage over gjennomføring av BDR-val. Klagen skal framsettast for valstyret, valrådet eller Kyrkjerådet. Kyrkjerådet er klageinstans.	16. sept. 2019	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 15–2
☐ Stemmesetlar må ha kome inn til valrådet (døvekyrkjelydane sin representant)	19. sept. 2019 kl. 17:00	Personar med stemmerett, VR	§ 14–3
☐ Frist for endelig oppteljing (BDR-val)	19. sept. 2019	VR	§ 14–6
☐ Valrådet sin protokoll ferdig	19. sept. 2019	VR	§ 14–7
☐ Valrådet sin protokoll skal sendast bispedømerådet og Kyrkjerådet	19. sept. 2019	VR	§ 14–7
☐ Frist for offentliggjerjing av valresultat leke BDR-val	19. sept. 2019	VR, BDR	§ 14–7
☐ Frist for klage over valoppgjeret (BDR-val). Klagen skal framsettast for valstyret, valrådet eller Kyrkjerådet. Kyrkjerådet er klageinstans.	7 dagar etter at valoppgjeret er godkjent	Biskopen og alle som har stemmerett har klagerett	§ 15–2
☐ Frist for rapportering av utfyllande data i valmodulen	1. okt. 2019	VS/Stab/ BDR/VR	
☐ Gamle bispedømeråd fråtrer	31. des. 2019		
☐ Nye bispedømeråd tiltre	1. jan. 2019		
☐ Funksjonstid, nye bispedømeråd	1. jan. 2020–31. des. 2024		
☐ Funksjonstid, Kyrkjemøtet	KM 2020–KM 2023		
☐ Funksjonstid, Kyrkjerådet (blir valt på KM 2020)	Etter KM 2020 t.o.m. KM 2024		

14 | Valgregler

14.1 Regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) - bokmål

Hjemmel: Fastsatt av Kirkemøtet 16. april 2018 med hjemmel i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeoven) § 4 femte ledd, § 6 første ledd, § 23 annet ledd og § 24 første ledd.

Tilføyd hjemmel: Delegeringsvedtak 16. april 2018 nr. 852.

Endringer: Endret ved forskrift 8 juni 2018 nr. 853.

Del 1: Innledning, stemmerett, valgbarhet, valgorganer, m.m.

Kapittel 1. Reglens formål, virkeområde, organenes sammensetning

§ 1-1. Reglens formål

Formålet med reglene er å legge forholdene til rette slik at medlemmene av Den norske kirke ved frie og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 1-2. Reglens virkeområde

(1) Disse reglene gjelder ved valg av medlemmer av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet.

(2) Det fremgår av det enkelte kapittel eller den enkelte bestemmelse hvilket virkeområde reglene har.

§ 1-3. Menighetsrådets sammensetning

(1) Menighetsrådet består av soknepresten og – etter menighetsmøtets bestemmelse – fire, seks, åtte eller ti andre medlemmer som velges ved flertalls- eller forholdstallsvalg for 4 år. For de valgte medlemmer velges samtidig minst fem varamedlemmer.

(2) Endringer av tallet på de medlemmer som skal velges, må være vedtatt i menighetsmøte før valget kunngjøres.

§ 1-4. Bispedømmerådets sammensetning

- (1) Bispedømmerådet består av
- a) biskopen,
 - b) en prest valgt av prestene i bispedømmet,
 - c) en lek kirkelig tilsatt valgt av de leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, og
 - d) sju andre leke valgt ved flertalls- eller forholdstallsvalg,

- e) en nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, en lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd og en sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd,
- f) en representant fra døvemenighetene i Oslo bispedømmeråd.

(2) For medlemmene valgt ved flertallsvalg etter bokstav d), velges det like mange varamedlemmer. For medlemmene valgt ved forholdstallsvalg etter bokstav d), skal hver liste tildeles like mange varamedlemmer som den får medlemmer, med tillegg av ett. For medlemmene valgt etter bokstav b), c), e) og f), velges det to varamedlemmer.

§ 1–5. Kirkemøtets sammensetning

Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og leder av Samisk kirkeråd. Leder av Samisk kirkeråd velges av Kirkemøtet etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet.

Kapittel 2. Stemmerett og manntall

§ 2–1. Stemmerett ved valg av menighetsråd

(1) Stemmerett ved menighetsrådsvalg har medlemmer av Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:

- a) vedkommende vil ha fylt 15 år innen utgangen av valgåret og
- b) vedkommende er folkeregisterført som bosatt i soknet.

(2) I særlige tilfelle kan biskopen etter søknad fra vedkommende menighetsråd samtykke i at en person for et begrenset tidsrom gis stemmerett i et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i, jf. kirkeoven § 4 annet ledd.

(3) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen.

§ 2–2. Stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet har medlemmer av Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:

- a) vedkommende vil ha fylt 15 år innen utgangen av valgåret,
- b) vedkommende er folkeregisterført som bosatt i bispedømmet og
- c) vedkommende har ikke stemmerett som prest eller lek kirkelig tilsatt etter § 2–3 eller § 2–4.

(2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen.

§ 2–3. Stemmerett ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Stemmerett ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet har prest i Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:

- a) vedkommende er tilsatt i en fast ordnet kirkelig prestestilling,
- b) vedkommende er ordinert prest og
- c) vedkommende har en stilling på minst 15 timer i uken.

(2) Med fast ordnet kirkelig prestestilling menes en stilling som er organisert som en prestestilling, hvor det inngår i stillingens oppgaver å forrette gudstjenester og kirkelige handlinger. Dette gjelder blant annet institusjonsprester, sykehusprester, studentprester, feltprester og menighetsprester. Det samme gjelder vikarprester tilsatt i et vikariat på minst ett år. Prestevikarer og ordinerte prester som ikke er i ordnet prestestilling faller utenom. Prest i Den norske kirke som er generalsekretær i en organisasjon tilknyttet Den norske kirke, har også stemmerett ved valg av prest.

(3) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for prester på valgdagen.

(4) Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er tilsatt. Døveprestene har forslags- og stemmerett ved valg av prest til Oslo bispedømmeråd.

(5) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som prest, men det vil være den som vikarierer i stillingen, som deltar i valget av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

§ 2-4. Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatte til bispedømmeråd og Kirkemøtet har tilsatt i Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:

- a) vedkommende er tilsatt av menighetsråd, fellesråd eller bispedømmeråd,
- b) vedkommende har ikke stemmerett som prest etter § 2-3 og
- c) vedkommende har en stilling på minst 15 timer i uken.

(2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for leke kirkelig tilsatte på valgdagen.

(3) Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er tilsatt. Lek kirkelig tilsatt i døvemenighetene har forslags- og stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til Oslo bispedømmeråd.

(4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som lek kirkelig tilsatt, men det vil være den som vikarierer i stillingen, som deltar i valget av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

§ 2-5. Stemmerett ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Stemmerett ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet har medlemmer av Saemien Åålmege (den samiske menigheten i sørsamisk språkområde).

(2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for Saemien Åålmege på valgdagen.

§ 2-6. Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet har leke medlemmer som har stemmerett ved valg av døves menighetsråd.

(2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet etter § 2-10 tredje ledd på valgdagen.

§ 2-7. Tvilstilfelle

Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person har stemmerett.

§ 2-8. I hvilke sokn velgerne skal manntallsføres

Stemmeberettigede som er registret med bostedsadresse i Norge, skal føres inn i manntallet i det soknet der de var folkeregisterført som bosatt den 30. juni i valgåret.

§ 2-9. Ansvar for å opprette og oppdatere manntall. Utsendelse av valgkort

(1) Kirkerådet er ansvarlig for at manntallet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister. Kirkerådet sørger for at alle sokn får et manntall over personer med stemmerett i soknet. Det skal føres et felles manntall for valg til menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

(2) Oppdateringer i manntallet etter 30. juni kan bare skje på bakgrunn av følgende forhold:

- a) Krav om retting av feil, oppdaget feil eller klage.
- b) Ved flyttemelding som ikke ble registrert før manntallsutkastet ble skrevet ut, men som er mottatt av folkeregistermyndigheten innen skjæringsdatoen 30. juni. Vedkommende manntallsføres i tilflyttingssoknet og strykes fra manntallet i fraflyttingssoknet.
- c) Når utenlandsboende flytter tilbake til Norge. Vedkommende føres inn i manntallet i tilflyttingssoknet. Dersom vedkommende allerede er manntallsført i et annet sokn, strykes vedkommende fra manntallet i tidligere bostedssokn. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
- d) Ved erverv av medlemskap. Dersom medlemskapet medfører at vedkommende får stemmerett ved valget, føres vedkommende inn i manntallet i bostedssoknet. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
- e) Ved dødsfall. Vedkommende strykes fra manntallet, med mindre vedkommende allerede har avgitt godkjent forhåndsstemmegivning.

(3) Det skal ikke føres noen inn i eller ut av manntallet hvis vedkommende derved blir manntallsført i mer enn ett sokn, eller ikke blir manntallsført i noen sokn. I slike tilfeller skal ikke manntallet oppdateres uten at manntallet i det andre soknet blir oppdatert tilsvarende.

(4) Velger skal ikke føres inn i manntallet dersom vedkommende er manntallsført i et annet sokn og har avgitt forhåndsstemme til dette soknet.

(5) Kirkerådet kan sørge for at det blir sendt ut valgkort til alle stemmeberettigede som er innført i manntallet i soknet.

§ 2–10. Ansvar for å opprette og oppdatere manntall ved valg av andre medlemmer

(1) Bispedømmerrådet er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerrådet og kirkelige fellesråd.

(2) Kirkerådet i samarbeid med Saemien Åålmegeeraerie er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmerråd opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister.

(3) Kirkerådet i samarbeid med Døvekirkenes fellesråd er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av døvemøenighetenes representant til Oslo bispedømmerråd opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister.

(4) For § 2–10 første til tredje ledd gjelder § 2–9 annet til femte ledd tilsvarende så langt det passer.

§ 2–11. Utlegging av manntallet til offentlig ettersyn

(1) Fra senest 10. august og frem til 1. september skal utkast til soknets kirkelige manntall være lagt ut til offentlig ettersyn. Ettersynet reguleres på en slik måte at den enkelte person kun får kjennskap til opplysninger om seg selv eller om en annen person som en har fått fullmakt fra.

(2) Manntallet som legges ut etter første ledd, skal kun inneholde navn, adresse, fødselsdato og eventuelt manntallsnummer og kretsopplysninger til de manntallsførte.

§ 2–12. Krav om retting

Alle som mener at de selv eller andre feilaktig er innført eller utelatt fra manntallet, kan kreve at valgstyret retter feilen.

§ 2–13. Underretning om endringer i manntallet

Valgstyret skal snarest sende melding til den som berøres av oppdateringer i manntallet som er foretatt på grunnlag av søknad om innføring og krav om retting.

Kapittel 3. Valgbarhet**§ 3–1. Valgbarhet og plikt til å ta imot valg ved valg av medlemmer til menighetsråd**

Valgbar til menighetsråd og pliktig til å ta imot valg er alle som har stemmerett ved valget som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år, og som ikke er fritatt.

§ 3–2. Valgbarhet ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Valgbar som lekt medlem til bispedømmeråd og Kirkemøtet er alle som har stemmerett ved valget som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år, og som ikke er utelukket eller fritatt.

(2) Utelukket fra valg som lekt medlem til bispedømmeråd og Kirkemøtet er

- a) de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3–3,
- b) de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatte, jf. § 3–4,
- c) tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
- d) tilsatte i Kirkerådet.

(3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3–3. Valgbarhet ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Valgbar som prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2–3 og ikke er utelukket eller fritatt.

(2) Utelukket fra valg som prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:

- a) tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
- b) tilsatte i Kirkerådet.

(3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

(4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 3–4. Valgbarhet ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Valgbar som lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2–4 som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år og ikke er utelukket eller fritatt.

(2) Utelukket fra valg som lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:

- a) tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
- b) tilsatte i Kirkerådet.

(3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

(4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 3–5. Valgbarhet ved valg av samiske representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Valgbar som sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2–5 som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år og ikke er utelukket eller fritatt.

(2) Valgbar som lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og

Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:

- a) har kirkelig stemmerett,
- b) senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år,
- c) er bosatt i Sør-Hålogaland bispedømme,
- d) oppfatter seg selv som same og som enten har samisk som hjemmespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller har annen tilknytning til samisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av samisk kirkeråd, og
- e) ikke er utelukket eller fritatt.

(3) Valgbar som nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:

- a) har kirkelig stemmerett,
- b) senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år,
- c) er bosatt i Nord-Hålogaland bispedømme,
- d) oppfatter seg selv som same og som enten har samisk som hjemmespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller har annen tilknytning til samisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av Samisk kirkeråd, og
- e) ikke er utelukket eller fritatt.

(4) Utelukket fra valg som samisk representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:

- a) de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3,
- b) tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
- c) tilsatte i Kirkerådet.

(5) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3-6. Valgbarhet ved valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Valgbar som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:

- a) vedkommende er valgbar som lek, jf. § 3-2, og
- b) vedkommende er registrert som medlem av en døvemenighet på valgdagen.

(2) Utelukket fra valg som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er

- a) de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3,
- b) de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatt, jf. § 3-4,
- c) tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
- d) tilsatte i Kirkerådet.

(3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3-7. Tvilstilfelle

Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person er valgbar.

§ 3-8. Rett til å kreve fritak fra valg

(1) Rett til å kreve seg fritatt for valg til menighetsråd har:

- a) den som har fylt 65 år før valgperioden tar til,
- b) den som har gjort tjeneste som medlem av menighetsrådet de siste fire år, og
- c) den som påberoper seg hindring som menighetsrådet godkjenner.

(2) Rett til å kreve seg fritatt for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet har:

- a) den som søker om fritak innen den frist valgrådet setter, jf. tredje ledd, og
- b) den som sender skriftlig melding om at valget ikke mottas innen tre dager

etter mottatt melding om valget fra valgrådet i bispedømmet, jf. fjerde ledd.

(3) Kandidater som er satt opp på listeforslag, må søke om fritak innen den frist valgstyret eller valgrådet setter, ellers tapes retten til å strykes av listeforslaget.

(4) Et valgt medlem eller varamedlem som ikke plikter å motta valget, må sende skriftlig melding om valget mottas eller ikke, innen tre dager etter å ha mottatt melding om valget fra valgstyret eller valgrådet i bispedømmet. Ellers anses valget mottatt.

Kapittel 4. Valgorganene

§ 4-1. Valgstyre

(1) Menighetsrådet utgjør valgstyret i hvert sokn. Valgstyret har ansvar for forberedelse og ledelse av valget. Med valgstyre menes det i disse regler menighetsrådet som valgstyre.

(2) Valgstyret har ansvar for at informasjon om valget er tilgjengelig for velgerne, herunder informasjon om tid og sted for valget, valgform, krav til lister samt forhåndsstemming. Denne informasjonen skal kunngjøres i kirken, i lokalavis og/eller menighetsblad, på menighetens nettside dersom dette eksisterer, og for øvrig på den måte valgstyret bestemmer.

(3) Valgstyret har ansvar for å sette i gang nominasjonsarbeidet.

§ 4-2. Stemmestyre

Foregår stemmegivningen på flere steder i soknet, skal et stemmestyre med minst tre medlemmer administrere stemmegivningen på hvert sted. Stemmestyret oppnevnes av valgstyret. Stemmestyrets medlemmer må ha stemmerett ved valget. Valgstyret oppnevner ett av medlemmene, fortrinnsvis blant sine egne medlemmer, til leder av stemmestyret.

§ 4-3. Valgrådet i bispedømmet

Bispedømmerådet skal i god tid før valget oppnevne et valgråd på fem medlemmer og to varamedlemmer til å styre valget. Det bør tilstrebtes god aldersfordeling, lik kjønnsfordeling og kirkepolitisk bredde ved oppnevningen. Daglig leder av bispedømmerådets virksomhet eller den vedkommende utpeker, er sekretær for valgrådet.

§ 4-4. Bispedømmerådet

Bispedømmerådet er klageinstans ved klager over gjennomføringen av valg til menighetsrådet.

§ 4-5. Kirkerådet

Kirkerådet er klageinstans ved klager over gjennomføringen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Del 2: Valg av medlemmer til menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kapittel 5. Valgform

§ 5-1. Forholdstallsvalg eller flertallsvalg ved valg av menighetsråd

Dersom det bare foreligger ett godkjent listeforslag, gjennomføres valget som flertallsvalg. Er det flere godkjente listeforslag, gjennomføres valget som forholdstallsvalg.

§ 5-2. Direkte valg

Sju leke medlemmer velges til bispedømmeråd og Kirkemøtet av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer ved direkte valg.

§ 5-3. Forholdstallsvalg eller flertallsvalg ved valg av bispedømmeråd

(1) Valgrådet skal innen 1. januar i valgåret kunngjøre offentlig en

oppfordring om å stille liste ved valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

(2) Dersom det bare foreligger ett godkjent listeforslag, gjennomføres valget som flertallsvalg. Er det flere godkjente listeforslag, gjennomføres valget som forholdstallsvalg.

Kapittel 6. Nominasjonskomité, registrering av nomineringsgrupper, støtte m.m.

§ 6–1. Nominasjonskomité ved valg av menighetsråd

(1) Valgstyret skal oppnevne en nominasjonskomité på minimum tre medlemmer som forestår arbeidet med å skaffe frem kandidater til menighetsrådet. Nominasjonskomiteen skal også skaffe frem ytterligere forslagsstillere slik at det blir ti forslagsstillere, inkludert nominasjonskomiteens medlemmer. Forslagsstillerne skal sette kandidatene opp i prioritert rekkefølge.

(2) Nominasjonskomiteens leder skal fungere som listens tillitsvalgte og nominasjonskomiteens medlemmer skal fungere som tillitsutvalg, med mindre nominasjonskomiteen bestemmer noe annet.

§ 6–2. Nominasjonskomité ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Valgrådet har ansvaret for at det blir valgt en nominasjonskomité etter følgende prosedyre:

- c) Et lekt medlem og et lekt varamedlem valgt fra hvert prosti i bispedømmet. Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et valg møte. Møtet finner sted innen 1. mars i valgåret. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme. Valget avgjøres ved simpelt flertall.
- d) Et lekt medlem og et lekt varamedlem under 30 år oppnevnt

av ungdomsrådet i bispedømmet innen 1. mars i valgåret.

- e) I de tre nordligste bispedømmene skal bispedømmerådet oppnevne en samisk representant og en samisk vararepresentant etter forslag fra Samisk kirkeråd, som lekt medlem av nominasjonskomiteen innen 1. mars i valgåret.
- f) Begge kjønn skal være representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Dersom nominasjonskomiteen etter valg og oppnevninger etter bokstav a til c ikke får representasjon av minst 40 prosent av begge kjønn, rykker kandidater fra det underrepresenterte kjønn ved valgene etter bokstav a opp på de respektive lister i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse.
- g) Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
- h) Komiteen velger selv sin leder.

(2) Valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. mars i valgåret å fremme forslag om inntil fire leke kandidater til bispedømmerådet. Rådene kan foreslå kandidater fra hele bispedømmet. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer dessuten fremme forslag om én kandidat hver. De som foreslås, skal forespørres av forslagsstiller om de er villige til å la seg nominere.

(3) Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der en setter opp et listeforslag. Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget.

(4) Ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal listetoppen på Nominasjonskomiteens liste fungere som listens tillitsvalgte og de fem

øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal sammen fungere som tillitsutvalg.

§ 6–3. Registrering av nomineringsgrupper og gruppenavn ved menighetsrådsvalg

(1) En nomineringsgruppe kan søke Kirkerådet om registrering av gruppen og gruppenavnet.

(2) Registrering innebærer at nomineringsgruppen får enerett til å stille valglistene under det registrerte navnet i det aktuelle menighetsrådsvalget.

(3) For at et gruppenavn skal kunne bli registrert av Kirkerådet, må det ikke kunne forveksles med navnet på annen nomineringsgruppe registrert av Kirkerådet.

(4) Når særlige grunner foreligger, kan Kirkerådet også ellers nekte å registrere gruppenavn.

(5) Sammen med søknaden om registrering skal nomineringsgruppen legge ved følgende dokumentasjon:

- a) opplysninger om hvem som er valgt til tillitsvalgte for nomineringsgruppen, og som har fullmakt til å representere gruppen i saker etter disse regler, og
- b) erklæring fra minst ti personer med stemmerett ved menighetsrådsvalget, om at de ønsker gruppenavnet registrert.

(6) Søknaden må ha blitt journalført hos Kirkerådet innen 1. mars i valgåret, for at registreringen skal kunne få virkning ved valget.

(7) Virkningen av registreringen opphører og navnet blir fritt når gruppen ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende menighetsrådsvalg. Gruppenavnet skal da strykes fra registeret.

§ 6–4. Registrering av nomineringsgrupper og gruppenavn ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) En nomineringsgruppe kan søke Kirkerådet om registrering av gruppen og gruppenavnet.

(2) Registrering innebærer at nomineringsgruppen får enerett til å stille valglistene under det registrerte navnet i kirkelige valg.

(3) For at et gruppenavn skal kunne bli registrert av Kirkerådet, må det ikke kunne forveksles med navnet på annen nomineringsgruppe registrert av Kirkerådet.

(4) Når særlige grunner foreligger, kan Kirkerådet også ellers nekte å registrere gruppenavn.

(5) Før nomineringsgruppen kan bli registrert av Kirkerådet, må den registreres i Enhetsregisteret og tildeles et eget organisasjonsnummer.

(6) Sammen med søknaden om registrering skal nomineringsgruppen legge ved følgende dokumentasjon:

- a) opplysninger om organisasjonsnummer,
- b) opplysninger om hvem som er valgt til medlemmer i nomineringsgruppens utøvende organ, og som har fullmakt til å representere gruppen sentralt i saker etter disse regler,
- c) vedtekt som fastsetter hvilket organ i nomineringsgruppen som velger gruppens utøvende organ, og
- d) erklæring fra minst 300 personer med stemmerett ved valg av lede medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, om at de ønsker gruppenavnet registrert.

(7) Søknaden må ha blitt journalført hos Kirkerådet innen 2. januar i valgåret, for at registreringen skal kunne få virkning ved valget.

(8) Listen fra nominasjonskomiteen skal benytte betegnelsen Nominasjonskomiteens liste.

(9) Virkningen av registreringen opphører og navnet blir fritt når gruppen ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende bispedømmeråds- og kirkemøtevalg. Gruppenavnet skal da strykes fra registeret. Det samme gjelder fire år etter at gruppen er oppløst eller har skiftet navn.

§ 6–5. Intensjonsstøtte og listestøtte

(1) Kirkerådet skal gi støtte til registrerte nomineringsgrupper etter § 6–4 i form av intensjonsstøtte og listestøtte.

(2) Intensjonsstøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister i valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

(3) Listestøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål.

(4) De som mottar tilskudd, må oppfylle følgende vilkår:

- a) Gruppen må være registrert som en nomineringsgruppe etter § 6–4.
- b) For intensjonsstøtte er det et krav om at søknaden om registrering fra nomineringsgruppen er journalført hos Kirkerådet innen 2. januar i valgåret, jf. § 6–4 (7).
- c) For listestøtte er det et krav om at nomineringsgruppen fremmer liste innen listefristen, og at listeforslaget blir godkjent.
- d) Dersom en bidragsyter i løpet av regnskapsåret har gitt ett eller flere bidrag til en nomineringsgruppe som til sammen utgjør en verdi av 12 000 kroner eller mer, skal nomineringsgruppen særlig oppgi bidragets verdi og bidragsyterens identitet. Privatpersoner skal identifiseres med navn og bostedskommune. Andre bidragsytere, långivere eller sponsorer skal identifiseres med navn og postadresse.

e) Kirkerådet kan fastsette andre vilkår, herunder vilkår i tråd med økonomiregelverket for rettssubjektet Den norske kirke.

(5) Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper.

Kapittel 7. Nærmere bestemmelser ved forholdstallsvalg

§ 7–1. Krav til listeforslag

(1) Fristen for innlevering av listeforslag ved valg til menighetsråd er kl. 12 den 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til menighetsrådet. Samme gruppe kan bare stille én liste i hvert valgdistrikt.

(2) Fristen for innlevering av listeforslag ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet er kl. 12 den 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet. Samme gruppe kan bare stille én liste i hvert valgdistrikt.

(3) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:

- a) Det må angi hvilket valg det gjelder.
- b) Det må ha en overskrift som angir den nomineringsgruppe som har fremsatt forslaget. Hvis listeforslaget er satt frem av en registrert nomineringsgruppe, skal overskriften være enslydende med nomineringsgruppens registrerte navn. Overskriften må ellers ikke kunne forveksles med navnet på en registrert nomineringsgruppe eller med overskriften på andre listeforslag i valgdistriktet. Listeforslag fra nominasjonskomiteen skal ha overskriften Nominasjonskomiteens liste.
- c) Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Kandidatene må ikke være felles med kandidater på andre listeforslag som gjelder samme valg i samme valgdistrikt.

Antallet kandidater skal oppfylle kravene i § 7–2. Kandidatene skal være oppført med fornavn, etternavn og fødselsår. Opplysning om kandidatens stilling eller bosted kan påføres. Dette skal gjøres hvis det er nødvendig for å unngå forveksling av kandidatene på listen.

- d) Listeforslaget må være underskrevet av et visst antall personer, jf. § 7–3.
- e) Det må inneholde navn på en tillitsvalgt og en vararepresentant blant dem som har skrevet under på listeforslaget. Disse skal ha myndighet til å forhandle med valgstyret eller valgrådet om endringer på listeforslaget. Det bør også angis navn på et visst antall personer blant dem som har underskrevet på listeforslaget, som skal fungere som tillitsutvalg.
- f) Listeforslag ved valg av menighetsråd bør inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn samt minst 20 prosent andel kandidater under 30 år.
- g) Listeforslag ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn, minst 20 prosent andel kandidater under 30 år samt kandidater fra minst tre prostier i bispedømmet.

(4) Listeforslaget må ha vedlegg som nevnt i § 7–4.

(5) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.

§ 7–2. Antall kandidatnavn på listeforslaget ¹

(1) Ved valg av menighetsråd skal listeforslaget være utfyllt i prioritert rekkefølge med navnet på minst så mange kandidater som det skal velges faste medlemmer til menighetsrådet. Nominasjonskomiteens liste skal inneholde minst så mange kandidater som det skal velges medlemmer og varamedlemmer. Ingen lister skal

inneholde mer enn dobbelt så mange navn som antallet medlemmer og varamedlemmer som skal velges.

(2) Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal listeforslaget være utfyllt i rekkefølge med navnet på så mange kandidater som det skal velges som medlemmer i bispedømmerådet. Forslaget kan maksimalt inneholde 18 kandidatnavn.

(3) Ved valg av menighetsråd og ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet kan inntil to av de øverste kandidatene på listeforslaget gis et stemmetillegg, med unntak av kandidatene på Nominasjonskomiteens liste. Kandidatene får i så fall et tillegg i sitt personlige stemmetall som tilsvarer 25 prosent av det antall stemmesedler som kommer listen til del ved valget. Disse kandidatnavnene skal stå først på listeforslaget og med uthevet skrift.

§ 7–3. Antall underskrifter på listeforslaget

(1) For nomineringsgrupper som er registrert av Kirkerådet etter § 6–3 og § 6–4, er det tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to av styremedlemmene i nomineringsgruppens lokalavdeling i det bispedømmet eller det soknet listen gjelder. Underskriverne må ha stemmerett i valgdistriktet.

(2) For øvrige forslagsstillere gjelder følgende regler:

- a) Ved valg til menighetsråd skal listeforslaget være underskrevet av minst ti personer med stemmerett i soknet.
- b) Ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal listeforslaget være underskrevet av minst 100 personer med stemmerett ved valg av leke medlemmer i bispedømmet, der maksimalt 50 prosent av underskriverne kommer fra ett og samme sokn. Listeforslag fra nominasjonskomiteen

¹ Endret ved forskrift 8 juni 2018 nr. 853 (i kraft 13 juli 2018).

skal kun være underskrevet av nominasjonskomiteens medlemmer.

§ 7-4. Vedlegg til listeforslaget

Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:

- a) En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
- b) En oversikt over fødselsdato og bostedsadresse til dem som har underskrevet på listeforslaget.
- c) Dersom en kandidat til bispedømmerråds- og kirkemøtevalg eller menighetsrådsvalg ikke er innført i folkeregisteret som bosatt i bispedømmet eller i soknet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
- d) Dersom en kandidat ikke er valgbar på grunn av sin stilling, må det legges ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil ha fratrudd stillingen når bispedømmerråd og Kirkemøtet trer i funksjon.

§ 7-5. Valgmyndighetenes behandling av listeforslagene

(1) Listeforslagene skal legges ut til ettersyn etter hvert som de kommer inn.

(2) Vedkommende valgmyndighet avgjør innen 5. mai i valgåret om forslag til valglistene kan godkjennes.

(3) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, skal valgmyndighetene gjennom forhandlinger med listeforslagets tillitsvalgte forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Tilsvarende gjelder for et forslag om supplerende nominasjon.

(4) En underskriver eller en kandidat som står på flere listeforslag for samme valg, skal av valgmyndighetene gis pålegg om å melde fra innen en bestemt frist hvilket forslag vedkommende vil stå på. Ellers settes vedkommende opp på det listeforslaget som ble innlevert først.

§ 7-6. Offentliggjøring av godkjente valglistene

Når listeforslagene er godkjent, skal valgmyndighetene legge de offisielle valglistene ut til gjennomsyn. Valgmyndighetene kunngjør overskriftene på de godkjente valglistene og opplyser om hvor de er lagt ut.

§ 7-7. Klage

Klage med krav om endring av valgstyrets eller valgrådets vedtak om å godkjenne eller forkaste et listeforslag eller forslag om supplerende nominasjon, må fremsettes innen sju dager etter offentliggjøringen av overskriftene på de godkjente valglistene. Dersom klagen er begrunnet i at enerett til gruppenavn er krenket, har også en registrert nomineringsgruppe klagerett. For øvrig gjelder bestemmelsene om klage i kapittel 15.

§ 7-8. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmesedler

(1) Trykking av stemmesedler:

- a) Ved valg av menighetsråd sørger valgstyret for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglistene i soknet før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.
- b) Ved valg av bispedømmerråd og Kirkemøtet sørger bispedømmerrådet for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglistene i bispedømmet før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.

(2) Endringer på stemmeseddelen

- a) Velgeren kan ved menighetsrådsvalg og bispedømmerråds- og kirkemøtevalg gi inntil tre kandidater på stemmeseddelen én personstemme. Dette gjøres ved å sette et merke ved kandidatens navn.
- b) Velgeren kan ved menighetsrådsvalg og bispedømmerråds- og kirkemøtevalg også gi en personstemme til kandidater på andre valglistene. Dette gjøres ved

å føre disse kandidatnavnene opp på stemmeseddelen. Slik personstemme kan gis til inntil tre kandidater. Når velgeren gir personstemme til valgbare kandidater på andre lister, overføres et tilsvarende antall listestemmer til den eller de listene disse kandidatene står oppført på.

- c) Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

§ 7–9. Mandatfordelingen og kandidatkåringen ²

(1) Valgstyret ved menighetsrådsvalg og valgrådet ved bispedømmeråds- og kirkemøtevalg skal foreta valgoppgjør og fordele valgdistriktets mandater mellom listene. Listestemmetallet skal legges til grunn for mandatfordelingen som skjer i henhold til St. Lagués metode.

(2) St. Lagués metode innebærer at hver listes listestemmetall divideres med 1–3–5–7 osv. Hvert listestemmetall skal divideres så mange ganger som det er nødvendig for å finne det antall mandater listen skal ha. Det første mandatet tilfaller den listen som har den største kvotienten. Det andre mandatet tilfaller den listen som har den nest største kvotienten osv. Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller mandatet den av listene som har størst listestemmetall. Har de samme listestemmetall, avgjøres det ved loddtrekning hvilken liste mandatet skal tilfalle.

(3) Når det er avgjort hvor mange mandater en valgliste skal ha, fordeler valgstyret og valgrådet representantplassene til kandidatene på listen. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning.

- a) For valglistene utenom Nominasjonskomiteens liste gjelder følgende: Kandidater som er satt opp med uthevet skrift, gis det stemmetillegg de har krav på i henhold til § 7–2 tredje ledd, før de personlige stemmer velgerne har gitt til kandidatene telles opp. Deretter

kåres kandidatene i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Har flere kandidater fått like mange stemmer, eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.

- b) For Nominasjonskomiteens liste gjelder følgende: Kandidater på listen som har oppnådd et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall, kåres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Øvrige kandidater kåres på grunnlag av sin rekkefølge på listen. Har flere kandidater fått like mange stemmer, eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.

(4) Valgstyret skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av menighetsrådet om utfallet av valget.

(5) Valgrådet i bispedømmet skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av bispedømmerådet og Kirkemøtet om utfallet av valget.

Kapittel 8. Nærmere bestemmelser ved flertallsvalg

§ 8–1. Supplerende nominasjon

(1) Dersom nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen listefristen, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater enn angitt i § 7–2 første ledd. Dersom det i et slikt tilfelle ikke foreligger andre godkjente listeforslag enn Nominasjonskomiteens liste, skal det åpnes for supplerende nominasjon. Dette kunngjøres innen 5. mai i valgåret, med frist til kl. 12 den 5. juni. For supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd gjelder følgende:

- a) Et forslag til kandidat fremmet ved supplerende nominasjon skal være egenhendig underskrevet av fem stemmeberettigede forslagsstillere.
- b) For øvrig gjelder § 7–4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.

² Endret ved forskrift 8 juni 2018 nr. 853 (i kraft 13 juli 2018).

(2) Valgrådet i bispedømmet skal kunngjøre muligheten for supplerende nominasjon dersom det blir klart at valget gjennomføres som flertallsvalg. Fristen for supplerende nominasjon er 5. juni i valgåret. For supplerende nominasjon ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjelder følgende:

- a) Et antall stemmeberettigede kirkemedlemmer i et bispedømme, minimum 75 fra minst tre ulike sokn, hvorav maksimum 50 prosent av forslagsstillerne kan komme fra ett og samme sokn, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonsrunden.
- b) Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne.
- c) Forslagsstillerne må oppgi en tillitsvalgt for forslagsstillerne.
- d) Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- e) For øvrig gjelder § 7–4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.

(3) Vedkommende valgmyndighet skal innen 7. juni i valgåret avgjøre om forslag om supplerende nominasjon skal godkjennes. Godkjent forslag settes nederst på den endelige valglisten. Rekkefølgen på de supplerte kandidater avgjøres ved loddtrekning. Det må tydelig fremgå at de supplerte kandidater ikke er nominasjonskomiteens nederst prioriterte kandidater.

§ 8–2. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmesedler

Ved flertallsvalg gjelder bestemmelsene i § 7–8 tilsvarende med følgende særregel: Ved flertallsvalg med én valgliste ved valg til menighetsråd, kan velgeren tilføye navnet på inntil tre valgbare personer på valglisten. Et navn kan bare føres opp én gang på hver stemmeseddel.

§ 8–3. Kandidatkåringen³

(1) Dersom den eneste godkjente valglisten er Nominasjonskomiteens liste, gjelder følgende: Kandidater på listen som har oppnådd et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall, kåres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Øvrige kandidater kåres på grunnlag av sin rekkefølge på listen. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Har flere kandidater fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.

(2) Dersom den eneste godkjente valglisten er fra en annen gruppe enn nominasjonskomiteen, gjelder følgende: Kandidater som er satt opp med uthevet skrift, gis det stemmetillegg de har krav på i henhold til § 7–2 tredje ledd, før de personlige stemmer velgerne har gitt til kandidatene telles opp. Deretter kåres kandidatene i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Har flere kandidater fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.

Kapittel 9. Forhåndsstemmegivningen

§ 9–1. Perioden for forhåndsstemmegivningen

(1) Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning i tidsrommet 10. august til fredagen før valgdagen. Forhåndsstemmegivningen skal som et minimum kunne skje på minst ett kirkekontor i fellesrådsområdet i ordinær åpningstid, men det bør kunne skje i hvert sokn. Det bør også legges til rette for at forhåndsstemmegivning kan foregå både på dag- og kveldstid, på de institusjoner som geografisk hører til det enkelte sokn og på sentrale møteplasser for unge i regi av menigheten. Det kan legges til rette for forhåndsstemmegivning i tilknytning til gudstjenester.

³ Endret ved forskrift 8 juni 2018 nr. 853 (i kraft 13 juli 2018).

(2) Personer som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er manntallsført, kan stemme ved valget i bostedssoknet ved å avgi forhåndsstemme i det sokn de midlertidig oppholder seg innenfor de åpningstider valgstyret har fastsatt. Stemmeseddel til alle sokn og kategorialmenigheter er tilgjengelig på internett, og aktuell stemmeseddel kan også fås ved henvendelse til et menighetskontor.

(3) Valgstyret kunngjør forhåndsstemmegivning med tid og sted.

(4) Velgere som ønsker det, kan avgi forhåndsstemme fra 10. august i valgåret innenfor de åpningstider valgstyret har fastsatt.

(5) Forhåndsstemmegivningen må ikke foregå senere enn siste fredag før valgdagen. Forhåndsstemming i annet sokn enn der man har stemmerett, må gjøres innen 1. september.

(6) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at forhåndsstemmegivningen kommer inn til valgstyret innen valgdagen.

(7) Ved forhåndsstemmegivningen skal det fra 10. august være minst to stemmemottakere til stede ved mottak av forhåndsstemmer.

§ 9-2. Hvem kan motta forhåndsstemmer

(1) Stemmemottakere oppnevnes av valgstyret.

(2) Kandidat som er oppført på valgliste ved valg til menighetsråd eller bispedømmeråd og Kirkemøtet, kan oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i vedkommende sokn/ bispedømme.

§ 9-3. På hvilke steder kan det mottas forhåndsstemmer

(1) Forhåndsstemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig lokale.

Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger.

(2) Hos stemmemottaker oppnevnt av valgstyret foregår stemmegivning

- a) på helse- og omsorgsinstitusjoner og
- b) der valgstyret ellers beslutter at det skal mottas forhåndsstemmer.

(3) Velgere som på grunn av sykdom eller uferhet ikke kan avgi stemme etter annet ledd, kan etter søknad til valgstyret avgi forhåndsstemme der de oppholder seg dersom valgstyret velger å legge til rette for det. Valgstyret fastsetter selv fristen for når søknaden må være kommet inn til valgstyret. Fristen må fastsettes til et tidspunkt innenfor perioden mellom tirsdag og fredag siste uke før valget. Dersom valgstyret velger å legge til rette for slik stemmegivning, skal søknadsfristen kunngjøres.

§ 9-4. Fremgangsmåten ved stemmegivningen

(1) Velger skal i enerom og usett brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på.

(2) Når stemme mottas fra velger som er manntallsført i soknet, skal følgende prosedyre følges: Etter at stemmeseddelen er stemplet, legger velgeren denne selv i en stemmeseddelkonvolutt og limer denne igjen. Stemmemottaker legger stemmeseddelkonvolutten sammen med eventuelt valgkort i en omslagskonvolutt som legges i en valgurne. Dersom det ikke er utstedt et valgkort eller velgeren ikke har valgkortet med seg, skal velgeren selv påføre navn, fødselsdato og adresse på omslagskonvolutten.

(3) Når stemme mottas fra velger som er manntallsført i et annet sokn, skal følgende prosedyre følges: Etter at stemmeseddelen er stemplet, legger velgeren denne selv i en stemmeseddelkonvolutt og

limer denne igjen. Stemmeholder legger stemmesedelkonvolutt sammen med eventuelt valgkort i en omslagskonvolutt. Dersom det ikke er utstedt et valgkort eller velgeren ikke har valgkortet med seg, skal velgeren selv påføre navn, fødselsdato og adresse på omslagskonvolutt. Omslagskonvolutt skal sendes det soknet velgeren er manntallsført i.

(4) Velger som er ukjent for stemmeholder, skal legitimere seg. Velgers identitet kan ved stemmegivning på institusjon i stedet bekreftes av en ansatt som legitimerer seg.

(5) Stempel som brukes ved forhåndsstemmegivningen kan være det samme stempel som brukes på valgtinget.

(6) Velger som har behov for det, kan selv be stemmeholder om å få hjelp ved stemmegivningen. Velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan selv peke ut en ekstra hjelper blant de personer som er til stede i valglokalet. Stemmeholder skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt etter § 17-2 annet ledd.

(7) Valgurner som brukes ved forhåndsstemmegivningen skal være forseglet.

§ 9-5. Valgagitasjon m.m.

(1) Valgagitasjon er ikke tillatt i det rommet der forhåndsstemmegivningen foregår.

(2) Uvedkommende må ikke få kunnskap om forbruket av de forskjellige valglistenes stemmesedler.

§ 9-6. Særskilte regler

(1) Kirkerådet kan gi særskilte regler for forhåndsstemmegivning i Svalbard kirke og Sjømannskirken.

(2) Kirkerådet kan gi særskilte regler om internettstemmegivning under forhåndsstemmegivningen.

Kapittel 10. Tidspunktet for valg. Stemmegivningen på valgtinget

§ 10-1. Tidspunktet for valgene

(1) Valg av medlemmer til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet skal holdes i alle menigheter samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet til, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre. Kirkemøtet fastsetter valgår.

(2) Hoveddelen av valgtinget må holdes på den offisielle valgdagen. I de kommuner det holdes valg også søndagen før den offisielle valgdagen, skal det også holdes valg til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet samtidig. Tid for stemmegivningen skal følge tid for stemmegivning for det samtidig pågående offentlige valget. Valgstyret kan bestemme at valg i kirken i tilknytning til gudstjeneste søndagen før den offisielle valgdagen avholdes som en del av selve valgtinget.

§ 10-2. Tid og sted for stemmegivningen. Organisering

(1) Valgstyret bestemmer etter § 10-1 hvor stemmegivningen skal foregå. Stemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Det skal ikke benyttes samme rom som det samtidig pågående offentlige valget benytter. Kommunens stemmekretser skal følges. Der disse ikke samsvarer med soknegrensene, kan valgstyrene i de berørte sokn inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. På hvert stemmested foregår stemmegivningen for en viss del av manntallet.

(2) Valgstyrene i et fellesrådsområde kan i fellesskap bestemme at det skal bli adgang til at velgerne kan avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet, enten for begge kirkelige valg eller kun for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Dersom et flertall av valgstyrene i fellesrådsområdet går inn for slik tilrettelegging, skal alle valgstyrene i fellesrådsområde tilrettelegge for dette. Velgere som avgir stemme i et sokn de ikke er manntallsført i, avgir stemme i stemmeseddelkonvolutt etter prosedyren for forhåndsstemmegivning i § 9–4. Valgstyret plikter i så tilfelle å sørge for at omslagskonvoluttene blir overlevert til vedkommende sokn.

(3) Dersom valggjennomføringen i et sokn ikke uten uforholdsmessige vanskeligheter kan oppfylle kravene til tid og sted for stemmegivningen, kan bispedømmerådet innvilge dispensasjon fra kravene. Frist for å søke om dispensasjon er 15. mai i valgåret.

(4) Valgstyret kunngjør tid og sted for stemmegivningen, senest innen forhåndsstemmegivningen starter 10. august. I kunngjøringen skal det gjøres rede for når og hvor valgtinget skal holdes, når stemmegivningen skal være avsluttet, hvor og når forhåndsstemmegivningen skal foregå, og hvor mange medlemmer og varamedlemmer som skal velges. Når stemmegivningen foregår på flere steder, skal det i kunngjøringen dessuten gjøres rede for hvem som skal stemme på de forskjellige steder, og når valget skal holdes på hvert sted. Valget bør kunngjøres flere ganger.

(5) Kandidat som er oppført på valgliste ved valg til menighetsråd eller bispedømmeråd og Kirkemøtet, kan oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i vedkommende sokn/ bispedømme.

§ 10–3. Ordensregler

(1) I valglokalet og i de rom som velgeren må passere for å komme frem til valglokalet, er det ikke tillatt å drive valgagitasjon eller å utføre handlinger som kan forstyrre eller hindre en normal gjennomføring av valghandlingen. Det er ikke tillatt for uvedkommende å føre kontroll med hvem som møter frem og avgir stemme, eller å foreta

velgerundersøkelser eller liknende utspørring av velgerne.

(2) Uvedkommende må ikke få kunnskap om forbruket av de forskjellige valglistenes stemmesedler.

(3) Stemmestyrets leder kan om nødvendig bortvise den som opptrer i strid med reglene i denne paragrafen.

§ 10–4. Stemmegivning i valglokalet

(1) Når valgtinget åpner, skal velgere som er innført i manntallet i soknet, gis adgang til å avgir stemme etter hvert som de møter frem.

(2) Stemmestyret setter et kryss i manntallet ved velgerens navn. Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg.

(3) Velgeren skal i enerom og usett brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på. Velgeren leverer stemmeseddelen til stemmestyret, som stempler den med et offisielt stempel. Velgeren legger selv stemmeseddelen ned i en urne.

(4) Velgere som ikke er innført i vedkommende del av manntallet, skal ikke legge stemmeseddelen i urnen. Etter at stemmeseddelen er blitt stemplet, skal velgeren selv legge den i en stemmeseddelkonvolutt og gi denne til stemmestyret. Stemmestyret legger stemmeseddelkonvolutten i en omslagskonvolutt, kleber den igjen og påfører den velgerens navn, bostedsadresse og fødselsdato.

(5) Velger som har behov for det, kan selv be stemmestyret om å få nødvendig hjelp ved stemmegivningen. Velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan selv peke ut en ekstra hjelper blant de personer som er til stede i valglokalet. Stemmestyret skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt.

(6) Valgurner som brukes ved stemmegivningen på valgdagen, skal være forseglet.

§ 10-5. Stemmegivning utenfor valglokalet

Er velgeren ikke i stand til å bevege seg inn i valglokalet, kan vedkommende avgi stemme til to stemmemottakere umiddelbart utenfor valglokalet.

§ 10-6. Avslutning av stemmegivningen

Stemmelokalet stenges på det tidspunkt som er fastsatt. Velgere som da har møtt frem ved valglokalet, skal få avgi stemme.

§ 10-7. Oppbevaring og transport av valgmateriell

Alt valgmateriell skal oppbevares og transporteres på betryggende måte.

Del 3: Valg av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kapittel 11. Valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 11-1. Nominasjon

(1) Ved nominasjon til valg av prest gjelder følgende:

- a) Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle prestene i ordnet kirkelig stilling i hvert prosti til et møte hvor prestene velger en prest som medlem og en prest som varamedlem til nominasjonskomiteen for prestene. Det bør tilstrebes representasjon av yngre prester samt at begge kjønn er representert.
- b) Valgbare til nominasjonskomiteen er de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
- c) Valgrådet skal i god tid, senest 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til prestene i ordnet kirkelig stilling i bispedømmet om innen 1. mars å fremme forslag til geistlig medlem av bispedømmerådet og Kirkemøtet. Valgrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til samtlige prester i døveamenighetene om å fremme forslag til geistlig medlem. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.

(2) Ved nominasjon til valg av lek kirkelig tilsatt gjelder følgende:

- a) Valgrådet skal i samarbeid med kirkevergen ved prostesetet innkalle de leke kirkelig tilsatte i hvert prosti til et møte hvor de leke kirkelig tilsatte velger et medlem og et varamedlem til nominasjonskomiteen for lek kirkelig tilsatte. Det bør tilstrebes representasjon av yngre leke kirkelig tilsatte samt at begge kjønn er representert.
- b) Der tungtveiende grunner tilsier at det ikke er mulig å gjennomføre valgmøte ved valg av lek kirkelig tilsatt, kan valgrådet gi dispensasjon. I slike tilfeller skal følgende prosedyre følges:
 - i. Kirkevergen ved prostesetet sammenkaller én representant fra hver yrkesgruppe til et møte hvor det oppstilles én eller flere kandidater til nominasjonskomiteen. Representantene utpekes etter forslag fra de tillitsvalgte for yrkesgruppene. En bør forsøke å få med representanter for ulike sokn i prostiet.
 - ii. Forslaget/forslagene sendes ut på avstemning blant de stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i prostiet. Avstemningen finner sted på e-post innen fristen for avholdelse av valgmøte.
- c) Valgbare til nominasjonskomiteen er de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatt, jf. § 3-4. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.

- d) Valgrådet skal i god tid, senest 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til leke kirkelig tilsatte i bispedømmet om innen 1. mars å fremme forslag til lek kirkelig tilsatt medlem av bispedømmerådet. Valgrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til samtlige leke kirkelig tilsatte i døvemenighetene om å fremme slikt forslag. De som foreslås skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.

(3) Ved nominasjon til prest og til lek kirkelig tilsatt gjelder følgende felles bestemmelser:

- a) Nominasjonskomiteene velger selv sin leder. Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteene til ett eller flere møter der den setter opp listeforslag med fem kandidater. Nominasjonskomiteene bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteenes medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.
- b) Nominasjonskomiteene bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteene fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

§ 11–2. *Krav til og behandling av listen*

(1) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.

(2) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:

- a) Det må angi hvilket valg det gjelder.
- b) Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer

av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.

- c) Listeforslaget må inneholde
- i. Minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
 - ii. Kandidater fra forskjellige distrikter og
 - iii. Om mulig minst én kandidat under 30 år.
- d) Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.

(3) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.

(4) Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:

- a) En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
- b) Dersom en kandidat ikke tilfredsstillt krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
- c) En oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.

(5) Valgrådet avgjør innen 5. mai i valgåret om forslag til valglistene kan godkjennes.

(6) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, skal valgrådet

gjennom forhandlinger med nominasjonskomiteens leder forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene.

(7) Valrådet skal underrette samtlige kandidater på listeforslaget om at de er satt opp på listeforslag og opplyse om adgangen til å søke om fritak.

§ 11–3. *Supplerende nominasjon*

(1) Stemmeberettigede prester i bispedømmet, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to prostier, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet innen 5. juni i valgåret.

(2) Stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to prostier, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet innen 5. juni i valgåret.

(3) Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.

(4) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i de to forrige leddene er oppfylt.

§ 11–4. *Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmeseddelen*

(1) Valrådet avgjør om forslagene om supplerende nominasjon skal godkjennes og setter opp de endelige valglistene innen 7. juni. Valrådet sørger uten ugrunnet opphold for at disse listene blir kunngjort.

(2) Valrådet skal sørge for at stemmeseddelen til valg av prest blir

mangfoldiggjort og sendt prestene i kirkelig prestestilling i bispedømmet, herunder for Oslo bispedømmes del prester i døvemenighetene, innen 15. juni sammen med en egen presentasjon av kandidatene, og med angivelse av frist for innsending av stemmesedler.

(3) Valrådet skal sørge for at stemmeseddelen til valg av lek kirkelig tilsatt blir mangfoldiggjort og sendt samtlige stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, herunder for Oslo bispedømmes del leke kirkelig tilsatte i døvemenighetene, innen 15. juni sammen med en egen presentasjon av kandidatene og med angivelse av frist for innsending av stemmesedler.

(4) Som stemmeseddel skal den tilsendte stemmeseddel benyttes. Det skal gå tydelig fram av stemmeseddelen at kandidatene er ordnet alfabetisk og ikke er rangert i prioritert rekkefølge.

(5) Velgeren kan gi uttrykk for sin rangering av kandidatene på stemmeseddelen ved å markere velgerens første preferanse med tallet én, andrepreferansen med tallet to osv. Velgeren skal rangere minst én kandidat. Velgeren kan rangere så mange av de nominerte kandidatene som velgeren ønsker. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

§ 11–5. *Fremgangsmåte ved stemmegivningen*

(1) Stemmeseddelen legges i nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.

(2) Stemmesedler fra flere prester i en menighet kan legges sammen i en nøytral omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.

(3) Stemmesedler fra leke kirkelig tilsatte i en menighet kan legges sammen i en

nøytral omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.

(4) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi stemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.

§ 11-6. Kandidatkåring

(1) Valgrådet er ansvarlig for opptelling av stemmesedler.

(2) Valget finner sted som preferansevalg. Den som har fått flere førstestemmer enn halvparten av de godkjente stemmesedler, skal kåres til medlem. Har ingen kandidat fått et tilstrekkelig antall førstestemmer, strykes den kandidat som har færrest førstestemmer, og på de stemmesedler hvor den strøkne sto først, skal det telles opp hvem som har kommet frem på førsteplass. Dette regnes som førstestemmer som kommer i tillegg til førstestemmene fra første opptelling. Dette pågår til en kandidat er valgt etter annet punktum. Har to eller flere kandidater samme antall førstestemmer, avgjøres det ved loddtrekning hvem som skal strykes. Tilsvarende prosedyre følges ved kåring av varamedlemmer.

(3) Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

Kapittel 12. Valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 12-1. Nominasjon

(1) De leke medlemmene i Døvekirkenes fellesråd, med unntak av kirkelige tilsatte, er nominasjonskomité for det særskilte valget av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å sitte i nominasjonskomiteen.

(2) Valgrådet i Oslo bispedømme skal i god tid, senest innen 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til samtlige døves menighetsråd om innen 1. mars å fremme forslag på tre leke medlemmer til det særskilte valget av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.

(3) Nominasjonskomiteen velger selv sin leder. Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der den setter opp et listeforslag på fem kandidater. Nominasjonskomiteen bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.

(4) Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

§ 12-2. Krav til og behandling av listen

(1) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.

(2) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:

- a) Det må angi hvilket valg det gjelder.
- b) Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.

- c) Listeforslaget må inneholde
 - i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
 - ii. kandidater fra forskjellige døvemenigheter, og
 - iii. om mulig minst én kandidat under 30 år.
- d) Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.

(3) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.

(4) Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:

- a) En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
- b) Dersom en kandidat ikke tilfredsstiller krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
- c) En oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.

(5) Valgrådet i Oslo bispedømme avgjør innen 5. mai i valgåret om listeforslag fra nominasjonskomiteen kan godkjennes.

(6) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglernes krav, skal valgrådet gjennom forhandlinger med nominasjonskomiteens leder forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Valgrådet kan etter slike forhandlinger

godkjenne en valgliste med færre kandidater enn foreskrevet.

§ 12-3. Supplerende nominasjon

(1) Stemmeberettigede, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to døvemenigheter, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen innen 5. juni. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.

(2) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i forrige ledd er oppfylt.

§ 12-4. Stemmegivning

Valg av representant for døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd skjer samtidig og ved samme sted som ved valg av døves menighetsråd.

§ 12-5. Stemmesedler.

Velgernes adgang til å endre på stemmeseddelen

(1) Stemmeseddelen ved valg av døvemenighetenes representant skal utformes av valgrådet i Oslo bispedømme.

(2) Velgeren avgir stemme ved å sette et kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene. Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

§ 12-6. Fremgangsmåte ved stemmegivningen

(1) Ved forhåndsstemmegivning skal prosedyrene for forhåndsstemmegivning i annet sokn enn bostedssocknet etter § 9-4 tredje ledd følges tilsvarende. Omslagskonvolutten skal sendes til den aktuelle døvemenigheten.

(2) Ved stemmegivning på valgtinget i døvemenigheten skal prosedyrene for stemmegivning på valgting etter § 10–4 følges tilsvarende.

§ 12–7. Kandidatkåring

(1) Valgrådet i Oslo bispedømme er ansvarlig for oppstilling av stemmesedler.

(2) Valget finner sted som flertallsvalg. Den som har flest stemmer, skal kåres til medlem. Tilsvarende gjelder ved kåring av varamedlemmer.

(3) Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

Kapittel 13. Valg av samiske representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 13–1. Valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Valgrådet i Nidaros bispedømme styrer valget av sørsamisk representant.

(2) Nidaros bispedømmeråd oppnevner en sørsamisk representant til nominasjonskomiteen for valg av leke medlemmer etter forslag fra Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråd innhenter forslag til representanter til nominasjonskomiteen fra Saemien Åålmege, fra alle menighetsrådene i sørsamisk språkområde samt alle andre menighetsråd i Nidaros bispedømme.

(3) Nidaros bispedømmeråd skal i god tid, senest innen 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til Saemien Åålmegeaerie, til alle menighetsråd i sørsamisk språkområde samt til andre menighetsråd i Nidaros bispedømme om innen 1. mars å fremme forslag på tre sørsamiske kandidater. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.

(4) For nominasjonsprosessen ved valg av sørsamisk representant til Nidaros

bispedømmeråd gjelder § 12–1 tredje og fjerde ledd tilsvarende.

(5) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret. Listeforlaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.

(6) Listeforlaget må oppfylle følgende vilkår:

a) Det må angi hvilket valg det gjelder.
b) Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen.

Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.

c) Listeforlaget må inneholde

- i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
- ii. kandidater fra forskjellige distrikter, og
- iii. om mulig minst én kandidat under 30 år.

d) Listeforlaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.

(7) Listeforlaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av sjettede ledd.

(8) Valgrådet i Nidaros bispedømme avgjør innen 5. mai i valgåret om listeforlaget fra nominasjonskomiteen kan godkjennes.

(9) Stemmeberettigede, minst ti i antallet, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen innen 5. juni. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.

(10) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de

er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i forrige ledd er oppfylt.

(11) Valgrådet skal sende stemmeseddelen for valg av sørsamisk representant til de stemmeberettigede medlemmene i Saemien Åålmege innen 15. juni. Velgeren avgir stemme ved å sette et kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene. Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

(12) Stemmeseddelen legges i nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.

(13) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi stemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.

(14) For valget av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd gjelder § 12–7 tilsvarende, men med valgrådet i Nidaros bispedømme som ansvarlig organ.

§ 13–2. Valg av lulesamisk og nordsamiske representanter til Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Samisk kirkelig valg møte velger lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet og nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet etter nærmere regler vedtatt av Kirkemøtet.

Del 4: Felles bestemmelser

Kapittel 14. Prøving av stemmegivninger og stemmesedler, optelling, protokollering, m.m.

§ 14–1. Valgstyrets godkjenning av forhåndsstemmegivning avgitt i stemmeseddelkonvolutt

- (1) En forhåndsstemmegivning skal godkjennes dersom
- velgeren er innført i manntallet i soknet,
 - stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er,
 - stemmegivningen er avgitt til rett tid,
 - stemmegivningen er levert til rett stemmemottaker,
 - omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt åpnet,
 - velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning og
 - stemmegivningen er kommet inn til valgstyret innen kl. 21 på valgdagen.

(2) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

(3) Forhåndsstemmegivningene skal godkjennes før valgdagen i den utstrekning det er mulig.

§ 14–2. Godkjenning av stemmegivning gitt på valgtinget

(1) En stemmegivning avgitt på valgtinget skal godkjennes dersom

- velgeren er innført i manntallet i soknet,
- velgeren har fått anledning til å avgi stemme, og
- velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning.

(2) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

§ 14–3. Valgrådets godkjenning av stemmegivning i valg etter kapittel 11, 12 og 13

(1) En stemmegivning ved valg av representant for døvemenighetene, ved valg av sørsamisk representant, ved valg av prest og ved valg av lek kirkelig tilsatt skal godkjennes dersom:

- velgeren er innført i manntallet,
- stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er,
- stemmegivningen er avgitt til rett tid,
- omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt åpnet,
- velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning og
- stemmegivningen er kommet inn til valgrådet innen kl. 17 dagen etter valgdagen. For stemmegivninger ved valg av døvemenighetenes representant må stemmegivningen være kommet inn til valgrådet innen kl. 17 ti dager etter valgdagen.

(2) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

§ 14–4. Godkjenning av stemmesedler

(1) En stemmeseddel skal godkjennes dersom

- den har offisielt stempel,
- det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder,
- det fremgår hvilken liste velgeren har stemt på og
- gruppen stiller liste i valgkretsen. Stemmeseddel beregnet på en annen valgkrets kan bare godkjennes dersom den gjelder en registrert nomineringsgruppe.

(2) En avgitt stemmeseddel anses å være enslydende med den offisielle valglisten.

(3) Dersom velgeren har benyttet en trykt stemmeseddel som ikke er enslydende med den offisielle valglisten, skal det ses bort fra eventuelle endringer foretatt av velgeren.

§ 14–5. Godkjenning av stemmesedler ved valg av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt skal en stemmeseddel godkjennes dersom:

- det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og
- det er rangert minst en kandidat på stemmeseddelen.

(2) Ved valg av sørsamisk medlem og døvemenighetenes representant skal en stemmeseddel godkjennes dersom:

- det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og
- det er oppført et navn på valgbar person i det respektive valget.

§ 14–6. Opptelling av stemmesedler

(1) Valgstyret er ansvarlig for opptelling av stemmesedler til menighetsrådsvalget. Valgstyret og valgrådet har hver sine ansvarsområder knyttet til opptelling av stemmesedler til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Valgrådet er ansvarlig for den endelige opptellingen av stemmesedler til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Opptellingen foretas av de personer og på den måten valgstyret og valgrådet har bestemt, i samsvar med de bestemmelser som følger av valgreglene. Kandidat som er oppført på valgliste, kan ikke delta i opptellingen av vedkommende valg.

(2) Stemmesedler avgitt på forhånd og stemmesedler avgitt på valgtinget skal telles sammen.

(3) Stemmesedlene skal telles opp i to omganger, ved en foreløpig og en endelig opptelling.

(4) Foreløpig opptelling:

- Forhåndsstemmegivninger samt valgtingsstemmegivninger avgitt ved andre stemmesteder i fellesrådsområdet enn der velgeren er manntallsført, skal behandles før den foreløpige opptellingen starter.

- b) Foreløpig opptelling av stemmesedler avgitt på valgtinget skal starte så snart som mulig etter at stemmegivningen på valgtinget er avsluttet.
 - c) Stemmesedler til menighetsrådsvalget som det er tvil om kan godkjennes, legges til side og holdes utenfor opptellingen.
 - d) Hver listes foreløpige stemmetall finnes ved å telle hvor mange stemmesedler som er avgitt til hver liste. Det registreres også antallet rettede og urettede stemmesedler avgitt til hver liste. Stemmesedler til bispedømmeråds- og kirkemøtevalget som det er tvil om kan godkjennes, telles for seg.
 - e) Ved menighetsrådsvalg gjennomført som flertallsvalg telles også personstemmer i den foreløpige opptellingen etter følgende prosedyre:
 - i. Hver kandidat gis én stemme per urettet stemmeseddel.
 - ii. Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemmer, får to stemmer hver. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene.
 - iii. Tilføyde navn får én stemme hver. Dersom det er tilføyd mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre øverste navnene.
 - iv. Øvrige kandidater får én stemme hver. Det tas ikke hensyn til strykninger.
- (5) Endelig opptelling. Registrering av rettinger på stemmesedlene for alle valgene:
- a) Endelig opptelling av stemmesedler til valg av menighetsråd tar til umiddelbart etter at foreløpig opptelling er avsluttet og alle stemmene er kommet inn til valgstyret. Den endelige opptellingen skal foretas under valgstyrets tilsyn.
 - b) Stemmesedlene fra den foreløpige opptellingen skal telles på nytt. Valgstyret avgjør om stemmesedler som ikke ble tatt med i den foreløpige opptellingen, skal godkjennes. Godkjente stemmesedler blant disse skal telles sammen med de øvrige stemmesedlene.
 - c) Dersom menighetsrådsvalget gjennomføres som flertallsvalg, følges tilsvarende prosedyre for opptelling som i fjerde ledd bokstav e for å telle personstemmer.
 - d) Dersom menighetsrådsvalget gjennomføres som forholdstallsvalg, følges følgende prosedyre:
 - i. Først telles personstemmer tilsvarende fjerde ledd bokstav e.
 - ii. Deretter finner valgstyret de enkelte listenes endelige listestemmetall. Hver stemmeseddel teller like mange listestemmer som det skal velges medlemmer til menighetsrådet. Tallet korrigeres for listestemmer avgitt til og mottatt fra andre lister.
 - e) Ved bispedømmeråds- og kirkemøtevalget skal valgrådet gjennomføre endelig opptelling innen ti dager etter valgdagen. Den endelige opptellingen skal foretas under valgrådets tilsyn.
 - f) Før endelig opptelling begynner, skal valgrådet ta stilling til de stemmesedler til bispedømmeråds- og kirkemøtevalget som valgstyrene hadde tvil om kunne godkjennes, jf. fjerde ledd bokstav e siste punktum.
 - g) Dersom valget gjennomføres som forholdstallsvalg, følges følgende prosedyrer:
 - i. Først gjennomføres prosedyre tilsvarende fjerde ledd bokstav e for å telle personstemmer.
 - ii. Deretter gjennomføres prosedyre tilsvarende femte ledd bokstav d punkt ii for å finne listenes endelige stemmetall sammenlagt for alle soknene i bispedømmet.
 - h) Dersom valget gjennomføres som flertallsvalg, følges prosedyre tilsvarende fjerde ledd bokstav e, men på en slik måte at alle personstemmer også blir kontrolltelt

av annen person enn den som gjør hovedtellingen.

(6) Ved forholdstallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 7–9. Ved flertallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 8–3, § 12–7 eller § 13–1 fjortende ledd. Ved preferansevalg foretas det valgoppgjør etter § 11–6.

§ 14–7. Protokollering av valg

(1) Stemmestyret skal føre protokoll i forbindelse med gjennomføringen av valgtinget.

(2) Valgstyret skal føre protokoll i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av valg. Valgprotokollen skal tas inn som vedlegg til menighetsrådets møtebok og underskrives av samtlige tilstedeværende medlemmer av valgstyret.

(3) Valgstyret skal innberette elektronisk resultatet av valget, det samlede antall stemmeberettigede som har avgitt stemme samt andre relevante data om valget, på den måten Kirkerådet fastsetter. Valgstyret skal ta utskrift av rapport fra elektronisk verktøy inn i valgbooken og sende kopi til prosten.

(4) Valgrådet i bispedømmet skal føre protokoll i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av valg. Bekreftet kopi av valgrådets protokoll ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sendes bispedømmerådet og Kirkerådet. Valgrådet skal meddele utfallet av stemmegivningen til bispedømmerådet og Kirkerådet. Bispedømmerådet fører resultatet inn i sin møtebok og kunngjør resultatet omgående.

§ 14–8. Oversending av materiell

(1) Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal valgstyret så snart som mulig sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:

a) alle stemmesedler, sortert på urettede og rettede og på lister,

b) alle stemmegivninger valgstyret har forkastet,

c) bekreftet avskrift av det som er protokollert i forbindelse med valget, og

d) kopi av innkomne klager.

(2) Materiellet skal pakkes i god orden i forsvarlig forseglet emballasje og sendes på hurtigst betryggende måte.

Kapittel 15. Prøving av valgets gyldighet. Klage

§ 15–1. Klage ved valg av menighetsråd

(1) Biskopen og alle som har stemmerett, kan klage over forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av menighetsrådsvalget i det soknet vedkommende er manntallsført. Gjelder klagen spørsmål om stemmerett eller om adgangen til å avgi stemme, har også den som ikke er blitt manntallsført, klagerett.

(2) Klage må fremmes innen sju dager etter valgdagen. Klage over valgoppgjøret må fremmes innen sju dager etter at valgoppgjøret er godkjent.

(3) Klagen skal være skriftlig og skal fremsettes for valgstyret i menigheten.

(4) Bispedømmerådet er klageinstans. Bispedømmerådet skal kjenne menighetsrådsvalget i et sokn ugyldig dersom det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet og som det ikke er mulig å rette.

(5) Hvis bispedømmerådet kjenner et valg ugyldig, skal det sendes melding til Kirkerådet, som påbyr omvalg.

§ 15–2. Klage ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Biskopen og alle som har stemmerett, kan klage over forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet i det bispedømmet vedkommende er manntallsført. Gjelder klagen spørsmål

om stemmerett eller om adgangen til å avgi stemme, har også den som ikke er blitt manntallsført, klagerett.

(2) Klage må fremmes innen sju dager etter valgdagen. Klage over valgoppgjøret må fremmes innen sju dager etter at valgoppgjøret er godkjent.

(3) Klagen skal være skriftlig og skal fremsettes for valgstyret i menigheten, valgrådet i bispedømmet eller Kirkerådet.

(4) Kirkerådet er klageinstans. Kirkerådet skal kjenne valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet i et sokn eller i hele bispedømmet ugyldig dersom det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet og som det ikke er mulig å rette.

(5) Når valget i et sokn eller i et bispedømme er kjent ugyldig, påbyr Kirkerådet omvalg. Kirkerådet kan i særlige tilfeller påby omvalg i hele bispedømmet selv om feilen ikke gjelder alle soknene i bispedømmet.

§ 15–3. Gjennomføring av omvalg

(1) Ved omvalg benyttes manntallet fra det opprinnelige valget. Manntallet skal oppdateres og feil rettes.

(2) Dersom det er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig gjennomføring av omvalget, kan Kirkerådet gjøre unntak fra bestemmelser i disse regler.

Kapittel 16. Nytt valgoppgjør i perioden. Suppleringsvalg

§ 16–1. Nytt valgoppgjør til valg av menighetsråd

Lederen i menighetsrådet skal underrette bispedømmerådet dersom en plass i menighetsrådet blir ubesatt. Bispedømmerådet kan påby nytt valgoppgjør. Tilsvarende gjelder når en vararepresentantplass blir ubesatt, dersom lederen i menighetsrådet finner dette nødvendig.

§ 16–2. Nytt valgoppgjør til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Lederen i bispedømmerådet skal underrette Kirkerådet dersom en plass i bispedømmerådet blir ubesatt. Kirkerådet kan påby nytt valgoppgjør. Tilsvarende gjelder når en vararepresentantplass blir ubesatt, dersom lederen i bispedømmerådet finner dette nødvendig.

§ 16–3. Suppleringsvalg til menighetsråd i valgperioden

Er antallet medlemmer av menighetsrådet utilstrekkelig, og forholdet ikke kan avhjelpes ved nytt valgoppgjør, kan bispedømmerådet samtykke i at det holdes suppleringsvalg etter nærmere bestemmelser som bispedømmerådet fastsetter. Tilsvarende gjelder dersom en valgliste ikke har nok personer til å fylle sine mandater.

§ 16–4. Suppleringsvalg til bispedømmeråd i valgperioden

(1) Er antallet av vararepresentanter eller av en gruppes vararepresentanter blitt utilstrekkelig, og forholdet ikke kan avhjelpes ved nytt valgoppgjør, kan vedkommende gruppe selv utpeke den som skal rykke inn på den ledige vararepresentantplassen. Gruppen underretter deretter bispedømmerådet, som velger vedkommende som vararepresentant dersom valgbarhetsvilkårene er oppfylt.

(2) Er valget holdt som flertallsvalg, utpekes kandidaten til den ledige plassen av bispedømmerådet.

Kapittel 17. Forskjellige bestemmelser

§ 17–1. Oppbevaring, avhending og tilintetgjøring av valgmateriell

Oppbevaring, avhending og tilintetgjøring av valgmateriell etter at valget er over, skal skje i henhold til arkivlovens bestemmelser og forskrift gitt i medhold av denne.

§ 17-1a. Beregning av frister⁴

(1) Hvis en dato som er utgangspunktet for en frist faller på en lørdag eller en helligdag, begynner fristen å løpe nærmest påfølgende hverdag.

(2) Hvis en dato for avslutningen av en frist faller på en lørdag eller en helligdag, løper fristen ut den nærmest påfølgende hverdag.

(3) Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende i de tilfeller hvor en dato som er det tidligste eller seneste tidspunktet for noen handling etter disse regler, faller på en lørdag eller en helligdag.

§ 17-2. Taushetsplikt

(1) Forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt gjelder tilsvarende ved kirkelige valg.

(2) En person som assisterer en velger ved stemmegivningen og får kjennskap til hvordan vedkommende har stemt, har taushetsplikt om dette.

§ 17-3. Mindre endringer, utfyllende bestemmelser og forsøk

(1) Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i reglene.

(2) Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av valget og utfylling av reglene.

(3) Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å gjennomføre begrensede forsøk med ulike valgordninger ved valg av menighetsråd.

§ 17-4. Kategorialmenigheter

Reglens bestemmelser om valg av menighetsråd benyttes av kategorialmenigheter så langt de passer, med mindre annet er særskilt bestemt.

§ 17-5. Bispedømmerådets funksjonstid⁵

Det nyvalgte bispedømmerådet trer i funksjon 1. januar året etter valgåret. Valgperioden strekker seg til og med 31. desember i valgperiodens siste år.

§ 17-6. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks. Samtidig oppheves regler 8. april 2014 nr. 1369 for valg av menighetsråd og regler 8. april 2014 nr. 1370 for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

⁴ Tilføyd ved forskrift 8 juni 2018 nr. 853 (i kraft 13 juli 2018).

⁵ Lagt til ved forskrift 30. mars 2019 nr 453.

14.2 Reglar for val av sokneråd, bispedømeråd og Kyrkjemøtet (kyrkjevalreglane) - nynorsk

Omsettinga er ikkje offisiell versjon av regelverket; den er berre for bruk til informasjonssiktemål. Dersom det ikkje er samsvar mellom tekst på nynorsk og bokmål, er det bokmålsversjonen som gjeld.

Heimel: Fastsett av Kyrkjemøtet 16. april 2018 med heimel i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeoven) femte ledd, § 6 første ledd, § 23 andre ledd og § 24 første ledd.

Tilføyd heimel: Delegeringsvedtak 16. april 2018 nr. 852.

Endringar: Endra ved forskrift 8 juni 2018 nr. 853.

Del 1: Innleiing, stemmerett, vilkår for å bli vald, valorgan, m.m.

Kapittel 1. Formålet med reglane, verkeområde, samansetning av organa

§ 1-1. Formålet med reglane

Formålet med reglane er å legge forholda til rette så medlemmene av Den norske kyrkja ved frie og hemmelege val skal kunne velje sine representantar til sokneråd, bispedømeråd og Kyrkjemøtet.

§ 1-2. Verkeområde for reglane

(1) Desse reglane gjeld ved val av medlemmer av sokneråd, bispedømeråd og Kyrkjemøtet.

(2) Det går fram av det enkelte kapittel eller den enkelte føresegn kva verkeområde reglane har.

§ 1-3. Samansetning av sokneråd

(1) Soknerådet består av soknepresten og – etter vedtak i soknemøtet – fire, seks, åtte eller ti andre medlemmer som blir valde ved fleirtals- eller forholdstalsval for 4 år. For dei valde medlemmene blir det også vald fem varamedlemmer.

(2) Endringar av talet på dei medlemmer som skal veljast, må vere vedtatt i soknemøte før valet blir kunngjort.

§ 1-4. Samansetning av bispedømeråd

(1) Bispedømerådet består av

- a) biskopen,
- b) ein prest vald av prestane i bispedømet,
- c) ein lek kyrkjeleg tilsett vald av dei leke kyrkjeleg tilsette i bispedømet, og
- d) sju andre leke valde ved fleirtals- eller forholdstalsval,
- e) ein nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, ein lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd og ein sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd,
- f) en representant frå døvekyrkjelydane i Oslo bispedømmeråd.

(2) For medlemmene valde ved fleirtalsval etter bokstav d), blir det vald like mange varamedlemmer. For medlemmene valde ved forholdstalsval etter bokstav d), skal kvar liste tildelast like mange varamedlemmer som den får medlemmer, med tillegg av eitt. For valde etter bokstav b), c), e) og f), blir det vald to varamedlemmer.

§ 1-5. Samansetning av kyrkjemøtet

Kyrkjemøtet består av medlemmene av bispedømeråda og leiari av Samisk kyrkjeråd. Leiari av Samisk kyrkjeråd blir vald av Kyrkjemøtet etter nærare reglar fastsett av Kyrkjemøtet.

Kapittel 2. Stemmerett og manntal

§ 2-1. Stemmerett ved val av sokneråd

(1) Stemmerett ved soknerådsval har medlemmer av Den norske kyrkja som oppfyller følgande vilkår:

- vedkommande vil ha fylt 15 år innan utgangen av valåret og
- vedkommande er folkeregisterført som busett i soknet.

(2) I særlege tilfelle kan biskopen etter søknad frå vedkommande sokneråd samtykke i at ein person for eit avgrensa tidsrom blir gitt stemmerett i eit anna sokn enn det vedkommande er busett i, jf. kirkeloven § 4andre ledd.

(3) For å utøve stemmeretten må veljaren vere innført i manntalet i soknet på valdagen.

§ 2-2. Stemmerett ved val av leke medlemmer til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

(1) Stemmerett ved val av leke medlemmer til bispedømeråd og Kyrkjemøtet har medlemmer av Den norske kyrkja som oppfyller følgande vilkår:

- vedkommande vil ha fylt 15 år innan utgangen av valåret,
- vedkommande er folkeregisterført som busett i bispedømet og
- vedkommande har ikkje stemmerett som prest eller lek kyrkjeleg tilsett etter § 2-3 eller § 2-4.

(2) For å utøve stemmeretten må veljaren vere innført i manntalet i soknet på valdagen.

§ 2-3. Stemmerett ved val av prest til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

(1) Stemmerett ved val av prest til bispedømeråd og Kyrkjemøtet har prest i Den norske kyrkja som oppfyller følgande vilkår:

- vedkommande er tilsett i ein fast ordna kyrkjeleg prestestilling,
- vedkommande er ordinert prest og

c) vedkommande har ei stilling på minst 15 timar i veka.

(2) Med fast ordna kyrkjeleg prestestilling meiner ein ei stilling som er organisert som ei prestestilling, kor det inngår i oppgåvene til stillinga å gjennomføre gudstenester og kyrkjelege handlingar. Dette gjeld mellom anna institusjonsprestar, sjukehusprestar, studentprestar, feltprestar og kyrkjelydsprestar. Det same gjeld vikarprestar tilsett i eit vikariat på minst eitt år. Prestevikarar og ordinerte prestar som ikkje er i ordna prestestilling fell utanom. Prest i Den norske kyrkja som er generalsekretær i ein organisasjon tilknytt Den norske kyrkja, har også stemmerett ved val av prest.

(3) For å utøve stemmeretten må veljaren vere innført i manntalet for prestar på valdagen.

(4) Stemmeretten blir utøvd i det bispedømet personen med stemmerett er tilsett. Døveprestane har forslags- og stemmerett ved val av prest til Oslo bispedømmeråd.

(5) Ved permisjon som varer under eitt år vil vedkommande framleis ha stemmerett som prest, men det vil vere den som vikarierer i stillinga, som deltek i valet av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommande elles fyller krava.

§ 2-4. Stemmerett ved val av lek kyrkjeleg tilsett til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

(1) Stemmerett ved val av lek kyrkjeleg tilsett til bispedømeråd og Kyrkjemøtet har tilsett i Den norske kyrkja som fyller følgande vilkår:

- vedkommande er tilsett av sokneråd, fellesråd eller bispedømeråd,
- vedkommande har ikkje stemmerett som prest etter § 2-3 og
- vedkommande har ein stilling på minst 15 timar i veka.

(2) For å utøve stemmeretten må veljaren vere innført i manntalet for leke kyrkjeleg tilsette på valdagen.

(3) Stemmeretten blir utøvd i det bispedømet personen med stemmerett er tilsett. Lek kyrkjeleg tilsett i døvekyrkjelydane har forslags- og stemmerett ved val av lek kyrkjeleg tilsett til Oslo bispedømmeråd.

(4) Ved permisjon med varighet under eitt år vil vedkommande framleis ha stemmerett som lek kyrkjeleg tilsett, men det vil vere den som vikarierer i stillinga, som deltar i valet av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommande elles fyller krava.

§ 2-5. Stemmerett ved val av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kyrkjemøtet

(1) Stemmerett ved val av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kyrkjemøtet har medlemmer av Saemien Åålmege (den samiske kyrkjelyden i sørsamisk språkområde).

(2) For å utøve stemmeretten må veljaren vere innført i manntalet for Saemien Åålmege på valdagen.

§ 2-6. Stemmerett ved val av døvekyrkjelydane sin representant til Oslo bispedømmeråd og Kyrkjemøtet

(1) Stemmerett ved val av døvekyrkjelydane sin representant til Oslo bispedømmeråd og Kyrkjemøtet har leke medlemmer som har stemmerett ved val av sokneråd for døve.

(2) For å utøve stemmeretten må veljaren vere innført i manntalet etter § 2-10 tredje ledd på valdagen.

§ 2-7. Tvilstilfelle

Kyrkjerådet avgjer i tvilstilfelle om og kor ein person har stemmerett.

§ 2-8. I kva sokn veljarane skal manntalsførast

Personar med stemmerett som er registrete med bustadadresse i Noreg, skal førast inn i manntalet i det soknet

der dei var folkeregisterført som busett den 30. juni i valåret.

§ 2-9. Ansvar for å opprette og oppdatere manntal. Utending av valkort

(1) Kyrkjerådet er ansvarleg for at manntalet blir oppretta og oppdatert på grunnlag av opplysningar frå Den norske kyrkja sitt medlemsregister. Kyrkjerådet sørger for at alle sokn får eit manntal over personar med stemmerett i soknet. Det skal først eit felles manntal for val til sokneråd og val av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kyrkjemøtet.

(2) Oppdateringar i manntalet etter 30. juni kan berre skje på bakgrunn av følgjande forhold:

- a) Krav om retting av feil, oppdaga feil eller klage.
- b) Ved flyttemelding som ikkje blei registrert før manntalsutkastet blei skrive ut, men som er motteke av folkeregisterorganet innan skjeringsdatoen 30. juni. Vedkommande blir manntalsført i tilflyttingssoknet og blir stroken frå manntalet i fråflyttingssoknet.
- c) Når utanlandsbuande flyttar tilbake til Noreg. Vedkommande blir ført inn i manntalet i tilflyttingssoknet. Dersom vedkommande allereie er manntalsført i eit anna sokn, blir vedkommande stroken frå manntalet i tidlegare bustadssokn. Slik oppdatering kan skje fram til 1. september i valåret.
- d) Ved erverv av medlemskap. Dersom medlemskapet medfører at vedkommande får stemmerett ved valet, blir vedkommande ført inn i manntalet i bustadssoknet. Slik oppdatering kan skje fram til 1. september i valåret.
- e) Ved dødsfall. Vedkommande blir stroken frå manntalet, med mindre vedkommande allereie har gitt godkjent førehandsstemmegiving.

(3) Det skal ikkje først nokon inn i eller ut av manntalet viss vedkommande ved det blir manntalsført i meir enn eitt sokn, eller ikkje blir manntalsført i noko sokn.

I slike tilfelle skal ikkje manntalet bli oppdatert utan at manntalet i det andre soknet blir oppdatert tilsvarande.

(4) Veljar skal ikkje først inn i manntalet dersom vedkommande er manntalsført i eit anna sokn og har gitt førehandstemme til dette soknet.

(5) Kyrkjerådet kan sørge for at det blir sendt ut valkort til alle personar med stemmerett som er innført i manntalet i soknet.

§ 2-10. Ansvar for å opprette og oppdatere manntal ved val av andre medlemmer

(1) Bispedømerådet er ansvarleg for at eit manntal over personar med stemmerett ved val av prest og lek kyrkjeleg tilsett blir oppretta og oppdatert på grunnlag av opplysningar frå bispedømerådet og kyrkjelege fellesråd.

(2) Kyrkjerådet i samarbeid med Saemien Åålmegeeraerie er ansvarleg for at eit manntal over personar med stemmerett ved val av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd blir oppretta og oppdatert på grunnlag av opplysningar frå Den norske kyrkja sitt medlemsregister.

(3) Kyrkjerådet i samarbeid med Døvekyrkjene sitt fellesråd er ansvarleg for at eit manntal over personar med stemmerett ved val av døvekyrkjelydane sin representant til Oslo bispedømmeråd blir oppretta og oppdatert på grunnlag av opplysningar frå Den norske kyrkja sitt medlemsregister.

(4) For § 2-10 første til tredje ledd gjeld § 2-9 andre til femte ledd tilsvarande så langt det passar.

§ 2-11. Utlegging av manntalet til offentleg ettersyn

(1) Frå seinast 10. august og fram til 1. september skal utkast til det kyrkjelege manntalet til soknet vere lagt ut til offentleg ettersyn. Ettersynet blir regulert på ein slik måte at den enkelte person

berre får kjennskap til opplysningar om seg sjølv eller om ein annan person som ein har fått fullmakt frå.

(2) Manntalet som blir lagt ut etter første ledd, skal berre innehalde namn, adresse, fødselsdato og eventuelt manntalsnummer og kretsopplysningar til dei manntalsførte.

§ 2-12. Krav om retting

Alle som meiner at dei sjølv eller andre feilaktig er innført eller utelatt frå manntalet, kan krevje at valstyret rettar feilen.

§ 2-13. Underretning om endringar i manntalet

Valstyret skal snarast sende melding til den som oppdateringar i manntalet som er gjort på grunnlag av søknad om innføring og krav om retting får følgjer for.

Kapittel 3. Kven som kan veljast

§ 3-1. Kven som kan veljast og plikt til å ta imot val ved val av medlemmer til sokneråd

Valbar til sokneråd og pliktig til å ta imot val er alle som har stemmerett ved valet som seinast i det år det blir stemt vil ha fylt 18 år, og som ikkje er friteken.

§ 3-2. Kven som kan veljast til leke medlemmer til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

(1) Valbar som lekt medlem til bispedømeråd og Kyrkjemøtet er alle som har stemmerett ved valet som seinast i det år det blir stemt vil ha fylt 18 år, og som ikkje er utestengd eller friteken.

(2) Utestengd frå val som lekt medlem til bispedømeråd og Kyrkjemøtet er

- a) dei som kan veljast ved val av prest, jf. § 3-3,
- b) dei som kan veljast ved val av lek kyrkjeleg tilsette, jf. § 3-4,
- c) tilsette ved bispedømekontoret i ei stilling på over 15 timar i veka og

d) tilsette i Kyrkjerådet.

(3) Om en person skal stengast ute frå val avheng av om vedkommandehar stillinga på valdagen.

§ 3–3. Kven som kan veljast ved val av prest til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

(1) Valbar som prest til bispedømeråd og Kyrkjemøtet er dei som har stemmerett etter § 2–3 og ikkje er utestengd eller friteken

(2) Utestengd frå val som prest til bispedømeråd og Kyrkjemøtet er:

- a) tilsette ved bispedømekontoret i ei stilling på over 15 timar i veka og
- b) tilsette i Kyrkjerådet.

(3) Om ein person skal stengast ute frå val avheng av om vedkommande har stillinga på valdagen.

(4) Ved permisjon som varer under eitt år vil vedkommande framleis vere valbar, men det vil vere varamedlemmen som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 3–4. Kven som kan veljast ved val av lek kyrkjeleg tilsett til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

(1) Valbar som lek kyrkjeleg tilsett til bispedømeråd og Kyrkjemøtet er dei som har stemmerett etter § 2–4 som seinast i det år det blir stemt vil ha fylt 18 år og ikkje er utestengd eller friteken.

(2) Utestengd frå val som lek kyrkjeleg tilsett til bispedømeråd og Kyrkjemøtet er:

- a) tilsette ved bispedømekontoret i ei stilling på over 15 timar i veka og
- b) tilsette i Kyrkjerådet.

(3) Om en person skal stengast ute frå val avheng av om vedkommande har stillinga på valdagen.

(4) Ved permisjon som varer under eitt år vil vedkommande framleis vere valbar, men det vil vere varamedlemmen

som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 3–5. Kven som kan veljast ved val av samiske representantar til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

(1) Valbar som sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kyrkjemøtet er dei som har stemmerett etter § 2–5 som seinast i det år det blir stemt vil ha fylt 18 år og ikkje er utestengd eller friteken.

(2) Valbar som lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kyrkjemøtet er dei som fyller følgande vilkår:

- a) har kyrkjeleg stemmerett,
- b) seinast i det år det blir stemt vil ha fylt 18 år,
- c) er busett i Sør-Hålogaland bispedømme,
- d) oppfattar seg sjølv som same og som enten har samisk som heimespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som heimespråk, eller har anna tilknytning til samisk kyrkjeliv ut frå nærare kriterium bestemt av samisk kyrkjeråd, og
- e) ikkje er utestengd eller friteken.

(3) Valbar som nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kyrkjemøtet er dei som fyller følgande vilkår:

- a) har kyrkjeleg stemmerett,
- b) seinast i det år det blir stemt vil ha fylt 18 år,
- c) er busett i Nord-Hålogaland bispedømme,
- d) oppfattar seg sjølv som same og som enten har samisk som heimespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som heimespråk, eller har anna tilknytning til samisk kyrkjeliv ut frå nærare kriterium bestemt av Samisk kyrkjeråd, og
- e) ikkje er utestengd eller friteken.

(4) Utestengd frå val som samisk representant til bispedømeråd og Kyrkjemøtet er:

- a) dei som kan veljast ved val av prest, jf. § 3–3,
- b) tilsette ved bispedømekontoret i ei stilling på over 15 timar i veka og
- c) tilsette i Kyrkjerådet.

(5) Om ein person skal stengast ute frå val avheng av om vedkommande innehar stillinga på valdagen.

§ 3–6. *Kven som kan veljast ved val av døvekyrkjelydane sin representant til bispedømeråd og Kyrkjemøtet*

(1) Valbar som døvekyrkjelydane sin representant til bispedømeråd og Kyrkjemøtet er dei som fyller følgande vilkår:

- a) vedkommande er valbar som lek, jf. § 3–2, og
- b) vedkommande er registrert som medlem av ein døvekyrkjelyd på valdagen.

(2) Utestengd frå val som døvekyrkjelydane sin representant til bispedømeråd og Kyrkjemøtet er

- a) dei som er valbare ved val av prest, jf. § 3–3,
- b) dei som er valbare ved val av lek kyrkjeleg tilsett, jf. § 3–4,
- c) tilsette ved bispedømekontoret i ei stilling på over 15 timar i veka og
- d) tilsette i Kyrkjerådet.

(3) Om en person skal stengast ute frå val avheng av om vedkommande innehar stillinga på valdagen.

§ 3–7. *Tvilstilfelle*

Kyrkjerådet avgjer i tvilstilfelle om og kor ein person er valbar.

§ 3–8. *Rett til å krevje fritak frå val*

(1) Rett til å krevje seg fritaken for val til sokneråd har:

- a) den som har fylt 65 år før valperioden tar til,

- b) den som har gjort teneste som medlem av soknerådet dei siste fire år, og
- c) den som gjer gjeldande hindring som soknerådet godkjenner.

(2) Rett til å krevje seg fritaken for val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet har:

- a) den som søker om fritak innan den frist valrådet sett, jf. tredje ledd, og
- b) den som sender skriftleg melding om at valet ikkje er tatt imot innan tre dagar etter motteken melding om valet frå valrådet i bispedømet, jf. fjerde ledd.

(3) Kandidatar som er sett opp på listeforslag, må søke om fritak innan den frist valstyret eller valrådet set, elles tapar ein retten til å bli struken av listeforslaget.

(4) Eit vald medlem eller varamedlem som ikkje pliktar å ta imot valet, må sende skriftleg melding om valet blir tatt imot eller ikkje, innan tre dagar etter å ha motteke melding om valet frå valstyret eller valrådet i bispedømet. Elles blir valet sett som motteke.

Kapittel 4. Valorgana

§ 4–1. *Valstyre*

(1) Soknerådet utgjer valstyret i kvart sokn. Valstyret har ansvar for førebuing og leiing av valet. Med valstyre meiner ein i desse reglar soknerådet som valstyre.

(2) Valstyret har ansvar for at informasjon om valet er tilgjengeleg for veljarane, under dette informasjon om tid og stad for valet, valform, krav til lister og førehandstemming. Denne informasjonen skal kunngjerast i kyrkja, i lokalavis og/eller kyrkjelydsblad, på kyrkjelyden si nettside dersom denne eksisterer, og elles på den måten valstyret bestemmer.

(3) Valstyret har ansvar for å sette i gang nominasjonsarbeidet.

§ 4-2. Stemmestyre

Skjer stemmegivinga på fleire stader i soknet, skal eit stemmestyre med minst tre medlemmer administrere stemmegivinga på kvar stad. Stemmestyret blir peikt ut av valstyret. Stemmestyret sine medlemmer må ha stemmerett ved valet. Valstyret peiker ut eitt av medlemmene, helst blant sine eigne medlemmer, til leiar av stemmestyret.

§ 4-3. Valrådet i bispedømet

Bispedømerådet skal i god tid før valet peike ut eit valråd på fem medlemmer og to varamedlemmer til å styre valet. Det

bør leggest vinn på ⁶ god aldersfordeling, lik kjønnsfordeling og kyrkjepolitisk breidde ved utpeikinga. Dagleg leiar av bispedømerådet si verksemd eller den vedkommande peiker ut, er sekretær for valrådet.

§ 4-4. Bispedømerådet

Bispedømerådet er klageinstans ved klager over gjennomføringa av val til soknerådet.

§ 4-5. Kyrkjerådet

Kyrkjerådet er klageinstans ved klager over gjennomføringa av val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet.

Del 2: Val av medlemmer til sokneråd og leke medlemmer til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

Kapittel 5. Valform

§ 5-1. Forholdstalsval eller fleirtalsval ved val av sokneråd

Dersom det berre er eitt godkjent listeforslag, blir valet gjennomført som fleirtalsval. Er det fleire godkjente listeforslag, blir valet gjennomført som forholdstalsval.

§ 5-2. Direkte val

Sju leke medlemmer blir valde ved direkte val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet av dei medlemmene som har stemmerett i bispedømet.

§ 5-3. Forholdstalsval eller fleirtalsval ved val av bispedømeråd

(1) Valrådet skal innan 1. januar i valåret kunngjere offentleg ein oppmoding om å stille liste ved valet til bispedømeråd og Kyrkjemøtet.

(2) Dersom det berre er eitt godkjent listeforslag, blir valet gjennomført som fleirtalsval. Er det fleire godkjente listeforslag, blir valet gjennomført som forholdstalsval.

Kapittel 6. Nominasjonskomité, registrering av nomineringsgrupper, støtte m.m.

§ 6-1. Nominasjonskomité ved val av sokneråd

(1) Valstyret skalpeike ut ein nominasjonskomité på minimum tre medlemmer som står for arbeidet med å skaffe fram kandidatar til soknerådet. Nominasjonskomiteen skal også skaffe fram ytterlegare forslagsstillarar slik at det blir ti forslagsstillarar, inkludert nominasjonskomiteens medlemmer. Forslagsstillarane skal sette kandidatane opp i prioritert rekkefølge.

(2) Nominasjonskomiteen sin leiar skal fungere som lista sin tillitsvalde og nominasjonskomiteen sine medlemmer skal fungere som tillitsutval, med mindre nominasjonskomiteen bestemmer noko anna.

§ 6-2. Nominasjonskomité ved val av leke medlemmer til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

(1) Valrådet har ansvaret for at det blir vald ein nominasjonskomité etter følgande prosedyre:

⁶ I bokmålsteksten: tilstrebess

- a) Eit lekt medlem og eit lekt varamedlem valt frå kvart prosti i bispedømet. Valrådet skal i samarbeid med prosten innkalle soknerådsleiar eller eit medlem frå kvart sokneråd innan prostiet til et valmøte. Møtet finner stad innan 1. mars i valåret. Kvart sokneråd i prostiet har ei stemme. Valet blir avgjort ved simpelt fleirtal.
- b) Eit lekt medlem og eit lekt varamedlem under 30 år peika ut av ungdomsrådet i bispedømet innan 1. mars i valåret.
- c) I dei tre nordligaste bispedøma skal bispedømerådet peike ut ein samisk representant og ein samisk vararepresentant etter forslag frå Samisk kyrkjeråd, som lekt medlem av nominasjonskomiteen innan 1. mars i valåret.
- d) Begge kjønn skal vere representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Dersom nominasjonskomiteen etter val og utpeikingar etter bokstav a til c ikkje får representasjon av minst 40 prosent av begge kjønn, rykker kandidatar frå det underrepresenterte kjønn ved vala etter bokstav a opp på dei respektive lister i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse.
- e) Medlemmer og varamedlemmer i bispedømerådet er utestengd frå å vere representert i nominasjonskomiteen.
- f) Komiteen vel sjølv sin leiar.

(2) Valrådet skal sende ei oppmoding til sokneråda og ungdomsrådet i bispedømet om innan 1. mars i valåret å fremme forslag om inntil fire leke kandidatar til bispedømerådet. Råda kan foreslå kandidatar frå heile bispedømet. I tillegg til dei innkomne forslaga kan nominasjonskomiteen sine medlemmer dessutan fremme forslag om ein kandidat kvar. Dei som blir forslått, skal bli spurt av forslagsstillar om dei er villige til å la seg nominere.

(3) Etter utløpet av fristen blir nominasjonskomiteen innkalla til eitt eller fleire møte der ein set opp eit

listeforslag. Nominasjonskomiteen bør legge vinn på breidde i kandidatane sitt syn på aktuelle kyrkjelege spørsmål. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikkje settast på listeforslaget.

(4) Ved val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet skal listetoppen på Nominasjonskomiteens liste fungere som lista sin tillitsvalde og dei fem øvst rangerte kandidatane på Nominasjonskomiteens liste skal saman fungere som tillitsutval.

§ 6–3. Registrering av nomineringsgrupper og gruppenamn ved soknerådsvalet

(1) Ei nomineringsgruppe kan søke Kyrkjerådet om registrering av gruppa og gruppenamnet.

(2) Registrering inneber at nomineringsgruppa får einerett til å stille vallister under det registrerte namnet i det aktuelle soknerådsvalet.

(3) For at eit gruppenamn skal kunne bli registrert av Kyrkjerådet, må det ikkje kunne forvekslast med namnet på anna nomineringsgruppe registrert av Kyrkjerådet.

(4) Når det finst særlege grunnar kan Kyrkjerådet også elles nekte å registrere gruppenamn.

(5) Saman med søknaden om registrering skal nomineringsgruppa legge ved følgjande dokumentasjon:

- a) opplysningar om kven som er vald til tillitsvalde for nomineringsgruppa, og som har fullmakt til å representere gruppa i saker etter desse reglar, og
- b) erklæring frå minst ti personar med stemmerett ved soknerådsvalet, om at dei ønskjer gruppenamnet registrert.

(6) Søknaden må ha blitt journalført hos Kyrkjerådet innan 1. mars i valåret, for at registreringen skal kunne få verknad ved valet.

(7) Verknaden av registreringa tar slutt og namnet blir fritt når gruppa ikkje har stilt liste i noko valdistrikt ved to påfølgande soknerådsval. Gruppenamnet skal då strykast frå registeret.

§ 6-4. Registrering av nomineringsgrupper og gruppenamn ved val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

(1) Ei nomineringsgruppe kan søke Kyrkerådet om registrering av gruppa og gruppenamnet.

(2) Registrering inneber at nomineringsgruppa får einerett til å stille vallister under det registrerte namnet i kyrkjelege val.

(3) For at eit gruppenamn skal kunne bli registrert av Kyrkerådet, må det ikkje kunne forvekslast med namnet på anna nomineringsgruppe registrert av Kyrkerådet.

(4) Når det finst særlege grunnar, kan Kyrkerådet også elles nekte å registrere gruppenamn.

(5) Før nomineringsgruppa kan bli registrert av Kyrkerådet, må den registrerast i Einingsregisteret og tildelast et eige organisasjonsnummer.

(6) Saman med søknaden om registrering skal nomineringsgruppa legge ved følgande dokumentasjon:

- a) opplysningar om organisasjonsnummer,
- b) opplysningar om kven som er vald til medlemmer i nomineringsgruppa sitt utøvande organ, og som har fullmakt til å representere gruppa sentralt i saker etter desse reglar,
- c) vedtekt som fastset kva organ i nomineringsgruppa som vel gruppa sitt utøvande organ, og
- d) erklæring frå minst 300 personar med stemmerett ved val av leke medlemmer til bispedømeråd og Kyrkjemøtet, om at dei ønsker gruppenamnet registrert.

(7) Søknaden må ha blitt journalført hos Kyrkerådet innan 2. januar i valåret, for at registreringa skal kunne få verknad ved valet.

(8) Lista frå nominasjonskomiteen skal nytte nemninga Nominasjonskomiteens liste.

(9) Verknaden av registreringa tar slutt og namnet blir fritt når gruppa ikkje har stilt liste i noko valdistrikt ved to påfølgande bispedømeråds- og kyrkjemøteval. Gruppenamnet skal då strykast frå registeret. Det same gjeld fire år etter at gruppa er oppløyst eller har skifta namn.

§ 6-5. Intensjonsstøtte og listestøtte

(1) Kyrkerådet skal gi støtte til registrerte nomineringsgrupper etter § 6-4 i form av intensjonsstøtte og listestøtte.

(2) Intensjonsstøtta har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister i valet til bispedømeråd og Kyrkjemøtet.

(3) Listestøtta har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere veljarane om sine standpunkt i aktuelle kyrkjelege spørsmål.

(4) Dei som mottar tilskot, må fylle følgande vilkår:

- a) Gruppa må vere registrert som ei nomineringsgruppe etter § 6-4.
- b) For intensjonsstøtte er det eit krav om at søknaden om registrering frå nomineringsgruppa er journalført hos Kyrkerådet innan 2. januar i valåret, jf. § 6-4 (7).
- c) For listestøtte er det et krav om at nomineringsgruppa fremmer liste innan listefristen, og at listeforslaget blir godkjent.
- d) Dersom ein bidragsytar i løpet av rekneskapsåret har gitt eitt eller fleire bidrag til ei nomineringsgruppe som til saman utgjer ein verdi av 12 000 kroner eller meir, skal nomineringsgruppa særleg opplyse verdien til bidraget og identiteten

til bidragsytaren. Privatpersonar skal identifiserast med namn og bustadskommune. Andre bidragsytarar, långivarar eller sponsorar skal identifiserast med namn og postadresse.

- e) Kyrkjerådet kan fastsette andre vilkår, under dette vilkår i tråd med økonomiregelverket for rettssubjektet Den norske kyrkja.

(5) Kyrkjerådet skal stille midlar til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper.

Kapittel 7. Nærare føresegnar ved forholdstalsval

§ 7-1. Krav til listeforslag

(1) Fristen for innlevering av listeforslag ved val til sokneråd er kl. 12 den 30. april i valåret. Listeforslaget blir sett som innlevert når det er kome inn til soknerådet. Same gruppe kan berre stille ei liste i kvart valdistrikt.

(2) Fristen for innlevering av listeforslag ved val av bispedømeråd og Kyrkjemøtet er kl. 12 den 30. april i valåret. Listeforslaget blir sett som innlevert når det er kome inn til valrådet. Same gruppe kan berre stille ei liste i kvart valdistrikt.

(3) Listeforslaget må fylle følgande vilkår:

- a) Det må vise kva val det gjeld.
- b) Det må ha ei overskrift som viser den nomineringsgruppe som har sett fram forslaget. Viss listeforslaget er sett fram av ei registrert nomineringsgruppe, skal overskrifta vere einslydande med nomineringsgruppa sitt registrerte namn. Overskrifta må elles ikkje kunne forvekslast med namnet på ei registrert nomineringsgruppe eller med overskrifta på andre listeforslag i valdistriktet. Listeforslag frå nominasjonskomiteen skal ha

overskrifta Nominasjonskomiteens liste.

- c) Det må vise kva kandidatar som stiller til val på lista. Kandidatane må ikkje vere felles med kandidatar på andre listeforslag som gjeld same val i same valdistrikt. Talet på kandidatar skal fylle krava i § 7-2. Kandidatane skal vere oppført med førenamn, etternamn og fødselsår. Opplysning om kandidatane si stilling eller bustad kan påførast. Dette skal gjerast viss det er nødvendig for å unngå forveksling av kandidatane på lista.
- d) Listeforslaget må vere underskrive av eit visst tal personar, jf. § 7-3.
- e) Det må innehalde namn på ein tillitsvald og ein vararepresentant blant dei som har skrive under på listeforslaget. Desse skal ha fullmakt til å forhandle med valstyret eller valrådet om endringar på listeforslaget. Det bør også først opp namn på eit visst tal personar blant dei som har underskrive på listeforslaget, som skal fungere som tillitsutval.
- f) Listeforslag ved val av sokneråd bør innehalde minst 40 prosent kandidatar av kvart kjønn og minst 20 prosent kandidatar under 30 år.
- g) Listeforslag ved val av bispedømeråd og Kyrkjemøtet skal innehalde minst 40 prosent kandidatar av kvart kjønn, minst 20 prosent kandidatar under 30 år og kandidatar frå minst tre prosti i bispedømet.

(4) Listeforslaget må ha vedlegg som nemnt i § 7-4.

(5) Listeforslaget skal ikkje innehalde annan type informasjon til veljarane enn det som går fram av denne paragrafen.

§ 7-2. Tal på kandidatnamn på listeforslaget ⁷

(1) Ved val av sokneråd skal listeforslaget vere utfylt i prioritert rekkefølge med namnet på minst så mange kandidatar som det skal veljast faste medlemmer

⁷ Endra ved forskrift 8 juni 2018 nr. 853.

til soknerådet. Nominasjonskomiteens liste skal innehalde minst så mange kandidatar som det skal veljast medlemmer og varamedlemmer. Ingen lister skal innehalde meir enn dobbelt så mange namn som talet på medlemmer og varamedlemmer som skal veljast.

(2) Ved val av bispedømeråd og Kyrkjemøtet skal listeforslaget vere utfyllt i rekkefølge med namnet på så mange kandidatar som det skal veljast som medlemmer i bispedømerådet. Forslaget kan maksimalt innehalde 18 kandidatnamn.

(3) Ved val av sokneråd og ved val av bispedømeråd og Kyrkjemøtet kan inntil to av dei øvste kandidatane på listeforslaget givast eit stemmetillegg, med unntak av kandidatane på Nominasjonskomiteens liste. Kandidatane får i så fall eit tillegg i sitt personlege stemmetal som svarer til 25 prosent av det tal stemmesetlar som kjem lista til del ved valet. Desse kandidatnamna skal stå først på listeforslaget og med utheva skrift.

§ 7-3. Tal på underskrifter på listeforslaget

(1) For nomineringsgrupper som er registrert av Kyrkerådet etter § 6-3 og § 6-4, er det tilstrekkeleg at listeforslaget er underskrive av minst to av styremedlemmene i lokalavdelinga til nomineringsgruppa i det bispedømet eller det soknet lista gjeld. Underskrivarane må ha stemmerett i valdistriktet.

(2) For andre forslagsstillarar gjeld følgande reglar:

- a) Ved val til sokneråd skal listeforslaget vere underskrive av minst ti personar med stemmerett i soknet.
- b) Ved val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet skal listeforslaget vere underskrive av minst 100 personar med stemmerett ved val av leke medlemmer i bispedømet, der maksimalt 50 prosent av underskrivarane kjem frå eitt og same sokn. Listeforslag frå

nominasjonskomiteen skal berre vere underskrive av nominasjonskomiteen sine medlemmer.

§ 7-4. Vedlegg til listeforslaget

Listeforslaget skal ha følgande vedlegg:

- a) Ein oversikt over fødselsdatoen til kandidatane.
- b) Ein oversikt over fødselsdato og bustadsadresse til dei som har underskrive på listeforslaget.
- c) Dersom ein kandidat til bispedømeråds- og kyrkjemøteval eller soknerådval ikkje er innført i folkeregisteret som busett i bispedømet eller i soknet når listeforslaget blir levert, må det ligge ved ei erklæring frå kandidaten om at vedkommande vil vere valbar på valdagen.
- d) Dersom ein kandidat ikkje er valbar på grunn av si stilling, må det leggjast ved ei erklæring frå kandidaten om at vedkommande vil ha forlate stillinga når bispedømeråd og Kyrkjemøtet trer i funksjon.

§ 7-5. Valorgana si behandling av listeforslaga

(1) Listeforslaga skal leggjast ut til ettersyn etter kvart som dei kjem inn.

(2) Vedkommande valorgan avgjer innan 5. mai i valåret om forslag til vallister kan godkjennast.

(3) Dersom eit listeforslag ved innleveringa ikkje fyller krava i reglane, skal valorgana gjennom forhandlingar med listeforslaget sine tillitsvalde forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglane. Tilsvarande gjeld for eit forslag om supplerande nominasjon.

(4) Ein underskrivar eller ein kandidat som står på fleire listeforslag for same val, skal valorgana gi pålegg om å melde frå innan ein bestemt frist kva forslag vedkommande vil stå på. Elles blir vedkommande sett opp på det listeforslaget som blei innlevert først.

§ 7-6. Offentleggjering av godkjente vallister

Når listeforslaga er godkjente, skal valorgana legge dei offisielle vallistene ut til gjennomsyn. Valorgana kunngjer overskrifta på dei godkjente vallistene og opplyser om kor dei er lagt ut.

§ 7-7. Klage

Klage med krav om endring av valstyret eller valrådet sine vedtak om å godkjenne eller forkaste eit listeforslag eller forslag om supplerande nominasjon, må framsettast innan sju dagar etter offentleggjeringa av overskriftene på dei godkjente vallistene. Dersom klagen er grunnlagt med at einerett til gruppenamn er krenkt, har også ei registrert nomineringsgruppe klagerett. Elles gjeld føresegnene om klage i kapittel 15.

§ 7-8. Stemmesetlar. Veljarane sin tilgang til å endre på stemmesedlar

(1) Trykking av stemmesetlar:

- a) Ved val av sokneråd sørger valstyret for at det blir trykt stemmesetlar for alle godkjente vallister i soknet før førehandsstemmegivinga startar 10. august.
- b) Ved val av bispedømeråd og Kyrkjemøtet sørger bispedømerådet for at det blir trykt stemmesetlar for alle godkjente vallister i bispedømet før førehandstemmegivinga startar 10. august.

(2) Endringar på stemmesetelen

- a) Veljaren kan ved soknerådsvæl og bispedømeråds- og kyrkjemøteval gi inntil tre kandidatar på stemmesetelen ei personstemme. Dette gjer ein ved å sette eit merke ved namnet til kandidaten.
- b) Veljaren kan ved soknerådsvæl og bispedømeråds- og kyrkjemøteval også gi ei personstemme til kandidatar på andre vallister. Dette gjer ein ved å føre desse kandidatnamna opp på stemmesetelen. Slik personstemme

kan ein gi til inntil tre kandidatar. Når veljaren gir personstemme til valbare kandidatar på andre lister, blir eit tilsvarande tal listestemmer overført til den eller dei listene desse kandidatane står oppført på.

- c) Andre endringar på stemmesetelen tel ikkje med ved valoppgjeret.

§ 7-9. Mandatfordeling og kandidatkåring⁸

(1) Valstyret ved soknerådsvæl og valrådet ved bispedømeråds- og kyrkjemøteval skal gjennomføre valoppgjer og fordele valdistriktet sine mandat mellom listene. Listestemmetalet skal leggjast til grunn for mandatfordelinga som skjer etter St. Laguës metode.

(2) St. Laguës metode inneber at kvar liste sitt listestemmetal blir dividert med 1–3–5–7 osv. Kvar listestemmetal skal dividerast så mange gonger som det er nødvendig for å finne det tal mandat lista skal ha. Det første mandatet går til den lista som har den største kvotienten. Det andre mandatet går til den lista som har den nest største kvotienten osv. Viss fleire lister har same kvotient, går mandatet til den av listene som har størst listestemmetal. Har dei same listestemmetal, blir det avgjort ved loddtrekning kva liste mandatet skal gå til.

(3) Når det er avgjort kor mange mandat ei valliste skal ha, fordeler valstyret og valrådet representantplassane til kandidatane på lista. Kandidatar som ikkje er valbare, blir sett ut av betraktning.

- a) For vallister utanom Nominasjonskomiteens liste gjeld følgande: Kandidatar som er sett opp med uthava skrift, blir gitt det stemmetillegg dei har krav på i medhald av § 7-2 tredje ledd, før dei personlege stemmer veljarane har gitt til kandidatane blir telt opp. Deretter blir kandidatane kåra

⁸ Endra ved forskrift 8 juni 2018 nr. 853.

i rekkefølge etter tal på mottekte personlege stemmer. Har fleire kandidatar fått like mange stemmer, eller ingen stemmer, er rekkefølga på lista avgjerande.

- b) For Nominasjonskomiteens liste gjeld følgande: Kandidatar på lista som har oppnådd eit personlig stemmetal på minst fem prosent av stemmetalet til lista, blir kåra i rekkefølge etter tal på mottekte personlege stemmer. Andre kandidatar blir kåra på grunnlag av sin rekkefølge på lista. Har fleire kandidatar fått like mange stemmer, eller ingen stemmer, er rekkefølga på lista avgjerande.

(4) Valstyret skal underrette dei valde medlemmene og varamedlemmene av soknerådet om utfallet av valet.

(5) Valrådet i bispedømet skal underrette dei valde medlemmene og varamedlemmene av bispedømerådet og Kyrkjemøtet om utfallet av valet.

Kapittel 8. Nærare føresegner ved fleirtalsval

§ 8–1. Supplerande nominasjon

(1) Dersom nominasjonskomiteen ved val av sokneråd ikkje lykkast med å skaffe eit tilstrekkelig tal kandidatar innan listefristen, kan valstyret godkjenne ei liste med færre kandidatar enn oppgitt i § 7–2 første ledd. Dersom det i eit slikt tilfelle ikkje er andre godkjente listeforslag enn Nominasjonskomiteens liste, skal det opnast for supplerande nominasjon. Dette må kunngjerast innan 5. mai i valåret, med frist til kl. 12 den 5. juni. For supplerande nominasjon ved val av sokneråd gjeld følgande:

- Eit forslag til kandidat fremma ved supplerande nominasjon skal vere eigenhendig underskrive av fem forslagstillarar med stemmerett.
- Elles gjeld § 7–4 tilsvarande for forslag om supplerande nominasjon.

(2) Valrådet i bispedømet skal kunngjere høve for supplerande nominasjon dersom det blir klart at valet skal gjennomførast som fleirtalsval. Fristen for supplerande nominasjon er 5. juni i valåret. For supplerande nominasjon ved val av bispedømeråd og Kyrkjemøtet gjeld følgande:

- Eit tal kyrkjemedlemmer med stemmerett i eit bispedøme, minimum 75 frå minst tre ulike sokn, der maksimum 50 prosent av forslagsstillarane kan komme frå eitt og same sokn, kan fremme alternative kandidatar i den supplerande nominasjonsrunden.
- Forslagsstillarane kan berre nominere ein kandidat. Det må vere underskrift frå forslagsstillarane.
- Forslagsstillarane må opplyse om ein tillitsvald for forslagsstillarane.
- Det må også vere skriftleg stadfesting frå kandidaten om at vedkommande er villig til å stille til val.
- Elles gjeld § 7–4 tilsvarande for forslag om supplerande nominasjon.

(3) Vedkommande valorgan skal innan 7. juni i valåret avgjere om forslag om supplerande nominasjon skal godkjennast. Godkjent forslag skal settast nedst på den endelege vallista. Rekkefølga på dei supplerte kandidatar skal avgjerast ved loddrekning. Det må tydeleg gå fram at dei supplerte kandidatar ikkje er nominasjonskomiteens nedst prioriterte kandidatar.

§ 8–2. Stemmesetlar. Veljarane sin tilgang til å endre på stemmesetlar

Ved fleirtalsval gjeld føresegnene i § 7–8 tilsvarande med følgande særregel: Ved fleirtalsval med ei valliste ved val til sokneråd, kan veljaren legge til namnet på inntil tre valbare personar på vallista. Eit namn kan berre førast opp ein gong på kvar stemmesetel.

§ 8–3. Kandidatkåringa⁹

(1) Dersom den einaste godkjente vallista er Nominasjonskomiteens liste, gjeld følgande: Kandidatar på lista som har oppnådd eit personlig stemmetal på minst fem prosent av lista sitt stemmetal, blir kåra i rekkefølge etter tal på mottekne personlege stemmer. Andre kandidatar blir kåra på grunnlag av sin rekkefølge på lista. Kandidatar som ikkje er valbare, blir sett ut av betraktning. Har fleire kandidatar fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølga på lista avgjerande.

(2) Dersom den einaste godkjente vallista er frå ei anna gruppe enn nominasjonskomiteen, gjeld følgande: Kandidatar som er sett opp med utheva skrift, blir gitt det stemmetillegg dei har krav på i medhald av § 7–2 tredje ledd, før dei personlege stemmer veljarane har gitt til kandidatane blir telt opp. Deretter skal kandidatane kårast i rekkefølge etter tal på mottekne personlege stemmer. Kandidatar som ikkje er valbare, blir sett ut av betraktning. Har fleire kandidatar fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølga på lista avgjerande.

Kapittel 9. Førehandstemmegivinga**§ 9–1. Perioden for førehandstemmegivinga**

(1) Valstyret skal legge til rette for førehandstemmegiving i tidsrommet 10. august til fredagen før valdagen. Førehandstemmegivinga skal som eit minimum kunne skje på minst eitt kyrkjekontor i fellesrådsområdet i ordinær opningstid, men det bør kunne skje i kvart sokn. Det bør også leggst til rette for at førehandstemmegiving kan skje både på dag- og kveldstid, på dei institusjonar som geografisk høyrer til det enkelte sokn og på sentrale møteplassar for unge i regi av soknet. Det kan leggst til rette for

førehandstemmegiving i tilknytning til gudstenester.

(2) Personar som mellombels oppheld seg i eit anna sokn enn der dei er manntalsført, kan stemme ved valet i bustadsoknet ved å gi førehandsstemme i det sokn dei mellombels oppheld seg innanfor dei opningstider valstyret har fastsett. Stemmesetel til alle sokn og kategorialkyrkjelydar er tilgjengeleg på internett, og aktuell stemmesetel kan også fåast ved førespurnad til eit kyrkjelydskontor.

(3) Valstyret kunngjer førehandstemmegiving med tid og stad.

(4) Veljarar som ønsker det, kan gi førehandsstemme frå 10. august i valåret innanfor dei opningstider valstyret har fastsett.

(5) Førehandstemmegivinga må ikkje gå føre seg seinare enn siste fredag før valdagen. Førehandsstemming i anna sokn enn der ein har stemmerett, må gjerast innan 1. september.

(6) Veljaren er sjølv ansvarleg for å gi førehandsstemme på eit tidspunkt som gjer at førehandstemmegivinga kjem inn til valstyret innan valdagen.

(7) Ved førehandstemmegivinga skal det frå 10. august vere minst to stemmemottakarar til stades ved mottak av førehandsstemmer.

§ 9–2. Kven kan ta imot førehandsstemmer

(1) Stemmemottakarar skal oppnevast av valstyret.

(2) Kandidat som er oppført på vallista ved val til sokneråd eller bispedømeråd og Kyrkjemøtet, kan bli peikt ut til stemmemottakar eller valfunksjonær i vedkommande sokn/bispedøme.

⁹ Endra ved forskrift 8 juni 2018 nr. 853.

§ 9–3. På kva stader kan ein ta imot førehandstemmer

(1) Førehandstemmegivinga skal skje i egna og tilgjengeleg lokale. Veljarane skal kunne ta seg inn i vallokala utan hjelp. Andre lokale skal ikkje nyttast med mindre det er særlege grunnar.

(2) Hos stemmemottakar peikt ut av valstyret skjer stemmegiving

- a) på helse- og omsorgsinstitusjonar og
- b) der valstyret elles vedtar at det skal tas imot førehandsstemmer.

(3) Veljarar som fordi dei er sjuke eller uføre ikkje kan gi stemme etter andre ledd, kan etter søknad til valstyret gi førehandsstemme der dei oppheld seg dersom valstyret vel å legge til rette for det. Valstyret fastset sjølv fristen for når søknaden må vere komen inn til valstyret. Fristen må fastsettast til eit tidspunkt innanfor perioden mellom tysdag og fredag siste veke før valet. Dersom valstyret vel å legge til rette for slik stemmegiving, skal søknadsfristen kunngjerast.

§ 9–4. Framgangsmåten ved stemmegivinga

(1) Veljar skal i einerom og usett brette saman stemmesetelen slik at det ikkje er synleg kva valliste veljaren stemmer på.

(2) Når stemme blir tatt imot frå veljar som er manntalsført i soknet, skal ein følge følgande prosedyre: Etter at stemmesetelen er stempla, legg veljaren denne sjølv i ein stemmesetelkonvolutt og limer denne igjen. Stemmemottakar legg stemmesetelkonvolutten saman med eventuelt valkort i ein omslagskonvolutt som blir lagt i ei valurne. Dersom det ikkje er skrive ut eit valkort eller veljaren ikkje har valkortet med seg, skal veljaren sjølv påføre namn, fødselsdato og adresse på omslagskonvolutten.

(3) Når stemme blir tatt i mot frå veljar som er manntalsført i eit anna sokn, skal ein følge følgande prosedyre: Etter at stemmesetelen er stempla, legg veljaren

denne sjølv i ein stemmesetelkonvolutt og limer denne igjen. Stemmemottakar legg stemmesetelkonvolutten saman med eventuelt valkort i ein omslagskonvolutt. Dersom det ikkje er skrive ut eit valkort eller veljaren ikkje har valkortet med seg, skal veljaren sjølv påføre namn, fødselsdato og adresse på omslagskonvolutten. Omslagskonvolutten skal sendast det soknet veljaren er manntalsført i.

(4) Veljar som er ukjent for stemmemottakar, skal legitimere seg. Veljars identitet kan ved stemmegiving på institusjon i staden bli bekrefta av ein tilsett som legitimerer seg.

(5) Stempel som blir brukt ved førehandstemmegivinga kan vere det same stempel som blir brukt på valtinget.

(6) Veljar som har behov for det, kan sjølv be stemmemottakar om å få hjelp ved stemmegivinga. Veljar med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan sjølv peike ut ein ekstra hjelper blant dei personar som er til stades i vallokalet. Stemmemottakar skal gjere hjelparen merksam på at vedkommande har teieplikt etter § 17–2 andre ledd.

(7) Valurner som blir brukt ved førehandstemmegivinga skal vere forsegla.

§ 9–5. Valagitasjon m.m.

(1) Valagitasjon er ikkje tillate i det rommet der førehandstemmegivinga skjer.

(2) Uvedkommande må ikkje få kunnskap om forbruket av stemmesetlar frå dei forskjellige vallistene.

§ 9–6. Særskilte reglar

(1) Kyrkjerådet kan gi særskilte reglar for førehandsstemmegiving i Svalbard kyrkje og Sjømannskyrkja.

(2) Kyrkjerådet kan gi særskilte reglar om internettstemmegiving under førehandstemmegivinga.

Kapittel 10. Tidspunktet for val. Stemmegivinga på valtinget

§ 10–1. Tidspunktet for vala

(1) Val av medlemmer til sokneråd og bispedømeråd og Kyrkjemøtet skal haldast i alle sokn samtidig med, og i lokale tett attmed ¹⁰, val til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre. Kyrkjemøtet fastset valår.

(2) Hovuddelen av valtinget må haldast på den offisielle valdagen. I dei kommunar det blir halde val også søndagen før den offisielle valdagen, skal det også haldast val til sokneråd og bispedømeråd og Kyrkjemøtet samtidig. Tid for stemmegivinga skal følge tid for stemmegiving for det samtidig pågåande offentlege valet. Valstyret kan bestemme at val i kyrkja i tilknytning til gudsteneste søndagen før den offisielle valdagen blir halde som ein del av sjølve valtinget.

§ 10–2. Tid og stad for stemmegivinga. Organisering

(1) Valstyret bestemmer etter § 10–1 kor stemmegivinga skal skje. Stemmegivinga skal skje i eigna og tilgjengeleg lokale. Veljarane skal kunne ta seg inn i vallokala utan hjelp. Andre lokale skal ikkje nyttast med mindre det er særlege grunnar. Det skal ikkje nyttast same rom som det samtidig pågåande offentlege valet nyttar. Kommunen sine stemmekretsar skal følgast. Der desse ikkje samsvarer med soknegrensene, kan valstyra i dei sokna det gjeld inngå samarbeid om avvikinga av valet i ein stemmekrets. På kvar stemmestad skjer stemmegivinga for ein viss del av manntalet.

(2) Valstyra i eit fellesrådsområde kan i fellesskap bestemme at det skal bli tilgang til at veljarane kan gi stemme i alle sokna innanfor fellesrådsområdet, enten for begge kyrkjelege val eller berre for val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet. Dersom eit fleirtal av valstyra i fellesrådsområdet går inn for slik tilrettelegging, skal alle valstyra

i fellesrådsområde legge til rette for dette. Veljarar som gir stemme i eit sokn dei ikkje er manntalsført i, gir stemme i stemmesetelkonvolutt etter prosedyren for førehandsstemmegiving i § 9–4. Valstyret pliktar i så tilfelle å sørge for at omslagskonvoluttane blir overlevert til vedkommande sokn.

(3) Dersom valgjennomføringa i eit sokn ikkje utan urimelege¹¹ vanskar kan fylle krava til tid og stad for stemmegivinga, kan bispedømerådet gi dispensasjon frå krava. Frist for å søke om dispensasjon er 15. mai i valåret.

(4) Valstyret kunngrer tid og stad for stemmegivinga, seinast innan førehandstemmegivinga startar 10. august. I kunngringa skal det gjerast greie for når og kor valtinget skal haldast, når stemmegivinga skal vere avslutta, kor og når førehandstemmegivinga skal skje, og kor mange medlemmer og varamedlemmer som skal veljast. Når stemmegivinga skjer på fleire stader, skal ein i kunngringa dessutan gjere greie for kven som skal stemme på dei forskjellige stader, og når valet skal haldast på kvar stad. Valet bør kunngrerast fleire gonger.

(5) Kandidat som er oppført på valliste ved val til sokneråd eller bispedømeråd og Kyrkjemøtet, kan bli peika ut til stemmemottakar eller valfunksjonær i vedkommande sokn/bispedøme.

§ 10–3. Ordensreglar

(1) I vallokalet og i dei rom som veljaren må passere for å komme fram til vallokalet, er det ikkje tillate å drive valagitasjon eller å utføre handlingar som kan forstyrre eller hindre ei normal gjennomføring av valhandlinga. Det er ikkje tillate for uvedkommande å føre kontroll med kven som møter fram og gir stemme, eller å foreta veljarundersøkingar eller spørja ut veljarane på liknande måte.

¹⁰ I bokmålsteksten: «i umiddelbar nærhet til»

¹¹ I bokmålsteksten: «uforholdsmessige»

(2) Uvedkommande må ikkje få kunnskap om forbruket av stemmesetlar frå dei forskjellige vallistene

(3) Stemmestyret sin leiar kan om nødvendig vise bort den som opptrer i strid med reglane i denne paragrafen.

§ 10-4. *Stemmegeving i vallokalet*

(1) Når valtinget opnar, skal veljarar som er innførte i manntalet i soknet, få tilgang til å gi stemme etter kvart som dei møter fram.

(2) Stemmestyret set eit kryss i manntalet ved veljaren sitt namn. Veljar som er ukjent for stemmemottakar, skal legitimere seg.

(3) Veljaren skal i einerom og usett brette saman stemmesetelen slik at det ikkje er synleg kva valliste veljaren stemmer på. Veljaren leverer stemmesetelen til stemmestyret, som stemplar den med eit offisielt stempel. Veljaren legg sjølv stemmesetelen ned i ei urne.

(4) Veljarar som ikkje er innførte i vedkommande del av manntalet, skal ikkje legge stemmesetelen i urna. Etter at stemmesetelen er blitt stempla, skal veljaren sjølv legge den i ein stemmesetelkonvolutt og gi denne til stemmestyret. Stemmestyret legg stemmesetelkonvolutten i ein

omslagskonvolutt, limer den igjen og skriv på veljaren sitt namn, bustadadresse og fødselsdato.

(5) Veljar som har behov for det, kan sjølv be stemmestyret om å få nødvendig hjelp ved stemmegevinga. Veljar med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan sjølv peike ut ein ekstra hjelper blant dei personar som er til stades i vallokalet. Stemmestyret skal gjere hjelparen merksam på at vedkommande har teieplikt.

(6) Valurner som blir brukt ved stemmegevinga på valdagen, skal vere forsegla.

§ 10-5. *Stemmegeving utanfor vallokalet*

Er veljaren ikkje i stand til å bevege seg inn i vallokalet, kan vedkommande gi stemme til to stemmemottakarar rett utanfor vallokalet.

§ 10-6. *Avslutning av stemmegevinga*

Stemmelokalet skal stengast på det tidspunkt som er fastsatt. Veljarar som då har møtt fram ved vallokalet, skal få gi stemme.

§ 10-7. *Oppbevaring og transport av valmaterieil*

Alt valmaterieil skal oppbevarast og transporterast på forsvarleg måte.

Del 3: Val av andre medlemmer til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

Kapittel 11. Val av prest og lek kyrkjeleg tilsett til medlem av bispedømeråd og Kyrkjemøtet

§ 11-1. *Nominasjon*

(1) Ved nominasjon til val av prest gjeld følgande:

- a) Valrådet skal i samarbeid med prosten innkalle prestane i ordna kyrkjeleg stilling i kvart prosti til eit møte kor prestane vel ein prest som medlem og ein prest som varamedlem til nominasjonskomiteen for prestane. Det bør leggjast vinn på

representasjon av yngre prestar og at begge kjønn er representert.

- b) Valbare til nominasjonskomiteen er dei som er valbare ved val av prest, jf. § 3-3. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømerådet er utestengd frå å vere representert i nominasjonskomiteen.
- c) Valrådet skal i god tid, seinast 1. januar i valåret, sende ei oppmoding til prestane i ordna kyrkjeleg stilling i bispedømet om innan 1. mars å fremme forslag til geistleg medlem av bispedømerådet og Kyrkjemøtet. Valrådet i Oslo bispedømme skal

sende e oppmoding til alle prestar i døvekyrkjelydane om å fremme forslag til geistleg medlem. Dei som blir foreslått, skal spørjast om dei er villige til å la seg nominere.

oppmoding til alle leke kyrkjeleg tilsette i døvekyrkjelydane om å fremme slikt forslag. Dei som blir foreslått skal spørjast om dei er villige til å la seg nominere.

(2) Ved nominasjon til val av lek kyrkjeleg tilsett gjeld følgande:

- a) Valrådet skal i samarbeid med kyrkjeverja ved prostesetet innkalle dei leke kyrkjeleg tilsette i kvart prosti til eit møte kor dei leke kyrkjeleg tilsette vel eit medlem og eit varamedlem til nominasjonskomiteen for lek kyrkjeleg tilsette. Det bør leggast vinn på representasjon av yngre leke kyrkjeleg tilsette og at begge kjønn er representerte.
- b) Der tungtvegande grunnar tilseier at det ikkje er mogleg å gjennomføre valmøte ved val av lek kyrkjeleg tilsett, kan valrådet gi dispensasjon. I slike tilfelle skal følgande prosedyre følgast:
 - i. Kyrkjeverja ved prostesetet kallar saman ein representant frå kvar yrkesgruppe til eit møte kor ein set opp ein eller fleire kandidatar til nominasjonskomiteen. Representantane blir peika ut etter forslag frå dei tillitsvalde for yrkesgruppene. Ein bør forsøke å få med representantar for ulike sokn i prostiet.
 - ii. Forslaget/forslaga blir sendt ut på avstemming blant leke kyrkjeleg tilsette med stemmerett i prostiet. Avstemminga skjer på e-post innan fristen for å halde av valmøte.
- c) Valbare til nominasjonskomiteen er dei som er valbare ved val av lek kyrkjeleg tilsett, jf. § 3–4. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømerådet er utestengd frå å vere representert i nominasjonskomiteen.
- d) Valrådet skal i god tid, seinast 1. januar i valåret, sende ei oppmoding til leke kyrkjeleg tilsette i bispedømet om innan 1. mars å fremme forslag til lek kyrkjeleg tilsett medlem av bispedømerådet. Valrådet i Oslo bispedømme skal sende e

(3) Ved nominasjon til prest og til lek kyrkjeleg tilsett gjeld følgande felles føresegner:

- a) Nominasjonskomiteane vel sjølv sin leiar. Etter utløpet av fristen blir nominasjonskomiteane kalla inn til eitt eller fleire møte der den set opp listeforslag med fem kandidatar. Nominasjonskomiteane bestemmer sjølv sin voteringsordning. Usemje blir avgjort ved alminneleg fleirtal. I tillegg til dei innkomne forslaga kan nominasjonskomiteane sine medlemmer fremme forslag om ein kandidat kvar.
- b) Nominasjonskomiteane bør legge vinn på breidde i kandidatane sitt syn på aktuelle kyrkjelege spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatane sitt syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteane fastset sjølv kva spørsmål som skal leggast fram for kandidatane. Berre personar som er valbare, kan førast opp på listeforslaget. Kandidatane skal spørjast på førehand om dei er villige til å stå på listeforslaget.

§ 11–2. *Krav til og behandling av lista*

(1) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteen sitt listeforslag er 30. april i valåret. Listeforslaget sjåast som innlevert når det er kome inn til valrådet.

(2) Listeforslaget må fylle følgande vilkår:

- a) Det må vise kva val det gjeld.
- b) Det må vise kva kandidatar som stiller til val på lista. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikkje settast på lista. Kandidatane skal førast opp på lista i alfabetisk rekkefølge med opplysning om fullstendig namn, stilling, sokn og alder.

- c) Listeforslaget må innehalde
 - i. minst 40 prosent kandidatar av kvart kjønn,
 - ii. kandidatar frå forskjellige distrikt og
 - iii. om mogleg minst ein kandidat under 30 år.
- d) Listeforslaget må vere underskrive av nominasjonskomiteen sin leiar.

(3) Listeforslaget skal ikkje innehalde anna type informasjon til veljarane enn det som går fram av denne paragrafen.

(4) Listeforslaget skal ha følgande vedlegg:

- a) Ein oversikt over fødselsdatoen til kandidatane.
- b) Dersom ein kandidat ikkje tilfredsstillar krav for å kunne bli vald når listeforslaget blir levert, må det ligge ved ei erklæring frå kandidaten om at vedkommande vil vere valbar på valdagen.
- c) Ei oversikt over kandidatane der desse blir nærare presentert. Forutan dei opplysningar som finst på listeforslaget, tar ein her med opplysningar om utdanning/yrke, verv i offisiell og kyrkjeleg samanheng og andre opplysningar som vil vere av betydning for dei som skal stemme. Kandidatane skal også presenterast med bilde. Det blir lagt til grunn at presentasjonen også omfattar kva kandidatane særleg vil arbeide for og ser som viktige satsingsområde, og opplysningar om kandidatane sitt syn på aktuelle kyrkjelege spørsmål.

(5) Valrådet avgjer innan 5. mai i valåret om forslag til vallister kan godkjennast.

(6) Dersom eit listeforslag ved innlevering ikkje fyller krava i reglane, skal valrådet gjennom forhandlingar med nominasjonskomiteen sin leiar forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglane.

(7) Valrådet skal underrette alle kandidatar på listeforslaget om at dei er

sett opp på listeforslag og opplyse om tilgangen til å søke om fritak.

§ 11–3. *Supplerande nominasjon*

(1) Prestar med stemmerett i bispedømet, minst ti i talet og med representasjon frå minst to prosti, kan fremme alternative kandidatar i den supplerande nominasjonen ved val av prest til bispedømeråd og Kyrkjemøtet innan 5. juni i valåret.

(2) Leke kyrkjeleg tilsette med stemmerett i bispedømet, minst ti i talet og med representasjon frå minst to prosti, kan fremme alternative kandidatar i den supplerande nominasjonen ved val av lek kyrkjeleg tilsett til bispedømeråd og Kyrkjemøtet innan 5. juni i valåret.

(3) Forslagsstillarane kan berre nominere ein kandidat. Det må finnast underskrift frå forslagsstillarane og det må opplysast om ein tillitsvald for forslagsstillarane. Det må også finnast skriftlig stadfesting frå kandidaten om at vedkommande er villig til å stille til val.

(4) Forslag til kandidatar ved supplerande nominasjon skal først opp på den endelege vallista så sant dei er kome inn innan fristen og vilkåra i dei to førre ledda er oppfylte.

§ 11–4. *Stemmesetlar. Veljarane sin tilgang til å endre på stemmesetelen*

(1) Valrådet avgjer om forslaga om supplerande nominasjon skal godkjennast og set opp dei endelege vallistene innan 7. juni. Valrådet sørger utan ugrunna opphald for at desse listene blir kunnngjort.

(2) Valrådet skal sørge for at stemmesetelen til val av prest blir mangfaldig og sendt prestane i kyrkjeleg prestestilling i bispedømet, under dette for Oslo bispedømme sin del prestar i døvekyrkjelydane, innan 15. juni saman med ein eigen presentasjon av kandidatane, og med opplysning om frist for innsending av stemmesetlar.

(3) Valrådet skal sørge for at stemmesetelen til val av lek kyrkjeleg tilsett blir mangfalda og sendt og alle leke kyrkjeleg tilsette med stemmerett i bispedømet, under dette for Oslo bispedømme sin del leke kyrkjeleg tilsette i døvekyrkjelydane, innan 15. juni saman med ein eigen presentasjon av kandidatane og med opplysning om frist for innsending av stemmesetlar.

(4) Som stemmesetel skal den tilsendte stemmesetel nyttast. Det skal gå tydeleg fram av stemmesetelen at kandidatane er ordna alfabetisk og ikkje er rangert i prioritert rekkefølge.

(5) Veljaren kan gi uttrykk for si rangering av kandidatane på stemmesetelen ved å markere sin første preferanse med talet ein, andrepreferansen med talet to osv. Veljaren skal rangere minst ein kandidat. Veljaren kan rangere så mange av dei nominerte kandidatane som veljaren ønsker. Andre endringar på stemmesetelen tel ikkje med ved valoppgjeret.

§ 11–5. Framgangsmåte ved stemmegivinga

(1) Stemmesetelen skal leggst i nøytral stemmesetelkonvolutt som skal lukkast og sendast saman med eit følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valrådet innan valdagen for direkte val av leke representantar.

(2) Stemmesetlar frå fleire prestar i eit sokn kan leggst saman i ein nøytral omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet gå fram kven som har stemt.

(3) Stemmesetlar frå leke kyrkjeleg tilsette i eit sokn kan leggst saman i ein nøytral omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet gå fram kven som har stemt.

(4) Veljaren er sjølv ansvarleg for å gi stemme på eit tidspunkt som gjer at stemma kjem inn til valrådet innan valdagen for direkte val av leke representantar.

§ 11–6. Kandidatkåring

(1) Valrådet er ansvarleg for oppteljing av stemmesetlar.

(2) Valet skjer som preferanseval. Den som har fått fleire førstestemmer enn halvparten av dei godkjente stemmesetlar, skal kårast til medlem. Har ingen kandidat fått eit tilstrekkeleg tal førstestemmer, skal den kandidat som har færrest førstestemmer strykast, og på dei stemmesetlar kor den strøkne stod først, skal det teljast opp kven som har kome fram på førsteplass. Dette blir rekna som førstestemmer som kjem i tillegg til førstestemmene frå første oppteljing. Dette gjer ein til ein kandidat er vald etter andre punktum. Har to eller fleire kandidatar same tal førstestemmer, blir det avgjort ved loddtrekning kven som skal strykast. Tilsvarande prosedyre skal følgast ved kåring av varamedlemmer.

(3) Valrådet skal underrette den valde medlemmen og varamedlemmene om utfallet av valet.

Kapittel 12. Val av døvekyrkjelydane sin representant til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

§ 12–1. Nominasjon

(1) Dei leke medlemmene i Døvekyrkjene sitt fellesråd, med unntak av kyrkjelege tilsette, er nominasjonskomité for det særskilte valet av døvekyrkjelydane sin representant til Oslo bispedømmeråd og Kyrkjemøtet. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømerådet er utestengd frå å sitte i nominasjonskomiteen.

(2) Valrådet i Oslo bispedømme skal i god tid, seinast innan 1. januar i valåret, sende ei oppmoding til alle sokneråd for døve om innan 1. mars å fremme forslag på tre leke medlemmer til det særskilte valet av representant frå døvekyrkjelydane til Oslo bispedømmeråd. Dei som blir foreslått, skal spørjast om dei er villige til å la seg nominere.

(3) Nominasjonskomiteen vel sjølv sin leiar. Etter utløpet av fristen skal nominasjonskomiteen kallast inn til eitt eller fleire møte der den set opp eit listeforslag på fem kandidatar. Nominasjonskomiteen bestemmer sjølv sin voteringsordning. Usemje skal avgjerast ved alminneleg fleirtal. I tillegg til dei innkomne forslag kan nominasjonskomiteen sine medlemmer fremme forslag om ein kandidat kvar.

(4) Nominasjonskomiteen bør legge vinn på breidde i kandidatane sitt syn på aktuelle kyrkjelege spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatane sitt syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteen fastset sjølv kva spørsmål som skal leggst fram for kandidatane. Berre personar som er valbare, kan først opp på listeforslaget. Kandidatane skal spørjast på førehand om dei er villige til å stå på listeforslaget.

§ 12-2. *Krav til og behandling av lista*

(1) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteen sitt listeforslag er 30. april i valåret. Listeforslaget blir sett som innlevert når det er kome inn til valrådet.

(2) Listeforslaget må fylle følgande vilkår:

- a) Det må vise kva val det gjeld.
- b) Det må vise kva kandidatar som stiller til val på lista. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan settast på lista. Kandidatane skal først opp på lista i alfabetisk rekkefølge med opplysning om fullstendig namn, stilling, sokn og alder.
- c) Listeforslaget må innehalde
 - i. minst 40 prosent kandidatar av kvart kjønn,
 - ii. kandidatar frå forskjellige døvekyrkjelydar, og
 - iii. om mogleg minst ein kandidat under 30 år.
- d) Listeforslaget må vere underskrive av nominasjonskomiteen sin leiar.

(3) Listeforslaget skal ikkje innehalde annan type informasjon til veljarane enn det som går fram av denne paragrafen.

(4) Listeforslaget skal ha følgande vedlegg:

- a) Ein oversikt over fødselsdatoen til kandidatane.
- b) Dersom en kandidat ikkje tilfredsstillar krav for å kunne bli vald når listeforslaget blir levert, må det ligge ved ei erklæring frå kandidaten om at vedkommande vil vere valbar på valdagen.
- c) Ein oversikt over kandidatane der desse blir nærare presentert. Forutan dei opplysningar som finst på listeforslaget, tar ein her med opplysningar om utdanning/yrke, verv i offisiell og kyrkjeleg samanheng og andre opplysningar som vil vere av betydning for dei som skalstemme. Kandidatane skal også presenterast med bilde. Det blir lagt til grunn at presentasjonen også omfattar kva kandidatane særleg vil arbeide for og ser som viktige satsingsområde, og opplysningar om kandidatane sitt syn på aktuelle kyrkjelege spørsmål.

(5) Valrådet i Oslo bispedømme avgjer innan 5. mai i valåret om listeforslag frå nominasjonskomiteen kan godkjennast.

(6) Dersom eit listeforslag ved innleveringa ikkje fyller reglane sine krav, skal valrådet gjennom forhandlingar med nominasjonskomiteen sin leiar forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglane. Valrådet kan etter slike forhandlingar godkjenne ei valliste med færre kandidatar enn kravet

§ 12-3. *Supplerande nominasjon*

(1) Personar med stemmerett, minst ti i talet og med representasjon frå minst to døvekyrkjelydar, kan fremme alternative kandidatar i den supplerande nominasjonen innan 5. juni. Forslagsstillarane kan berre nominere ein kandidat. Det må finnast underskrift frå forlagsstillarane og det må opplysast om ein tillitsvald for forlagsstillarane.

Det må også finnast skriftleg stadfesting frå kandidaten om at vedkommande er villig til å stille til val.

(2) Forslag til kandidatar ved supplerande nominasjon skal først opp på den endelege vallista så sant dei er kome inn innan fristen og vilkåra i førre ledd er oppfylt.

§ 12-4. Stemmegiving

Val av representant for døvekyrkjelydane til Oslo bispedømmeråd skjer samtidig og på same stad som ved val av sokneråd for døve.

§ 12-5. Stemmesetlar. Veljarane sin tilgang til å endre på stemmesetelen

(1) Stemmesetelen ved val av døvekyrkjelydane sin representant skal utformast av valrådet i Oslo bispedømme.

(2) Veljaren gir stemme ved å sette eit kryss ved namnet til ein av dei nominerte kandidatane. Dersom det er sett kryss ved namnet til fleire kandidatar, tar ein berre omsyn til det øvste krysset. Andre endringar på stemmesetelen tel ikkje med ved valoppgjøret.

§ 12-6. Framgangsmåte ved stemmegivinga

(1) Ved førehandsstemmegiving skal prosedyrane for førehandsstemmegiving i anna sokn enn bustadssoknet etter § 9-4 tredje ledd følges tilsvarande. Omslagskonvolutten skal sendast til den aktuelle døvekyrkjelyden.

(2) Ved stemmegiving på valtinget i døvekyrkjelyden skal prosedyrane for stemmegiving på valting etter § 10-4 følgast tilsvarande.

§ 12-7. Kandidatkåring

(1) Valrådet i Oslo bispedømme er ansvarleg for oppteljing av stemmesetlar.

(2) Valet finn stad som fleirtalsval. Den som har flest stemmer, skal kårast til medlem. Tilsvarande gjeld ved kåring av varamedlemmer.

(3) Valrådet skal underrette den valde medlemmen og varamedlemmene om utfallet av valet.

Kapittel 13. Val av samiske representantar til bispedømmeråd og Kyrkjemøtet

§ 13-1. Val av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kyrkjemøtet

(1) Valrådet i Nidaros bispedømme styrer valet av sørsamisk representant.

(2) Nidaros bispedømmeråd peikar ut ein sørsamisk representant til nominasjonskomiteen for val av leke medlemmer etter forslag frå Samisk kyrkjeråd. Samisk kyrkjeråd innhentar forslag til representantar til nominasjonskomiteen frå Saemien Åålmege, frå alle sokneråda i sørsamisk språkområde og alle andre sokneråd i Nidaros bispedømme.

(3) Nidaros bispedømmeråd skal i god tid, seinast innan 1. januar i valåret, sende ei oppmoding til Saemien Åålmegeeraerie, til alle sokneråd i sørsamisk språkområde og til andre sokneråd i Nidaros bispedømme om innan 1. mars å fremme forslag på tre sørsamiske kandidatar. Dei som blir foreslått, skal spørjast om dei er villige til å la seg nominere.

(4) For nominasjonsprosessen ved val av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd gjeld § 12-1 tredje og fjerde ledd tilsvarande.

(5) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteen sitt listeforslag er 30. april i valåret. Listeforslaget blir sett som innlevert når det er kome inn til valrådet.

(6) Listeforslaget må fylle følgande vilkår:

- a) Det må vise kva val det gjeld.
- b) Det må vise kva kandidatar som stiller til val på lista. Medlemmer og varamedlemmer

- av nominasjonskomiteen kan ikkje settast på lista. Kandidatane skal førast opp på lista i alfabetisk rekkefølge med opplysning om fullstendig namn, stilling, sokn og alder.
- c) Listeforslaget må innehalde
 - i. minst 40 prosent kandidatar av kvart kjønn,
 - ii. kandidatar frå forskjellige distrikt, og
 - iii. om mogleg minst ein kandidat under 30 år.
 - d) Listeforslaget må vere underskrive av nominasjonskomiteen sin leiar.

(7) Listeforslaget skal ikkje innehalde anna type informasjon til veljarane enn det som går fram av sjette ledd.

(8) Valrådet i Nidaros bispedømme avgjer innan 5. mai i valåret om listeforslaget frå nominasjonskomiteen kan godkjennast.

(9) Personar med stemmerett, minst ti i talet, kan fremme alternative kandidatar i den supplerande nominasjonen innan 5. juni. Forslagsstillarane kan berre nominere ein kandidat. Det må finnast underskrift frå forslagsstillarane og det må opplysast om ein tillitsvald for forslagsstillarane. Det må også finnast skriftleg stadfesting frå kandidaten om at vedkommande er villig til å stille til val.

(10) Forslag til kandidatar ved supplerande nominasjon skal førast opp på den endelege vallista så sant dei er kome inn innan fristen og vilkåra i førre ledd er oppfylt.

(11) Valrådet skal sende stemmesetelen for val av sørsamisk representant til medlemmer i Saemien Åålmege med stemmerett innan 15. juni. Veljaren gir stemme ved å sette eit kryss ved namnet til ein av dei nominerte kandidatane. Dersom det er sett kryss ved namnet til fleire kandidatar, tar ein berre omsyn til det øvste krysset. Andre endringar på stemmesetelen tel ikkje med ved valoppgjøret.

(12) Stemmesetelen skal leggst i nøytral stemmesetelkonvolutt som skal lukkast og sendast saman med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valrådet innan valdagen for direkte val av leke representantar.

(13) Veljaren er sjølv ansvarleg for å gi stemme på eit tidspunkt som gjer at stemma kjem inn til valrådet innan valdagen for direkte val av leke representantar.

(14) For valet av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd gjeld § 12–7 tilsvarande, men med valrådet i Nidaros bispedømme som ansvarleg organ.

§ 13–2. Val av lulesamisk og nordsamiske representantar til Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kyrkjemøtet

Samisk kyrkjeleg valmøte vel lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kyrkjemøtet og nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kyrkjemøtet etter nærare reglar vedtatt av Kyrkjemøtet.

Del 4: Felles føresegner

Kapittel 14. Prøving av stemmegivingar og stemmesetlar, opteljing, protokollering, m.m.

§ 14–1. Valstyret si godkjenning av førehandsstemmegiving gitt i stemmesetelkonvolutt

(1) Ei førehandsstemmegiving skal godkjennast dersom

- a) veljaren er innført i manntalet i soknet,
- b) stemmegivinga inneheld tilstrekkelege opplysningar til å fastslå kven veljaren er,
- c) stemmegivinga er gitt til rett tid,
- d) stemmegivinga er levert til rett stemmemottakar,

- e) omslagskonvolutten ikkje er opna eller forsøkt opna,
- f) veljaren ikkje allereie har gitt godkjent stemmegiving og
- g) stemmegivinga er komen inn til valstyret innan kl. 21 på valdagen.

(2) Veljaren si stemmegiving er godkjent når vedkommande er kryssa av i manntalet.

(3) Førehandstemmegivingane skal godkjennast før valdagen i den utstrekning det er mogleg.

§ 14–2. Godkjenning av stemmegiving gitt på valtinget

(1) Ei stemmegiving gitt på valtinget skal godkjennast dersom

- a) veljaren er innført i manntalet i soknet,
- b) veljaren har fått anledning til å gi stemme, og
- c) veljaren ikkje allereie har gitt godkjent stemmegiving.

(2) Veljaren si stemmegiving er godkjent når vedkommande er kryssa av i manntalet.

§ 14–3. Valrådets godkjenning av stemmegiving i val etter kapittel 11, 12 og 13

(1) Ei stemmegiving ved val av representant for døvekyrkjelydane, ved val av sørsamisk representant, ved val av prest og ved val av lek kyrkjeleg tilsett skal godkjennast dersom:

- a) veljaren er innført i manntalet,
- b) stemmegivinga inneheld tilstrekkelege opplysningar til å fastslå kven veljaren er,
- c) stemmegivinga er gitt til rett tid,
- d) omslagskonvolutten ikkje er opna eller forsøkt opna,
- e) veljaren ikkje allereie har gitt godkjent stemmegiving og
- f) stemmegivinga er komen inn til valrådet innan kl. 17 dagen etter valdagen. For stemmegivingar ved val av døvekyrkjelydane sin representant må ststemmegivinga

vere komen inn til valrådet innan kl. 17 ti dagar etter valdagen.

(2) Veljaren si stemmegiving er godkjent når vedkommande er kryssa av i manntalet.

§ 14–4. Godkjenning av stemmesetlar

(1) En stemmesetel skal godkjennast dersom

- a) den har offisielt stempel,
- b) det går fram kva val stemmesetelen gjeld,
- c) det går fram kva liste veljaren har stemt på og
- d) gruppa stiller liste i valkretsen. Stemmesetel berekna på ein annan valkrets kan berre godkjennast dersom den gjeld ei registrert nomineringsgruppe.

(2) Ein gitt stemmesetel blir sett som å vere einslydande med den offisielle vallista.

(3) Dersom veljaren har nytta ein trykt stemmesetel som ikkje er einslydande med den offisielle vallista, skal det sjåast bort frå eventuelle endringar gjort av veljaren.

§ 14–5. Godkjenning av stemmesetlar ved val av andre medlemmer til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

(1) Ved val av prest og lek kyrkjeleg tilsett skal ein stemmesetel godkjennast dersom:

- a) det går fram kva val stemmesetelen gjeld og
- b) det er rangert minst ein kandidat på stemmesetelen.

(2) Ved val av sørsamisk medlem og døvekyrkjelydane sin representant skal ein stemmesetel godkjennast dersom:

- a) det går fram kva val stemmesetelen gjeld og
- b) det er oppført eit namn på valbar person i det respektive valet.

§ 14–6. Oppteljing av stemmesetlar

(1) Valstyret er ansvarleg for oppteljing av stemmesetlar til soknerådsvalet. Valstyret og valrådet har kvar sine ansvarsområde knytt til oppteljing av stemmesetlar til val av bispedømeråd og Kyrkjemøtet. Valrådet er ansvarleg for den endelege oppteljinga av stemmesetlar til val av bispedømeråd og Kyrkjemøtet. Oppteljinga blir gjennomført av dei personar og på den måten valstyret og valrådet har bestemt, i samsvar med dei føresegner som følger av valreglane. Kandidat som er oppført på valliste, kan ikkje delta i oppteljinga av vedkommande val.

(2) Stemmesetlar gitt på førehand og stemmesetlar gitt på valtinget skal teljast saman.

(3) Stemmesetlane skal teljast opp i to omgangar, ved ei foreløpig og ei endelig oppteljing.

(4) Foreløpig oppteljing:

- a) Førehandsstemmegivingar og valtingsstemmegivingar gitt ved andre stadstemmestader i fellesrådsområdet enn der veljaren er manntalsført, skal behandlast før den foreløpige oppteljinga startar.
- b) Foreløpig oppteljing av stemmesetlar gitt på valtinget skal starte så snart som mogleg etter at stemmegivinga på valtinget er avslutta.
- c) Stemmesetlar til soknerådsvalet som det er tvil om kan godkjennast, skal leggest til side og haldast utanfor oppteljinga.
- d) Det foreløpige stemmetalet til kvar liste finner ein ved å telje kor mange stemmesetlar som er gitt til kvar liste. Det skal også registrerast talet retta og uretta stemmesetlar gitt til kvar liste. Stemmesetlar til bispedømeråds- og kyrkjemøtevalet som det er tvil om kan godkjennast, skal teljast for seg.
- e) Ved soknerådsvalet gjennomført som fleirtalsval skal også personstemmer teljast i den foreløpige oppteljinga etter følgende prosedyre:

- i. Kvar kandidat skal gis ei stemme per uretta stemmesetel.
- ii. Ved oppteljinga av dei retta stemmesetlane skal alle endringar veljarane har gjort på stemmesetlane registrerast. Kandidatar som har fått tilleggsstemmer, får to stemmer kvar. Dersom det er gitt tilleggsstemme til fleire enn tre kandidatar, tas det berre omsyn til dei tre øvste tilleggsstemmene.
- iii. Tilføydd namn får ei stemme kvar. Dersom det er tilføydd meir enn tre namn, tar ein berre omsyn til dei tre øvste namna.
- iv. Andre kandidatar får ei stemme kvar. Det tas ikkje omsyn til strykingar.

(5) Endelig oppteljing. Registrering av rettingar på stemmesetlane for alle vala:

- a) Endelig oppteljing av stemmesetlar til val av sokneråd tar til med ein gong etter at foreløpig oppteljing er avslutta og alle stemmene er kome inn til valstyret. Den endelege oppteljinga skal skje under valstyrets tilsyn.
- b) Stemmesetlane frå den foreløpige oppteljinga skal teljast på nytt. Valstyret avgjer om stemmesetlar som ikkje blei tatt med i den foreløpige oppteljinga, skal godkjennast. Godkjente stemmesetlar blant desse skal teljast saman med dei andre stemmesetlane.
- c) Dersom soknerådsvalet blir gjennomført som fleirtalsval, skal tilsvarende prosedyre for oppteljing som i fjerde ledd bokstav e følgast for å telle personstemmer.
- d) Dersom soknerådsvalet blir gjennomført som forholdstalsval, skal følgende prosedyre følgast:
 - i. Først skal personstemmer tilsvarende fjerde ledd bokstav e teljast.
 - ii. Deretter finn valstyret dei enkelte listene sitt endelege listestemmetal. Kvar stemmesetel tel like mange listestemmer som det skal veljast medlemmer til

soknerådet. Talet skal korrigerast for listestemmer gitt til og mottekne frå andre lister.

- e) Ved bispedømeråds- og kyrkjemøtevalet skal valrådet gjennomføre endelig oppteljing innan ti dagar etter valdagen. Den endelege oppteljinga skal gjennomførast under valrådets tilsyn.
- f) Før endelig oppteljing begynner, skal valrådet ta stilling til dei stemmesetlar til bispedømeråds- og kyrkjemøtevalet som valstyra hadde tvil om kunne godkjennast, jf. fjerde ledd bokstav e siste punktum.
- g) Dersom valet blir gjennomført som forholdstalsval, skal følgande prosedyrar følgast:
- i. Først skal prosedyre tilsvarande fjerde ledd bokstav e for å telle personstemmer gjennomførast.
 - ii. Deretter skal prosedyre tilsvarande femte ledd bokstav d punkt ii gjennomførast for å finne listene sitt endelege stemmetal samanlagt for alle sokna i bispedømet.
- h) Dersom valet blir gjennomført som fleirtalsval, skal prosedyre tilsvarande fjerde ledd bokstav e følgast, men på ein slik måte at alle personstemmer også blir kontrollert av annan person enn den som gjer hovudteljinga.

(6) Ved forholdstalsval blir det gjennomført valoppgjer i tråd med § 7–9. Ved fleirtalsval blir det gjennomført valoppgjer i tråd med § 8–3, § 12–7 eller § 13–1 fjortende ledd. Ved preferanseval blir det gjennomført valoppgjer etter § 11–6.

§ 14–7. **Protokollering av val**

(1) Stemmestyret skal føre protokoll i forbindelse med gjennomføringa av valtinget.

(2) Valstyret skal føre protokoll i forbindelse med førebuingar og gjennomføring av val. Valprotokollen skal tas inn som vedlegg til soknerådet si møtebok og skal underskrivast av alle medlemmer av valstyret som er til stades.

(3) Valstyret skal innberette elektronisk resultatet av valet, det samla tal personar med stemmerett som har gitt stemme og andre relevante data om valet, på den måten Kyrkjerådet fastset. Valstyret skal ta utskrift av rapport frå elektronisk verktøy inn i valboka og sende kopi til prosten.

(4) Valrådet i bispedømet skal føre protokoll i forbindelse med førebuingar og gjennomføring av val. Bekrefta kopi av valrådet sin protokoll ved val av bispedømeråd og Kyrkjemøtet skal sendast bispedømerådet og Kyrkjerådet. Valrådet skal melda utfallet av stemmegivinga til bispedømerådet og Kyrkjerådet. Bispedømerådet fører resultatet inn i si møtebok og kunngjer resultatet omgåande.

§ 14–8. **Oversending av materiell**

(1) Ved val av bispedømeråd og Kyrkjemøtet skal valstyret så snart som mogleg sende følgande materiell til valrådet i bispedømet:

- a) alle stemmesetlar, sortert på uretta og retta og på lister,
- b) alle stemmegivingar valstyret har forkasta,
- c) bekrefta avskrift av det som er protokollert i forbindelse med valet, og
- d) kopi av innkomne klager.

(2) Materiellet skal pakkast i god orden i forsvarlig forseglad emballasje og sendast på hurtigast forsvarleg måte.

Kapittel 15. **Prøving av valets gyldigheit. Klage**

§ 15–1. **Klage ved val av sokneråd**

(1) Biskopen og alle som har stemmerett, kan klage over forhold i forbindelse med førebuinga og gjennomføringa av soknerådsvalet i det soknet vedkommande er manntalsført. Gjeld klagen spørsmål om stemmerett eller om tilgangen til å gi stemme, har også den som ikkje er blitt manntalsført, klagerett.

(2) Klage må fremmast innan sju dagar etter valdagen. Klage over valoppgjeret må fremmast innan sju dagar etter at valoppgjeret er godkjent.

(3) Klagen skal vere skriftleg og skal framsettast for valstyret i soknet.

(4) Bispedømerådet er klageinstans. Bispedømerådet skal kjenne soknerådsvalet i eit sokn ugyldig dersom det er gjort feil som ein reknar med har hatt innflytelse på valresultatet og som det ikkje er mogleg å rette.

(5) Viss bispedømerådet kjenner eit val ugyldig, skal det sendast melding til Kyrkjerådet, som påbyr omval.

§ 15–2. Klage ved val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet

(1) Biskopen og alle som har stemmerett, kan klage over forhold i forbindelse med førebuinga og gjennomføringa av val til bispedømeråd og Kyrkjemøtet i det bispedømet vedkommende er manntalsført. Gjeld klagen spørsmål om stemmerett eller om tilgangen til å gi stemme, har også den som ikkje er blitt manntalsført, klagerett.

(2) Klage må fremmast innan sju dagar etter valdagen. Klage over valoppgjeret må fremmast innan sju dagar etter at valoppgjeret er godkjent.

(3) Klagen skal vere skriftleg og skal framsettast for valstyret i soknet, valrådet i bispedømet eller Kyrkjerådet.

(4) Kyrkjerådet er klageinstans. Kyrkjerådet skal kjenne valet til bispedømeråd og Kyrkjemøtet i et sokn eller i heile bispedømet ugyldig dersom det er gjort feil som ein reknar med har hatt innflytelse på valresultatet og som det ikkje er mogleg å rette.

(5) Når valet i eit sokn eller i et bispedøme er kjent ugyldig, påbyr Kyrkjerådet omval. Kyrkjerådet kan i særlege tilfelle påby omval i hele bispedømet sjølv om feilen ikkje gjeld alle sokna i bispedømet.

§ 15–3. Gjennomføring av omval

(1) Ved omval blir manntalet frå det opprinnelege valet nytta. Manntalet skal oppdaterast og feil rettast.

(2) Dersom det er nødvendig av omsyn til en hensiktsmessig gjennomføring av omvalet, kan Kyrkjerådet gjøre unntak frå føresegner i desse reglar.

Kapittel 16. Nytt valoppgjer i perioden. Suppleringsval

§ 16–1. Nytt valoppgjer til val av sokneråd

Leiaren i soknerådet skal underrette bispedømerådet dersom ein plass i soknerådet blir ledig. Bispedømerådet kan påby nytt valoppgjer. Tilsvarande gjeld når ein vararepresentantplass blir ledig, dersom leiaren i soknerådet finn dette nødvendig.

§ 16–2. Nytt valoppgjer til val av bispedømeråd og Kyrkjemøtet

Leiaren i bispedømerådet skal underrette Kyrkjerådet dersom ein plass i bispedømerådet blir ledig. Kyrkjerådet kan påby nytt valoppgjer. Tilsvarande gjeld når ein vararepresentantplass blir ledig, dersom leiaren i bispedømerådet finn dette nødvendig.

§ 16–3. Suppleringsval til sokneråd i valperioden

Er talet medlemmer av soknerådet utilstrekkeleg, og forholdet ikkje kan avhjelpast ved nytt valoppgjer, kan bispedømerådet samtykke i at det blir halde suppleringsval etter nærare føresegner som bispedømerådet fastset. Tilsvarande gjeld dersom ei valliste ikkje har nok personar til å fylle sine mandat.

§ 16–4. Suppleringsval til bispedømeråd i valperioden

(1) Er talet av vararepresentantar eller av ei gruppe sine vararepresentantar blitt utilstrekkeleg, og forholdet ikkje kan avhjelpast ved nytt valoppgjer, kan vedkommende gruppe sjølv peike ut den som skal rykke inn på den ledige vararepresentantplassen. Gruppa

underrettar deretter bispedømerådet, som vel vedkommande som vararepresentant dersom vilkåra for å bli vald er oppfylt.

(2) Er valet halde som fleirtalsval, peikar bispedømerådet ut kandidaten til den ledige plassen.

Kapittel 17. Forskjellige føresegner

§ 17-1. Oppbevaring, avhending og tilinkjesgjeriing av valmateriell

Oppbevaring, avhending og tilinkjesgjeriing av valmateriell etter at valet er over, skal skje i samsvar med til arkivloven sine føresegner og forskrift gitt i medhald av denne.

§ 17-1a. Berekning av fristar ¹²

(1) Viss ein dato som er utgangspunktet for ein frist fell på ein laurdag eller ein heilagdag, begynner fristen å gå næraste påfølgande kvardag.

(2) Viss ein dato for avslutninga av ein frist fell på en laurdag eller ein heilagdag, går fristen ut den nærmast påfølgande kvardag.

(3) Føresegnene i første og andre ledd gjeld tilsvarande i dei tilfelle kor ein dato som er det tidligaste eller seinaste tidspunktet for noko handling etter desse reglar, fell på ein laurdag eller ein heilagdag.

§ 17-2. Teieplikt

(1) Forvaltningsloven sine føresegner om teieplikt gjeld tilsvarande ved kyrkjelege val.

(2) Ein person som assisterer ein veljar ved stemmegivinga og får kjennskap til korleis vedkommande har stemt, har teieplikt om dette.

§ 17-3. Mindre endringar, utfyllande føresegner og forsøk

(1) Kyrkjemøtet gir Kyrkjerådet avgjerdsrett til å gjera mindre endringar i reglane.

(2) Kyrkjemøtet gir Kyrkjerådet avgjerdsrett til å gi nærare føresegner om gjennomføring av valet og utfylling av reglane.

(3) Kyrkjemøtet gir Kyrkjerådet fullmakt til å gjennomføre avgrensa forsøk med ulike valordningar ved val av sokneråd.

§ 17-4. Kategorialkyrkjelydar

Reglane sine føresegner om val av sokneråd blir nytta av kategorialkyrkjelydane så langt dei passar, med mindre anna er særskilt bestemt.

§ 17-5. Funksjonstida til bispedømerådet¹³

Det nyvalde bispedømerådet trer i funksjon 1. januar året etter valåret. Valperioden strekker seg til og med 31. desember i siste året i valperioden.

Y%+É "= fUZgYHjbf*
 Ü^* |æ ^Ä^! ÄÄ :æö dæ • ÄÜæ cæü
 blir regler 8. april 2014 nr. 1369 for valg av menighetsråd og regler 8. april 2014 nr. 1370 for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet oppheva

14.3 Forskrift om utfyllende regler til kirkevalgreglene

Forskrift 8. juni 2018 nr. 846 om utfyllende regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene)

Fastsatt av Kirkerådet 8. juni 2018 med hjemmel i regler 16. april 2018 nr. 584 for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) § 17-3 annet ledd.

¹² Lagt til ved forskrift 8 juni 2018 nr. 853.

¹³ Lagt til ved forskrift 30. mars 2019 nr. 453

§ 1. Valgpresentasjon ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgrådet utarbeider en felles presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på valglisten, jf. kirkevalgreglene § 7–1 tredje ledd bokstav c, opplysninger om utdanning, yrke og verv i offentlig, kirkelig og organisasjonsmessig sammenheng. Kandidatene presenteres også med bilde.

Nominasjonskomiteen fastsetter spørsmål som foreligger kandidatene på Nominasjonskomiteens liste om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.

I de tilfeller det innleveres lister fra nomineringsgrupper, ser valgrådet til at tillitsvalgt for lister fra nomineringsgrupper får mulighet til kort å gjøre rede for hva som er samlende for listens kandidater. Valgrådet ser også til at tillitsvalgt for Nominasjonskomiteens liste får mulighet til kort å gjøre rede for hvordan Nominasjonskomiteens liste er utarbeidet og hvilke krav som er stilt den.

Valgpresentasjon ved valg av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgrådet utarbeider presentasjoner av kandidatene ved valg av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt, skal presentasjonen bygge på opplysningene gitt etter kirkevalgreglene § 11–2 fjerde ledd bokstav c. Ved valg av døvemenighetens representant, skal presentasjonen bygge på opplysningene gitt etter kirkevalgreglene § 12–2 fjerde ledd bokstav c. Tilsvarende gjelder ved valg av sørsamisk representant, jf. kirkevalgreglene § 13–1 fjerde ledd.

§ 3. Stemmesedlenes utforming

Kirkerådet fastsetter stemmesedlenes

utforming ved valg av til menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet, med unntak av stemmeseddel ved valg av døvemenighetenes representant.

§ 4. Utfyllende bestemmelser til reglene om preferansevalg ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt¹⁴

1. Før valgoppgjøret beregnes et valgtall slik: Antall godkjente stemmesedler telles. Summen av antallet godkjente stemmesedler divideres med antall medlemmer som skal velges pluss 1. Til svaret legges 0,01 og summen kalles valgtallet.
2. Varamedlemmer velges én etter én. For hvert varamedlem som skal velges, gjennomføres et fullstendig valgoppgjør. Ved valg av første varamedlem beregnes valgtallet som om det skulle velges et medlem mer enn ved valg av det faste medlemmet. Ved valg av andre varamedlem beregnes valgtallet som om det skulle velges to medlemmer mer enn ved valg av det faste medlemmet.
3. Avslutning av valgoppgjøret ved valg av varamedlemmer:
 - a) Hvis det på noe tidspunkt i valgoppgjøret bare finnes én gjenstående kandidat, som ikke er valgt til ordinært medlem eller varamedlem i et tidligere valgoppgjør, erklæres denne kandidaten valgt til den aktuelle varaplassen, og valgoppgjøret avsluttes.
 - b) Straks en kandidat er erklært valgt, som ikke er valgt til ordinært medlem eller varamedlem i et tidligere valgoppgjør, avsluttes valgoppgjøret. Hvis mer enn én kandidat blir erklært valgt samtidig, utpekes den kandidaten som har høyest stemmetall til den aktuelle varaplassen. Ved likhet i stemmetall foretas avgjørelsen ved loddtrekning.

§ 5. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks.

¹⁴ Lagt til ved forskrift 29. mars 2019 nr. 452.

Viktige datoer

1. januar:	Menighetsrådet begynner arbeidet som valgstyre
1. mars:	Frist for oppnevning av nominasjonskomité
<i>30. april kl. 12:00</i>	<i>Frist for innlevering av alle listeforslag</i>
5. juni	Frist for evt. supplerende nominasjon menighetsrådsvalg Frist for evt. supplerende nominasjon bispedømmerådsvalg
30. juni	Skjæringsdato for manntallet
10. august	Valgkort er sendt ut til alle stemmeberettigede kirkemedlemmer Manntall legges ut til gjennomsyn (frem til 1. september)
10. august:	Frist for å kunngjøre valget (tid og sted m.m)
<i>10. aug.–6. sept.</i>	<i>Forhåndsstemming</i> (forhåndsstemming i annet sokn innen 2. september)
<i>(8.)–9. september</i>	<i>Valgdager</i>
11. september	Frist for registrering i valgmodulen av oppslutning ved valget, valgresultat m.m. Menighetsrådsvalget skal være ferdig opptalt
19. september	Bispedømmerådsvalget skal være ferdig opptalt

Adresseliste

Kontaktinformasjon Kirkerådets valgsekretariat og bispedømmerådene/
bispedømmenes valgråd

Kirkerådet/Kirkerådets valgsekretariat

Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Tlf. 23 08 12 00
post.kirkeradet@kirken.no
www.kirkevalget.no/www.kyrkjevalet.no

Oslo bispedømmeråd

Valrådet i Oslo bispedømme
Postboks 9307 Grønland
0135 OSLO

Tlf. 23 30 11 60
oslo.bdr@kirken.no
www.kirken.no/oslo

Borg bispedømmeråd

Valrådet i Borg bispedømme
Bjarne Aasgt.9
1606 FREDRIKSTAD

Tlf. 69 30 79 00
borg.bdr@kirken.no
www.kirken.no/borg

Hamar bispedømmeråd

Valrådet i Hamar bispedømme
Postboks 172
2302 HAMAR

Tlf. 62 55 03 50
hamar.bdr@kirken.no
www.kirken.no/hamar

Tunsberg bispedømmeråd

Valrådet i Tunsberg bispedømme
Håkon 5.s gate 1
3116 TØNSBERG

Tlf. 33 35 43 00
tunsberg.bdr@kirken.no
www.kirken.no/tunsberg

Agder og Telemark bispedømmeråd

Valrådet i Agder og Telemark bispedømme
Postboks 208
4664 KRISTIANSAND S

Tlf. 38 10 51 20
agder.bdr@kirken.no
www.kirken.no/agder

Stavanger bispedømmeråd

Valrådet i Stavanger bispedømme
Lagårdsveien 44
4010 STAVANGER

Tlf. 51 84 62 70
stavanger.bdr@kirken.no
www.kirken.no/stavanger

Bjørgvin bispedømmeråd

Valrådet i Bjørgvin bispedømme
Postboks 1960 Nordnes
5817 BERGEN

Tlf. 55 30 64 70
bjorgvin.bdr@kyrkja.no
www.kyrkja.no/bjorgvin

Møre bispedømmeråd

Valrådet i Møre bispedømme
Moldetrappa 1
6415 MOLDE

Tlf. 71 25 06 70
more.bdr@kirken.no
www.kirken.no/more

Nidaros bispedømmeråd

Valrådet i Nidaros bispedømme
Erkebispegården
7013 TRONDHEIM

Tlf. 73 53 91 00
nidaros.bdr@kirken.no
www.kirken.no/nidaros

Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Valrådet i Sør-Hålogaland bispedømme
Tolder Holmers vei 11
8003 BODØ

Tlf. 75 54 85 50
sor-haalogaland.bdr@kirken.no
www.kirken.no/sor-haalogaland

Nord-Hålogaland bispedømmeråd

Valrådet i Nord-Hålogaland bispedømme
Postboks 790
9258 TROMSØ

Tlf. 77 60 39 60
nord-haalogaland.bdr@kirken.no
www.kirken.no/nord-haalogaland

Samisk kirkeråd

Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Tlf. 23 08 12 00
post.kirkeradet@kirken.no

Valghåndbok for Kirkevalget 2019

Kirkevalget 2019 finner sted (8.–) og 9. september 2019.

Valghåndboken skal bidra til

- at valget blir gjennomført i samsvar med regelverket
- å gi menighetsråd, bispedømmeråd, valgstyret og valgrådet, nominasjonskomiteer mv. informasjon om deres ansvar og oppgaver
- at Den norske kirke får dyktige menighetsråd, fellesråd, bispedømmeråd og et dyktig kirkemøte

Valghåndboken inneholder veiledninger for valgstyret og valgrådet, for nominasjonskomiteer og valgfunksjonærer. Håndboken inneholder også valgreglene, og sjekklister med oversikt over ansvarsfordeling og frister. En detaljert innholdsfortegnelse gjør det enkelt å finne frem i valghåndboken.

Håndboken dekker valg av menighetsråd og valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

